

Riksdagens protokoll

2009/10:41

Onsdagen den 2 december

Kl. 09.00 – 18.30

Protokoll
2009/10:41

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 26 november.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2009/10:55 till kulturutskottet
2009/10:58 till konstitutionsutskottet
2009/10:59 till trafikutskottet

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU1
Näringsutskottets betänkande 2009/10:NU2
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU1
Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU5 och KU12

4 § Försvar och samhällets krisberedskap

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU1
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2009/10:1 delvis).

Anf. 1 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Sverige har under lång tid varit militärt alliansfritt. Sverige är i dag militärt alliansfritt. Sverige ska också i framtiden vara militärt alliansfritt.

Det har under många år varit en självklarhet, men nu krävs det att vi politiker understryker det. Den borgerliga regeringen slingrar sig undanlidande, och moderata företrädare som Karin Enström säger öppet att nästa naturliga steg är att gå med i Nato.

Beslut efter beslut som regeringen fattar visar det tydligt: snacket om att köpa materiel från hyllan, den kraftiga neddragningen av nyanskaffning av försvarsmateriel, yrkesförsvaret, det expeditivska insatsförsvaret.

Vi går i en riktning som påminner om den danska modellen. Danskarna har valt att montera ned delar av det nationella försvaret. I stället har de gått in i en pakt med USA som säger att om de ställer upp med styrkor i Afghanistan och Irak så lovar jänkarna att komma och rädda Danmark om det skulle krävas. Det sägs att det inte finns någon militär försvarsallians som någonsin har hållit, med ett undantag – den mellan Hitler och Mussolini – och det kriget vet vi ju alla att de förlorade.

Sverige har aktivt valt en annan riktning än Danmark. Sverige har valt att kunna stå oberoende. Men det är förrådiskt att blanda ihop oberoende med passivitet. Sverige ska och kan vara långt mycket mer verksam än under den borgerliga regeringen. Vi ska använda vår militära alliansfrihet till att medla, föra samtal och att stötta FN och EU när vi så väljer med såväl civila som militära medel.

Sveriges försvar är, och ska vara, allas ansvar. Genom en fortsatt folklig förankring säkras försvarets tillgång till kompetens och flexibilitet inför en eventuell framtida försämrad omvärldssituation. Den folkliga förankringen utgör därmed en viktig komponent för det militära försvaret.

Vi menar att värnplikten utgör en central del av försvarets folkliga förankring. Försvaret får inte bli ett samhälle i samhället utan måste spegla befolkningen vad gäller attityder och värderingar. Sveriges alliansfrihet ska stå fast och inte vara en vindflöjel.

Den borgerliga regeringen riskerar att försätta oss i en situation där vi inte själva kan skydda Sverige. Försvarsmakten anger självt att den höga beredskapen för soldaterna som regeringen vill se inverkar negativt på uthållighet och förmågan att möta nya hot. Regeringens försvarsstrategi är bakåtsträvande, inte framåtsyftande.

Fru talman! Den smygande nedläggningen av värnpliktsförsvaret sker i det tysta, tyvärr utan att fokus hamnat på detta i medierna. I juli och augusti i år ryckte de sista värnpliktskullarna in. Efter det kommer inte försvarsministern att låta en enda tjej eller kille rycka in som värnpliktig. Detta har regeringen bestämt utan att riksdagen har fattat något beslut. Regeringen föregår helt fräckt riksdagens beslut och monterar ned värnplikten i det tysta. Detta är djupt oärligt och tragiskt.

Socialdemokraterna har länge varnat för att montera ned värnplikten och inrätta ett frivilligt yrkesförsvaret. Den borgerliga regeringen har inte hört sammat de varningar som vi har utfärdat. Den har valt att inte eftersträva ett brett blocköverskridande beslut i en så viktig fråga som försvaret av vårt land. Den borgerliga regeringen avser att införa ett frivilligt yrkesförsvaret som utsätter det svenska försvaret för stor risk.

Att Försvarsmaktens personalförsörjning behöver ses över och att kraftfulla åtgärder behöver vidtas är något som jag pratat mig varm för många gånger. Det behovet ser vi nog alla. Att Försvarsmakten har många hövdingar och få indianer står klart.

Att Försvarsmakten i sin struktur liknar ett mumintroll med ett gigantiskt huvud och små fötter som trippar omkring kan man skratta åt. Men det är ett allvarligt problem. Regeringens lösning riskerar dock att skapa enorma svårigheter som gör att dagens problem framstår som en västanfläkt.

Försvarsmakten har räknat med så låga ingångslöner för soldater att den i en högkonjunktur riskerar att inte kunna attrahera sökande alternativt få rusande lönekostnader. En övergång till ett yrkesförsvar kommer att kosta miljardbelopp, pengar som redan i dag tas från försvarsforskning och försvarsmateriel.

Fru talman! Det finns exempel i Europa som inger stark oro. Holland, som gick över till en frivillig yrkesarmé, har i dag ca 7 000 vakanser. Holländska försvarsmakten rekryterar nu bland de minst studiemotiverade på gymnasiet med löfte om att soldaterna ska kunna få läsa upp betygen. Den utvecklingen vill vi inte se i Sverige.

I dag har Sverige ett mycket gott anseende i världen för den höga kompetensen bland soldaterna. Det är för att de både förstår kulturen de verkar i och för att de frågar först och skjuter sedan, inte tvärtom. Om kvaliteten bland soldaterna sjunker kommer vi inte längre att kunna bibehålla samma försvar för Sverige eller delta i svåra internationella operationer.

Med lägre kunskapsnivå bland våra soldater kommer vi att få gå över från en organisation där soldaten lär sig att tänka själv till en kommandoorganisation som bara genomför order. Frågan blir därför: Hur många av dagens unga är lockade av en sådan arbetsplats? Vi har lärt våra ungdomar att ifrågasätta och hitta egna lösningar på problemen. De söker med andra ord personlig utveckling och är inte beredda att uppoffra sin tid för något som inte känns betydelsefullt.

Trots alla dessa risker avser den borgerliga regeringen att avskaffa värnplikten från den 1 juli 2010. Detta är ett beslut som riksdagen så klart måste fatta, och regeringen säger att den också avser att återkomma till riksdagen med en proposition under våren 2010.

Alla med minsta insikt i Försvarsmakten inser att det inte går att genomföra en så stor förändring av försvarets personalförsörjning på bara några månader. Därför har regeringen redan ett år före det tänkta avskaffandet av värnplikten gett Försvarsmakten i uppdrag att börja vidta en mängd åtgärder för att värnplikten ska kunna avskaffas så fort som möjligt.

Det finns en uppenbar risk med detta förfaringsätt. Ett antal beslut fattas på regeringsnivå som förvandlar riksdagens ännu ej fattade beslut till en bekräftelse av de åtgärder som regeringen redan vidtagit. Det utrymme som finns för riksdagen att fatta ett eventuellt annat beslut än det regeringen kommer att föreslå är starkt begränsat.

Regeringen väljer med detta agerande att lägga stora delar av genomförandet av beslutet innan det fattats. Verkställighet före beslut tillhör inte ett normalt beslutsfattande i vårt land. Det är i högsta grad odemokratiskt och gör riksdagen till ett transportkompani och borgerliga ledamöter till spratteldockor.

Den borgerliga regeringen forcerar den här processen med stora risker som följd. Försvarsmakten kan inte garantera att den kan rekrytera tillräckligt många frivilliga med rätt kvalifikationer med den budget som den har till sitt förfogande. Sverige riskerar att gå samma öde som Holland till mötes med stora vakanser eller rusande lönekostnader.

Fru talman! För de svåraste uppgifterna måste vi rekrytera de bästa. Det spelar roll vem som försvarar Sverige och bidrar till fred och säkerhet i världen. Vi socialdemokrater vill fortsatt se en högkvalitativ Försvarsmakt med högteknologisk utrustning och kompetenta soldater.

Vi socialdemokrater är övertygade om att Sverige tjänar på att slå vakt om den militära alliansfriheten och på att vidmakthålla ett försvar som ska fungera som en försäkring för Sveriges säkerhet. Det görs bäst med värnplikten som grund. Det behöver inte kosta mer – tvärtom.

Vi förespråkar en modell med månstringsplikt för såväl killar som tjejer. Därefter följer en värnplikt om tre månader. På så sätt har Försvarsmakten möjlighet att rekrytera de bäst lämpade och under tre månader inspirera dessa ungdomar till att gå en längre frivillig utbildning. Vårt försvar bygger inte på dyra yrkesarméer som kostar pengar. I dag finns ingen hotbild som motiverar att yrkessoldater ska stå i ständig beredskap.

Det föreliggande förslaget innebär ett enormt slöseri med skattemedel. Socialdemokraterna satsar i stället på kontraktssoldater som har ett civilt ordinarie arbete men skriver ett kontrakt med Försvarsmakten att ställa upp och göra en insats när så behövs – i Sverige, i närområdet eller ute i världen. Så skapar man ett försvar för framtiden, med folklig förankring, som även fortsättningsvis lockar de bästa att söka sig till Försvarsmakten.

Fru talman! Låt mig så säga några ord om försvarsindustrin. Så illa som regeringen behandlar den inhemska försvarsindustrin kan inte förklaras av något annat än ett stort ointresse. Efter tre år vid makten är det inte längre troligt att kunskapsnivån är låg.

Regeringen har underlåtit att upprätta en försvarsindustristrategi för landet. Det är allvarligt inte bara för försvarsindustrin, som kräver långsiktighet för att våga satsa på utveckling och kompetens, utan också för Sverige som ett militärt alliansfritt land. Vilka nationella kompetenser regeringen anser vara viktiga för landets säkerhet är höljt i dimma. I stället har regeringen levererat en praxis som säger att Försvarsmakten i huvudsak ska köpa sin materiel från den så kallade hyllan.

Sten Tolgfors skriver i ett pressmeddelande att det inte går att bortse från att bristen på sjukvårdshelikoptrar kan ha inverkat negativt på soldaternas hälsa. Det är allvarligt och högst bekymmersamt. Soldaternas liv var avhängigt av att vi saknade visst materiel. Avsaknaden av sjukvårdshelikoptrar är ett sorgligt kapitel, men det är också ett skrämmande exempel på att det inte går att köpa försvarsmateriel från hyllan.

Fru talman! Det finns ingen hylla där saker står och väntar. Könumret är avhängigt av vilket land som beställer och hur stor beställningen är. Ett litet land som Sverige riskerar alltid att komma långt bak i kön. Ett annat exempel som visar på regeringens feltänk är upphandlingen av finska terrängfordon i stället för Hägglunds SEP. Regeringen har all rätt att undanta viss upphandling från lagen om offentlig upphandling om det har implikationer på landets försvar och säkerhet.

I stället har finansminister Anders Borg gjort det till en hederskodex att ha offentlig upphandling framför allt där marknadskrafterna ska råda. Det visar på regeringens oförmåga att se andra viktiga värden än prislappen. Vad kostnaden är för att inte ha kunskapen i landet om omvärldsläget förändras talar finansministern inte om. Vad visst materiel kostar i ett livscykelperspektiv talar finansminister Borg inte heller om.

På samma sätt riskerar Anders Borg att tvinga försvarsministern att gå ut i en offentlig upphandling av u-båtar. U-båten är Sveriges viktigaste marina system för att skydda landet. Den är vårt öga och öra under vattnet. För ett land som har 60 procent av sin nationsgräns mot hav är denna kompetens avgörande för att kunna försvara landet. Trots det har regeringen hanterat frågan så slarvigt att Sverige riskerar att förlora sin kompetens på området. Kockums har gång på gång varnat regeringen, men i och med Sten Tolgfors inträde på Försvarsdepartementet är dialogen med försvarsindustrin avklippt.

Fru talman! Frågan är om den borgerliga regeringen alls förstått att det är de tyska ägarna av Kockums som bestämmer om Kockums över huvud taget får lägga ett anbud vid en offentlig upphandling. De tyska ägarna skulle kunna välja att minska konkurrensen genom att enbart lägga anbud på de tyska u-båtarna. En tysk u-båt kostar 50–70 procent mer än en svensk.

Vi socialdemokrater ser behovet av undervattenskompetens som den enskilt viktigaste faktorn för det marina försvaret och som en unik möjlighet att upprätthålla Sveriges militära alliansfrihet. Kockums behöver tydliga och långsiktiga besked för att kunna behålla kompetensen i företaget.

Den borgerliga regeringen håller på att sälja ut unik världsledande kompetens som krävs för att upprätthålla Sveriges militära alliansfrihet. Försvarsindustrins företrädare är mycket tydliga, Sten Tolgfors. Det finns exempel som förskräcker. Sverige är ett av de få länder som saknar försvarsindustristrategi. Våra nordiska kolleger har sådana. Hur vi kan gå in i ett nordiskt försvarssamarbete utan att ha tydliggjort våra prioriteringar på försvarsindustriområdet är för mig en gåta.

Vi socialdemokrater har varit mycket tydliga.

- Vi vill se en nationell försvarsindustristrategi som gör tydliga prioriteringar av vilka förmågor Sverige behöver. Försvarsindustrin ska få långsiktiga och tydliga besked för att våga satsa på kompetens och utveckling.
- Vi vill se en öppen dialog med försvars- och säkerhetsföretagen.
- Vi ändrar inte bemyndiganderamarna baserade på praxis som helt saknar förankring i en försvarsindustristrategi.

Vi socialdemokrater vägleds av tre begrepp i vår syn på Försvarsmakten. Den ska vara modern, effektiv och folkligt förankrad.

Fru talman! Jag ställer mig härmed bakom våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 4 och 5.

I detta anförande instämde Kerstin Engle, Inger Jarl Beck, Peter Jeppsson och Åsa Lindestam (alla s).

Anf. 2 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Fru talman! Med anledning av att Alice Åström, vår ordinarie ledamot i försvarsutskottet, är sjuk går jag upp i debatten. Jag ska emellertid inte hålla något anförande utan endast yrka bifall till de reservationer som Alice hade bestämt att vi skulle yrka bifall till.

Jag yrkar således bifall till reservation nr 5 om personalförsörjning. Anders Karlsson tog bland annat upp vikten av värnplikt, och vår hållning i den frågan är väl känd. Likaså yrkar jag bifall till reservation nr 6 om försvarsindustrin samt reservation nr 10 om Luftförsvarsutredningen, som är viktig för flygets framtid.

Jag önskar debattörerna lycka till i dagens debatt.

Anf. 3 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! I enlighet med vad riksdagen tidigare beslutat vill Miljöpartiet att det svenska försvaret ska omvandlas från ett invasionsförsvar till ett fredsfrämjande insatsförsvar.

Försvaret ska ha ett tydligt och renodlat uppdrag, och det ska uppfyllas på ett kostnadseffektivt sätt. För att uppnå detta krävs omfattande omstruktureringsinsatser inom förbandsverksamheten och materielförsörjningen.

Miljöpartiet gör tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet bedömningen att det går att spara 2 miljarder kronor i försvarsbudgeten. Vi kommer inom kort att redovisa hur vi ska finansiera dessa omstruktureringar. Jag kan beklaga att vi inte blev klara med finansieringen till denna debatt, men den kommer inom kort. Ett område där Miljöpartiet vill att rationaliseringsprocessen fortsätter är förbandsverksamheten. Där vill vi spara 640 miljoner kronor.

Fru talman! Det finns i dag inget riksdagsbeslut som bemyndigar regeringen att investera ytterligare i JAS 39 Gripen-projektet. Riksdagen fattade så sent som 2007 beslut om en uppgradering av 31 JAS 39 Gripen till Natostandardnivån C/D, till en kostnad av 4,1 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar. Skälet för detta var enligt regeringen att "en ensad flygplansflotta som består av JAS 39 C/D kombinerat med att antalet flygplan reduceras ned till 100 innebär att långsiktiga besparingar uppnås".

Flygvapnet har i dag inte behov av så många plan som 100. Även en enig Försvarsberedning har sedan dess konstaterat att behovet ligger någonstans mellan 60 och 70 flygplan.

Inte ens två år har gått sedan riksdagen fattade det förra beslutet om uppgradering. Nu försöker regeringen återigen smyga igenom ett beslut som innebär att hela tanken om en enad JAS-flotta går om intet.

Miljöpartiet har under flera års tid varnat för att teknikutvecklingen går mycket fortare än man från officiellt håll vill ge sken av. Att C/D-versionen bara skulle ha en livslängd på tio år, som regeringen nu vill göra gällande, är inte sant.

Miljöpartiet anser att JAS-projektet under alltför lång tid tillåtits svälja alltför stora resurser från försvaret.

Fru talman! Det mest märkliga i utskottets hantering av regeringens proposition var när regeringen kom med ett papper, mitt under vår behandling av ärendet, där det framkom att man hade strukit texten att komma till riksdagen med en proposition om det skulle bli aktuellt att

uppgradera JAS C/D till E/F-versionen om Brasilien eller något annat land vill köpa JAS. Därmed ställde regeringen de borgerliga ledamöterna inför ett fullbordat faktum. Regeringen vill helt enkelt slippa en debatt i ett känsligt ärende och själva besluta så som de önskar.

Vilka är försvarsministrarnas argument för att gå förbi riksdagen i en sådan här viktig fråga och ge sin egen regering fritt mandat att agera i frågan när så önskas? Ett enigt försvarsutskott framhöll ju så sent som för ett år sedan att regeringen måste förelägga riksdagen eventuella kommande beslut om JAS 39 Gripen's utveckling.

På Sälenkonferensen förra året sade försvarsministern att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska styra. Försvarsministern sade till och med att ”det är vår skyldighet att beställa det som vi verkligen behöver”.

Jag vill ha ett tydligt besked från försvarsministern om vilka operativa behov det är som åsyftas och om vi verkligen behöver tio nya JAS-plan av E/F-varianten. Ser försvarsministern JAS-affären som vilken affär som helst på den internationella marknaden, eller tillhör den någon form av försvar inför kommande hot?

Regeringen har tidigare uppskattat kostnaden för uppgraderingen till JAS 39 Gripen E/F till ca 580 miljoner kronor per flygplan. Det blir nästan 6 miljarder kronor för tio JAS-plan, samtidigt som vi står helt utan helikoptrar i Afghanistan.

Försvarsministrarnas prioritering är för mig helt obegriplig. Just i denna stund lägger försvarsministern ett förslag på riksdagens bord om en satsning på JAS E/F för ca 6 miljarder kronor samtidigt som vi skriker efter helikoptrar i Afghanistan. Detta är inget annat, fru talman, än en skandal.

Miljöpartiet anser att det finns ett stort behov av en parlamentarisk luftförsvarsutredning. Det är viktigt att ta ett samlat grepp över flygvapnets framtid gällande såväl vapen, flygtider, baser och ledningssystem som eventuella inköp av nya flygplan och i så fall när. Utredningen bör även omfatta den civila flygindustrin och undersöka ömsesidiga behov av hela spektrumet forskning, utveckling, anskaffning och vidmakthållande. Innan en sådan utredning genomförs kan inte mer pengar pumpas in i JAS 39 Gripen.

Miljöpartiet står fast vid att det militära försvaret ska dimensioneras utifrån operativa behov och en realistisk hotbildsanalys. För överskådlig tid är ett av dessa operativa behov deltagande i internationella krishanteringsuppdrag. Aldrig någonsin har antalet svenska soldater, militärobservatörer och poliser i FN-tjänst varit så lågt som just nu. Det är Miljöpartiets ambition att Sverige ska skicka fler bidrag till fredsfrämjande verksamhet i FN:s regi.

Regeringen slår fast att anslaget Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inte längre ska finnas uppfört i statsbudgeten. I stället ska dessa pengar gå genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det anser vi i Miljöpartiet är fel. Vi menar att regeringens syn på försvarets frivilligorganisationer inte resulterar i en mer användbar frivillighet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att det skapas en ny myndighet för exportstöd av krigsmateriel. Miljöpartiet är av principskäl emot exportstöd till företag som tillverkar krigsmateriel och vill inte se denna verksamhet ytterligare subventioneras av skattemedel. Därför vill vi hellre se att dessa pengar används till andra, prioriterade ändamål.

Fru talman! Sedan 1991 har Somalia befunnit sig i ett laglöst kaos. Samhällsapparaten har inte fungerat, och i avsaknad av en fungerande kustbevakning har landet inte kunnat freda sitt territorium till havs med ett utbrett illegalt fiske som resultat. Fiskebeståndet har reducerats och inkomstmöjligheterna för somaliska fiskare begränsats, vilket har resulterat i att lokala fiskare tagit till sjöröveri som sin försörjningsmetod.

Den svenska regeringen kan i egenskap av EU:s ordförande driva på så att EU:s mission utanför Somalia, Operation Atalanta, vidgas till att även inkludera renodlade kustbevakningsuppgifter som beivrande av tjuvfiske och dumpning av miljöfarligt materiel till havs utanför Somalias kust. Det är viktiga uppgifter som för närvarande lämnas utan åtgärd.

Den gröna gruppen i EU-parlamentet har tidigare föreslagit att Operation Atalanta utvidgas med dessa kustbevakningsuppgifter för att den militära delen av operationen ska bli framgångsrik. Miljöpartiet menar att EU även har en skyldighet att agera mot detta problem, som är ett direkt resultat av EU:s felaktiga fiskepolitik. För detta ändamål vill Miljöpartiet anslå 193 miljoner kronor för 2010 för att kunna skicka ett flygplan från Kustbevakningen för att stationeras i Somalia. För nästföljande två år anslår vi 360 miljoner kronor.

Avslutningsvis, fru talman, höll Barack Obama i natt ett tal till det amerikanska folket där han sade att USA ska börja dra tillbaka sina trupper från Afghanistan från och med juli 2011. Innan dess kommer han att skicka ytterligare 30 000 soldater till Afghanistan. Det är en truppförstärkning som ska kopplas till ökade insatser för att stärka det civila samhället i Afghanistan. Vi i Miljöpartiet är inte speciellt glada åt de 30 000 nya trupperna, men vi får se hur stor del som blir civila av de 30 000.

Nu äntligen har vi fått en tid då vi kan se slutet på kriget i Afghanistan. Den svenska regeringen har häcklat oss i Miljöpartiet när vi har talat om reträtt från Afghanistan. Försvarsministern har gång på gång sagt att skulle vi börja tala om reträtt skulle talibanerna ta över landet omgående. Talibanerna skulle bara vänta på den dagen då trupperna var borta och skulle sedan överta styret.

Min fråga till försvarsministern är: Vad säger Sten Tolgfors i dag om Barack Obamas tal? Välkomnar du det planerade tillbakadragandet, eller står du fast vid att talibanerna kommer att ta över när USA börjar återta get den 1 juli 2011?

Jag gläds också extra i dag eftersom Socialdemokraterna och Miljöpartiet har fattat ett beslut om en översyn av våra trupper som ska vara klar före årsskiftet 2011 och som därmed ligger i paritet med Obamas tillbakadragande.

Huvudfrågan till försvarsministern är hur han ser på Obamas tal i natt. Välkomnar du tillbakadragandet om ett och ett halvt år, eller beklagar du beslutet med att talibanerna återigen kommer att ta över makten?

Jag yrkar bifall till reservationerna 4, 8 och 10.

Anf. 4 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Egentligen skulle jag inleda med ett grattis till de 2,5 talarna. Jag beklagar självklart att Vänsterpartiet inte kan vara med i debatten. Varför vill jag då säga grattis? Jo, för att man lyckades dölja det faktum att det inte finns någon samlad opposition i försvarspolitiken. Det

är tre vänsterpartier som inte har det minsta gemensamt när det gäller försvarspolitiken. Det är bara att läsa handlingarna och se hur man vill spara 2 miljarder. Inte på en enda punkt är man överens. Där den ena vill spara vill den andra satsa och så vidare, rätt igenom. Jag återkommer till detta och till det oerhört splittrade förslaget. Som sagt, det finns ingen samlad opposition på försvarsområdet i år.

Fru talman! Jag kommer i mitt anförande att ta upp enbart vissa frågor eftersom vi moderater har flera talare anmälda i en så här viktig debatt om försvaret och dess framtid. Det här är också den sista budgetdebatten för försvaret före valet. Det gäller att ge väljarna besked om vad vi vill inom försvarsområdet. Från den moderata försvarskommittén kommer ju senare på talarlistan Nils Oskar Nilsson, Isabella Jernbeck, Rolf K Nilsson och självklart försvarsminister Sten Tolgfors.

Om vi ser på hur läget var då vi tog över efter Socialdemokraterna – kalla det arvet efter vad som hade hänt under tolv år – kan vi notera följande på försvarssidan.

Det är ca 60 nedlagda förband och enheter sedan 1994. Det har varit en försvarspolitik hårt präglad av regionalpolitik och arbetsmarknadspolitik. Vi har fått en rejäl snedsits med 1 000 överstelöjtnanter och endast 80 fänrikar. En sådan snedsits påverkar självklart utbildningen negativt.

Vi hade Göran Persson-doktrinen som löd att man alltid kan ta de sista försvarsmiljarderna för att få ihop statsbudgeten totalt. Vi minns kanske då han impulsivt och oförankrat i en budgetdebatt tog ett par miljarder till sjukvården, och en annan gång var det polisen som behövde pengar varpå han impulsivt tog miljarder från försvarsbudgeten. I Socialdemokraternas ögon var tydligen försvarsbudgeten en sorts budgetregulator. Vänsterpolitiken har givit påtagliga strukturella brister i Försvarsmaktens ekonomiska styrning, och vi minns alla de stora svarta ekonomiska hål som snabbt dök upp så fort Socialdemokraterna hade lagt fram en försvarsbudget. Det var det så kallade arvet.

Fru talman! Vi i alliansen har haft bra grunder att stå på då vi har utformat vår nya försvarspolitik. Det har varit Försvarsberedningens omvärldsanalys från december 2007 och Försvarsmaktens så kallade perspektivstudie från samma period. Det har varit Försvarsberedningens rapport *Försvar i användning* från juni 2008, och vi har rapporterna från Genomförandegruppen hösten 2008. Vi har Försvarsmaktens svar på planeringsanvisningarna. Vi har Stödutredningen som kom i maj 2009. Vi har beslutet om inriktningspropositionen *Ett användbart försvar*. Vidare har vi Pliktutredningen från juni 2009.

Men grunden för att ha en stark försvarsbudget är ju starka statsfinanser. Allians för Sverige tar ansvar för statsfinanserna – som ni vet. En ansvarsfull ekonomisk politik lägger grunden för Sverige att ta sig ur krisen och för fortsatta satsningar i välfärdens kärna. De tre vänsterpartiernas politik leder till att statens finanser raseras. Arbetslinjen och en politik för flera jobb behövs för satsningar i välfärden, miljön med mera. Vår arbetsmarknadspolitik består av att vi förhindrar att fler jobb försvinner, satsar på omställningar och bygger broar tillbaka till arbetsmarknaden. Vi skapar förutsättningar för att jobben ska bli fler.

De tre vänsterpartiernas arbetsmarknadspolitik består av en bidragslinje och inget annat.

Fru talman! Inriktningspropositionen gav klara besked. Det ska vara oförändrade anslag till försvaret. Det blir inga nya förbandsnedläggningar. Det är ett besked som många försvarsanställda tog emot mycket positivt efter tolv år av oro med vänsterstyre och massor av nedläggningar. Det är alltså stopp efter tolv år av nedläggningar och förflyttningar. Det är klara besked att hela Sverige ska försvaras, det vill säga en hög tillgänglighet. Insatsförbanden ska verka såväl nationellt som internationellt, och insatsförbanden ska präglas av hög flexibilitet.

För att öka tillgängligheten kommer insatsorganisationen att bestå av stående och kontrakterade förband. Huvuddelen av förbanden kommer att vara kontrakterade med tjänstgöringsskyldighet och regelbundna övningar. Insatsorganisationen ska bestå av 50 000 kvinnor och män.

Fru talman! Så har vi hemvärnet, som under tolv år av socialdemokratiskt styre har misshandlats. Det har varit halvering efter halvering, från över 100 000, i alla fall på papperet, ned till en siffra som har visat att av dagens 28 000 i hemvärnet fullgör endast 13 200 sina tjänstgöringstimmar. Nu, tolv år efter Socialdemokraternas misshandel av hemvärnet, ser alla en ljusning – detta efter alliansens agerande. Huvuddelen av hemvärnet ska utvecklas till nationella skyddsstyrkor med större krav på tjänstgöring och högre ambition avseende utbildning, övning och bättre materiel.

Jag vet att besluten om hemvärnet – beslut fattade av alliansen – mottagits mycket väl ute i landet. Jag besökte hemvärnsledningen, den så kallade Dalagruppen i Falun, i förra veckan. Jag fick bland annat veta att man ska starta en ny tremånadersutbildning i januari för 34 kvinnor och män. Utan att man har sökt att kvotera har det blivit 17 kvinnor och 17 män.

Det var och är en optimism i hemvärnsrörelsen som jag inte har sett och upplevt på mycket länge. Men Socialdemokraternas ständiga förslag om halvering av hemvärnet har satt djupa spår och sår i hela hemvärnet. Nu finns det positiva tongångar!

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna har sin givna plats i alliansens försvarspolitik. De nationella skyddsstyrkorna kommer att ha som mål att med stor uthållighet svara för skydd och bevakning av skyddsvärda militära objekt samt samhällsviktig infrastruktur. Huvuddelen av förbanden ska kunna verka inom ett dygn och med mindre delar inom några timmar. Därutöver ska de nationella skyddsstyrkorna kunna stödja övriga samhället och andra myndigheter.

Jag slutar avdelningen hemvärnet med ett citat direkt från rikshemvärnschefen: ”Denna inriktning innebär en utbildnings-, utrustnings- och användbarhetsmässig ambitionshöjning för hemvärnet.”

När hörde ni en rikshemvärnschef säga så under de tolv socialdemokratiska åren?

Fru talman! Då vi nu har presenterat en del av vår politik, alliansens försvarspolitik, undrar man förstås om det finns något alternativ i försvarspolitiken. Nej, fru talman, man behöver inte vara särskilt läskunnig för att notera och konstatera att det alternativ som påstås finnas är det mest spretiga och splittrade förslag som i alla fall jag har läst inom försvarspolitiken i denna kammare. Men jag har i och för sig bara varit här i 15 år.

Där det ena rödgröna partiet vill höja anslaget i förhållande till alliansens förslag vill det andra rödgröna partiet – eller de andra rödgröna partierna – minska anslaget. Så ser det ut på de flesta konton – i alla fall de större.

En sak är man dock överens om, nämligen att 2 miljarder ska bort. Men hur ska det ske? Det finns det inget svar på, och jag är mycket tveksam om vi kommer att få något svar i dag. Vi fick tidigare besked om att svar ska komma senare.

2 miljarder i besparing kan lätt bli 3–4 miljarder om vi ska titta på de olika besparingsförslagen. Frågan står och förblir nog öppen när vi lämnar kammaren: Finns det egentligen något alternativ till alliansens försvarspolitik? Det här är alltså den sista ekonomiska budgetdebatten om försvaret i riksdagen före valet. Några besked om vad de tre vänsterpartierna tycker och är eniga om får vi inte.

Jag ska ta upp några exempel ur det alternativa förslag som de tre vänsterpartierna presenterar. När det gäller kontot och anslaget för förbandsverksamhet och beredskap vill Socialdemokraterna minska med 325 miljoner och Miljöpartiet med hela 640 miljoner. Men Vänstern vill höja anslaget med 160 miljoner. Det är alltså en differens på 800 miljoner bara på det kontot.

När det gäller kontot för fredsfrämjande förbandsinsatser finns också där stora differenser mellan de tre vänsterpartierna. Minska med 1,7 miljarder, säger Socialdemokraterna. Nej, 1,2 miljarder får räcka som minskning säger Vänstern, medan Miljöpartiet vill lägga på 100 miljoner. Det blir alltså en total differens på 1,8 miljarder. Då förstår ni bättre mitt påstående att det inte finns något alternativ. Det som låtsas vara tre eniga partier är något som finns enbart på papper.

När det gäller kontot för anskaffning av materiel och anläggningar är det också där stor oenighet. Minska med 1 miljard, säger Miljöpartiet, medan Socialdemokraterna vill lägga på 100 miljoner. Tala om en splitt-rad opposition!

Också på kontot som gäller vidmakthållande, avveckling med mera av materiel och anläggningar finns stora skillnader. Jag återkommer till dessa stora skillnader i förslag. Det går inte att få ihop detta. Det är inte trovärdigt.

Fru talman! Det här var ett axplock ur de oenigheter som finns hos de tre vänsterpartierna. Här gör de tre partierna verkliga skäl för rubriken ”Vänsterexperimentet”.

Socialdemokraternas budget går inte ihop alls. I Socialdemokraternas budgetalternativ för försvarsbudgeten har man prutat 550 miljoner kronor genom att säga att vi ska lämna Kosovo redan kommande nyår. Det är en sak som självklart inte ens är praktiskt genomförbar. Socialdemokraterna har prutat i sin budget med 550 miljoner, och helt plötsligt fattas 2,5 miljarder och inte 2 miljarder – detta eftersom Socialdemokraterna går med på att vara kvar i Kosovo under 2010. I ett betänkande som är på väg in i kammaren för debatt och beslut ställer alltså Socialdemokraterna upp på fortsatt verksamhet, men man har inga pengar. Nils Oskar Nilsson återkommer om våra internationella insatser.

Jag ska säga några ord om materielförsörjning, även om Isabella Jernbeck återkommer mer i detalj. Jag rekommenderar alla på vänsterkanten att ta del av Försvarets materielförverk så kallade materielförsörj-

ningsstrategi. Den fastställdes i februari 2007 av ÖB Håkan Syrén samt generaldirektörerna för just Materielverket och FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut.

Det står tydligt och klart att insatsförsvarets uppgifter och behov ska vara styrande för Försvarsmaktens materieförsörjning. Materieförsörjningen ska vara kostnadseffektiv ur ett livscykelerspektiv och tillgodose kravet på ökad leveranssäkerhet. Materieförsörjningen ska styras av tydliggjorda och medvetna val mellan kostnad, effekt och handlingsfrihet. Internationell samverkan ska vara huvudalternativet vid all utveckling, anskaffning och vidmakthållande. Nyttan av internationellt materielsamarbete ska maximeras.

Varifrån kommer då talet om att köpa från hyllan? Det har blivit ett slagord med inneboende hat från vänsterkanten. Vi hörde Anders Karlsson ta upp det tidigare. Så här skriver FMV i sitt strategidokument, som jag rekommenderar att vänsterpolitikerna tar del av eftersom många tycks inte ens veta att den finns. Så här står det om den så kallade hyllan:

”En felaktig tolkning av strategin är att den förespråkar köp av hyllvara som enda alternativ. Skrivningar om att köpa på hyllan förekommer över huvud taget inte i strategin.”

Så skriver alltså FMV i sitt dokument.

Jag har en stilla undran. Hur kan Socialdemokraterna stå och låtsas vara de stora försvarsindustri- och försvarsmaterielivrarna då de har lagt fram en budget som ligger minst 2,5 miljarder under alliansens? Hur är detta möjligt? Är det inte väl magstarkt? Skär man i försvarsbudgeten påverkar det på många sätt materielbudgeten.

Hur kan man samarbeta, utan att det blir nedskärningar, med partier som för bara ett par år sedan stod här i talarstolen och pratade om besparingar på 10–12 miljarder? Det är i det sällskapet som Socialdemokraterna nu finns.

Nej, vänsterpartiernas budget är inte trovärdig.

Jag förstår att Socialdemokraterna inte vill höra vad deras samarbetspartner vill skära på i materielanslaget. Men titta i handlingarna för att påminna er om läget. Miljöpartiet vill ta bort 995 miljoner och ta bort ytterligare 700 miljoner från kontot för vidmakthållande, avveckling med mera. Det fattas alltså ytterligare 1,5 miljarder för det röda laget. 1,5 miljarder ytterligare var det.

Jag förstår att detta är ett jätteproblem för vänstersidan – om neddragningen är totalt 2 miljarder, 3 ½ miljarder eller 4 miljarder – när man har så splittrade förslag, och något besked om hur det ska se ut i framtiden fick vi inte i dag.

Nej, detta är inte trovärdigt. Det går inte ihop, Anders Karlsson.

Det finns, som jag har påpekat, helt enkelt inget alternativ till försvarsbudgeten för 2010. Det är en ovanlig situation här i kammaren. Det är en röra i ny rekordklass, en splittrad bild och en djupt oenig vänsterkartell, och miljarder ska sparas. Det drabbar förbandsverksamheten, det drabbar det internationella arbetet och solidariteten, och det drabbar självklart svensk försvarsindustri. Det drabbar alltså hela det svenska försvaret.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 5 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Fru talman! Detta är Rolf Gunnarssons sista debatt i kammaren, om jag inte missminner mig. Jag tackar för de debatter som har varit under åren. Det har varit väldigt trevligt att ha att göra mig dig som person och som debattör.

Men nu ska jag övergå till ärendet. Rolf Gunnarsson ägnar egentligen över halva sin talartid till att läsa innantill om Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets budget. Det är bra, men vi kan den ganska bra själva. Men så gör man när man inte vill tala om sin egen politik utan vill gömma sig genom att tala om hur dåliga alla andra är. Jag har högre förväntningar på att en regering talar om vad man vill i framtiden. Jag saknar tyvärr det.

Rolf Gunnarsson räknade upp Försvarsberedningen som en beredning som har varit lyckad under denna period. Försvarsberedningen var överens om att man skulle minska antalet plan från nuvarande 100 till 60. Min första fråga är om Rolf Gunnarsson ställer sig bakom detta.

Jag vill också passa på att fråga vad Rolf Gunnarsson tycker om den reträtt som Obama nu ska inleda om ett och ett halvt år. Välkomnar Rolf Gunnarsson detta? Eller anser han, i likhet med försvarsministern tidigare har sagt, ungefär att helvetet på jorden nu kommer i den meningen att talibanerna kommer att ta över?

Anf. 6 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tackar för de vänliga orden – innan Peter Rådberg började diskutera ärendet. Detta är i alla fall min sista budgetdebatt. Sedan vet jag inte om jag kommer att delta i någon annan debatt. Jag vågar inte lova någonting. Det får Peter Rådberg ta som ett hot.

Vi kommer tillbaka till JAS-frågan, och det har skett väldigt mycket sedan vi stod här senast. Vi hade Norgeaffären, och vi har förhoppningsvis just nu en affär med Brasilien. Jag skulle därför aldrig ge mig in på att fastställa antalet plan.

Jag anser inte heller att jag är så stor att jag kan göra någon större tolkning av vad jag såg på tv i morse om vad Obama sade i natt. Han gav helt klart ett besked om tiden och den styrka som skulle sättas in tills avveckling börjar ske. Det skulle börja ske en avveckling om ett och ett halvt år. Om det blir så eller inte får jag väl se från gungstolen hemma, och Peter Rådberg får möjligen fortsätta debatten här.

Däremot tyckte jag att jag ägnade mycket tid åt den politik som vi skulle föra. Men jag är förundrad, Peter Rådberg, över den stora oenighet och den splittring som ni har. Det måste vara djupt oroande. Nu var du ärlig i debatten och sade att det inte kommer något besked i dag. Det var ett ärligt besked. Men man skulle kanske kunna kräva av tre etablerade partier att de kommer med ett besked i den sista budgetdebatten före ett val.

När jag läste era olika förslag funderade jag verkligen på om de var sanna. Det var någon som hade gjort röda prickar. Det påminde om Bingoletto. Man ska försöka få tre i rad och få försvarsbingo. Då skulle alla partier vara eniga. Men ni är inte eniga i fråga om något konto, Peter Rådberg. Det tycker jag är det mest anmärkningsvärda i detta. Det är en mycket splittrad opposition. Det är en historisk dag, inte för att jag talar

sista gången i en budgetdebatt utan med tanke på hur era oppositionsförslag ser ut.

Anf. 7 PETER RÅDBERG (mp) replik:

Fru talman! Jag sade att vi kommer att komma överens om de 2 miljarderna. Jag kan lugna Rolf Gunnarsson på den punkten. Jag tror inte att ni var så himla mycket bättre för fyra år sedan. Jag har i och för sig inte den historiska kontrollen. Jag kan lugna Rolf Gunnarsson. Arbete pågår, vi kommer med ett besked, och vi lovar att leverera det i god tid före valet.

Men jag vill informera Rolf Gunnarsson om att Försvarsmakten själv har behov av bara ungefär 66 plan i dag. Det står 33 plan under tält. Man behöver dem inte. Miljöpartiet har sagt att vi då kan börja avveckla en tredjedel av de 100 JAS-plan som finns. Vad ska vi med dem till när inte ens Försvarsmakten använder dem?

Min fråga under ett års tid har varit: Varför kan ni inte börja avveckla när vi dessutom har en försvarsberedning med sju partier som är enig om att vi ska gå åt detta håll? Där kan vi spara väldigt mycket pengar.

Sedan fick jag inget riktigt bra svar från Rolf Gunnarsson om han tycker att det är bra att man kan se ett slut på Afghanistankriget. Miljöpartiet har under lång tid krävt att vi ska börja avvecklingen. Nu kommer Barack Obama, och jag ser med spänning fram mot hur regeringspartierna agerar på hans tal i natt. Välkomnar ni detta, eller välkomnar ni det inte?

Anf. 8 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Fru talman! Jag återgår till frågan om Afghanistan. Självklart är vi jättegglade om vi kan få slut på kriget i Afghanistan. Jag tror att vi till och med skulle kunna få 349 ja-röster vid en sådan votering här i riksdagen. Vi ser självklart med glädje på alla krig som tar slut. Helst skulle vi inte vilja ha något krig i världen. Men det får kanske varken Peter Rådberg eller jag uppleva.

Jag har inget bättre svar än tidigare när det gäller antalet JAS-plan, även om Peter Rådberg inte var nöjd med svaret.

Eftersom Peter Rådberg tog upp frågan om frivilliga försvarsorganisationer i sitt anförande måste jag ställa en fråga. Peter Rådberg finns med på en reservation där det bland annat står: ”och att organisationsstödet tycks avskaffas”.

Vet Peter Rådberg vad det är för reservation som han finns med på? Den är oerhört dåligt skriven. ”Tycks avskaffas” betyder att ni inte orkar ta reda på vad som händer med detta anslag.

Om man läser handlingen står det helt klart att anslaget upphör och förs till anslaget 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det står klart här.

Men ni skriver i er reservation: ”tycks avskaffas”. Vad är det för reservation? Ni säger att vi var så dåliga i opposition. Men detta är ett botennapp. Det är nästan värt en guldmedalj att man i en reservation skriver ”tycks”. Det betyder att man inte kan ta reda på fakta. Fakta fanns att ta reda på. Peter Rådberg hade på en minut kunnat få ett svar.

Jag ville bara visa på seriositeten. Jag konstaterar bara att Peter Rådberg ingår i en trio som är djupt oenig och har väldigt splittrade förslag. Det är tyvärr så vi skiljs som debattörer i den ekonomiska försvarsdebatten.

Anf. 9 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tackar Rolf Gunnarsson för de budgetdebatter som vi har haft under tre års tid.

Vi har mycket goda personliga relationer. Det vill jag säga. Rolf Gunnarsson har för avsikt att sluta. Vi andra vet inte om vi tvingas att sluta. Men vi försöker en period till. Väljarna får göra sitt val.

Jag återkommer till de frivilliga organisationerna. Jag har tidigare i debatten sagt, och upprepar det nu, att Sveriges försvar är allas angelägenhet. De frivilliga organisationerna har funnits i decennier och utgör en kostnadseffektiv resurs för Försvarsmakten och för samhället när kris och krig uppstår.

I dag personalförsörjer de frivilliga försvarsorganisationerna hemvärnet i en inte obetydlig utsträckning. Ändå väljer regeringen att i budgeten – det är faktiskt så – slå undan fötterna på frivilligverksamheten. Så gör man trots att man samtidigt säger sig vilja utveckla hemvärnet till nationella skyddsstyrkor. Detta är ett faktum, så där vill jag ha en förklaring.

Det är väl bra om Rolf Gunnarsson här ger ett svar och säger att ni ger lika mycket pengar till de frivilliga organisationerna som ni gjort de andra åren. Är det så, Rolf Gunnarsson, vi ska tolka ditt tidigare svar till Peter Rådberg där du angrep honom för vad som står i reservationen? Jag har inte hittat de ord som Rolf Gunnarsson här läste upp, men jag ska läsa reservationen lite bättre. Det är viktigt, fru talman, att få ett svar i det avseendet.

Anf. 10 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Fru talman! När det gäller de frivilliga försvarsorganisationerna står det så här i er reservation: ”Vi vänder oss mot att anslaget för frivilliga försvarsorganisationer upphör och att organisationsstödet tycks avskaffas.” Organisationsstödet avskaffas inte. Det blir i stället så att stödet flyttas över till MSB som sedan ska fördela pengarna. Detta tycker jag är viktigt. Anders Karlsson kan läsa i propositionen att vi tycker att de frivilliga organisationerna är viktiga.

Jag kan vitsorda det som sägs i meningarna om vikten av de frivilliga organisationerna. Där skiljer det inte. Dock är jag förvånad över er reservation där ni låtsas att pengarna helt försvinner. Ja, de försvinner från det konto som finns i dag. Men de försvinner definitivt inte för verksamheter som ansöker om pengar och som MSB bedömer är vettiga och rimliga. Så ska man göra med alla skattekonor. Det är min åsikt, och det har varit min åsikt under alla mina år som politiker.

Jag vet att ni vill ha ett eget konto för hemvärnet som ju är en del av insatsorganisationen. Men i så fall skulle man börja dela upp och ha olika konton för alla delar av insatsorganisationen. Vi ser ingen anledning till det. Vi satsar på hemvärnet och har gjort en rejäl satsning. Som jag sade i mitt anförande har det tagits emot mycket positivt. Jag tror att man därmed efter allt som varit får ordning på hemvärnet som år efter år fått ta smällar i budgetarna och som fått allt sämre materiel.

Jag tror att satsningen är viktig för möjligheterna att rekrytera. Runt om i landet är man nu positiv till detta. Jag exemplifierade tidigare med den tremånadersutbildning som finns på flera ställen och sade att det går mycket bra att rekrytera till den. Det här är ett bra steg och ett steg som ni inte klarade av under de tolv år då ni hade hand om frågan.

Anf. 11 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Rolf Gunnarsson, du är ändå svaret skyldig. Kan de frivilliga organisationerna i dag här från talarstolen få beskedet att de kommer att få samma summa pengar som de fått föregående år?

Varför är man så orolig? När vi skriver ”tycks avskaffas” menar vi att pengarna flyttas till ett annat konto och att MSB sedan godtyckligt fördelar pengarna till organisationerna. Tidigare fick dessa de här pengarna sig tillsända. Det är den ändringen vi motsätter oss.

Kan Rolf Gunnarsson här garantera att alla frivilliga organisationer kommer att få lika mycket pengar under år 2010 som de fått under år 2009? Om de får det är det väldigt glädjande. I så fall har vi totalt missförstått detta. I de frivilliga organisationerna är man väldigt orolig, så det vore bra med ett förtydligande så att de här i debatten kan höra – eller senare i protokollet läsa – att den borgerliga regeringen kommer att ge lika mycket pengar år 2010 som den gav år 2009. Det förtydligandet vore alltså önskvärt. I så fall blir det en stor framgång både för de frivilliga organisationerna och för oss som påtalat detta.

Vidare, Rolf Gunnarsson: Varför nämnde du i ditt inledningsanförande inte orden ”militär alliansfrihet” en enda gång? Vill du ha militär alliansfrihet även i fortsättningen?

Anf. 12 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Fru talman! Den sista frågan uppfattade jag att Anders Karlsson ställde till försvarsministern. Därför sade jag inget om den saken, och det gör jag inte heller nu.

Än en gång beträffande de frivilliga organisationerna: Jag skulle *aldrig* stå i denna talarstol och lova att de frivilliga organisationerna ska få si eller så mycket. Jag har uppfattat att verksamheten är så viktig att man om en ännu viktigare verksamhet än den man tidigare haft presenterades och det var fråga om rena verksamhetsbidrag skulle få mer pengar. Men skillnaden är att man inte har egna pengar. Vid årsskiftet kommer det inte pengar i en egen påse, utan den påsen finns hos MSB som har att göra seriösa bedömningar så att våra skattepengar går till vettiga saker som görs.

Jag vet att de frivilliga organisationerna gör väldigt mycket och instämmer helt i det Anders Karlsson sade om dessa. I propositionen kan Anders Karlsson läsa att det står om vikten av de frivilliga organisationerna.

Jag förstår att Anders Karlsson inte vill gå in på området oenighet och splittring mellan de tre vänsterpartierna med tanke på den oerhörda oklarhet man nu går in i. Jag konstaterar att det inte finns något alternativ – ett tråkigt konstaterande i den sista debatten, i alla fall om ekonomi, med Anders Karlsson – och vill tacka Anders Karlsson för goda debatter. Vi är goda vänner på sidan om. I sakfrågorna intar vi dock olika ståndpunkter, men så ska det vara i Sveriges riksdag.

Anf. 13 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Vi diskuterar nu här i Sveriges riksdag inriktningen på Sveriges försvar och hur dess budget ska vara under år 2010, med utblickar även mot åren därefter – självfallet viktiga frågor för nationen.

Det är nu den fjärde och sista budgetdebatten som vi har under denna mandatperiod. Jag tänker först göra en kort tillbakablick.

Jag börjar med år 2004 då Socialdemokraterna för första gången började luta sig mot Vänsterpartiet i frågor om försvaret och anslog 400 miljoner kronor mindre till försvaret än den borgerliga allians gjorde som då var under bildande. Det var då. Bara 400 miljoner kronor skilde, inte de 2 000 miljoner kronor mindre till försvaret som ju de rödgröna nu i ett drastiskt slag vill skära bort redan år 2010 – om knappt en månad.

Försvarsbeslutets inriktning år 2004 var dock föremål för en bredare samsyn, liksom även vid det nya inriktningsbeslutet i juni sett till vad Socialdemokraterna faktiskt skriver i det avseendet. Det är positivt.

I budgetdebatten 2006 lyfte jag från Centerpartiet fram det positiva i att allianspartierna och Socialdemokraterna ändå hade en samsyn om den påfrestande omställning av försvaret som pågick liksom om ambitionen att rejält höja ambitionsnivån för Sveriges internationella fredsinsatser. Det var då. Nu vill Socialdemokraterna mest av alla och mer än Vänsterpartiet drastiskt sänka ambitionsnivån för de internationella fredsinsatserna.

I budgetdebatten 2008 lyfte jag fram bland annat följande.

”Sverige är ett militärt alliansfritt land, och det är viktigt att vi tar vårt ansvar tillsammans med andra för att trygga fred och säkerhet där inbördeskrig och ofred råder. Detta gagnar givetvis också vår egen säkerhet på sikt. De svenska soldater, män och kvinnor, som ställer upp i dessa fredsmissioner är värda all beundran och respekt.”

Detta är högaktuellt även i dag efter de attacker som den svenska ISAF-styrkan i Afghanistan har drabbats av.

I juni i år, 2009, fattade riksdagen ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut. Om jag hade deltagit i debatten skulle jag ha sagt att liksom vid 2004 års försvarsbeslut låg Försvarsberedningens samstämda rapporter till grund även 2009. I dessa rådde bred samsyn om att soldater och officerare bör rekryteras på frivillig grund, att andelen kontrakterade deltidssoldater skulle dominera i armén och att de internationella fredsinsatserna liksom det nordiska försvarssamarbetet skulle öka.

Detta är alltså vad Försvarsberedningen sade 2007 och 2008.

Jag skulle också ha beklagat att Socialdemokraterna i strid med denna samstämda försvarsberedning nu valt att stå fast vid viss fortsatt värnplikt och att vara för radikalt nedskurna internationella fredsinsatser.

Detta kan urholka värdet av Försvarsberedningens arbete inför framtiden, vilket jag tycker vore olyckligt då det är ett viktigt forum för att över blockgränserna diskutera för landet viktiga frågor.

Jag hade då också hänvisat till Försvarsberedningens eniga förslag om att det kan vara dags att överväga en analys av Sveriges bi- och multilaterala samarbeten inom EU och med de nordiska länderna samt med Nato. Centerpartiet uttalade vid sin stämma beredskap för att delta i en sådan analys förutsatt en bred politisk samsyn om att den bör göras.

Försvarsberedningens motiv var de givna; så oerhört mycket har skett på dessa områden under de senaste decennierna att det har ett värde att i

lugn och ro göra en sammanhållen analys som grund för den fortsatta dialogen i dessa för vårt land så viktiga frågor. Inte minst det växande nordiska samarbetet gör detta aktuellt.

Så är jag då framme vid dagens budgetdebatt i december anno 2009. Utifrån det försvarspolitiska inriktningsbeslutet i juni lägger regeringen fram en försvarsbudget för 2010 på 45,5 miljarder kronor, varav 41,4 miljarder rör det militära försvaret. Förbandsverksamheten ökar till knappt 20 miljarder medan materielkostnaderna sjunker till knappt 17 miljarder.

Tyvärr vill den rödgröna oppositionen, med helt olika motiv sinsemellan, dra undan hela 2 000 miljoner från försvaret redan från den 1 januari 2010. Jag vill ärligt beklaga detta.

Däremot råder en glädjande enighet i riksdagen om målen för vårt svenska försvar och de uppgifter det ska lösa. Dessa förtjänar att nämnas i en försvarsdebatt, och jag återger här något förkortat vad som står i utskottets betänkande:

- Det militära försvaret ska hävda Sveriges suveränitet.
- Det ska förebygga och hantera konflikter och krig.
- Det ska skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Kärnan i den framtida insatsorganisationen för Försvarsmakten kommer att utvecklas i riktning mot åtta manöverbataljoner. Det kommer att finnas två korvettdivisioner, det vill säga stridsfartyg, en ubåtsflottilj, fyra stridsflygsdivisioner och ett vässat hemvärn, som Rolf Gunnarsson väl redogjorde för, med mycket mera. Detta motsvarar 50 000 personer. Beredskapen jämfört med i dag förbättras kraftigt till mellan några timmar och en vecka.

Centerpartiet anser att hemvärnet, som nu alltmer utvecklas mot nationella skyddsstyrkor, fyller mycket viktiga uppgifter, och vi gläds åt att de 22 000 soldaterna – med stort fortsatt ideellt engagemang – i framtidens hemvärn där kommer att få bättre utrustning och materiel samt en utökad roll i den nya organisationen.

Fru talman! Centerpartiet har länge tagit ett stort ansvar för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik. Vi menar att det nya inriktningsbeslutet från juni i år är bra liksom att 2010 års försvarsbudget utvecklar det väl.

Jag har under mandatperioden ibland resonerat om nivån på Sveriges försvarsbudget. Är den lagom stor? Den har ju legat kring 40 miljarder mycket länge, vilket betyder en rejäl urholkning i fasta pengar. Det är samma utveckling som har skett i länderna i vår omvärld. Jag har med viss oro redovisat att Sverige på 20 år tappar relativt övriga nordiska länder i hur stor andel av bnp som försvarsbudgeten motsvarar. Det är därför bra att alliansregeringens långsiktiga planer inte är en fortsatt urholkning, till skillnad mot de rödgrönas alexanderhugg redan nästa år.

Den frivilliga grundutbildningen av soldater börjar vid halvårsskiftet nästa år. Utskottet ser fram emot fortsatta lagförslag från regeringen de kommande åren. Det blir en spännande process. Det är en stor förändring. Jag är trygg i att inriktningen är den rätta, men som alltid vid stora

förändringar återstår förvisso frågor och utmaningar att lösa så bra som möjligt. Regeringen kommer att återkomma i de frågorna.

Det nya försvarets materielbudget minskar, och utrymmet för en egen svensk utveckling av försvarsmateriel minskar. Därför är det viktigt att konkurrensen på området alltmer ska ske på lika villkor inom EU. Det är bra att en ny exportstödsmyndighet inrättas för att tydliggöra olika roller. Sverige har en högkvalificerad och mycket kompetent försvarsindustri. EU har antagit en strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri inom EU, och även i Sverige är det självfallet bra med en god dialog på detta område.

Sverige förhandlar nu med Brasilien om att sälja JAS Gripen dit. Detta förutsätter att Sverige uppgraderar tio plan till en vassare version, vilket utskottsmajoriteten ger regeringen mandat att göra. Oppositionen är helt splittrad om detta. Miljöpartiet menar att det helt bör sättas stopp för att utveckla Gripen, och v och s vill skjuta frågan framåt till behandling först om frågan skulle bli aktuell. Detta gagnar självfallet inte försvarsindustrins exportansträngningar i ett mycket känsligt läge.

En aktuell upphandling rör pansarfordon. Den ska efter överklagan nu göras om. Riksdagen har givit regeringen detta bemyndigande, och FMV håller i upphandlingen. Det handlar om flera hundra fordon, och utskottet har tillstyrkt detta. Riksdagen har fattat ett sådant beslut. Sverige har tidigare investerat 1 miljard i ett av de alternativa fordonen, vilket kan ge royaltointäkter om företaget i fråga kan sälja fordonet på export. Konkurrensen är dock knivskarp.

Försvarsutskottet stöder regeringens förslag om att Sverige tillsammans med andra länder inom EU ska ta ramansvar för en nordisk stridsgrupp år 2011. Det är trist att oppositionen även här är fullständigt splittrad. Vänsterpartiet vill inte ha någon stridsgrupp alls, och Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill kraftigt minska den.

De frivilliga försvarsorganisationerna är viktiga för försvaret. De spelar en viktig roll för rekryteringen till hemvärnet och kommer även att ha betydelse för rekryteringen till det nya försvaret. Det särskilda anslaget till organisationerna tas nu bort, som har framgått, och pengarna ska i stället förmedlas via myndigheten med inriktning på verksamheter. Det är viktigt. Utskottet markerar att myndigheternas fördelning av dessa pengar bör omges med restriktioner, och utskottet utgår ifrån att regeringen återkommer med en årlig redovisning om detta. Else-Marie Lindgren torde återkomma till det här.

Utskottet ställer sig bakom regeringens ökade satsning på internationella fredsinsatser, där Afghanistan väger tungt under FN:s mandat och med 42 länder delaktiga. Jag noterar Miljöpartiets och Peter Rådbergs mycket stora tilltro till USA och dess president när det gäller att frågan nu är löst och att trupperna kan dras tillbaka från 2011. Jag tror att frågan är svår. USA ökar kraftigt nu och aviserar en ambition som vi alla delar. Verkligheten kommer att avgöra när Sverige är med långsiktigt i dessa fredsinsatser.

Det är, som jag har sagt, trist att notera att Socialdemokraterna återigen backar bort från sin tidigare internationella solidaritet och vill slakta anslaget för fredsfrämjande insatser från 2,5 miljarder kronor till endast 800 miljoner kronor, vilket är 400 miljoner kronor mindre än vad det

faktiskt rätt isolationistiska Vänsterpartiet anslår. Jag tycker att det är sorgligt för ett parti med en internationell samarbetstradition.

Å andra sidan vill Miljöpartiet på sikt skära ned kanske 10 miljarder på försvaret, men öka de internationella insatserna samtidigt som Sverige kanske ska lämna Afghanistan. Det spretar alltså maximalt hos de rödgröna.

Jag tycker också att det är mycket anmärkningsvärt att Vänsterpartiet är med på åtta av tio socialdemokratiska reservationer i detta betänkande. Det kanske är det nya radarparet inom svensk försvarspolitik. Eller är det kanske Socialdemokraterna som är med Vänsterpartiet i dessa åtta reservationer, vad vet jag? Det här var otänkbart för tio år sedan, men det är det inte längre. Jag beklagar det.

Socialdemokraterna vill satsa något pyttelite extra på försvarsindustrin och på export, medan Vänsterpartiet och Miljöpartiet skyr detta som pesten. Det ska bli intressant att se vad den kompromiss som Peter Rådberg utlovade kommer att innehålla på detta område, vad de olika motionerna egentligen innebar och hur man kommer att mötas. Det ska bli mycket intressant.

Jag nöjer mig med dessa exempel på rödgrön röra, men det finns många fler. Jag känner stark oro för vad ett regeringsskifte skulle kunna innebära. Jag hoppas att Rolf Gunnarsson kommer att slippa att lida i gungstolen i Dalarna efter valet. Jag tror inte att du behöver göra det. Jag vill tacka dig för dina insatser i försvarsutskottet här i riksdagen.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets betänkande och avslag på reservationerna. Sverige behöver en ansvarsfull, sammanhållen och långsiktig försvarspolitik, och det är just detta som försvarets nya inriktning och försvarsbudgeten för 2010 lägger fast. Det är bra med en alliansregering, inte minst på försvarets område.

Anf. 14 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Staffan Danielssons rallarsvingar gick. Den ena minuten var det kritik för att vi inte kunde samarbeta, och nästa minut var det kritik för att vi hade skrivit gemensamma reservationer med Vänsterpartiet. Jag höll på att säga att någon jäkla ordning får det väl vara även i Centerpartiet. Jag förstod inte riktigt logiken i det. Först kom det kritik mot de ena och sedan kritik mot det andra, men logiken finns väl någonstans.

Jag vill uppehålla mig vid detta med frivilligorganisationerna. Ni har tagit bort pengarna till frivilligorganisationerna. Jag ställer samma fråga till Staffan Danielsson som jag ställde till Rolf Gunnarsson. Ni har tagit bort pengarna från det kontot och lagt dem på MSB. Kommer dessa pengar frivilligorganisationerna till del? Kan du säga att de får lika mycket pengar som i år? Hade pengarna stått kvar på samma konto som tidigare hade de fått pengarna och verkligen kunnat bedriva den verksamhet de har bedrivit under det här året. Hur blir det 2010? Kommer de att få sina pengar eller kommer de inte att få sina pengar? Delar Staffan Danielsson Rolf Gunnarssons kritik när han säger att de får pengarna om de gör vettiga uppgifter? Är det detsamma som att de inte har utfört några vettiga uppgifter under 2008 och 2009? Har Staffan Danielsson samma uppfattning, det vill säga att de inte har utfört några vettiga uppgifter tidigare?

Jag ska återkomma till kritiken mot det internationella i nästa replik, för jag ser att tiden är ute nu.

Prot. 2009/10:41
2 december

Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag avstår gärna från rallarsvingar. Jag vet att vi är överens om att det behövs en bredare samsyn på försvarsområdet i Sverige. Det är väldigt viktiga frågor för landet. Men jag tvingas till dessa konstateranden av fakta när jag läser oppositionens motioner. Anders Karlsson bekräftar nu att Vänsterpartiet och Socialdemokraterna är ett nytt radarpar i svensk försvarspolitik, vilket borde oro det svenska folket djupt. Men den rödgröna oppositionen är verkligen inte överens. Miljöpartiet står för en helt annan linje i många frågor. De vill spara kraftigt på försvaret. Rolf Gunnarsson gjorde en genomlysning av anslagen där Vänsterpartiet, även om man är med på många reservationer, vill spara kraftigt på försvarsmaterial, exportansträngningar och andra områden. Ni divergerar väldigt mycket, och det är det som oroar oss. Vi jobbar hårt för en fortsatt alliansregering och för ett starkt centerparti. Jag hoppas verkligen att det blir så, men om det inte skulle bli så vill vi ha granskat det alternativ som ni vill gå till val på och som ännu inte finns.

Är pengarna till frivilligorganisationerna borta? Nej, det är de inte. Jag hänvisar till vad Rolf Gunnarsson svarade. De finns hos myndigheten. De här organisationerna är viktiga och gör viktiga insatser. De får komma med bra projekt, som de har gjort tidigare och kommer att göra i framtiden, och då kommer de att få ungefär samma uppgifter. I utskottsbetänkandet har vi också angett att det ska vara restriktioner åt det här hållet när det gäller användningen av de här medlen och att det ska återredovisas för riksdagen.

Jag har en motfråga till Anders Karlsson. Ni vill skära bort 2 000 miljoner från försvaret. Vi ska inte ha några pengar till Kosovo från den 1 januari. Hur kommer försvaret att klara detta om er reservation skulle vinna? Det är en rimligare fråga än den som handlar om frivilligorganisationerna.

Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att Staffan Danielsson gled ifrån frågan om frivilligorganisationerna. Du svarade inte på mina frågor. Får de pengarna? Anser du att de utför vettiga uppgifter nu? Eller är det så att de inte gör det och därför är pengarna borta och lagda inom MSB? Det vill jag ha svar på. Utför de vettiga uppgifter i år? Rolf Gunnarsson sade att ett av skälen till att ni tar bort dem skulle vara att de skulle utföra vettiga uppgifter för att få pengarna. Utför de vettiga uppgifter i år eller utför de inte vettiga uppgifter? Det vill jag ha svar på.

Staffan Danielsson behöver inte vara orolig för att vi inte ska komma överens. Vi kommer att komma överens. Jag drar mig till minnes att de som kallade sig för en borglig allians inte var överens för fyra år sedan. Vi ska bli överens före valet 2010. Vi kommer att ha ett färdigt förslag före valet 2010 som vi ska presentera för svenska folket.

Hur är det med alliansfriheten och Centerpartiet? Kan Staffan Danielsson säga inför svenska folket att Sverige ska förbli alliansfritt och inte medlem i Nato. Kan du ge den deklARATIONEN eftersom du också, Staffan

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Danielsson, liksom de föregående talarna inte har nämnt det med ett enda ord? Det är faktiskt grunden för hela vår försvarsverksamhet.

Sedan gällde det våra 2 miljarder. Jag vill påstå att vi har ett väl finansierat förslag. Staffan Danielsson påstår här att yrkessoldater inte kostar någonting. Det är oerhört dyrt att ha soldater som går på kaserngårdarna och sparkar grus till ingen nytta. Det är vad som kommer att ske. Finns det ett sådant hot mot Sverige att man måste ha 6 500 anställda soldater som ska gå på kaserngården och sparka grus och vänta på att fienden ska komma till Sverige?

Anf. 17 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Fru talman! Jag svarar bakifrån på Anders Karlssons frågor. Jag nämnde alliansfriheten i mitt inlägg. Centerpartiet står för att Sverige ska vara alliansfritt, som vi har varit så väldigt länge. Däremot kan vi inte lova lika tydligt som Socialdemokraterna att detta ska vara i evig tid, som Mona Sahlin har sagt, det vill säga att Sverige alltid ska vara alliansfritt. Om 50 eller 2 000 år kanske det är ett nytt läge. I dag är vi alliansfria. Däremot är det viktigt att analysera omvärlden. Det händer väldigt mycket. Vi har samarbete med olika parter. Det kan vara dags att göra det. Det är en annan sak.

Anders Karlsson försöker måla upp en väldig klyfta i fråga om värnplikten. Jag tycker att det bara är ett litet dike och inte någon ravin, som jag har sagt tidigare. Vi är överens om att den långa grundutbildningen på nio månader ska vara frivillig. Sedan ska man ha frivilligheten till dem som blir anställda eller deltidskontrakterade i försvaret. Vi är överens om det. Sedan gör ni stort väsen av att de tre första månaderna ska innebära någon form av mönstringsplikt där 5 procent av årskullen ska kallas in medan 95 procent inte kallas in. Ni säger att ni tror att det blir mycket billigare eftersom de här 5 procenten inte ska ha några löner att tala om. Jag tror inte att det är så enkelt med det alternativet. Jag tycker att vi egentligen står nära varandra när det gäller grundprinciperna, och sedan gör ni stort nummer av en liten sak.

Frivilligorganisationerna utför viktiga uppgifter. Svaret är ja på den frågan. De kommer att utföra viktiga uppgifter. De kommer att få exakt samma pengar, men kanske inte på öret. Det kan bli mindre, och det kan bli mer. Det är det klara svaret. Vi är överens i sak, men vi har tagit bort det öronmärkta anslaget. Pengarna finns kvar, men hos myndigheten, och ska fördelas till dessa och omges med restriktioner.

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp):

Fru talman! Det har blivit ganska långt lidet i den här debatten, och jag ska försöka hålla mig så kort som det över huvud taget är möjligt. Jag ska egentligen inskränka mig till ett enda observandum, och det är att i en mycket händelserik försvars- och säkerhetspolitik är det ibland svårt att se skogen för alla trän. Men jag vill ändå göra gällande att det inriktningsbeslut som fattades strax innan riksdagen stängde i somras och den budget som nu ligger framför oss markerar en uppstramning av svensk försvarspolitik och av det svenska försvaret. Det markerar också en vändpunkt i en ganska lång historisk utveckling. För första gången under flera decennier ser vi nu en insatsorganisation som inte fortsätter att minska i omfattning. Tvärtom handlar det egentligen om att den ökar.

Vi kan också se att det försvarsanslag som under regering efter regering har minskats kraftfullt inte längre fortsätter att minska. Nu finns det en löne- och prisomräkning som innebär att de 40 miljarderna som det nominellt har varit successivt faktiskt också kommer att öka.

Vi har en ny materielförsörjningsstrategi som innebär att vi i första hand ska anskaffa beprövad och på marknaden tillgänglig materiel just för att kunna öka vår operativa förmåga i försvaret. Det är mycket bra att exportstödet landar i en egen myndighet. Det här är, hoppas jag, ett första steg till att se till så att vår försvarsförmåga inte får bära det stora och tunga ansvar som man fordom gjort för existensen av en i Sverige etablerad försvarsindustri.

Jag kan också konstatera att beredskapen höjs rejält. Vi går från ett försvar där drygt 10 000 soldater har varit gripbara inom ett år till att få ett försvar där närmare 30 000 soldater är gripbara inom veckor.

Man skulle kunna hänföra den här vändpunkten till en ökande oro inför vad framtiden bär med sig. Men, fru talman, den ordning som nu börjar etableras bör alltid vara utgångspunkten vid varje given tidpunkt i varje krigsmakt.

Med det, fru talman, önskar jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 19 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska vara mycket kort. Jag vet att Allan Widman och Peter Rådberg ska åka till Göteborg för en debatt. Jag vill bara säga att det inte är ointresse att jag inte replikerar. Vi får anledning att debattera sedan, och jag har respekt för att du ska åka till Göteborg.

Jag vill bara ha det sagt så att det förs till protokollet.

Anf. 20 ALLAN WIDMAN (fp) replik:

Fru talman! Ibland är vardagens krav svåra att möta. Jag ser fram emot många debatter tillsammans med Anders Karlsson i den här kammaren.

Anf. 21 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Fru talman! Debatten här i dag har i huvudsak handlat om ett bidrag till frivilligorganisationerna och om hur oeniga partierna är. För min del är reflexionen att vi borde lyfta upp debatten och prata om svensk försvars- och säkerhetspolitik på en annan nivå.

Vi kristdemokrater menar att trygghet i det lilla också är trygghet i det stora. Vi talar ofta om familjens betydelse för trygghet, men vi anser också att det ska finnas en trygghet i ett vidare perspektiv.

Fred, frihet, demokrati, rättvisa, yttrandefrihet och allemansrätt – allt detta kan vi uppleva under en dag utan att vi tänker på det. Vi tar det för givet. I andra delar av världen är det en ouppnåelig dröm. Alla de som lever långt från oss förtjänar samma rättigheter och levnadsvillkor som vi. För dem som upplever våld, övergrepp, krig och förtryck är detta vardagen. Det är där vi vill vara med och skapa trygghet.

Detta är fritt citerat från Försvarsmaktens lilla häfte som handlar just om Försvarsmaktens uppgifter.

Det pågår ett stort förändringsarbete inom Försvarsmakten. Det är vi alla överens om. Målet för Försvarsmakten är att enskilt och tillsammans med andra inom och utom landet hävda Sveriges suveränitet, värna suve-

räna rättigheter och nationella intressen, förebygga och hantera konflikter och krig och att skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Detta är vi alla överens om, och detta sker genom att Försvarsmakten ständigt måste ha förmåga att vara förberedd på olika typer av hot.

För att underlätta uppföljning av insatsorganisationen för oss i försvarsutskottet är det av stor vikt att regeringen årligen i budgetpropositionen redovisar insatsorganisationens utveckling, och att avvikelser särskilt kommenteras.

Fru talman! För en tid sedan var jag på ett seminarium som handlade om civilt meritvärde. Många som var där hade som grund en soldatutbildning och har nu också en civil karriär där man har återoplat sin utbildning. I det nya rekryteringssättet är det därför viktigt att attraktionskraften när det gäller att locka lämpliga och väl motiverade officerare, soldater och sjömän till att tjänstgöra längre eller kortare tid i Försvarsmakten har högsta prioritet.

Soldater är också människor, och att vara soldat är att utsätta sig för faror. De är ju garanter för den valda säkerhetspolitik som vi här i riksdagen har beslutat om. Som sådana är de värda all respekt, inte bara från Försvarsmakten utan även från samhället i övrigt. Ett tydligt stöd till officerare, soldater och deras anhöriga är därför viktigt.

Soldatyrket borde vara ett fint och respektabelt jobb. Stat och arbetsgivare behöver inse att det inte bara är intyg och certifikat som gäller, utan att erfarenhet och omdöme som man har utvecklat under strapatser och i lagarbete är det som ger meritvärde.

Det bör också poängteras att med det nya rekryteringssättet görs värnplikten vilande. Detta vill jag särskilt poängtera för Socialdemokraterna. Värnplikten görs vilande och kan återtas om beredskapen kräver det. Detta är en väldigt viktig ståndpunkt som Pliktutredningen slog fast, och jag utgår från att regeringen också i sin proposition till våren går på samma linje.

Fru talman! I sammanhanget måste jag också poängtera hemvärnets utveckling och de nationella skyddsstyrkornas betydelse. Det har ju framgått här tidigare i debatten. Med den ambitionshöjning som nu sker, med det nya krigsförbandsövningsystemet, KFÖ, som utvecklas och med delvis utökade uppgifter blir hemvärdet en mycket god förmåga för den nationella beredskapen både militärt och civilt.

Försvarsmakten borde genom hemvärdet få erfarenheter i hur man rekryterar och även genom övning i KFÖ. En förutsättning för att hemvärdet med de nationella skyddsstyrkorna ska lyckas är att man har en direktutbildning. Det borde övervägas att ge hemvärdet ett eget anslag inom budgeten samt att på sikt låta det utvecklas efter dansk modell, menar vi kristdemokrater.

Fru talman! Utskottet har många gånger understrukit den stora betydelse som de frivilliga försvarsorganisationerna har. De bidrar på ett betydelsefullt sätt till den folkliga förankringen av försvaret samtidigt som de bedriver en kostnadseffektiv verksamhet. Det skriver vi i vårt övervägande i utskottet.

Vi kristdemokrater har alltid värnat om insatser inom den ideella sektorn, inom alla områden. Vi är glada över att regeringen anser att organisationsstödet till frivilligorganisationerna bör bli kvar. Det vill jag meddela Socialdemokraterna. Det gäller att läsa innantill i de överväganden som har gjorts. Det stödet kommer inte att vara bundet till ett särskilt anslag i statsbudgeten utan kommer att fördelas när det gäller frivilligorganisationerna inom det civila till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Gäller det avtalsbundna frivilligorganisationer inom Försvarsmakten kommer det att fördelas under Försvarsmaktens anslag. Det är väl en god information.

Jag är glad över att utskottet anser att myndigheternas möjligheter att använda organisationsstödet till frivilligorganisationer ska vara omgärdade av restriktioner och att regeringen återkommer årligen med en redovisning i budgetpropositionen av hur den fortsatta omfattningen och inriktningen utvecklas. Detta vill jag meddela Socialdemokraterna och Miljöpartiet som har haft frågor om detta i debatten.

Fru talman! Socialdemokraterna skriver i sin motion att Sverige har en lång tradition av en stark nationell försvarsindustri. Sedan ett antal år tillbaka är vår försvarsindustri inte nationell. Vi har i princip ingen svensk försvarsindustri, men vi har försvarsindustri i Sverige. Det är två skilda saker. Detta ger Sverige inflytande och har betydelse för vår strävan att vara med i försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete med andra länder. Kristdemokraterna menar att vi behöver en balanserad försvarsindustri i Sverige. Försvarsmaktens behov av materiel ska bestämmas av kraven på operativ förmåga.

Vi menar att det är viktigt med en öppen konkurrensutsatt marknad i grunden, men den är svår att upprätthålla utifrån de kriterier som andra nationer sätter upp. På forskningens område är det viktigt att forskning, innovationer och utbildning utgör en kunskapstriangel, som krävs för ett framgångsrikt arbete.

Fru talman! Slutligen vill jag framhålla de insatser som våra svenska officerare och soldater gör utomlands. De erfarenheter som de bär med sig kommer att finnas kvar för en lång tid framöver. Jag känner stolthet när jag hör vad de uträttat i många gånger mycket svåra situationer. Jag fick möjlighet att tala med en läkare som var väl insatt i den senaste incidenten i Afghanistan där våra soldater blev sårade och en afghansk tolk dödad. De soldater som befann sig i fordonet gjorde en närmast heroisk insats för sina sårade kamrater, uttryckte han.

Vi behöver alltid se över våra resurser och använda dem på bästa tänkbara sätt, inte minst genom att förebygga incidenter. Det gör att vi kristdemokrater tycker att vi borde pröva möjligheten att använda Gripenplan till övervakning av ett så stort territorium som Sverige har ansvar för, pröva möjligheten att på alla sätt förebygga incidenter.

Kristdemokraterna säger så här: Vi vill ha ett försvar för människovärdet både här hemma och ute i världen.

Anf. 22 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tänker ta upp några frågor som jag tagit upp tidigare. Det gäller stödet till frivilligorganisationerna. Else-Marie Lindgren säger att den frågan inte är så viktig att den behöver lyftas upp i debatten. Jag

tycker att den är viktig därför att vi tycker att det folkligt förankrade försvaret är oerhört viktigt, viktigt att det fortfarande finns kvar.

Min fråga till Else-Marie Lindgren blir som tidigare: Tycker Else-Marie Lindgren att frivilligorganisationerna gör ett bra jobb i dag? Om hon tycker det, varför drar man ned anslaget som man gör? Varför drar man ned det och säger att de ska skicka in speciella ansökningar till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap? Varför kan de inte fortsätta att få det i samma omfattning som nu om de har gjort ett bra jobb? Eller tycker Else-Marie Lindgren som Rolf Gunnarsson att de verkligen ska visa prov på att de gör ett bra jobb för att få pengar?

Else-Marie Lindgren säger att vi inte har någon försvarsindustri i Sverige. Visst har vi försvarsindustri. Vi har nästan lika många anställda i försvarsindustrin i Sverige som vi har i fordonsindustrin. Det är något som diskuteras inte minst med tanke på det som händer Saab i dag. Är nästa verksamhet som ska läggas ned – om nu Saab råkar ut för det – Hägglunds i Örnsköldsvik?

Därför undrar jag: Varför har man inte tagit fram en försvarsindustri-strategi? Varför inte, om nu kd delar uppfattningen med oss att det är viktigt med en svensk försvarsindustri? Nästa fråga blir: Har svensk försvarsindustri någonting att göra med svensk alliansfrihet, den militära alliansfriheten? Finns det någon sammankoppling? Tycker kd att vi ska fortsätta att förbli militärt alliansfria i Sverige?

Anf. 23 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag var tydlig när det gäller frivilligorganisationerna. Det är inte en bagatell i Sveriges försvarspolitik att vi har gott om frivilligorganisationer. De betyder mycket och är kostnadseffektiva, som jag sade.

Det jag ville klargöra med mitt inlägg är precis det som vi har skrivit i utskottets överväganden, det är bara att läsa innantill, Anders Karlsson. Jag kan göra det en gång till för säkerhets skull. ”Utskottet noterar att regeringen anser att organisationsbidraget till frivilligverksamheten ska vara kvar, men inte vara bundet till ett särskilt anslag i statsbudgeten.” Det är det som är skillnaden. ”Myndigheternas möjligheter att använda de pengar för organisationsstöd till frivilligorganisationerna som tidigare öronmärkts genom ett särskilt anslag i statsbudgeten bör omges med restriktioner. Utskottet utgår från att regeringen återkommer årligen i budgetpropositionen med en redovisning årligen i budgetpropositionen av hur den fortsatta omfattningen och inriktningen av organisationsstödet utvecklas och en redovisning av ändamålsenligheten med den nya ordningen.”

Jag tycker inte att vi kan bli tydligare än så. Detta har ni inte haft någon invändning mot i utskottet. Det är viktigt att poängtera.

När det gäller försvarsindustrin i Sverige har du, Anders Karlsson, talat om ”svensk försvarsindustri”. Såsom läget är i dag är den inte enbart svensk. Det kan du väl hålla med om. Däremot har vi försvarsindustri i Sverige. Den vill vi kristdemokrater värna om på ett balanserat sätt. Det tycker jag är viktigt att framhålla i sammanhanget.

En industristrategi som du efterlyser tycker jag också vore värdefull. Den behöver vi arbeta fram tillsammans med försvarsindustrin och rege-

ringen, kanske till och med Socialdemokraterna skulle kunna vara med i en sådan grupp så att vi kunde diskutera det tillsammans.

Prot. 2009/10:41
2 december

Anf. 24 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! En ledamot i den borgerliga alliansen säger att till och med Socialdemokraterna kunde få vara med. Vi har eftersökt breda lösningar över blockgränserna i försvarspolitiken under snart fyra års tid men har inte blivit inbjudna till några diskussioner som helst.

Det står om frivilligorganisationerna: Stödet till frivilligorganisationerna inom totalförsvaret ska inte längre finnas uppfört på statsbudgeten. Har utskottet gett detta regeringen till känna? Nej! Med det är en text i ett betänkande till intet förpliktande, allt enligt en rättschef som jag frågat på departementet. Det som skrivs i betänkandet och inte ges till känna till regeringen har ingen betydelse. Kanske kan vi sedan höra försvarsministern säga att dessa pengar odelat kommer att gå till frivilligorganisationer. Men varför tar man då bort dem ur budgeten? Det är min fråga till Else-Marie Lindgren.

Hur är det med alliansfriheten? Tycker Kristdemokraterna att det är viktigt att Sverige förblir militärt alliansfritt? Den frågan vill jag gärna ha svar på.

Sedan välkomnar jag – om det nu är en invit – en överläggning och diskussion om att vi tillsammans med industrin skulle kunna göra en försvarsindustristrategi för Sverige i framtiden. Men det får väl försvarsministern tala om. Vad jag förstår skulle dock Else-Marie Lindgren och Kristdemokraterna gärna säga att även oppositionen var med i en sådan diskussion. Det välkomnar jag alltså.

Jag vill gärna ha svar på de frågor jag har ställt.

Anf. 25 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Vi har så sent som i går antagit Lissabonfördraget, och i Lissabonfördraget finns en solidaritetsförklaring där vi förväntar oss att få hjälp utifrån och att vi också ska hjälpa andra länder. Givet detta måste vi naturligtvis diskutera alliansfriheten, men så här långt står Kristdemokraterna bakom alliansfrihet. Samhället och världen förändras dock, och vi måste också följa utvecklingen.

När det gäller att bli inbjuden hänvisar jag till försvarsministern. Jag vet att Socialdemokraterna har varit inbjudna till flera samtal när det gäller att kunna samarbeta på olika områden, och jag tror också att inviten har tagits av er. Resultatet har dock inte visat på särskilt mycket. Vi hör ofta i utskottet att kända ståndpunkter ligger fast. Så brukar Socialdemokraterna uttrycka sig i debatten, och det är jag självfallet besviken över eftersom Kristdemokraterna alltid har värnat om en bred överenskommelse när det gäller försvars- och säkerhetspolitik. Det skulle Sverige må väl av, och det skulle också Socialdemokraterna vinna på i längden.

Anf. 26 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Den 16 juni antog riksdagen det första inriktningsbeslut på 15 år som syftar till att öka försvarsförmågan och inte till att skära ned försvaret. År 1996 skar Socialdemokraterna i fasta priser ned försvarsanslaget med 4 miljarder. År 2001 skar de bort ytterligare 4 miljarder. År

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

2004 skar de bort ytterligare 3 miljarder, och nu vill oppositionen fortsätta denna utförslöpa med 2 miljarder. Efter 15 år av förbandsnedläggningar, precis som Rolf Gunnarsson var inne på, lade den socialdemokratiska regeringen ned 60 förband och verksamhetsställen. Efter 15 år av den politiken har nu följt snart en mandatperiod utan nedläggningar.

Alliansen följer nu upp sommarens inriktningsbeslut med en budget som skapar förutsättningar för det nya försvaret. Enligt Försvarmaktens underlag och beräkningar, som propositionen bygger på, råder balans mellan uppgift och utgift. Det förväntade miljardunderskottet på förbandsanslaget för 2008 har i år vänts till ett förväntat miljardöverskott. Försvarmakten tar därigenom höjd för kommande uppgifter. Detta skulle man inte kunna göra om Socialdemokraterna fick bestämma.

Det enda de tre oppositionspartierna är överens om i försvarspolitiken är att försvaret ska skäras ned. De är splittrade om bland annat insatsorganisationen, internationella insatser, den nordiska stridsgruppen, försvarsindustrin och försvarsmaterielexporten, för att inte tala om värnplikten och förutsättningarna för personalförsörjningen. Där är mp för en modernisering via frivillighet. Men 2 miljarder ska bort varje år – det säger man unisont, om än på totalt olika saker.

Därutöver har Socialdemokraterna tillgodoräknat sig pengar från Stödutredningen, vilket regeringen inte gjort eftersom beredningen inte är färdig. Socialdemokraterna föreslår också ett överintag av värnpliktiga motsvarande nästan 1 miljard kronor. Totalt sett är Socialdemokraternas budget därför mer än 3 miljarder svagare än regeringens – varje år. Socialdemokraterna säger i sin motion att ”försvarsbudgeten är starkt ansträngd”. Sedan drar de slutsatsen, fru talman, att den ska skäras ned med ytterligare flera miljarder varje år – som om budgeten på det sättet skulle bli mindre ansträngd.

Inriktningspropositionen träder i kraft i januari 2010. Den nya strukturen ska vara intagen vid slutet av 2014. Då kommer 45 000 av de 50 000 personerna i den nya insatsorganisationen enligt såväl nya som tidigare ÖB att vara på plats. Hela insatsorganisationen ska som Allan Widman noterade vara tillgänglig och användbar omedelbart, inom en vecka, om Sverige hotas.

Tidigare har den politiska kravställningen varit att bara en tredjedel av den nationella insatsorganisationen skulle vara tillgänglig och användbar inom ett år. Resten, två tredjedelar, skulle i Socialdemokraternas Sverige gå att använda först om ett till tre år, och då först efter att ny materiel, ny övning och nya pengar hade tillförts. Det var en politik för pappersförband som inte värnar Sverige.

Användningen av det svenska försvaret har därför dessutom krävt mycket lång förvarningstid. Hade en konflikt uppkommit snabbare hade Sverige stått alldeles för dåligt förberett, oavsett var den hade uppkommit. Sveriges nationella och internationella försvarsförmåga höjs betydligt när hela försvaret nu blir *en* försvarsmakt som faktiskt kommer att gå att använda och dessutom är möjlig att använda här och nu, när det behövs.

Fru talman! För Socialdemokraterna är dock detta själva problemet. Den försvarsförmåga och beredskap Sverige får blir för hög med regeringens försvarspolitik. I deras försvarsmotion förekommer ordet ”försvarsförmåga” en enda gång, och då handlar det inte ens om Försvars-

makten utan om försvarsindustrin. Den som har lyssnat på debatten här i dag har också noterat att Anders Karlsson över huvud taget inte har några synpunkter när det gäller landets försvarsförmåga.

Ordet ”jobb” förekommer åtta gånger i Socialdemokraternas motion. Det är alltså åtta gånger mer än ”försvarsförmåga”. Det illustrerar bara den totala riktningsslösheten i deras politik. För Socialdemokraterna handlar försvarspolitik om allt annat än försvarsförmåga. Det är en total urholkning. De vill fortsätta att urholka försvarsförmågan, och de ser försvaret som regional- och arbetsmarknadspolitik. För alliansen är det tvärtom, och det är en mycket tydlig skiljelinje. För oss ska försvarspolitik handla just om försvarsförmåga. Det är vad hela politiken ska syfta till; allt annat är för oss en bisak. Och kring detta har alltså försvarsutskottets ordförande ingen som helst uppfattning.

Det finns i oppositionens motioner heller inga siffror om vare sig hemvärnets storlek, insatsorganisationens storlek eller dimensioneringen av försvarets förmågor. Oppositionen står utan en reell, genomarbetad, preciserad eller genomförbar försvarspolitik. Socialdemokraterna skär miljarder ur försvarets budget men saknar beräkningar, antaganden och siffror i sin budgetmotion. Det är inte trovärdigt.

Vi hörde att Miljöpartiet och Peter Rådberg i dag kom Anders Karlsson till hjälp genom att säga att oppositionen någon annan gång, någon annanstans, vid något annat tillfälle än just när budgeten beslutas ska komma med siffror. Det är bara det, fru talman, att jag har hört den sången förut. Så var det inför inriktningspropositionen också: Någon annan gång, men inte nu, ska oppositionen komma med ett alternativ. Det blev så klart aldrig så, och det blev det inte nu heller. Lägre tillgänglighet, lägre användbarhet, lägre modernitet, lägre solidaritet men med betydande underfinansiering av försvaret genom miljardbesparingar är sammanfattningen av oppositionens försvarspolitik.

Fru talman! För att öka försvarsförmågan genomgår försvarspolitiken nu ett antal paradigmskiften. Ökad tillgänglighet och användbarhet är en kärna, och ett nytt närområdesperspektiv är en annan. Rekrytering på frivillig grund, liksom övergång till stående och kontrakterade förband och ett starkt hemvärn är några exempel. Försvaret blir inte längre en myndighet inriktad på ständig grundutbildning, utan en myndighet inriktad på att leverera effekt genom beredskap och, när så krävs, insats och samverkan med andra.

Lissabonfördraget innehåller två solidaritetsförklaringar som täcker hela skalan av hot i den nya tidens breda säkerhetsbegrepp. Det är viktigt och intressant för Sverige att grannlandet Finland med samma grund och militära alliansfrihet värderar fördraget och nationellt har utvecklat solidaritetsförklaringarna på samma sätt som Sverige.

Vi utgår från ett brett säkerhetsbegrepp omfattande såväl civila som militära hot. Vi utgår båda från att säkerhet bäst byggs tillsammans med våra grannar, inte minst i Norden och EU. Det går inte att se en situation där ett militärt hot skulle påverka endast ett av länderna i vårt närområde. Därför är det rimligt att agera tillsammans med andra för att hindra hot från att växa och direkt eller indirekt påverka oss. Vi ska förbereda oss för att kunna både ge och ta emot hjälp, som också kan vara militär. Det kräver nationella beslut i varje enskilt fall.

Den svenska försvarspolitik tillförs nu ett nytt närområdesperspektiv. För fanns en nationell insatsorganisation, byggd på en över åren alltmer urholkad värnplikt och användbar endast inom gränserna, och en särskild anställd frivilligrekryterad utlandsstyrka för insatser långt bort. Men däremellan var det ett glapp. Det saknades ett närområdesperspektiv för Östersjön, Norden och EU.

Svensk försvarspolitik har nu ett tydligt Östersjöperspektiv. Det syns också i våra prioriteringar gällande förmågor. Vi har nästan dubbelt så stort flygvapen som grannländerna. Vi har ett ubåtsvapen i världsklass. Att de nordiska länderna prioriterar olika är naturligt, bland annat beroende på något olika geografiskt läge. Lika naturligt är ett fördjupat nordiskt försvarssamarbete för att nå högre effekt och kvalitet.

Det svenska försvaret kommer att ha åtta snabbt användbara och lätt-rörliga bataljonsstridsgrupper för insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Den gamla uppdelningen mellan en nationell insatsorganisation och en särskild anställd utlandsstyrka avskaffas. Samma förband ska kunna göra insatser i landet, i närområdet och utom närområdet. Kriser ska mötas med andra och hindras från att komma hit.

Då krävs också, fru talman, en annan personalförsörjningspolitik än i dag. Försvarsmakten har i ett decennium velat byta inriktning. Sverige behöver ett mer professionellt försvar, professionellt i följande mening: väl utbildade, övade och insatserfarna soldater och förband. Sverige har inga erfarna förband i dag. I stället har under decennier förbanden avvecklats regelmässigt när de är som allra bäst, när de är som bäst utbildade, övade och insatserfarna. Det beror på att värnplikten inte kan tillämpas utanför landets gränser vid annat än mobilisering. De som gjort insats har därmed behövt vara anställda med andra villkor än värnpliktsförsvaret. Deras förband har avvecklats när de kommit hem igen och varit som allra bäst. Det är, fru talman, för mig förunderligt att Sveriges svåraste och kanske farligaste yrke inte anses kräva professionalitet i den meningen.

I stället beskriver Socialdemokraterna nostalgiskt värnplikten som den såg ut före murens fall för 20 år sedan, när hela manliga årskullar verkligen kallades in. Men sedan ett antal år tillbaka är det inte så längre. Det är i stället en tiondel av en manlig årskull och totalt sett mindre än en tjugondel av Sveriges unga män och kvinnor som gör grundläggande militär utbildning. Då fungerar i en ny värld med andra förutsättningar inte längre plikten rationellt för att tillgodose Försvarsmaktens personalbehov.

Plikten ger en skyldighet att delta i grundutbildning, men inte för att vara en del av försvarets framtid. 70 procent av dem som gör plikten vill inte bli officerare och vill inte göra insats. De värnpliktiga krigsplaceras två till tre år efter avslutad grundutbildning i insatsorganisationen. Kvinnor särbehandlas fortfarande. Att som Socialdemokraterna vill bara vidga pliktlagen innebär att kvinnor liksom män kommer att fängslas för brott mot pliktlagen, alldeles oavsett att tusentals andra unga människor vill rycka in men inte får rycka in, dessutom utan att försvarsförmågan höjs över huvud taget.

Riksdagen behandlade i juni i samband med inriktningspropositionen skiftet till frivillighet. I början av nästa år kommer propositionen med verkställigheten. Förändringen är nödvändig för att öka den nationella

försvarsförmågan och försvarets tillgänglighet och användbarhet, men också för att klara närområdesperspektivet.

Fru talman! Socialdemokraterna vill med plikt överutbilda 12 000 unga människor, som inte ska användas till insatsorganisationen utan direkt avföras till en personalreserv, till ett register. Det skulle kosta nästan 1 miljard om året, utan att försvarsförmågan höjs och utan att det ens finns någon ambition att använda dem man vill pliktutbilda. Det finns inte ens en hänvisning till att rikets försvar så kräver. Ändå påstår man i sin motion att det skulle vara billigare än regeringens förslag. Men man gör det som vanligt utan några som helst redovisade beräkningar.

Fru talman! Budgeten innebär också islossning i materiefrågor. Vi begär riksdagens godkännande för att gå vidare med anskaffning av en rad centrala materielssystem: en radarjaktrobot för JAS 39 Gripen, splitterskyddade fordon, taktiska obemannade spaningsflygplan och ett nytt signalspaningsfartyg. Detta gör vi strax efter att vi har beslutat att anskaffa artillerisystemet Archer.

Vi begär vidare stöd för en Brasilienaffär och vad det skulle kunna innebära för Sverige. Vi bildar en ny exportmyndighet som ger en ny möjlighet för export av försvarsmateriel, en konsekvens av det stora exportberoende som försvarsindustrin har. Men Socialdemokraterna är emot, trots att man säger sig värna försvarsindustrin och trots att mellan 85 och 90 procent av försvarsindustrins orderstock går på export.

Socialdemokraterna lägger ut 100 miljoner mer på anskaffning av materiel, men de pengarna tas från underhåll och vidmakthållande av materiel. Det är alltså ett nollsummespel.

Återigen har oppositionens resonemang inget med försvarsförmåga att göra över huvud taget. Samtliga förband ska gå att använda internationellt, medger Socialdemokraterna och håller där med regeringen. Men samtidigt skriver man att det är fel att all materiel blir internationellt gångbar. Men vilken materiel ska då förbanden använda? Vi bygger säkerhet tillsammans med andra, och då måste materielen vara interope-
rabel med andra.

Fru talman! Det vi nu gör är den största försvarsreformen på decennier, allt för att stärka landets försvarsförmåga. Den här reformen har mött betydande uppskattning och uppmärksamhet internationellt, inom EU men också i USA. Vi går nu samma väg som andra länder i EU, men också många Natoländer, går för att stärka försvarsförmågan genom ökad tillgänglighet och användbarhet.

Den stora utmaning vi ser de kommande åren är att tillsammans med Försvarsmakten vårda och värna omställningen för att genomföra den inriktning vi tillsammans har arbetat fram mellan politik och myndighet.

Anf. 27 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Fru talman! Så var vi här igen, Sten Tolgfors och jag. 70 procent av tiden har använts för att angripa socialdemokratins försvarspolitik, 30 procent för att tala om vad man vill göra. Det är ett känt fenomen att Tolgfors använder den debattekniken.

När vi begynner att tala om försvarsindustrin har jag ett antal frågor och funderingar.

Tycker Tolgfors att försvarsindustrin förser Sverige inte bara med spjutspetsteknologi, utan också med kunskap och oberoende? När jag nu

talar om kunskap och oberoende ställer jag frågan igen: Kommer Sverige att förbli militärt alliansfritt vid en fortsatt borgerlig regering? Den frågan vill jag gärna ha svar på, för jag noterade att Tolgfors, precis som alla andra borgerliga talare, inte uttalade orden ”militärt alliansfritt” en enda gång i sitt anförande. Det tycker jag är mycket anmärkningsvärt.

Han pratar om att vi ska vara här och nu. Jag skulle nästan vilja säga att det snarare är då och sedan.

Men om man nu ska ha en försvarsmakt som ska stå på tårna på tio dagar vill han dölja att det kostar pengar, och han jämför det med Socialdemokraternas budget, som är 2 miljarder. Det kostar oerhört mycket pengar att ha svenska soldater som går och sparkar grus på kaserngårdarna och att tro att det finns någon hotbild för Sverige som kan infalla på tio dagar. Det är väl det som är skälet till att man måste ha dem beredda på tio dagar. 6 500 soldater ska alltså vara yrkessoldater i Sverige, Sten Tolgfors. Är det en rimlig bedömning av säkerhetsläget att man ska ha dem så stridsberedda?

Anf. 28 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m) replik:

Fru talman! Låt mig bara först understryka att Anders Karlsson har fel. Jag talade visst om militär alliansfrihet, och han kan gå tillbaka till protokollet och se det. Jag gjorde det i samband med solidaritetsförklaringen och att Sverige analyserar den på samma sätt som Finland.

Dessutom har vi levererat en proposition, Anders Karlsson, med allt det vi vill göra. Vi har levererat en budget med allt det vi vill göra. Det är bara att läsa. Vi har redovisat, kostnadsberäknat och berättat hur vi ska genomföra det.

Låt mig ställa en fråga till Anders Karlsson. Jag ska ta ett citat ur materielförsörjningsstrategin, för jag noterade att Anders Karlsson aldrig pratade om materielförsörjning utan bara om industrin.

”I första hand bör en anskaffning göras genom deltagande i samordnad internationell anskaffning och i andra hand på egen hand. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra eller tillsammans med internationella samarbetspartners. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall.”

Jag skulle gärna vilja be Anders Karlsson utveckla vad det är i detta som han inte tycker är lämpligt och rationellt för det svenska försvaret.

Jag vill också säga att den beskrivning Anders Karlsson ger av det nya personalförsörjningssystemet i grunden är fel. Hemvärnet har nämligen testat detta. Man har lyckats nå en kraftigt ökad kvalitet. Man ligger över 600 utbildningstimmar för de tre första månaderna jämfört med drygt 400 i Försvarsmakten i övrigt. Man har testat åldersblandning för att få stabila grupper, alltså personer med olika yrken, olika utbildningssituation och olika familjesituation. Man har i Dalarna nått 50–50 mellan män och kvinnor på grund av frivilligheten. Allt detta är Anders Karlsson emot.

Specificera för mig, Anders Karlsson, vad i denna materielförsörjningsstrategi det är som du inte instämmer i!

Anf. 29 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Försvarsindustrin är en viktig del av svenskt försvar. Det jag har försökt få svar på av samtliga borgerliga ledamöter under den här debatten är: Har svensk försvarsindustri någonting att göra med den svenska alliansfriheten? Har det en koppling till att kunna förse vårt land med materiel även i en krissituation? Har då svensk försvarsindustri en viktig roll att spela i alliansfriheten?

Jag fick inte svar på min fråga, om än försvarsministern säger att han har talat om alliansfrihet i sitt anförande. Är Sverige fortfarande militärt alliansfritt om det skulle misslyckas och bli en fortsatt borgerlig regering efter 2010? Den frågan tycker jag att svenska folket ska få besked om i dag, för det är sista tillfället att kunna svara på den i den här typen av debatter. Jag tycker att det är absolut nödvändigt att ge ett svar på den frågan.

Återigen: Finns det någon hotbild för Sverige som gör att man måste ha 6 500 soldater som går på kaserngårdarna och sparkar grus, för att möta ett eventuellt hot mot Sverige? Den frågan har jag inte heller fått svar på. Ska det verkligen vara så, till oerhört stora kostnader?

Sedan det andra: Avskräcker inte exemplet i Holland? Där har man 7 000 vakanser inom Försvarsmakten där man nu provar ett frivilligt system. Man är ute och rekryterar i gymnasieskolorna bland de killar och tjejer som inte lyckas få betyg i skolan utan ska gå in i Försvarsmakten. Avskräcker inte det Tolgfors och den borgerliga regeringen, när man nu ska övergå till ett frivilligt system? Det är inte ens beslutat i riksdagen, men man har redan börjat jobba med det.

Anf. 30 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m) replik:

Herr talman! Då kan jag berätta för Anders Karlsson att det citat jag läste upp är undertecknat av Göran Persson på Harpsund den 16 mars 2006. Anders Karlsson har alltså i denna kammare ställt sig bakom detta. Det var nämligen en skrivelse från regeringen om just försvarsindustrin och materielförsörjningsstrategin.

Det Anders Karlsson har ägnat hela denna debatt åt att kritisera är någonting som han själv har röstat igenom och som hans egen gamla regering har föreslagit. Jag höll på att säga touché!

Då väntar jag bara på att Anders Karlsson ska utveckla sin kritik mot sin tidigare statsminister Göran Persson, sin tidigare försvarsminister Leni Björklund och sitt eget röstande och agerande i denna kammare under förra mandatperioden. Då väntar vi på en rejäl omprövning. Det är väl känt att när Moderaterna utvecklades till Nya moderaterna gjorde vi upp med en del gamla ståndpunkter som vi tyckte inte längre höll. Nu väntar vi på samma självkritik från Socialdemokraterna i den delen.

Samtidigt kan jag säga att det är intressant att se att landets största parti saknar försvarspolitik, saknar en försvarsbudget och saknar en uppfattning om insatsorganisationens storlek, om hemvärnet och om hur många flygplan Sverige ska ha. Det är totalt tomt.

Vi har nu under flera år sett hänvisningar till att det ska komma sedan. Det skulle komma i samband med inriktningspropositionen. Nej, det kom ingenting. Det skulle komma i samband med budgeten. Nej, det kom ingenting.

Nu säger Rådberg att vi kanske får se någonting före valet. De samtalena kommer att bli intressanta. Precis som flera här har noterat vill alla partierna i oppositionen skära 2 miljarder, säger de, men på totalt olika saker.

Det döljer sig också mycket kraftiga underfinansieringar. Det är till exempel Anders Karlssons överintag av värnpliktiga på 12 000, som bara det närmar sig 1 miljard. Därutöver har Anders Karlsson redan räknat in pengar från den kommitté som ska se över stöd- och kringmyndigheter, samtidigt som man kritiserar just resultatet från den kommittén. Bara hans underfinansiering ligger på 3 miljarder.

Sedan är det gravt föraktfullt att prata om att soldater sparkar grus. I vår värld är de till nytta för Sverige, i landet, i närområdet och utom närområdet.

Anf. 31 NILS OSKAR NILSSON (m):

Herr talman! Alliansregeringen fortsätter förnyelsen mot ett användbart försvar. Vi för en ansvarsfull försvarspolitik för Sveriges och vår omvärlds väl.

Inriktningspropositionen, som beslutades av riksdagen i juni i år, innebär den största försvarsreformen på decennier. För första gången på nära 20 år får Sverige en höjd försvarsförmåga genom ökad användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet.

Det förändringsarbete som så länge behövts fortsätter, samtidigt som den ekonomiska ramen för området försvar förblir oförändrad. Inriktningspropositionen innebär inga nedskärningar i försvaret, vilket även det är första gången på 20 år.

I budgetpropositionen för 2010 tar regeringen nästa steg mot förstärkningen och förnyelsen av försvaret. Försvarsmakten ska ha en stark förmåga att värna om Sverige nationellt och internationellt. Detta kräver en förstärkt förbandsverksamhet, en effektivare materielförsörjning och en fortsatt stärkt ekonomisk styrning.

Men lika viktigt som att stärka det nationella försvaret är att värna om de nödvändiga fredsfrämjande insatser som våra män och kvinnor gör utomlands.

Vår medverkan i internationella fredsfrämjande insatser och vår förmåga att försvara vårt eget territorium står inte i motsats till varandra – tvärtom! Våra insatser utomlands ökar Sveriges försvarsförmåga.

Regeringens ambition om en fördubbling av försvarets förmåga till internationella insatser ligger fast. Under denna mandatperiod kommer alliansregeringen sammantaget att ha ökat anslaget till internationella insatser och förbandsverksamhet med 3 miljarder kronor.

Herr talman! Sveriges insatser gör skillnad i vår omvärld.

Tack vare bland annat den svenska närvaron och våra soldaters engagemang får nu miljontals afghanska barn gå till skolan och blicka framåt mot en säkrare och fredligare framtid. Samtidigt bidrar vi till att humanitära hjälpinsatser mot svält och sjukdomar i Afrika säkras från piratangrepp och ekonomisk brottslighet, med en aktiv närvaro och engagemang utanför Somalias kust.

Vi fortsätter att värna om en fredlig utveckling i Kosovo och visar prov på långsiktig beslutsamhet för fredlig och självständig utveckling i det landet. Vi blickar framåt och tar ett solidariskt ansvar och ett aktivt

ledarskap för den nordiska stridsgruppen, NBG, 2011 som ska vara redo att agera för fred och säkerhet där det behövs.

Sverige har ett betydande och långsiktigt engagemang i Afghanistan. I det svenska ansvarsområdet i Mazar-e Sharif i norra Afghanistan bidrar vi till nödvändig säkerhet och civil uppbyggnad.

Att uppdraget tidvis är riskfyllt för våra soldater och hjälpinsatser är en realitet som vi alla måste vara medvetna om. Vi måste också inse att vår närvaro fortfarande behövs. Stora förbättringar har skett i Afghanistan som ett resultat av Sveriges och andra ISAF-länders engagemang. Med ett starkt och tydligt FN-mandat i ryggen bidrar vår insats där till ökad fred och stabilitet men också till större möjligheter till utveckling och uppbyggnad.

Miljoners afghanska barn, både pojkar och flickor, får nu möjlighet att gå i skola. Grundläggande tillgång till sjukvård är för många afghaner inte längre en dröm utan en verklighet. Talibanernas förtryck av kvinnor och olikänkande bryts sakta ned medan fredlig demokrati alltmer får fäste.

Regeringen står fast i sin övertygelse om att fortsatt stödja Afghanistans väg mot en fredlig och säker utveckling. Till detta krävs både civila och militära insatser och en tydlig samordning av våra och andras resurser för att bygga upp ett fungerande och säkert samhälle. Därför fortsätter arbetet med att förstärka afghanernas egen förmåga till säkerhet med fler riktade militära och polisiära utbildningsinsatser. Tillsammans med ekonomiskt bistånd innebär detta en tydlig och ansvarsfull satsning på ökad säkerhet i landet. Militär säkerhet och stabilitet i landet är och förblir en förutsättning för att civila insatser ska kunna verka och ge resultat.

Utvecklingen i Kosovo, där Sverige aktivt har engagerat sig sedan 1999, visar att det fortfarande föreligger behov av en internationell militär närvaro i landet. Även om säkerhetsläget just nu är förhållandevis stabilt och ett ambitiöst arbete pågår med att bygga ut de nationella säkerhetsstrukturerna finns fortsatt betydande risker för att våldsamma incidenter ska utbryta mellan olika befolkningsgrupper. Vi är och ska vara en trovärdig och långsiktig samarbetspartner i det internationella samfundets insats i Kosovo.

I Kosovo avslutas snart den militära delen av omvärldens insats. I Afghanistan måste militärer vara kvar under längre tid framöver, men målet är att afghanerna på sikt ska ta över skyddet av befolkningen och det civila biståndet, som är långsiktigt.

Sverige har under våren 2009 varit en aktiv part i kampen mot sjöröveri utanför Somalias kust. Den så kallade Atalantainsatsen har varit framgångsrik, och EU har en ledande roll i skyddet av humanitära hjälpsändningar och även civil sjöfart. Det första svenska insatsbidraget med tre fartyg var mycket framgångsrikt i sitt uppdrag att skydda FN:s matleveranser och avstyra piratdåd. Sverige kommer nästa år att bidra med insatsens styrkehögkvarter genom fartyget HMS Carlskrona från april till augusti 2010. Även Kustbevakningen kommer att vara delaktig med ett särskilt spaningsflygplan.

Totalt har EU:s insats Atalanta genomfört över 40 eskorteringar, och över 280 000 ton mat har nått nödlidande i Somalia. Atalanta svarar också för att säkra transportvägar för handelsfartyg som trafikerar områ-

det och för att avvärja, förebygga och bekämpa sjöröveri och väpnade rån.

Sveriges engagemang i EU:s snabbinsatsstyrkor har varit och är betydande. Vårt ledande ansvar för den nordiska stridsgruppen under första halvåret 2008 utgör ett tydligt tecken på vår höga ambition att bidra till säkerheten i vår omvärld.

Alliansregeringen värnar om ett fortsatt ledarskap även för NBG 2011. Att delta i och leda dessa internationella insatsstyrkor bidrar till att ytterligare förstärka Försvarsmaktens kompetens. Vi utvecklar vår förmåga att inte bara effektivt samarbeta med andra europeiska länder utan även att leda dem. Detta ger Försvarsmakten ovärderliga erfarenheter och förutsättningar att försvara vårt eget land – om och när det kan bli nödvändigt.

Herr talman! I en tid då behovet av internationell solidaritet är större än någonsin tar alliansregeringen ansvar för att bidra till säkerheten i vår omvärld. Mot oss står en splittrad opposition som spretar åt alla håll. De tre oppositionspartierna vill spara på försvaret med 6 miljarder på tre år. Man är däremot inte överens om var besparingarna ska hittas. Detta har redan flera tidigare talare närmare berört.

Herr talman! Budgetpropositionen 2010 visar alliansregeringens tydliga vilja att fortsatt bidra till en fredlig och säker omvärld. Genom en ansvarsfull försvarspolitik skapar alliansen en modern och tillgänglig försvarsmakt med välutbildad personal och kvalificerad materiel, redo att verka i Sverige, i vårt närområde och utanför vårt närområde. Vi tar ansvar för Sveriges och vår omvärlds säkerhet.

Jag vill härmed yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 32 ISABELLA JERNBECK (m):

Herr talman! Det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004 pekade ut ett antal mål för materielförsörjningen som nu har genomförts. Det handlar om ett ökat internationellt samarbete, ett utvecklat exportstöd och ökad handlingsfrihet. Materielförsörjningen måste gå i takt med det nya försvaret, där snabba insatser, interoperabilitet och ökad tillgänglighet ställer nya krav på leverantörer av försvarsmateriel. Utveckling inom EU gör att samarbete och utveckling tillsammans med andra är en förutsättning för industrins överlevnad, liksom att möjligheterna till export understöds. Den viktigaste åtgärden för svensk försvarsindustri är att vi ser till att marknaden öppnas såväl i Sverige som i Europa.

Det finns flera faktorer som har påverkat den omställning försvarsindustrin har gått igenom. Det handlar om neutraliteten. Förr skulle vi inte vara beroende av någon, och vår materiel skulle vara icke-kompatibel med andras. I dag ska vi kunna verka med andra, och utrustningen ska kunna användas inom ramen för Natostandard. Vi har gått från ett invasionsförsvar med stora volymer till ett insatsförsvar med mindre volymer och snabbare teknikutveckling.

Sedan har vi geografin. I går skulle våra system enbart vara anpassade för våra egna vatten, för snö och kyla. I dag har vi en annan verklighet, där våra förmågor även ska klara skydd åt svenska soldater i Afghanistan, Kosovo eller Afrika.

Behovet av materiel bestäms ytterst av kraven på operativ förmåga. Det måste vara Försvarsmaktens behov som styr. Insatsorganisationens krav på materiel för försvaret av Sverige samt rådande läge i det område där vi verkar måste vara vägledande för beställningar av pansarfordon, jaktrobotar eller ubåtar.

Utgångspunkten måste vara att bästa materiel till lägsta kostnad ska väljas, men vi kan inte tumma på säkerheten vid valet av materiel när vi som nu har soldater som dagligen utsätts för fara.

Det finns också särskilda skäl till att vi vill stödja en inhemsk industri. Av rent säkerhets- och försvarspolitiska anledningar är det av stort värde att vi fortsatt har en sådan industri i Sverige. En svensk industri innebär ett oberoende och en säkerhet vad gäller både att själva kunna producera och att ställa krav på leveranser. Få hyllor finns det i avancerade vapensystem, där produktion sker efter specifika önskemål som ständigt förändras i takt med teknikutvecklingen.

Vår position som en av de stora försvarsindustrinationerna i Europa ger oss en särställning vad gäller samarbete och informationsutbyte med andra nationer. Det ska inte underskattas när vi tittar på vårt eget lands säkerhet och underrättelseinhämtning. En försvarsindustri innebär även en betydande investering i forskning och utveckling, och gränsen mellan civilt och militärt suddas ut. Det handlar om spetsforskning. Det är självfallet en fördel om vi kan ha en industri som höjer vår förmåga som kunskaps- och forskarsamhälle.

Det görs ett antal viktiga satsningar i budgeten 2010 på materielområdet. Regeringen föreslår att en ny myndighet för exportstöd och försäljning av materiel inrättas. En förutsättning för svensk industri är att man kan konkurrera på lika villkor. Sverige är en för liten marknad. Därför arbetar vi i EU för en öppnare marknad. Stödjande verksamhet skulle bidra till samordning av utbildning, underhåll och utbyte av erfarenheter samt vidareutveckling av system till en lägre kostnad.

Vidare vill jag nämna några andra projekt. I budgeten finns anskaffning av ny radarjaktrobot, uppgradering av Jas 39 Gripen, anskaffning av taktisk obemannad flygfarkost, anskaffning av splitterskyddade hjulgående fordon och anskaffning av signalspaningsfartyg.

Helt klart är att denna regering satsar betydligt mer på försvaret än oppositionen. Inriktningspropositionen, som röstades igenom i juni i år, är den första sedan 1994 som inte har skurit i anslagen.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår neddragningar med minst 2 miljarder per år – räknar man ihop allt de är oeniga om blir det uppemot 4 miljarder. Det har naturligtvis en stor påverkan på storleken på insatta styrkor, på ambitionsnivån och framför allt på försvarsindustrins förutsättningar.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag rikta en uppmaning till alla att ställa Socialdemokraterna till svars när de åker land och rike runt och besöker försvarsindustrin och slår sig för bröstet och säger att de skulle värna denna försvarsindustri. För de har inga pengar. De vill inte satsa på en exportstödjande myndighet. De har samarbetspartier som vill dra ned ungefär 4 ½ miljard på materielanskaffningen. Det är oärligt att säga att man satsar på försvarsindustrin.

Det finns bara ett alternativ om man tycker att det är viktigt att ha en försvarsindustri, och det är en fortsatt borgerlig regering.

Anf. 33 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var i många stycken ett anförande som skulle ha kunnat hållas av en socialdemokrat. Svensk försvarsindustri är viktig för svensk spetskompetens och civil industri.

Men samtidigt vill jag fråga Isabella Jernbeck om någonting. Hon säger: Vi ska vara oberoende, och vi vill ha en utveckling.

Har det någon koppling till den militära alliansfriheten när du säger oberoende? Säger Isabella Jernbeck då att Sverige ska förbli militärt alliansfritt även nästa mandatperiod?

Vi säger nej till en myndighet. Vi tycker inte att det behövs fler myndigheter. Den här regeringen gick faktiskt till val på att man skulle dra ned antalet myndigheter. Nu ser man till att skaffa ytterligare en, så det stämmer lite illa.

När det gäller att sälja på en marknad tycker vi självklart också att det är bra att man kan sälja. Jag vet också att man exporterar väldigt mycket. Men för att kunna sälja på en marknad måste man ha en inhemsk köpare. Så fungerar försvarsindustrin i världen. Man måste ha en referenskund som först köper innan man kan sälja någonting. Då är frågan: Är det inte rimligt att svenskt försvar också försöker köpa av svensk industri?

Anf. 34 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna säger nej till en myndighet, trots att vi vet att det viktigaste för den svenska försvarsindustrin är exporten. De är mer beroende av att exportera, för marknaden är för liten i Sverige. Ni säger nej till den myndigheten, som skulle kunna hjälpa till att stödja exporten. Det är ett stort frågetecken för mig.

När det gäller oberoende säger jag att jag tycker att det är viktigt att vi har en försvarsindustri i Sverige, eftersom vi har inriktningen att vi ska vara militärt alliansfria. Det är också klart och tydligt skrivet i vår inriktningsproposition.

När det sedan kommer till parti är det ingen hemlighet att jag som moderat är för en Natoallians. Det är jag. Det kan man läsa i vårt parti-program att vi är.

Jag skulle däremot vilja läsa ur den förra regeringens skrivelse från den 16 mars 2006:

”En viktig och bärande idé med den vidareutvecklade strategin är att i dess tidiga faser först utröna möjligheterna till att tillgodose Försvarsmaktens behov utan att initiera nya utvecklingsåtgärder och teknisk kravgenerering. Genom en systematisk genomgång av möjligheterna att utnyttja befintlig materiel, genom att öka antalet eller vidareutveckla dessa befintliga system, och genom att behovet tillgodoses av de produkter och tjänster som den internationella marknaden erbjuder bör fördyringar kunna undvikas. I första hand bör en anskaffning göras genom deltagande i samordnad internationell anskaffning och i andra hand på egen hand. Endast i de fall då dessa möjligheter uttömts bör man välja att tillgodose behovet genom en nyutveckling, och även då i första hand i samarbete med andra eller tillsammans med internationella samarbetspartners. Egenutveckling bör ske endast i undantagsfall.”

Då frågar jag Anders Karlsson: Hur skulle er försvarsindustristrategi se ut i dag om det inte är den här, som jag läste upp, från den socialdemokratiska regeringen 2006?

Anf. 35 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är glad åt att jag fick ett tydligt besked. Då är det två moderater i försvarsutskottet som tydligt har sagt: Sverige ska bli medlem i Nato om det blir en moderatledd regering. Det är Karin Enström och Isabella Jernbeck som har sagt det.

Det är ett viktigt besked åt svenska väljare att Moderaterna vill se ett närmande till Nato och helst att vi blir medlemmar i Nato. Det är väldigt viktigt, men det sades tydligt här.

När det gäller försvarsindustristrategin har vi efterlyst den vid ett stort antal tillfällen här i kammaren, i utskottet, i debattartiklar och så vidare för att vi ska veta vilken typ av industri vi kan behöva i framtiden och för att vi ska vara alliansfria och oberoende.

Men den borgerliga regeringen skrotade den utredning som var på gång för att man skulle ta fram en försvarsindustristrategi tillsammans med försvarsindustrin i Sverige. Varför gjorde man det, Isabella Jernbeck? Då hade man verkligen haft ett dokument. Man kunde gärna ha bjudit in oppositionen när det gäller de här viktiga frågorna för landet.

Som jag har sagt så många gånger tidigare: Vi har sträckt ut handen för att vi vill sätta oss ned. Det enda vi vägrar att diskutera är ett eventuellt Natomedlemskap. Varför har man inte tagit den utsträckta handen för att kunna lösa det här med försvarsindustristrategin? Då hade vi verkligen kunnat se vad vi ska egenutveckla, vad vi kan köpa från något annat land och vad vi måste ha för att vi ska vara militärt alliansfria och oberoende.

Anf. 36 ISABELLA JERNBECK (m) replik:

Herr talman! Bara lite kort när det gäller Nato: Jag sade att jag som moderat är för en allians med Nato. När väl den frågan kommer till förhandlingsbordet tror jag att det kommer att vara fråga om en bredare allians än den borgerliga, möjligtvis även med Socialdemokraterna. Det hoppas jag.

Sedan kommer vi till det här med strategi. Den borgerliga regeringen har ju en väldigt tydlig linje. Försvarsmaktens behov ska styra och den operativa nyttan. Vi ska ha en kostnadseffektiv anskaffning. Vi ska ha samarbete i utvecklingen med andra länder. Vi ska öppna marknaden. Vi stöder export.

Jag menar att vi har en tydlig strategi för att värna svensk försvarsindustri. Däremot får vi inget svar från Socialdemokraterna. Era samarbetspartner vill inte ens exportera försvarsmateriel. De vill dra ned 4 ½ miljard på det anslaget. Vi får inget besked från er. Ni talar med tomma ord. Det finns ingen satsning från Socialdemokraterna när det gäller försvarsindustrin.

Anf. 37 ROLF K NILSSON (m):

Herr talman! Det pågår en omfattande reformering av det svenska försvaret. Försvarets organisation och uppgift har genomlysts och håller på att genomlysas.

Det hade varit enkelt att fortsätta som det alltid har varit, men problemet är att det inte är som det alltid har varit. Detta sätter sina spår i organisation, i materiel och i personalförsörjning.

Den stora förändringen i hur det svenska försvaret ska bemannas är att värnplikten inte ska utnyttjas som tidigare. Svenska unga män ska inte längre tvångsinskrivas för värnpliktstjänstgöring för att genomgå militärutbildning.

Det svenska militära försvaret ska i framtiden bygga på frivillighet. Däremot avskaffas inte värnplikten, vilket gärna hävdas från socialdemokratiskt håll. Tvärtom finns värnplikten kvar och ska kunna användas om försvarsberedskapen kräver detta.

Vi behåller plikten. Vi till och med utökar den till att gälla även kvinnor. Men när det inte finns skäl att utnyttja plikten använder inte staten sin rätt att kalla in unga män och kvinnor för utbildning och krigsplacement. I stället satsar vi på ett frivilligt försvar där vi ser till den enskildes förmåga och intresse.

Det här handlar definitivt inte om att sparka grus på kaserngårdar, som Anders Karlsson hävdar. Jag tror inte heller att Peter Rådberg, om han hade varit närvarande, hade hållit med Anders Karlsson. Peter Rådberg såväl som Miljöpartiet har en helt annan inställning till frivilligheten än den som Anders Karlsson och Socialdemokraterna intar.

Värnplikten infördes under franska revolutionen för att fylla leden av unga män som dog på slagfälten. Människor var en förbrukningsvara. Materiel var dyrt. Vi lever tack och lov inte längre i en tid av massarméer där soldaterna räknades som billig, lätt ersättlig råvara.

De väpnade styrkorna ska stå öppna för alla myndiga svenska medborgare, oavsett om det är en man eller en kvinna. Systemet med kontrakterade soldater, där man under större delen av sin tid har en civil sysselsättning, är en garanti för folkförankringen. Hemvärnet med dess satsning på de nationella skyddsstyrkorna är en annan garant för folkförankringen.

I många år har vi hävdat att vi har haft en allmän värnplikt i Sverige, medan vi i praktiken har varit långt ifrån den. Bara en liten del av männen i varje årskull har mönstrat, och en ännu mindre del har fått genomgå en militär utbildning.

Vi har haft ett system där den som vägrar har riskerat att bli straffad medan andra som har velat göra sin militärutbildning inte fått möjligheten. Detta är ett godtyckligt och orimligt system.

Det förslag som Socialdemokraterna förespråkar, där de säger att de vill ha kvar värnplikten och att det svenska försvaret ska bygga på denna, är att lura svenska folket. Man vill ha ett system där endast ett fåtal kallas in med plikten som grund. Det stora flertalet hamnar utanför.

Herr talman! Det socialdemokratiska förslaget är fortsatt orättvist, synnerligen kostsamt och mycket osäkert med tanke på det planeringskrav som Försvarsmakten måste kunna ställa.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 38 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Rolf K för de här orden. Men Rolf K säger att det är osäkert med värnplikten. Värnplikten är det garanterat bästa systemet för att rekrytera de bästa soldaterna med den bästa utbildningen som gör den bästa nyttan för svenskt försvar såväl nationellt som internationellt.

Vi säger att man ska behålla värnplikten. Den ska finnas kvar. Den ska vara cirka tre månader i grundutbildning. Därefter går man in i ett frivilligt system. Efter att man har varit i det frivilliga systemet skriver man ett kontrakt med försvaret.

När det gäller vad den borgerliga regeringen nu föreslår eller kommer att föreslå är inte något beslut fattat, men man har en inriktning mot att det ska vara frivilligt från och med den 1 januari. Det är anmärkningsvärt att riksdagen inte har haft någon debatt eller någon proposition om det. Man för igenom det ändå.

Jag ska återge vad före detta ÖB sade när han var på utskottet. Han sade att nu vänder vi på pliktssystemet. Nu har vi tre månaders frivillighet. Sedan har vi sex års plikt.

Hur ska det kunna fungera praktiskt? Man ska rekrytera soldater för 16 500 kronor i månaden. Är det en rimlig lön? Är risken inte stor att man får fel personer att söka?

Med värnpliktsuttaget har man fått de bäst lämpade till att göra tjänstgöring i försvaret. Sedan fortsätter en del.

Jag har ytterligare en fråga, Rolf K. Avskräcker inte exemplet i Holland, där man har 7 000 vakanser i dag, där man inte kan fylla upp försvaret genom frivillighet? Avskräcker inte det något?

Anf. 39 ROLF K NILSSON (m) replik:

Herr talman! Anders Karlsson och Socialdemokraterna säger att de är för en allmän värnplikt. Sanningen är väl snarare att Socialdemokraterna också vill ha en frivillig rekrytering till Försvarsmaktens insatsorganisation. Men skillnaden är den att Socialdemokraterna vill plikta in både unga män och kvinnor till den inledande tremånaders grundutbildningen.

Socialdemokraterna vill kalla in ca 10 000 av totalt 130 000 18-åringar. Det är knappt 8 procent av de värnpliktiga. Det är inget som jag kallar för allmän värnplikt.

Vad det gäller osäkerhetsbiten som jag talade om är det enkelt att se. Efter de tre månaderna ska man frivilligt gå in och få en komplett militärutbildning. Därefter ska man skriva kontrakt om man ska gå in i försvaret och tjänstgöra.

Det är en utbildning som kostar mycket pengar, men man vet inte om den kan användas till något. Det är först efter den utbildningen som man ska bestämma om man ska utnyttja den och skriva ett kontrakt. Försvarsmakten har heller ingen aning om hur många människor som man får utbildade och som sedan skriver kontrakt. Det är en orimlig uppfattning i det hela.

Holland har Anders Karlsson nämnt många gånger i dag. Vi kanske inte ska ta Holland som ett exempel på vad vi ska göra. Vi kanske ska titta på Holland och säga att så ska vi inte göra.

Redan i dag arbetar Försvarsmakten mycket med att titta på hur den militärutbildning man får och de kontrakt man skriver ska kunna ge en civil meritering. Där tror jag att vi kan komma långt. Någon oro för att vi inte ska kunna fylla de här posterna har jag över huvud taget inte.

Anf. 40 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Det finns kanske ingen oro i det borgerliga lägret, för man går mot en expeditjonskår. Man ska bara ha ett begränsat antal yr-

kessoldater som ska stå till förfogande. Sedan är det väl det som har debatterats här hela dagen, Natomedlemskap som står för dörren. Då har man inte ett svenskt försvar, utan man har en expeditionskår som kan göra något utomlands.

Men 16 500 kronor, är det en rimlig ersättning för att vara soldat i Sverige? Räcker de pengarna för att vara soldat, Rolf K? Är 16 500 en lön som är rimlig för att eventuellt riskera sitt liv och göra en internationell insats?

Jag återger vad före detta ÖB sade, att vi vänder på pliktssystemet: frivillighet först och plikt sedan. Blir man i kontraktsskrivandet tvingad, oberoende av hur familjesituationen ser ut fyra år efteråt, att åka till krigshärden i Afghanistan? Det är också en intressant fråga som jag ställer. Är det så? Då är det som ÖB sade till oss. Man vänder på pliktssystemet. Det blir en kort frivillighet och sedan plikt i sex år.

Anf. 41 ROLF K NILSSON (m) replik:

Herr talman! Anders Karlsson försöker slå fast två myter här hela tiden. Den första myten är att Socialdemokraterna vill ha en allmän värnplikt. Vi har redan bevisat att det inte stämmer. Det är 8 procent som man vill kalla in.

Sedan är det myten om en yrkesarmé. Nu har den blivit en expeditionskår i stället. Det är ingen yrkesarmé det talas om. Det är en frivillighet. Det är frivilliga som går in och tjänstgör en viss tid. Man har ett civilt arbete eller studerar vid sidan om under den tid som man har skrivit kontrakt för. Det är en verklig folkförankring om något. Någon yrkesarmé är det över huvud taget inte tal om.

Vi har fått höra om den förre ÖB:n ett antal gånger från Anders Karlsson. Jag håller inte med den förre ÖB:n. Om man skriver ett kontrakt på frivillig väg ser jag fortfarande det som frivilligt. Det är ingen som har tvingat någon att skriva på ett kontrakt. Detta är en frivillighet. Man ingår ett avtal, och avtal är frivilliga. Det är ingen som tvingar någon att skriva på kontraktet.

Anf. 42 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Efter att jag avtackats av Anders Karlsson med vackra ord fick jag en vänsterkrok i ett replikskifte där jag inte hade möjlighet att svara. Han lade ord i munnen på mig som jag inte har sagt. Därför begärde jag ordet.

Jag vill läsa från propositionen när det gäller frivilligorganisationerna: De frivilliga försvarsorganisationernas insatser har stor betydelse för krigsberedskapen.

Jag står helt bakom detta och ingenting annat, även om man försöker lägga något annat i min mun.

I betänkandet står det: Utskottet har många gånger understrukit den stora betydelse som de frivilliga försvarsorganisationerna har. De bidrar på ett betydelsefullt sätt till den folkliga förankringen av försvaret samtidigt som de bedriver en kostnadseffektiv verksamhet.

Det är vi som har skrivit den texten. Det är inte Anders Karlsson och det röda gänget. Jag vill ha detta sagt till protokollet, så att det inte blir något missförstånd med den mening som lades i min mun.

Jag är stolt över utvecklingen av hemvärdet. Jag vet vad som har hänt i hemvärdet under den tid som jag har suttit i riksdagen.

Slutligen har jag en synpunkt som inte har med Anders Karlsson att göra, utan det blir positivt för Anders Karlsson. Det är beklagligt att bara ett oppositionsparti är med i en fullständig försvarsdebatt här i kammaren.

Vi har bara en stor försvarsdebatt när det gäller ekonomin. Då deltar hela tiden bara Socialdemokraterna. Det kan vara sjukdom och annat, men det är beklagligt att det är så. Det är något som jag aldrig har upplevt tidigare.

Anf. 43 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara till protokollet ha sagt att jag har försökt förklara varför de övriga oppositionspartierna inte är här. Peter Rådberg liksom Allan Widman skulle åka till en debatt i Göteborg och Alice Åström ligger i sjuksängen – förhoppningsvis är det inte influensa. Därför har de inte kunnat delta, Rolf Gunnarsson. Det är viktigt att säga det.

Sedan citerade jag faktiskt vad du sade om frivilligorganisationerna, Rolf Gunnarsson. Det var inget mer än ditt citat, och det kan du också läsa i protokollet.

Anf. 44 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Oavsett skäl till att man inte är här är det första gången jag upplever att endast ett parti från oppositionen deltar i en försvarsbudgetdebatt. Det beklagar jag, oavsett skäl.

Jag har läst vad alliansen har skrivit när det gäller frivilligorganisationerna och som Staffan Danielsson sade mycket bra: Det kan bli mer pengar, det kan bli mindre pengar – det beror alldeles på vilken verksamhet som bedöms ska genomföras.

Det är viktigt, och personligen hoppas jag att MSB kommer att prioritera verksamhet före administration när man gör en bedömning av hur mycket pengar som ska gå ut. Som Staffan mycket tydligt sade görs här en väldigt stor och viktig verksamhet. Jag är verkligen en vän av frivilligorganisationerna och hemvärdet, så det vill jag verkligen betona och ta till protokollet också.

Vad Anders Karlsson lägger i min mun får stå för honom.

Anf. 45 ANDERS KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Återigen, jag sade bara vad Rolf Gunnarsson själv sade, och det kan han läsa i protokollet i morgon. Jag bara noterade det, ingenting annat.

Anf. 46 ROLF GUNNARSSON (m) replik:

Herr talman! Jag får då ta chansen att för eventuella nytillkomna lyssnare och läsare påpeka att detta är en debatt som är lite underlig. Det är nämligen en debatt med en opposition som inte är enig på en enda punkt. Man är inte enig om ett enda av de större anslagen, utan det anslag det ena partiet vill höja, det vill det andra sänka och tvärtom.

I grunden handlar det om besparingar på 2 miljarder per år plus att de spretiga förslagen gör att besparingarna ligger i häradet 3–4 miljarder.

Det är förödande för både svensk försvarsindustri och förbandsverksamhet. Det är en beklaglig utveckling och ett beklagligt sällskap som Socialdemokraterna har hamnat i.

Min mor sade en gång: Passa dig för dåliga vänner. Här har du kommit i dåligt sällskap, Anders Karlsson, Socialdemokraterna!

Anf. 47 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag debatterar i Sveriges riksdag här och nu, och därför begärde jag ordet för ett kort inlägg.

Anders Karlsson ställde tidigare frågor om försvarsindustrin till alliansen, dock inte till mig. Jag vill därför bara upprepa vad jag sade i mitt inlägg tidigare: Sverige har en högkvalificerad och mycket kompetent försvarsindustri. EU har antagit en strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri inom EU, och även i Sverige är det bra med en god dialog på detta område.

Jag kan gärna upprepa vad jag har sagt tidigare i denna kammare: Det är bra att riksdagens uttalanden om behovet av en försvarsindustristrategi förverkligas. Vi har en materielförsörjningsstrategi, och det vore naturligt även med en försvarsindustristrategi.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

5 § Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU12
Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning (prop. 2009/10:15)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

6 § Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU15
Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor (prop. 2008/09:182 delvis och prop. 2009/10:33)

Anf. 48 FREDRIK OLOVSSON (s):

Herr talman! Skatteutskottet föreslår i det här betänkandet att fastigheter med småhus vars värde understiger 50 000 kronor och arrendetomter där bostadshuset och marken inte ägs av samma person nu ska införas i systemet med kommunal fastighetsavgift.

Så långt är vi i utskottet tydligt överens.

Vi socialdemokrater tycker i och för sig att det är anmärkningsvärt att det har tagit så lång tid för regeringen att få in just de här fastigheterna i systemet när det gick så väldigt fort att leverera mycket stora skattesänkningar till ägarna av de dyraste och lyxigaste villorna i våra mest exklusiva bostadsområden.

Vi är också fortsatt mycket kritiska till det sätt som de borgerliga partierna har hanterat förändringarna av fastighetsskatten. Det är orimligt att slott och koja beskattas lika. Alla med riktigt stora, dyra och exklusiva villor har fått stora skattesänkningar, medan de flesta vanliga villa- och småhusägare mest fått se fastighetsskatten byta namn från skatt till avgift.

Därför vill vi ha ett bättre system. Det gemensamma rödgröna förslaget till ny fastighetsskatt innebär för det första att vi får en rättvisare beskattning. De dyraste villorna, alltså de som har ett marknadsvärde över 6 miljoner kronor, bör få höjd skatt. Samtidigt vill vi utvidga begränsningsregeln så att fler med små inkomster får lägre fastighetsskatt.

För det andra vill vi ha neutrala regler mellan olika former av boende. I dag är det så att framför allt hyresrätten är missgynnad.

För det tredje vill vi främja rörligheten på bostadsmarknaden och därmed också på arbetsmarknaden. Sätter man jobben först, och det gör vi, kan man inte beskatta flexibilitet och rörlighet.

Vi vill därför successivt ta bort uppskovsskatten och de begränsningar som den borgerliga regeringen har skapat, i första hand när det handlar om uppskov på upp till 200 000 kronor.

Socialdemokraterna vill tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet se en bättre fördelningspolitik, då de kraftigt ökade klyftor som den borgerliga regeringen har skapat håller på att klyva Sverige. Att sänka skatterna för dem som har det allra bäst ekonomiskt, nu dessutom på lånade pengar, är fel väg för Sverige.

En rättvisare skattepolitik är helt nödvändig, och jag yrkar därför bifall till vår gemensamma reservation.

Anf. 49 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag kan instämma i mycket av det Fredrik Olovsson sade från talarstolen. Precis som majoriteten skriver i betänkandet – man uttrycker sig faktiskt så – skulle förtroendet för skattesystemet kunna skadas om man inte hade vidtagit den här åtgärden.

Jag skulle vilja hävda att förtroendet för fastighetsskatten så som den har varit utformad hittills inte har varit speciellt högt hos människor. Man har faktiskt inte förstått varför en småhusägare med ett hus med ett lågt taxeringsvärde ska betala mer i fastighetsskatt än kanske en granne som har ett hus med ett högre taxeringsvärde.

Därför är det naturligtvis väldigt bra att man från majoritetens sida gör någonting åt detta nu, och vi skriver också i vår gemensamma reservation att det är tillfyllest.

Sedan är vi inte riktigt överens om hur förändringen ska finansieras. Vi har ett annat fastighetsskatteförslag från den rödgröna oppositionen, och det har Fredrik Olovsson redogjort för.

När det gäller de stora summor som i dag finns i uppskovsbelopp och som majoriteten skriver om måste vi ändå i någon mening hålla med om

att detta är problematiskt. Dessa belopp bör helst inte öka mer. De är snart uppe i 200 miljarder kronor. Det är självklart att detta är vinster som ska skattas av, och det är pengar som vi behöver väldigt väl i välfärden.

Vi i oppositionen har sagt att detta måste ses över så att vi på ett bra sätt kan få in de här pengarna, men att det också görs på ett sådant sätt att människor kan känna trygghet och planera sin ekonomi.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 50 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Vi tjuvstartade lite grann med den här debatten redan i förra veckan då vi skulle diskutera frågan om regeringens redovisning av skatteuppskov. Därför är det kanske inte någon som blir jättechockad om jag avslöjar att jag har lite farhågor kring förslaget att försämra de boendes möjligheter till uppskov när de säljer sin bostad.

Själva huvuddelen i den här propositionen är att man ska betala samma skatt om man har ett enklare småhus eller om man har ett hus på en arrendetomt som om man har ett annat hus. Det är det ingen som vill bråka om. Det är snarare finansieringen som är problemet.

Vi är lite skattenördar i utskottet, och skattenördar brukar inte gilla skatteuppskov. Skatteuppskov krånglar dels till skattesystemet, dels innebär det att man får en uppskjuten beskattning som det i slutändan kan bli lite vanskligt hur man ska få in. Särskilt sedan vi har fått nya regler som innebär att skatteuppskoven kan följa med runt hela EES-området har det blivit problematiskt.

Jag har förståelse för att man därför från regeringens sida ser anledning att begränsa möjligheten till skatteuppskov av skattetekniska skäl. Däremot måste vi som politiker inte bara fastna i vårt skattenörderi utan också kunna lyfta blicken och se att skatteuppskoven har en viktig bostadspolitisk funktion.

Nu är det så att när man köper en bostad och säljer den senare till ett högre pris ska man skatta för mellanskillnaden. Det är inget konstigt med det. Problemet är att om man har haft en bostad mycket länge kan den ha ökat väldigt mycket i pris, ibland inte ens i värde utan bara i pris på grund av inflationen. Ändå måste man skatta för detta. Det kan ju få människor att avstå från att flytta, trots att de egentligen kanske skulle vilja det, helt enkelt därför att de drar sig för att behöva skatta bort hela vinsten när de ändå köper en ny bostad som de tycker är värd lika mycket som den gamla.

Det här kan innebära att äldre par som sitter i sin villa när barnen har flyttat ut kanske egentligen skulle vilja flytta till en mindre bostad, men de drar sig för det just på grund av skattereglerna. Barnfamiljer som trängs i en mindre bostad skulle kanske vilja flytta till något större, men på grund av skattereglerna blir inte de större bostäderna lediga. Då får man begränsad rörlighet på bostadsmarknaden. Det är problematiskt. Det är därför som vi är lite tveksamma till att man försämrar möjligheterna till skatteuppskov.

Om vi försöker att lyfta blicken från de här skattefrågorna och se på vilka konsekvenser de får kan det finnas anledning att vara försiktig med att försämra möjligheten till skatteuppskov. Det kan därför finnas anledning att bestämma sig för att finansieringen av reformen i övrigt, vad

gäller de enklare småhusen och boenden på arrendetomter, i stället kan finansieras inom andra delar av skattesystemet.

Vi har från den rödgröna sidan i vår budget lagt fram olika förslag på detta som är fullt finansierade men som inte försämrar rörligheten på bostadsmarknaden och som inte innebär några försämringar för den rörlighet som jag tror att vi behöver.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 51 GUSTAV NILSSON (m):

Herr talman! Det är snart två år sedan som alliansen kraftigt reformerade fastighetsskatten och införde ett system med kommunal fastighetsavgift. Den tidigare statliga fastighetsskatten saknade folkligt stöd och överensstämde inte med principen att skatt ska betalas efter förmåga. Den var oförutsägbar och kunde ge stora betalningsproblem för många. Den tog inte hänsyn till hushållens skatteförmåga på ett bra sätt. I det gamla systemet var det mycket sämre möjligheter att beräkna och förutse sitt boende och sina framtida boendekostnader.

Alliansen har tagit ansvar och reformerat boendebeskattningen. Vi har fått ett modernare system med kommunal fastighetsavgift. Det var en viktig reform. Med den nya kommunala fastighetsavgiften har förutsägbarheten ökat. Kostnaderna för bostäder och semesterhus har sänkts. Människor har fått en lägre summa att betala med den nya kommunala fastighetsavgiften jämfört med de fastighetsskatter som betalades under exempelvis åren 2005, 2006 och 2007. En majoritet av hushållen har fått mer pengar över i plånboken tack vare alliansens avskaffande av fastighetsskatten och införande av den kommunala fastighetsavgiften.

Herr talman! Nu går vi vidare med nästa steg i reformeringen av systemet med fastighetsavgifter. Det är det som det här betänkandet handlar om.

Många svenska hus och fritidshus är byggda på så kallad ofri grund, vilket kan vara kostsamt för de inblandade parterna. Regelverket säger ju att ägaren till tomten i dessa fall betalar 1 procent i fastighetsskatt enligt den gamla fastighetsskattemodellen, medan ägaren till huset på tomten betalar den nya lägre kommunala fastighetsavgiften. Eftersom fastighetsskatten många gånger i slutändan läggs på den som hyr, alltså arrendatorn, kan det bli en mycket högre kostnad för den boende. Det innebär att arrendatorn i slutändan belastas med både den statliga fastighetsskatten och den kommunala fastighetsavgiften. Den samlade skatten blir då högre än vad som gällt om byggnaden hade varit uppförd på en friköpt tomt.

En liknande problematik finns för tomtmark som är bebyggd med småhus som saknar byggnadsvärde, det vill säga dessa hus som vid fastighetstaxering inte bedöms ha ett värde på minst 50 000 kronor.

Alliansregeringen tar nu ansvar och förbättrar villkoren även för denna grupp. Steg för steg sänks kostnaderna. För ett av våra mest basala behov, nämligen boendet, ökar nu förutsägbarheten och framtida planeringsmöjligheter för allt fler hushåll.

Det som sades tidigare från talarstolen, att även oppositionen ställer sig bakom den fortsatta reformeringen av den kommunala fastighetsavgiften så att den täcker även småhus som saknar byggnadsvärde samt

tomtmark på vilken någon annan äger ett småhus, tycker jag var glädjande. Det är bra så långt.

Sedan har vi olika syn på just finansieringsfrågan. Vi menar att vi genom en sänkning av taket för uppskovsbeloppen vid bostadsförsäljning kan finansiera denna viktiga rättvisereform. I dag är det över en halv miljon människor som har uppskov. Det totala uppskovsbeloppet uppgår för 2008 enligt Skatteverket till hela 216 miljarder. I betänkandetexten står uppgiften 196 miljarder för 2007. Det är alltså en kraftig ökning sedan dess.

Om alla uppskov i år skulle återföras till beskattning skulle det innebära en skatteintäkt på runt 47 miljarder kronor. Det är alltså mycket pengar som det handlar om. Just utifrån detta framstår oppositionens yrkande om avslag på denna del som mycket märkligt. Avsikten är tydligen att göra uppskovssystemet mer attraktivt. Man vill höja skatter och utvidga uppskovsmöjligheter. Det är ytterst anmärkningsvärt. De förändringar som oppositionen föreslår går ju rakt emot ambitionen att förenkla skattesystemet och på sikt också undvika olika inslag av uppskjuten beskattning och skattekrediter.

När vi utvidgar fastighetsavgiftens omfång anser vi det rimligt att taket för uppskov sänks. En sådan åtgärd framstår som rimlig mot bakgrund av att uppskoven med beskattning av kapitalvinster vid försäljning av privatbostäder uppgår till mycket stora belopp. Det måste ändå vara rimligt att med just vinsterna vid dessa försäljningar betala kostnaderna för bättre villkor för bostadsägandet.

Oppositionen menar tydligen att det är någon annan som på något sätt ska betala. Det kan faktiskt också bli de som har det sämre ställt. När ni inte kan redovisa en finansieringsmodell kan ju det bli slutresultatet. Jag tycker ändå att det är bra att vi är överens om att vi vill utvidga systemet med fastighetsavgifter. Det står i alla fall så i er motion.

Herr talman! Skiljelinjerna är ändå tydliga vad gäller finansieringen. Vi kan samsas om att det byggs vidare på den kommunala fastighetsavgiften, men vad gäller finansieringen har vi rätt olika uppfattningar.

Herr talman! Allians för Sverige förbättrar nu villkoren kraftigt för ytterligare en grupp människor genom utvidgningen av den kommunala fastighetsavgiften. Även småhusägare som har hus på ofri grund får del av den viktiga reformen med kommunal fastighetsavgift.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 52 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är bra att vi får ett tydligt besked i den här debatten om att det som brukar kallas för Stockholmsskatt eller uppskovsskatt blir kvar med en borgerlig regering. Det tycker man är väldigt bra.

Flyttskatt står uppenbarligen på den moderata agendan.

En socialdemokratisk regering kommer att börja lätta på det för att öka rörligheten och flexibiliteten, i första hand med uppskov upp till 200 000 kronor.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Gustav Nilsson.

Kan Gustav Nilsson förklara vad som är så fruktansvärt med att de som har de allra dyraste och lyxigaste villorna betalar mer i fastighets-skatt än de som har alldeles normala villor?

Anf. 53 GUSTAV NILSSON (m) replik:

Herr talman! Det är viktigt att skilja på vilken skatteförmåga man har och hur dyrt hus man har. Det finns hushåll i Danderyd med låg- och medelinkomsttagare som har ett högt taxeringsvärde på sitt hus.

Det är viktigt att ta hänsyn till skatteförmågan. Det gör inte ni i era system för fastighetsbeskattning.

Med den kombination med förmögenhetsskatt och fastighetsskatt som blir om ni får regeringsmakten får vi en förmögenhetsskatt som är en maskerad fastighetsskatt.

Jag ska ge ett exempel. En ensamstående person som har jobbat hela sitt liv och amorterat lånet på huset och har en fastighet med ett taxeringsvärde på 2 ½ miljon får en förmögenhetsskatt på 1 procent. Det är viktigt att föra den diskussionen också. Ni vill höja skatterna. Vi går den motsatta vägen. Fastighetsavgiften är en klar reformering som vi måste bygga vidare på.

Anf. 54 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att vi har olika uppfattningar om hur vi ska ta ut skatt. Vi tycker att det är rimligt att den som har stora dyra hus ska betala mer i skatt än den som har ett litet och normalt värderat.

Vi tycker att det är rimligt att den som har stora förmögenheter betalar mer i skatt än den som inte har det.

Vi tycker att det är rimligt att den som har hög inkomst betalar mer i skatt än den som har låg inkomst.

Där skiljer vi oss naturligtvis åt.

Jag vill passa på att återigen slå fast att med Moderaterna kommer flyttskatten att bestå. Vi i det rödgröna alternativet har varit väldigt tydliga med att vi kommer att börja ändra i det systemet. Vi har en uppgörelse över nästa mandatperiod som innebär att vi börjar med att ta bort uppskovsskatten för uppskov upp till 200 000 kronor.

Det tycker jag är ett viktigt besked till väljarna, inte minst i den här regionen.

Anf. 55 GUSTAV NILSSON (m) replik:

Herr talman! Det finns beslut från riksdagen som säger att vi ska försöka undvika uppskjuten beskattning på inkomstsidan och undvika skattekrediter på sikt. Det finns en uttalad ambition för det. Det finns en ambition om att vi ska förenkla regelverk och så vidare.

Som jag sade tidigare finns det redan i dag ett stort uppskovsbelopp. Det är rimligt att man tittar på det.

När det gäller talet om att det är en skattesänkning bara för de rika vill jag säga att de allra flesta husägare har fått sänkt skatt genom systemet med kommunal fastighetsavgift. Statens intäkter beräknas bli 24 miljarder kronor i år. Med det gamla fastighetsskattesystemet skulle det ha blivit ungefär 30 miljarder. De allra flesta hushåll har fått del av det nya systemet med en kommunal fastighetsavgift.

Det som oroar mig är vad nästa steg blir. Om man går tillbaka till det gamla systemet kan vi få tillbaka ett gammaldags förlegat fastighetsskattesystem som innebär att man sänker ribban och att allt fler drabbas av era höjda skatter.

Det oroar mig verkligen. Jag tycker att det är befogat att utfärda en varning för det.

Alliansen vill slå vakt om ett system som är rättvist och inte drabbar vanligt folk.

Anf. 56 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Gustav Nilsson verkar vara bekymrad över om vi har någon finansiering av våra förslag, om jag hörde rätt.

När det gäller det stora fastighetsskattepaket som presenterades har vi både finansieringen och hela reformen klara. Det handlar om att man höjer fastighetsskatten för de högst taxerade villorna. Man sänker fastighetsskatten för hyreshus och gör vissa lindringar i möjligheten att få skatteuppskov när man byter bostad. Den saken är klar.

I det här betänkandet har vi olika förslag inom våra budgetar. Den allmänna kritiken mot oss brukar ju inte vara att vi inte har tillräckligt många skattehöjningar för att leva upp till andras skattesänkningar. Jag tror säkert att Gustav Nilsson kan vara nöjd med den delen.

Jag måste ändå fråga om inte regeringen och alliansen ser några problem med vad som händer på bostadsmarknaden när man stramar åt möjligheten att få uppskov när man säljer sin bostad.

Jag har full respekt för att man vill begränsa uppskovsmöjligheterna av skattetekniska skäl, men vi måste också kunna se till konsekvenserna på bostadsmarknaden.

I en så expansiv region som Stockholm är det väldigt svårt för unga människor att få bostad i dag. Det är svårt för unga att få de små lägenheterna. Det är svårt för de nyblivna barnfamiljerna att få större lägenheter eller hus för att det sitter människor i andra änden med stora hus som kanske egentligen är för stora för dem och som de skulle vilja göra sig av med och byta till något mindre, men de känner att skattereglerna är ett hinder. Skatteuppskoven i bostadsbyten har varit en ventil för att det inte ska kunna bli sådana tråkiga konsekvenser.

Nu när ni försämrar detta ser ni då inga risker för bostadsmarknaden i till exempel Stockholm?

Anf. 57 GUSTAV NILSSON (m) replik:

Herr talman! När det gäller taket är det inte så stora förändringar trots allt. Det handlar om 1,6 miljoner ned till 1,45 miljoner. Det är en begränsning som kan anses rimlig med tanke på att det totala beloppet stiger kraftigt. Från 2007 till 2008 ser vi en rejäl höjning. Man måste titta på den utvecklingen också.

När det gäller bostadspolitiken i stort kan vi vara överens om att vi måste se till att vi får bra boenden till rimliga kostnader. Det är väl allas ambition.

När det gäller finansieringen i den här frågan är jag mycket bekymrad över era förslag. Ni måste ju ta in pengarna någon annanstans i er skattemodell. Det kan drabba låg- och medelinkomsttagare när ni säger att ni ska finansiera det via kapital- och inkomstskatten. Ni måste ju finansiera reformen på något sätt.

Anf. 58 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Det är rörande att Gustav Nilsson oroar sig för att våra skattehöjningar ska slå mest mot dem med låga inkomster. Jag tror att Gustav Nilsson kan vara ganska trygg i att vi utformar våra skattesänkningar så att de framför allt drabbar människor med högre inkomster. Det gäller till exempel fastighetsskatten som träffar dyrare bostäder och avtrappningen av jobbskatteavdraget som också träffar människor med högre inkomster.

Jag tolkar det som att människor som bor i till exempel Stockholm inte ska vänta sig några förbättringar i bostadspolitikerna.

Vi kan vända på frågan och titta på andra delar av landet, till exempel glesbygd där bostadspriserna inte har stigit över huvudet taget. Man kanske har haft sitt hus väldigt länge så att inflationen har gjort att priset har stigit, även om inte värdet har gjort det. De människorna hamnar ju också i den situationen att de inte får samma möjlighet till uppskov som nu om de vill byta bostad. Det kanske kan upplevas som ännu mer problematiskt att man skattar bort en vinst som egentligen inte är någon vinst utan ren inflation.

Kan de människorna se fram emot någon förbättring?

Anf. 59 GUSTAV NILSSON (m) replik:

Herr talman! Den stora oron gäller om det gamla systemet återinförs. Jag kommer från Blekinge. Där finns det exempel på människor i skärgården som reparerat sitt fritidshus som blev permanentboende. Sedan hade de inte råd att bo kvar eftersom pensionen inte räckte till.

Ni är inne på en farlig väg när ni talar om att gå tillbaka till ett gammalt system.

Miljöpartiet vill ju inte återinföra förmögenhetsskatten. Det ligger ändå på pluskontot. Det vill era vänner i er kartell. Enligt dem ska skatterna höjas. Det gäller allra mest Vänsterpartiet. Socialdemokraterna ligger på en lite lägre nivå.

Jag vet inte om ni passar in i sällskapet. Det får vi se. Er politik stämmer inte riktigt överens när det gäller förmögenhetsskatten. Förmögenhetsskatten i kombination med återinförd fastighetsskatt kommer att slå hårt mot dem som har betalat av sina lån. Det är många äldre människor som har drabbats hårt av det. Så blir det.

Anf. 60 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Betänkandet om vissa fastighetsrättsliga skattefrågor kan ses som en korrigerande av det betänkande om förändring av fastighetsskatten som vi hanterade för några år sedan.

Frågan om fastighetsskatt på hus på arrendetomter och hus på tomter där husets värde understiger 50 000 kronor föll mellan stolarna när grundförslaget utformades. Nu rättas det till. Däremot kvarstår den ordinarie fastighetsskatten för obebyggda tomter bland annat i syfte att stimulera till arbete.

Herr talman! Förslaget tydliggör dessutom att den räntebeläggning som sker av uppskovsbeloppen ska gälla för samtliga uppskovsbelopp. Kritik mot detta har framförts utifrån 1968 års och 1978 års lagstiftningar på det här området som innefattade även näringsfastigheter.

Jag kan ha förståelse för den kritiken. Men jag konstaterar att samma kritik kan framföras när det gäller nya fastigheter som övergår till att bedriva näringsverksamhet. Omfattningen av frågan förefaller dock vara liten. Utifrån det synsättet och en strävan att åstadkomma ett förenklat regelverk ser jag det trots allt som acceptabelt att förslaget nu innefattar samma uppskov i samma lagstiftning.

Herr talman! För att finansiera förslaget föreslås att taket på uppskovsbeloppet sänks från 1,6 miljoner kronor till 1 450 000 kronor per fastighet. Detta yrkar oppositionen avslag på. Oppositionen föreslår att vi ska slopa såväl räntebeläggning av uppskoven som de begränsningar som föreslås för att få uppskov. Det synsättet är förvånande.

Det är förvånande därför att det som oppositionen gör är att öppna för skatteflykt. Det är något som de ständigt står här i kammaren och talar emot. Det är förvånande därför att det innebär att man blåser upp en fastighetsbubbla. Det kommer att utgöra en stor risk för hela bank- och fastighetsmarknaden såväl som för den enskildes ekonomi. Det är förvånande därför att systemet innebär att unga människor kommer allt längre från möjligheten att kunna skaffa sig ett eget boende. Det är som jag ser det en politik som inte är verklighetsförankrad.

Herr talman! Det är lika förvånande att notera Socialdemokraternas velande på detta politiska område. För ett halvår sedan ansåg Socialdemokraterna i likhet med vad som framgår i reservationen att uppskovsräntan ska avskaffas. Sedan ansåg man att uppskovens vara eller inte vara måste ses över. Det var det beslut som skatteutskottet fattade som vi var helt eniga om. I dag är de tillbaka på samma linje som stimulerar skatteflykt. Man frågar sig med ett visst berättigande: Vad står egentligen Socialdemokraterna för på detta område?

I dagsläget konstaterar jag att vilken väg man än väljer så blir det fel. Det kanske vore bäst att gå tillbaka till den egna kammaren och fundera igenom hur politiken ska utformas. Det måste väl ändå vara så att vi ska ha en frisk bostadsmarknad där alla som vill också ska kunna ha råd med att betala sitt eget boende. Jag tänker då främst på unga människor.

Det måste vara så att alla ska betala den skatt som gällande lagstiftning säger att vi ska göra. Jag tänker på allas rätt att ha en bra samhällservice som bör betalas av alla. Det måste väl också vara så att vi för en bostadspolitik som ökar rörligheten på bostadsmarknaden samtidigt som en sund finansieringspolitik förs.

Herr talman! Jag ser betänkandet dels som ett sätt att rätta till ett fel i det ursprungliga fastighetsskatteförslaget, dels som ett första steg i avvecklingen av de särlösningar som finns inom fastighetsskatteområdet. Jag noterar trots allt att även oppositionen instämmer till viss del i förslaget. Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 61 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Det var ytterligare ett väldigt tydligt besked från de borgerliga partierna. Med en borgerlig regering blir flyttskatten kvar. När man lyssnar på Jörgen Johansson är beskedet att den uppenbarligen också blir skärpt. Den sänkning av taket som man gör nu verkar kunna följas av fler. Det ska bli intressant att höra hur det låter i valdebatten från Centerpartiet på det här området.

Sedan tycker jag också att det är på sin plats att titta på hur fastighets-skatten har slagit rent fördelningspolitiskt när man har ändrat den. Man kommer lätt fram till att den kraftigt har gynnat dem som har de stora dyra husen. Frågan är varför det skulle vara så hemskt om de som har fastigheter och villor med ett marknadsvärde på 6 miljoner fick betala lite mer i fastighetsskatt än de som har ett hus som är värt 1 miljon. Det kanske Jörgen Johansson kan reda ut.

Anf. 62 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna har fört en kampanj i Stockholm under parollen: Straffskatta inte stockholmarna, avskaffa Stockholms-skatten. Man kallar den också för flyttskatten.

I min värld tar vi bort de särlösningar som finns, med andra ord att vi skattar när vi säljer vår fastighet. Målsättningen med uppskoven bör vara att vi avvecklar dem. I dag ligger 245–246 miljarder i uppskov på fastig-hetsidan. Det är en skattedel på ungefär 55 miljarder kronor.

Om man gör som Socialdemokraterna eftersträvar, nämligen att vi ska ta bort räntebeläggningen av uppskoven, har vi också öppnat för att man kan flytta med sig sina pengar till annat land. Man kan exempelvis investera dem i en fastighet i Spanien, sälja den efter två år och inte be-tala ett öre i skatt i Sverige.

Det är en klar stimulans av skatteflykt. Det förvånar mig att Social-demokraterna står här och pläderar för det. I alla andra sammanhang säger man att det görs för lite mot den svarta marknaden. Man här öppnar man slussportarna för en flod av pengar som kommer att försvinna från Sverige. Är detta rimligt?

Anf. 63 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, det är självklart inte rimligt, om det skulle vara på det sätt som Jörgen Johansson säger. Det är det heller inte. Däremot finns alltid problem och målkonflikter. Det är på något vis politikens vardag.

Det är därför som vi i olika sammanhang säger att det är viktigt att titta vidare också på uppskoven. Det är viktigt att ordentligt veta vad man gör. Man ska alltid tänka sig för före. Säll är den som har till rättesnöre, att man nog bör tänka efter före, sade Tage Danielsson. Därför bör man utreda komplicerade och svåra saker. Det vill vi väldigt gärna göra.

Sedan tror vi också att vi genom ett utökat samarbete i Europa kan komma till rätta med den här typen av problem. Självklart ska man i ett Europa som är väl utvecklat hålla ordning och reda på sådana saker framöver.

Det är jättebra att Centerpartiet är så tydligt. Det står för att flyttskat-ten blir kvar, och ni tänker uppenbarligen skärpa den ytterligare. Det är säkert ett välkommet besked för många som funderar på hur alternativen är här.

Anf. 64 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! När Fredrik Olovsson talar om Centerpartiet vill jag tyd-liggöra att vår ambition är att uppskoven ska försvinna på sikt. Det är precis det förslag som Skatteverket lade fram för ett par år sedan. Det innebär med andra ord att den så kallade Stockholmsskatten som Social-

demokraterna bedriver en kampanj om också kommer att försvinna. Den försvinner givetvis när det inte finns några uppskov.

Vad gäller kontrollmöjligheten innebär den dom som kom på fastighetssidan att det i dag och under översiktlig tid inte finns någon kontrollmöjlighet av de pengar som förs ut. Det har Skatteverket påpekat gång på gång. Det är bland annat därför som vi har räntebeläggningen av uppskovsbeloppen. Det är för att ha en kontrollorganisation.

För jag med mig pengarna till Spanien, säljer mitt hus i Spanien och inte redovisar det till skattemyndigheten ligger också fortsättningsvis räntekostnaden på mig.

Det innebär att det med dagens system blir självsanerande. Från Centerpartiets sida vill vi inte ha uppskoven utan vi vill förändra systemet. Det skulle kyla ned bostadsmarknaden i Stockholm, vilket i sin tur skulle göra det möjligt för unga människor att skaffa sig en lägenhet, något som alltför få har i dag.

Anf. 65 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Bakom titeln *Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor* döljer sig en mycket viktig vidareutveckling av den kommunala fastighetsavgift som alliansen införde från den 1 januari 2008. Jag vill påstå att det är en reform som har betytt oerhört mycket för enskilda människor som maktlösa tidigare fick se på hur deras fastighetsskatt steg okontrollerat utan att de kunde göra någonting åt det.

Oppositionen motsatte sig reformen när vi fattade beslut om den för två år sedan. Det gjorde de trots att vi kunde se hur skatten i attraktiva områden steg på ett helt oförutsägbart sätt och till orimliga höjder. Jag är övertygad om att de flesta småhusägare i dag tycker att det är högst rimligt att betala den maxavgift som finns på drygt 6 000 kronor. Det finns nu en förutsägbarhet och en rimlighet som de flesta tycker är helt okej.

Fredrik Olovsson från Socialdemokraterna talade mycket om rika människor och lyxvillor, men det handlade faktiskt inte om det. Det handlade om vanliga människor med helt vanliga löner som bodde i attraktiva områden och fick betala orimliga boendeskatte. Jag kommer från ett attraktivt kustområde i Bohuslän och vet att detta var en fråga som gjorde folk smått desperata. Man hade ett hus men kunde inte göra någonting åt den skatt som i många områden i det närmaste skenade i väg. De begränsningsregler som fanns hjälpte inte på något vis den vanlige löntagaren. De var naturligtvis bra för de riktigt lågavlönade, men de absolut flesta hade en mycket hög beskattning.

Herr talman! Nu tar alliansen och därmed även Folkpartiet ett ytterligare steg i utvecklingen av reformen. Jag instämmer i det som mina allianskolleger har sagt tidigare. Vi är helt överens i denna fråga.

Det är bara att konstatera att de flesta system som införs inte är fulländade. Det konstaterade också utskottet när frågan diskuterades för två år sedan. Vi förutsatte då att regeringen skulle återkomma om det fanns sådant som behövde rättas till, och det har regeringen nu gjort. Fortfarande är förutsägbarhet, rimlighet och legitimitet ledorden i diskussion.

Nu utvidgar man den kommunala fastighetsavgiften till att även gälla hus som står på arrendetomter och fastigheter där byggnadsvärdet är väldigt lågt. Det är naturligtvis högst rimligt. Det är inte rätt att man, om man har en byggnad med mycket lågt värde, måste betala mer i skatt än den som bor i ett vanligt hus på tomten bredvid. Reformen är därför mycket välkommen för många människor.

Det kan tyckas vara en liten reform, men de kontakter jag haft med människor som har ett hus som står på en arrendetomt eller har en fastighet med lågt byggnadsvärde visar att just legitimiteten är viktig. De har känt att det tidigare förhållandet inte varit rimligt. Därför är det, som sagt, bra att vi nu kan rätta till det.

Herr talman! Man kan inte bli annat än åtminstone lite förvånad när man läser reservationen. Mina allianskolleger har redan tagit upp att oppositionen inleder med att säga att regeringen för en oansvarig politik. Låt oss därför gå tillbaka och se vad som varit oansvarigt, historiskt sett. Det oansvariga var att man tidigare inte gjorde någonting åt problemet utan lät fastighetsskatten för vanliga löntagare i attraktiva områden fullständigt skena i väg. Det var oansvarigt, och alliansen tog därför snabbt tag i problemet och rättade till det. Sedan den 1 januari 2008 har de absolut flesta kunnat uppfatta detta som ett rimligt och legitimt system.

Även den invändning som finns om finansieringen kan kännas något förvånande. När jag läser reservationen och lyssnar på det som sägs i talarstolen blir jag inte riktigt klok på vad som menas. Marie Engström från Vänsterpartiet sade att detta helst borde skattas av, om jag inte missförstod det. I reservationen står att man jobbar för att ta bort begränsningen och uppskovet och även räntebeläggningen. Var finns logiken i detta? Jag tycker att oppositionens samlade politik är alltmer höljd i dunkel.

För vanliga människor är det en mycket viktig reform. Jag skulle därför vilja att oppositionen bättre förklarade vad man menar. Om man anser att uppskoven ska vara helt fria i framtiden vill jag i så fall instämma i Jörgen Johanssons tidigare resonemang för det leder till just sådana konsekvenser.

När det gäller bostadspolitiken i stort har vi facit på den tidigare förda politiken. Då hade vi ett system utan långsiktiga spelregler. Subventionerna var snedvridande. Hela det systemet är alliansen nu på väg att reformera. Syftet är att få ett ökat byggande. Även hyressättningssystemet diskuteras. Det är sådant som behöver göras för att vi ska få ett ökat byggande i landet, men det är en annan fråga. Denna reform är emellertid mycket viktig.

Anf. 66 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hade nog inte tänkt begära replik, men med tanke på det sista som sades kände jag mig tvungen att göra det.

Jag kan omöjligen förstå hur Lars Tysklind eller någon annan kan se det som en framgång för bostadspolitiken i Sverige när vi går från 45 000 påbörjade bostäder 2006 till 11 000 påbörjade bostäder i dag. Varje år under innevarande mandatperiod har bostadsbyggandet minskat, och det tycker Lars Tysklind är en framgång. Han får gärna reda ut det.

Anf. 67 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det som hela bostadssektorn har varit i skriande behov av är långsiktigt hållbara spelregler, och det är vi nu på väg att få. Att bostadsbyggandet sjunkit de senaste åren har sin förklaring i att vi har ett finansieringsproblem och en lågkonjunktur. Men det har kanske undgått Fredrik Olovsson.

Vi ska jobba för långsiktiga spelregler. Det kommer att medföra att vi får en bostadsmarknad i balans där utbudet möter efterfrågan. Det är en klar målsättning för alliansen.

Jag vet inte vad Socialdemokraterna har tänkt sig för variant. De har i sin budget tagit fram en del marginella subventioner och sådant, men det verkar mest vara ett spel för gallerierna. Det gäller att få ett fungerande system, och det har alliansen steg för steg jobbat vidare med. Jag tror att vi kommer att lyckas med det.

Anf. 68 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är fortfarande förvånad. År 2007 var väl knappast att betrakta som ett år med finanskris och lågkonjunktur, men trots det minskade bostadsbyggandet mycket kraftigt. Det har det gjort sedan den 1 januari 2007 då alliansen började föra sin politik på området.

Det finns ett tydligt brott i utvecklingen. Den har inte med konjunkturen att göra utan med den politik som Lars Tysklind och hans borgerliga kamrater röstat igenom i denna kammare. Det är anledningen till att bostadsbristen tilltar i Sverige. Det är anledningen till att unga människor har svårt att få sin första lägenhet och i stället måste bo kvar hemma, i många fall alldeles för länge.

Det system som Lars Tysklind tycker är så fantastiskt är i själva verket inget system alls. Det är ren marknadsekonomi. Det är inte så att marknadsekonomi alltid klarar sig lysande på egen hand. Det har vi sett inte minst i samband med finanskrisen. Det finns därför anledning att föra en offensiv politik och försöka styra och påverka.

Lars Tysklind har rätt i att vi socialdemokrater har avsatt pengar i vår budget för att få ordning på bostadspolitiken och få fart på bostadsbyggandet. Det behöver Sverige.

Anf. 69 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Bostadsbrist är ingenting nytt i Sverige. Bostadsbristen ökade kraftigt under den socialdemokratiska tolvårsperioden, alltså innan alliansregeringen tillträdde och började sitt arbete med att reformera systemet. Det berodde mycket på en väldig ryckighet i politiken och att det inte fanns några långsiktigt hållbara spelregler så att bostadsmarknaden och byggbranschen inte hade något att rätta sig efter. Den osäkerheten i sig gjorde att byggandet låg för lågt. Det gäller alltså att förändra detta, och det gäller även att förändra andra saker.

Något som också har framförts mycket är att det är en seghet i plan- och bygglagen. Därför kommer det nu att läggas fram förslag så att vi får enklare och snabbare processer. Speciellt i Stockholmsområdet har det varit ett stort problem med alla överklaganden.

Det gäller att jobba på många fronter för att få långsiktigt hållbara spelregler på bostadsmarknaden och en marknad i balans där utbudet

möter efterfrågan. Jag är som sagt helt övertygad om att vi kommer att lyckas med den processen.

Prot. 2009/10:41
2 december

Anf. 70 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Å Kristdemokraternas vägnar yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Ett av Kristdemokraternas viktigaste vallöften var att avskaffa fastighetsskatten och ersätta den med en låg kommunal avgift. Detta är ett av en lång rad vallöften som vi genomfört i vårt goda samarbete i Allians för Sverige.

Vi gick till val på att avskaffa den statliga fastighetsskatten på boende, då vi ansåg att det var en orättvis och oförutsägbar skatt som saknade folkligt stöd. Genom att den följde fastighetens marknadsvärde bestämdes den på ett orimligt sätt av grannarnas husaffärer, hur kära de tidigare grannarna än var.

Herr talman! Boende i egen bostad var i stora delar av landet på väg att bli ett privilegium endast förunnat de rika. Vårt vallöfte som kristdemokrater och som allians var att vi i vårt land efter ett maktskifte, som vi längtade efter och ett maktskifte som oppositionen inte trivs med, skulle få ett förutsägbart system inom fastighetsbeskattningen med en kommunal fastighetsavgift. Jag noterar att i oppositionens gemensamma reservation kallas den lag som vi har infört om en kommunal fastighetsavgift för en så kallad kommunal fastighetsavgift.

Herr talman! Vi har genomfört detta i vårt samarbete med Allians för Sverige. Det har skapats förutsägbarhet. Detta har varit efterlängtat och detta är på plats.

Herr talman! Det totala skatteuttaget från boendet har sänkts med 10 miljarder kronor. Den statliga fastighetsskatten, som tidigare var 1 procent av taxeringsvärdet utan tak, har vi nu gjort om till en sänkt kommunal avgift. Alla har således fått en betydligt lägre fastighetsavgift eller fastighetsskatt jämfört med i det tidigare, socialdemokratiska systemet. Vi har nu fått en mer rättvis och förutsägbar fastighetsavgift som inte tvingar människor att lämna sina hem på grund av stigande taxeringsvärden.

Herr talman! Precis som i alla förhållanden sker kompromisser även inom allianssamarbetet. Vi har därför accepterat en något högre kommunal avgift än vad vi ursprungligen önskade. Vi står bakom en god kompromiss. Finansieringen skedde inte fullt ut efter den modell som vi önskade, och taxeringsvärdesystemet är fortfarande kvar. Vi är med andra ord som parti inte fullt ut i mål ännu.

Vad regeringen gör nu med denna proposition är att täppa till en lucka i lagen om småhus som saknar byggnadsvärde, det vill säga hus för vilka värdet understiger 50 000 kronor och tomtmarker som är bebyggda med småhus på ofri grund. För den som bor i småhus som saknar byggnadsvärde kan fastighetsskatten med nuvarande system bli betydligt högre än den fastighetsavgift som skulle ha utgått om huset hade fått ett värde. Det är naturligtvis något som vi har reagerat på som orimligt inom alliansen, och vi tycker att det är skönt att detta nu blir åtgärdat. Vi har fått en hel del klagomål på detta. De har varit berättigade. Nu är det dags att åtgärda det här. Det handlar om totalt drygt 100 000 småhus som inte

*Vissa
fastighetsrättsliga
skattefrågor*

får något taxeringsvärde och där beskattning därför sker som om marken var obebyggd, och 100 000 småhus är ju ett icke obetydligt antal.

Herr talman! Vi rättar nu till detta. Det är bra. Vad Kristdemokraterna nu kommer att kämpa vidare med är att inte bara ta bort effekterna av ett förlegat taxeringsvärdesystem utan att bekämpa systemet i sig. Vårt långsiktiga mål är att helt avskaffa taxeringsvärdesystemet som ligger till grund för dessa misstag. Det är något som är ett framtida långsiktigt projekt att ägna sig åt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

7 § Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU22
Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn (prop. 2009/10:36 och skr. 2008/09:224).

Anf. 71 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 22 behandlar skattefri kapitalvinst och utdelningar på andelar inom handelsbolagssektorn. Bakom den kanske lite torra rubriken döljs dock intressanta förslag, och jag tycker att det vore lite synd om de skulle få passera genom kammaren alldeles obemärkt.

Lagförslaget om att införliva handelsbolagen i systemet med skattefria utdelningar och kapitalvinster på näringsbetingade andelar har sitt ursprung redan från 2003. Då infördes bestämmelser om skattefria kapitalvinster för aktiebolag och ekonomiska föreningar, men man ville avvakta med handelsbolagen och bereda frågan ytterligare innan ställning togs. Nu är beredningen färdig och handelsbolagen införlivas i samma system som andra företagsformer. För att förhindra och motverka skatteplanering i skiftet mellan de två systemen aviserade regeringen i en skrivelse till riksdagen i juni 2008 övergångsbestämmelser, bland annat inskränkningar vad gäller avdragsrätten för kapitalförluster.

Herr talman! Skälen till denna lagstiftning är främst tre.

1. Den ökar likformigheten i beskattningen av företag och förbättrar konkurrensen.
2. Den förbättrar förutsättningen för kapitaltillskott i företagen, något som bland annat riskkapitalbranschen har efterfrågat.
3. Den medför förenklingar i bolagssektorn och för de företag som äger andelar i handelsföretag och minskar de administrativa kostnaderna.

Likformighet, kapitaltillskott och förenklingar är ett led i förenklingsarbetet, alltså tre flugor i en smäll.

Herr talman! Bakom lagförslaget ställer sig ett enigt skatteutskott. Med detta yrkar jag bifall till förslaget till beslut i betänkandet.

Anf. 72 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Det är väl inte kutym att plagiera varandras tal. Jag är född i Blekinge, och anförandet som Annicka Engblom från valkretsen Blekinge höll här innan var väldigt likt det anförande som jag själv hade förberett. Det kanske kan upplevas som onödigt att jag går upp här och talar. Men det är ju som du säger så att förslag som är bra och positiva och som vi är överens om inte behöver föranleda att alla debatter inställs. Och det finns en rad positiva aspekter att lyfta fram.

Vi i alliansen och Kristdemokraterna menar att kärnan i näringspolitiken är att jobb inte kan kommenderas fram, inte heller här i Sveriges riksdag eller av vår regering. Det är med företag som konkurrerar på en fri och öppen marknad som hållbar och långsiktig sysselsättning skapas.

Herr talman! Det privata näringslivet och det enskilda entreprenörskapet har alltid varit, är och kommer att vara grunden för vår ekonomiska välfärd. Vår skattepolitik syftar till att så långt det är möjligt minimera de störningar och snedvridningar som uppstår i ekonomin och företagandet för att vi ska kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Därför måste skattereglerna vara transparenta, lättförståeliga och väl motiverade. Det känns därför angeläget att på samma sätt som Annicka Engblom, min goda moderata kollega i skatteutskottet, lyfta fram ett antal fördelar. Jag har listat dem till kanske ännu fler än tre flugor i en smäll, som nämndes tidigare.

För det första ökar likformigheten. För det andra förbättras konkurrensen genom att andelar i handelsbolag och andelar som ägs av handelsbolag likställs med näringsbetingade andelar. För det tredje förbättrar detta lagförslag förutsättningarna för riskkapitalbranschen, något som branschen själv har efterfrågat under en längre tid. För det fjärde, något efterlängtat och som oppositionen många gånger har efterlyst och även vi själva förvisso, leder det till förenklingar, och i det här fallet förenklingar i bolagssektorn. För det femte leder de förenklingarna i sin tur till minskade administrativa kostnader. För det sjätte – något som vi också kämpar tillsammans för – minskar riskerna för skatteplanering.

Herr talman! Det finns med andra ord all anledning att yrka ett positivt bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

8 § Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU23
Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag (prop. 2009/10:42).

Anf. 73 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Jag vill gå tillbaka till valrörelsen 2006 och påminna om vad Moderaterna sade då. Kommer ni ihåg? De hade uppfunnit något helt nytt som de slog på stora trumman för. Det var något som inget annat parti hade tänkt på tidigare, nämligen arbetslinjen. Nu skulle människor ut i jobb, vilket inget annat parti hade tänkt på tidigare. För att de skulle

Prot. 2009/10:41
2 december

*Skattefri kapitalvinst
och utdelning på
andelar inom
handelsbolagssektorn*

*Ett ytterligare förstärkt
jobbskatteavdrag*

lyckas med detta använde de orden att det ska löna sig att arbeta. Det lät väl bra i de flestas öron. Det är klart att det ska löna sig att arbeta – att ingen har tänkt på det tidigare.

Men vad betydde dessa ord? Det Moderaterna egentligen sade på gator och torg var: Inte ska väl du och jag som jobbar och sliter behöva betala för de där andra som hellre går arbetslösa eller sjukskrivna?

Moderaterna slog in en kil, som de sedan fortsatte att slå på, så att klyftorna bara blev större och större i vårt land. Skatterna sänktes i en rasande fart. Fastighetsskatten togs bort och ersattes med en avgift. Slott och koja skulle beskattas lika. Förmögenhetsskatten togs bort. Vi vet inte ens längre hur många förmögna vi har i landet. Det är ingen som behöver lämna någon uppgift om det. Den som vill ha hjälp med städning, gräsklippning eller poolskötsel får stöd från skattesystemet med upp till 50 000 kronor per person. Inkomstskatten sänktes med ett steg, med två steg, med tre steg och nu med det fjärde steget – mest för den som tjänar mest och bara för den som har inkomst från arbete. Den som får sina pengar från a-kassan, sjukförsäkringen eller som pension blir utan sänkt skatt. Den som fixar pengar från a-kassan eller sjukförsäkringen får inte bara högre skatt än de som jobbar, utan den får också sin ersättning sänkt och avgifterna höjda.

Så ser Moderaternas arbetslinje ut. De övriga borgerliga partierna har glatt hängt på och deltagit i besluten.

Hur blev det med jobben? Har alla dessa skattesänkningar skapat nya jobb och fått ned arbetslösheten? Nej, naturligtvis inte. Det finns inget som helst belägg för att lägre skatter och lägre ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet ska skapa flera jobb. Tvärtom kom det en rapport häromdagen från en professor i ekonomi, David R Howell, och andra ledande ekonomer. Deras slutsats är att framgångsrika koncept i stället har varit bland annat förnuftiga avtalshandlingar, starka parter på arbetsmarknaden, makroekonomisk samordning och aktiv arbetsmarknadspolitik. Om ni inte tror på dessa forskare kan ni titta på verkligheten i stället. Arbetsförmedlingens siffror i november visar att det finns 92 000 fler arbetslösa i år än förra året.

Regeringens svar på detta är att anställa jobbcoacher. Det är jobbcoacher som enligt Aftonbladet använder både hypnos och healing i sitt arbete. Jag ska inte raljera med jobbcoacherna. De gör säkert så gott de kan – de allra flesta i alla fall. Men de kan naturligtvis inte skaffa fram jobb som inte finns. Om regeringen i stället hade lyssnat på våra råd hade det funnits nästan 100 miljarder kronor ytterligare att skapa jobb för.

Vi kan gå till oss själva här i kammaren och fundera på vad som hände när vi fick ta del av jobbskatteavdraget. Ökade vår konsumtion eller sparade vi mer? Skulle en arbetslös som får högre a-kassa konsumera mer? Skulle en sjukskriven som får höjd ersättning konsumera mer?

Regeringens egen prognos visar att det kommer att försvinna 60 000 jobb från den offentliga sektorn nästa år. Det betyder sämre sjukvård, sämre skola och sämre omsorg om de gamla. Mer pengar till kommuner och landsting ger direkt fler jobb. Det finns ett samband mellan lägre skatter och jobb, men inte så som den borgerliga regeringen tror. Lägre skatteintäkter ger mindre välfärd och på så sätt färre jobb.

Så vill inte vi socialdemokrater ha det. Vår utgångspunkt är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärden fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre, men alla ska få del av välfärden. Detta skapar både solidarisk omfördelning och trygghet i ett samhälle.

Ett argument från den borgerliga kanten brukar vara att vi socialdemokrater sade nej till första steget, och sedan sade vi ja. Vi sade nej till andra steget, och sedan sade vi ja. Vi sade nej till tredje steget, och sedan sade vi ja. Ni kan roa er med att ta fram det argumentet även i dag, men jag kan för tydlighetens skull redan nu berätta att vi inte tycker att något steg i jobbskatteavdragen är bra. Men vi är inte dummare än att vi förstår att tre eller fyra års borgerliga felaktigheter inte kan strykas bort med ett enda pennstreck. Det kommer, som alltid tidigare, att ta tid även den här gången att reparera skadorna efter en borgerlig regering.

I vårt budgetförslag säger vi definitivt nej till det fjärde steget, som innebär att den borgerliga regeringen lånar ytterligare 10 miljarder kronor för att sänka skatterna. Där beskriver vi också hur vi börjar trappa ned jobbskatteavdraget för dem som tjänar ungefär som vi i riksdagen. Vi vill att avgiften till a-kassan ska vara låg så att folk kan vara med i a-kassan. Vi vill att sjuka och arbetslösa ska få en hyfsad ersättning. Vi vill inte läsa fler artiklar som den i LO-Tidningen nr 36: "Hårda bud i Mellerud – och fest i Danderyd."

Camilla och Anders i Mellerud förlorade båda jobben när bruket lades ned. De måste nu klara sig på 10 000 kronor mindre varje månad. Bättre gick det för Roger och Eva-Marie i Danderyd, som tack vare jobbskatteavdrag och sänkta räntor har 3 000 kronor mer i månaden att röra sig med.

Herr talman! Högerpolitiken klyver Sverige, och arbetslösheten krossar drömmar. Jag yrkar bifall till reservation nr 1.
(Applåder)

Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Regeringens inkomstskattepolitik vill skapa skillnad, menar jag och mitt parti, mellan människor som har jobb och människor som inte har jobb. Det ser vi tydligt.

Vi menar också att det många gånger har verkat i debatten som att det är skattenivån som är det enda som avgör människors privatekonomi och livskvalitet. Vi menar att vi inte bara kan se till vad vi får i plånboken efter att skatten är dragen. Det handlar också om vilken nivå vi har på a-kassa och sjukersättning. Det handlar om huruvida vi har möjlighet att göra avdrag för betalning av a-kassa och fackföreningsavgift. Det är många saker som tillsammans är avgörande för vår privatekonomi och för de möjligheter som vi därmed får i livet. Vi tycker att det är ett ensidigt fokus på just skattenivåerna. I vår motion med anledning av propositionen har vi därför också tagit fram två exempel, dels för ett deltidsarbetande butiksbiträde, dels för en montör i industrin.

Visst! Med Vänsterpartiets skattepolitik får man inte lika mycket i plånboken när lönen är utbetald. Men om man ser till hela vår politik finns det en större trygghet. Om man blir sjuk eller arbetslös får man en mycket bättre ekonomi. Det är det som vi menar med att man måste se till en helhet.

Häromdagen fick vi höra i nyhetssändningarna att socialbidragen ökar katastrofalt mycket. De har ökat med 23 procent det tredje kvartalet 2009. Det belastar kommunernas ekonomi. Kommunerna betalade ut nästan 3 miljarder kronor under det tredje kvartalet i år i socialbidrag.

Ja visst, säger ni från majoritetens sida. Har inte vi från oppositionen förstått att det är lågkonjunktur och finanskris? Jo, det har vi förstått.

Men vad vi också säger är att de människor som har mist sina jobb eller av andra orsaker har hamnat utanför arbetsmarknaden till följd av lågkonjunkturen har fått så mycket sämre villkor med er politik och med ert ensidiga jobbskatteavdrag. Ni har inte på något sätt brytt er om de människor som hamnar utanför. Det är egentligen dessa människor som har fått betala era skattesänkningar för höginkomsttagare. De har fått betala genom att i mycket större utsträckning än tidigare tvingas gå till kommunerna och begära socialbidrag. Det tycker jag är mycket talande för vad som blir följden av alliansens skattepolitik.

Det finns även några andra saker som man kan kritisera i alliansens politik. Man kan säga att ni gör många avsteg från en likformig beskattning. Det är framför allt män som har fått den större delen av skattesänkningarna. Männen har fått 56 procent, medan kvinnorna har fått 44 procent.

Det som ni har gjort har inneburit en omfördelning mellan generationer. Vi har frågat riksdagens utredningstjänst om detta. Det visar sig att de generationer som inte befinner sig på arbetsmarknaden – väldigt unga människor och människor som är över 65 år, alltså som har gått i ålderspension – har kommit till korta med er utgifts- och skattepolitik. Det är väldigt intressant att ta till sig.

Jag ska kommentera två saker som ni skriver i er majoritetstext. Ni menar att jobbskatteavdraget är viktigt just i nuvarande konjunkturläge. Vi har upplevt många typer av konjunkturer sedan jobbskatteavdraget infördes, och vi kan efter tre år konstatera att det alltid har varit rätt konjunkturläge för ett jobbskatteavdrag.

Ni kommenterar den allmänna pensionsavgift som infördes i mitten av 90-talet och som kompensades med en skattereduktion. Jag tolkar det som att ni gör något slags liknelse mellan er skattereduktion och den skattereduktion som infördes år 2000 och som fanns fram till 2006 som en kompensation för de pensionsavgifter som lades på svenska skattebetalare med början för tio år sedan. Det var faktiskt en konsekvens av den budgetsanering som den socialdemokratiska regeringen tillsammans med bland andra Vänsterpartiet och Miljöpartiet blev tvingade att göra när budgetunderskottet låg på mer än 200 miljarder kronor. Då var vi tvungna att inte bara göra nedskärningar utan också ta till kraftiga skattehöjningar. I det låg naturligtvis ett löfte till löntagarna att man skulle kompensera detta krona för krona, vilket också gjordes fullt ut fram till år 2006. Det ska inte på något sätt jämföras med ert jobbskatteavdrag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 75 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Om vi skulle fråga några slumpvis utvalda människor på gatan varför de tror att arbetslösheten ökar och nästa år väntas passera 10-procentsgränsen skulle vi säkert få många olika svar. Många skulle säkert handla om finanskrisen och den globala lågkonjunkturen. Däremot

tror jag inte att så många svar skulle handla om att det lönar sig för dåligt att arbeta.

Om vi skulle fråga några slumpvis utvalda människor som har förlorat sitt arbete vad som skulle krävas för att de skulle kunna börja arbeta igen skulle vi säkert också få många olika svar. Men jag tror inte att så många svar skulle handla om mer jobbskatteavdrag.

Men regeringen tycks vara övertygad om att det som svensk arbetsmarknad behöver mest just nu är större stimulanser för dem som arbetar. Det har man tyckt i varje budget, oavsett konjunkturläge. Varje gång har man infört ett nytt steg i jobbskatteavdraget. Nu är vi uppe i det fjärde steget. Någon gång måste man fråga sig hur stora klyftor som krävs mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete innan det lönar sig att arbeta. Någon gång måste man kanske också fråga sig om ytterligare jobbskatteavdrag alltid är den bästa prioriteringen oavsett konjunkturläge.

Poängen med jobbskatteavdrag är att stimulera utbudet av arbetskraft. Men det är knappast bristande arbetsutbud som ligger bakom det kraftiga sysselsättningsfallet just nu. För att de människor som har förlorat jobbet ska börja jobba igen krävs det en hel rad olika åtgärder, och vi har förslag på ett helt gäng åtgärder i vår budget.

Nu verkar regeringen ha viss insikt i att ett ytterligare jobbskatteavdrag kan upplevas som lite feltajmat i detta konjunkturläge. Men det är ingenting som man låter sig stoppas av. Man resonerar snarare som att om man inför ett jobbskatteavdrag nu kan vi ha nytta av det när konjunkturen vänder. Men varför väntar man inte med att införa ytterligare steg i jobbskatteavdraget och använder dessa pengar till åtgärder som skapar jobb här och nu?

Nu verkar regeringen ha en klyven inställning till jobbskatteavdraget. Å ena sidan säger man att det fjärde steget inte är någon stimulansåtgärd på grund av lågkonjunkturen utan en permanent åtgärd som motiveras av strukturella skäl. Å andra sidan är reformen ofinansierad, vilket motiveras med att det behövs – just det – stimulansåtgärder på grund av lågkonjunkturen. Det är förvisso korrekt att ofinansierade skattesänkningar kan vara ett sätt att stimulera ekonomin i en lågkonjunktur. Men detta är ingen tillfällig skattesänkning som ska tas tillbaka när konjunkturen vänder och vi behöver strama åt ekonomin för att komma tillbaka till överskott och goda finanser. Detta är en permanent skattesänkning som motiveras av strukturella skäl men som saknar finansiering. Hur tänkte man då? Vilka skatter ska man höja sedan? Eller är det nedskärningar som vi har att se fram emot när konjunkturen vänder?

För tydlighets skull ska jag säga att Miljöpartiet inte har några omedelbara planer på att avskaffa de steg i jobbskatteavdraget som redan har genomförts, bortsett från att vi vill trappa ned avdraget med stigande inkomst så att avdraget tydligare hamnar hos låg- och medelinkomsttagare. Vi finansierar i stället våra satsningar på jobb, välfärd och klimatomställning med höjda miljöskatter. På det sättet ser vi inga skäl till några större höjningar av inkomstskatterna. Faktum är att vi rent av föreslår något som man kan se som en utökning av jobbskatteavdraget, någonting som vi kallar föräldraavdraget så att även den som är föräldraledig eller är hemma med sjukt barn ska kunna ta del av en skattesänkning som motsvarar jobbskatteavdraget.

Drivkrafter till arbete i all ära, men är det verkligen så att regeringen vill uppmuntra människor att avsluta sin föräldraledighet i förtid eller att lämna sjuka barn på dagis?

Vi gröna är alltså inga principiella motståndare till skattesänkningar. Däremot vänder vi oss mot att man i detta konjunkturläge prioriterar skattesänkningar för dem som har drabbats allra minst av den ekonomiska krisen, för dem som har jobben kvar, i stället för att satsa på åtgärder för dem som har drabbats mest, för dem som har förlorat sitt jobb.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 76 JESSICA POLFJÄRD (m):

Herr talman! I dag ska vi debattera skatteutskottets betänkande 23 om ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag. Förslaget innebär en ytterligare sänkning av skatten i ett fjärde steg för att man ska dämpa arbetslösheten och motverka att arbetslösheten blir långvarig och biter sig fast och i stället främja sysselsättningen på den svenska arbetsmarknaden.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Tre motioner är väckta till följd av förslaget.

Inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Herr talman! Det är en stor glädje att för fjärde gången på tre år här i Sveriges riksdag kunna diskutera och debattera inkomstskattesänkningar. Det fjärde steget i jobbskatteavdraget gäller dem som inte fyllt 65 år och som har en arbetsinkomst som överstiger ca 38 600 kronor per år. Med en genomsnittlig kommunalskattesats på 31,52 procent motsvarar det föreslagna avdraget uppemot 3 020 kronor per månad.

Vi har, som sagt, diskuterat och debatterat detta vid tre tidigare tillfällen. Jag vill ändå förtydliga varför vi föreslår ett fjärde steg i jobbskatteavdraget.

För det första spelar detta en central roll i alliansens ekonomiska politik för att varaktigt öka sysselsättningen på arbetsmarknaden. Det gör det mer lönsamt att arbeta och bidrar genom sänkta marginalskatter till ett ökat arbetsutbud för dem som redan har ett arbete. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra framtidens offentligt finansierade välfärd.

För det andra får individen ökade möjligheter att själv bestämma över inkomsten. Man får mer kvar i plånboken av den egna lönen och blir därmed mindre beroende av bidrag. Dessutom ökar hushållens disponibla inkomster, vilket positivt bidrar till konsumtion och har en positiv effekt på sysselsättningen.

För det tredje får de med låga inkomster den största skattesänkningen procentuellt. Vårdbiträdet får en sänkning med ungefär 8,7 procent, medan läkaren får en sänkning med ungefär 4,9 procent.

På detta sätt vill vi sänka trösklarna för dem som står utanför arbetsmarknaden. Vi vill också ge dem som redan deltar på arbetsmarknaden möjligheter till ökade arbetsinsatser då marginalskatterna sänks.

Därför föreslår vi att ett fjärde steg i jobbskatteavdraget införs.

Fru talman! Laila Bjurling refererade två gånger till oss här i kammaren och frågade vad vi gör som fått sänkt jobbskatteavdrag. Men jag skulle vilja flytta fokus. Vi som sitter med här är kanske inte ett tvärsnitt av Sveriges befolkning. I stället skulle jag vilja bege mig till norra Västmanland, till Norberg – en bergslagskommun i Västmanlands län. Ett

vårdbitråde som jobbar heltid på ett äldreboende tjänar före skatt 21 900 kronor. Hon får sänkt skatt med 1 568 i månaden. Det innebär 18 821 kronor mer om året för henne.

Vi kan leka med den inte helt orimliga tanken att hon är gift och bor tillsammans med en metallarbetare som tjänar ungefär 25 600 kronor i månaden. För metallarbetaren innebär ett fjärde steg i jobbskatteavdraget en sänkning av skatten med 1 783 kronor i månaden – per år sammanlagt 21 400 kronor.

För det här paret blir det en skattesänkning på totalt 40 221 kronor om året. Detta motsvarar en månadslön extra per person. Det är mycket pengar, Laila Bjurling!

Vi skulle kunna bryta ned detta ytterligare ett steg. Då motsvarar sänkningen för vårdbitrådet 18 barnbidrag per år och för metallarbetaren 20 barnbidrag per år. Tillsammans blir det 38 extra barnbidrag per år.

Skulle ni med denna logik vara beredda att ta bort barnbidraget för dem som har barn för att utjämna skillnaderna och orättvisorna jämfört med dem som inte har barn? Det är en ganska orimlig tanke. Men med er logik och ert resonemang är det precis samma sak. Ni är beredda att ta bort 40 barnbidrag per år för en familj där man tillsammans tjänar ungefär 40 000 kronor i månaden. För dem är ni alltså beredda att ta bort barnbidragen. Är detta logiskt? Är detta rättvist?

Det är vid sådana här tillfällen som skillnaden i politiken blir tydlig mellan alliansen och vänsterblocket. Alliansen värnar arbete, och vänstern värnar systemen. Ni menar att vårt förslag gör det svårt att förstå och att legitimera det svenska skattesystemet. Jag menar att det är svårare att förstå logiken i er argumentation.

Tre oppositionspartier och lika många reservationer – visar det på enighet i vänsteralliansens kommande skattepolitik? Det är nu mindre än nio månader kvar till valet, och ni har inget besked att lämna. Jag tycker att ni är skyldiga att tala om för väljarna vad som är den samlade oppositionens skattepolitik. Det här spelar roll för människor i deras vardag.

Vågar man investera i framtiden? Vågar man köpa en ny bil? Vågar företagaren anställa? Ni har ju lovat att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. Vilket besked har ni att ge till människorna i Norberg och i övriga Sverige? Hur många arbeten menar ni att ni skapar med en skattereduktion i a-kassan eller med en skattereduktion för dem som är föräldradediga? Hur många jobb ger det Sverige – ett eller två, eller kanske inget jobb alls?

Ni är svaret skyldiga. Era konkreta förslag lyser så skarpt med sin frånvaro att man nästan blir bländad. Jag tycker att ni här och nu ska redovisa vad ni vill göra när det gäller jobbskapande åtgärder i stället för att bara fokusera på de system som ska finnas i situationer med arbetslöshet.

Det kommer att vända på arbetsmarknaden. Redan år 2012 kommer de som lämnar arbetsmarknaden att vara fler än de som kommer in på den. Vi står inför stora utmaningar, men ni har inget besked att ge. Jag lyssnar gärna på era svar om konkreta åtgärder.
(Applåder)

*Ett ytterligare förstärkt
jobbskatteavdrag*

Anf. 77 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är ni borgerliga, Jessica Polfjärd, som har regeringsmakten och som kommer med förslag till riksdagen. Förslag om jobb och andra åtgärder finns också i våra motioner med anledning av exempelvis regeringens budget. Snart kommer vi med en gemensam vårbudgetmotion som jag tror ger svar på många av dina frågor.

Jag vet också att vi är tre partier som drar åt samma håll, men vi behöver inte ha samma siffror för det. Naturligtvis är vi tre olika partier, men jag ser inte det som något större problem.

Jessica Polfjärd, du säger att det fjärde steget i jobbskatteavdraget ska bidra till ökad sysselsättning. Det är väl uppemot 75 miljarder kronor som ni totalt sänkt skatten med genom jobbskatteavdraget. Tycker du mot bakgrund av dagens siffror att det har varit en bra åtgärd för att bidra till ökad sysselsättning?

Du säger att familjer blir mindre beroende av bidrag genom att den disponibla inkomsten ökar. Men tror inte du att väldigt många familjer, som det i dag ser ut, är beroende av att det finns väl fungerande trygghetssystem? Det handlar inte om bidrag, utan det handlar om en omställningsförsäkring. Det är mycket viktigt att använda rätt ord.

Du pratar också om sänkningen av skatten procentuellt. Men där handlar det om det traditionella: Det är kronor, inte procent, som människor räknar i sina plånböcker.

Det här var några frågor som kräver svar.

Anf. 78 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Ja, jag är helt säker på att regeringen har gjort rätt vägval. Det är också mycket riktigt så som du säger, att det är vi som har regeringsmakten. Jag är glad över och tacksam för att en borgerlig regering styrt landet under den här djupa lågkonjunkturen.

Jag ser att man måste börja i tid för att göra det som behövs när konjunkturen vänder. Jag ser inte att man kunde ha gjort på något annat sätt än att sänka inkomstskatterna i de fyra steg som man nu har föreslagit för att bidra till att arbetsutbudet ökar. Vi såg positiva effekter före lågkonjunkturen och innan det vände, och vi kommer att se positiva effekter när konjunkturen vänder igen.

Vad menade jag då med familjer som lever på bidrag? Jag tror inte att det är helt okänt för Marie Engström att det finns människor som jobbar heltid men som ändå är i behov av ett kompletterande försörjningsstöd för att kunna klara sin ekonomi. De människorna kommer i dag att kunna klara sig på sin egen lön därför att de nu får ett högre disponibelt belopp och i och med det inte längre behöver kompletterande försörjningsstöd från kommunerna.

Vi räknar lite olika. Ni räknar kronor och vi räknar procent. Vi ser ändå att den största delen tillfaller dem som har låga och medelhöga inkomster. Därför är jobbskatteavdraget rättvist. Det är väl ingen som blir gladare för att man vet att någon annan får en större sänkning i kronor. Man måste titta till den egna ekonomin. Jag är helt säker på att om man gör en förfrågan kommer det att visa sig att människor märker att de har fått mer i plånboken.

Anf. 79 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det var i varje fall ett försök till svar, och det är väl gott så. Jag kan konstatera att Moderaterna och kanske hela alliansen alltid tycker att sänkta skatter på något sätt är medicinen mot det mesta i alla typer av konjunkturer. Det gäller den här konjunkturen och den tidigare högkonjunkturen; skatterna ska sänkas.

Min fråga var om Jessica Polfjärd tycker att de 75 miljarder som man nu har satt sprätt på verkligen har bidragit till att öka sysselsättningen i en sådan omfattning som man ändå skulle tycka att 75 miljarder borde motsvaras av.

Jag blir konfunderad när vi pratar om familjerna och den disponibla inkomsten. Jessica säger att många har tvingats ha försörjningsstöd som komplement och numera inte behöver det. När jag höll mitt anförande tog jag upp precis det problem som gäller i dag och som var en stor nyhet för ett par dagar sedan: Socialbidragen har kraftigt ökat i kommunerna. De betalade ut nästan 3 miljarder kronor det tredje kvartalet 2009. Det är det som är det stora problemet, men det var inte riktigt det svar jag fick från Jessica Polfjärd. Det var ett helt annat svar, nämligen att numera behöver människor inte få något försörjningsstöd på grund av er politik. Jag tror att det blev lite fel där.

Anf. 80 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Nej, jag tror inte alls att det blev fel, Marie. Vi pratar nog om olika personer. Jag tror att de människor som tidigare hade arbete och en kompletterande försörjning via socialbidraget nu har lämnat socialbidraget.

Däremot förnekar jag inte det faktum att kostnaderna ökar för socialbidragen i tuffa tider. Detta gav du själv svaret på i ditt anförande; det har med lågkonjunktur att göra. Det såg likadant ut under den förra lågkonjunkturen, och det kommer att se likadant ut under kommande lågkonjunkturer. Det är väl tur att vi har det här yttersta försäkringsskyddet.

Anf. 81 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! 10 procent av Sveriges befolkning får 60 procent av skattesänkningen, Jessica Polfjärd. Sedan kan du prata om andra procentsatser hur du vill; det är de 10 procent som är rikast som får mer än hälften av alla skattesänkningar som den borgerliga regeringen genomför. Det är ingenting som vi behöver diskutera, utan det är ett faktum.

Jessica Polfjärd pratar om vårdbiträdet från Norberg som ett exempel på någon som skulle vinna på regeringens politik. Tänk – det tror jag inte alls. Hon har troligtvis ingen färdigamorterad villa eller någon annan förmögenhet som hon får skattesänkningar för. Hon har troligen inte heller en villa som är värd många miljoner, och ingen inkomst på över en halv miljon. Hon köper sannolikt varken städning eller poolskötsel. Där emot finns hon säkert bland dem som till och från är sjukskrivna. Det är ganska vanligt bland vårdbiträden som har tunga jobb. Då kommer hon att förlora på er politik. Om hon dessutom skulle ha oturen att bli arbetslös är jag fullständigt övertygad om att hon skulle vara själagläd om det fanns en socialdemokratisk regering i det här landet.

Vad har Jessica Polfjärd för budskap till alla sjukskrivna och arbetslösa vårdbiträden vare sig de bor i Norberg, Eskilstuna eller Göteborg?

Anf. 82 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att tycka att Socialdemokraternas retorik är lite fascinerande. A-kassan är en generös försäkring för dem som har lägre inkomster om man jämför med dem som har högre inkomster. Den ger ett bättre försäkringsskydd för dem som har låga inkomster. Då vill Socialdemokraterna kraftigt höja skatterna för dem med låga inkomster för att de med före detta höga inkomster ska få ett bättre försäkringsskydd i a-kassan.

Jag tycker att det rimmar illa, och jag tycker inte heller att det låter rättvist. Jag menar fortfarande att det är rättvist att man får behålla mer pengar av sin egen lön om man har en låg inkomst. Varför skulle det vara finare att få bidrag från staten än att få behålla och få egen makt över de egna pengar som man själv har tjänat? Jag förstår inte logiken.

Det är klart att vi ska ha försäkringssystem som är offentligt och kollektivt finansierade. Men vi kommer inte att få in en enda skattekrona om inte människor har arbete.

Anf. 83 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Arbetslösa och sjukskrivna får inga bidrag från staten, Jessica Polfjärd. De ingår i ett försäkringssystem. Det är precis som när man betalar sin trafikförsäkring, med lite extra skatt nu för tiden, och får ut på den om det händer någonting med bilen. Man har en villaförsäkring och en hemförsäkring som man betalar för, och man får ersättning från den när det händer någonting med huset. Så är det också med arbetslöshetsförsäkringen och med sjukförsäkringen. Det är inga statliga bidrag och ingen statlig välgörenhet.

Vi tycker att det är självklart att alla som har ett arbete ska få ersättning från det här systemet när de blir arbetslösa eller sjuka. Det ska inte bara vara någon liten låg nivå för dem som tjänar allra minst, utan även de som tjänar normalt ska få ersättning för sitt inkomstbortfall. Det är viktigt att de här försäkringarna verkligen är inkomstbortfallsförsäkringar för att det ska bli legitimitet i systemet.

Vi ser nu att legitimiteten försvinner i och med de försämringar som ni har gjort. Många av dem som har högre löner får skaffa sig egna, andra försäkringar – tilläggsförsäkringar – både mot arbetslöshet och mot sjukdom. Det räcker inte längre med det system vi har i staten. Men det är väl så ni vill ha det; det är mycket bättre att marknaden står även för de försäkringssystemen, kan jag tänka.

Dessutom vill jag påpeka att den borgerliga regeringen inte har lagt fram ett enda förslag om nästa års skatter. Så kom inte och anklaga oss för att inte vara överens! Vi har inget gemensamt regeringsalternativ i dag. I dag är det ni – de borgerliga partierna – som sitter i regeringen. Det är ni som ska lägga fram gemensamma förslag. Vi kommer med våra när det blir vår tid, och jag är säker på att det blir efter den 19 september nästa år.

Anf. 84 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Laila Bjurling raljerar över tilläggsförsäkringar som kommer att tillhandahållas av marknaden. Redan i dag har faktiskt de flesta människor tilläggsförsäkringar vid inkomstbortfall via fackförbun-

den. Det är inte någonting som vi behöver vara rädda för i framtiden, utan det är någonting som finns här och nu.

Vi tycker fortfarande att sänkt skatt på arbete är det som gynnar framtiden och arbetsmarknaden. Vi ser att det finns en logik i det här. Vi ser att det finns skillnader mellan oppositionen och majoriteten här.

Ja, det är vi som bestämmer och det är vi som styr. Jag hoppas att det fortsätter att vara så. Jag är säker på att Socialdemokraterna har provat sina teser. Ni hade en jobblös tillväxt under brinnande högkonjunktur. Ni hade allt det som ni föreslår i motioner. Det var verklighet redan då. Det finns ingen skillnad. Ni hade höga skatter på arbete, och det tillkom ändå inga arbeten under en högkonjunktur. Vad har ni för svar på det?

Anf. 85 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår att Jessica Polfjärd inte vill prata så mycket om jobbskatteavdragets konsekvenser för oss här i riksdagen utan hellre pratar om vilka konsekvenser som jobbskatteavdraget får för det här vårdbiträdet i Norberg. Visst har vårdbiträdet i Norberg fått en skattesänkning motsvarande ett visst antal barnbidrag. Men varför berättar inte Jessica Polfjärd också att vi har fått en ännu större skattesänkning motsvarande ännu fler barnbidrag, om det nu är det som är den gemensamma valutan?

Det är faktiskt intressant att du gör den här jämförelsen med barnbidraget. Barnbidraget är en summa som är lika stor för alla barn och som på något sätt ska motsvara de extra kostnader som ett barn medför. Med regeringens utformning blir jobbskatteavdraget däremot högre om man tjänar mer pengar. Miljöpartiet trappar i stället av jobbskatteavdraget vid högre inkomster. Visst kan man resonera så att den som jobbar har en del extra utgifter för det, till exempel resor till och från jobbet, medlemskap i ett fackförbund, a-kassa och lunch ute. Men de utgifterna är knappast högre för den som tjänar mer, och ändå får den ett högre jobbskatteavdrag med regeringens politik. Det tycker jag är lite märkligt.

Jessica Polfjärd frågar också hur det går med oppositionens enighet i skattefrågor. En sak vi kan visa upp är att vi alla tre nu enat säger nej till det fjärde steget i jobbskatteavdraget. Det är en liten framgång. Tycker du inte det? Det gör vi helt enkelt därför att det är fördelningspolitiskt olämpligt. Det känns som en väldigt dålig prioritering i det här konjunkturläget. Vi har andra förslag för att skaffa jobb, men kanske inte alltid på skattesidan utan snarare när det gäller investeringar och utgifter. Det kan ju vara ett nog så bra och i många fall billigare sätt att få fram jobb. Jag tycker inte att man ska låsa fast sig vid att alla jobsatsningar ska vara på skattesidan bara för att vi råkar sitta i skatteutskottet.

Anf. 86 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Det gick lite fort. Jag vet inte om den här skattenörden riktigt hängde med på alla frågor, men jag ska besvara dem som jag uppfattade.

Det är roligt att höra att oppositionen är enig om att säga nej till alliansens förslag. Det är en start. Vi ser fram emot vidare leveranser.

Det är klart att i kronor får du och jag en större skattesänkning, men jag tror inte att skattesänkningen spelar lika stor roll för Helena Leander som för vårdbiträdet i Norberg. Jag tror att 1 500 kronor i ökad disponi-

bel inkomst i månaden har en större betydelse för den som tjänar mindre. Jag är helt säker på att det är ett välkommet bidrag varje månad när man får mer pengar kvar. Bor man tillsammans med någon annan handlar det om ganska stora belopp. Jag tycker att det är mer rättvist att inte titta på dem som tjänar mycket utan titta på dem som har låga och medelhöga inkomster. Jag tror att det ger en mer rättvis bild av hur skatteavdraget slår.

Jag tror att man har extra kostnader i samband med arbete. Det här är kanske en diskussion som kommer upp lite senare när vi ska diskutera pensioner och vem som ska beröras av jobbskatteavdraget.

Jag har fortfarande svårt att förstå hur det skulle kunna vara jobbskapande att sänka skatten för dem som är föräldralediga. Det finns ingen logik i det. Det är väldigt viktigt att vara hemma med sina barn, men vi har världens mest generösa föräldraförsäkring. Man är hemma under en ganska lång tid. Du får gärna beskriva för mig hur ni har tänkt här.

Anf. 87 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Hör och häpna! Alla förslag i vår budget går inte ut på att skapa jobb även om många gör det. Det kan finnas andra värden i livet, till exempel att ge barn en trygg start i livet. Det kan till exempel vara en poäng att man får utnyttja den föräldraförsäkring vi har kommit överens om i riksdagen att man ska ha rätt till. Ert jobbskatteavdrag gör att det lönar sig mer för föräldrarna att inte vara hemma med barnen ens under den tid man har föräldraförsäkringen eller under den tid de är sjuka. Vi tycker att det ger lite märkliga konsekvenser för barnen.

Det intressanta som Jessica Polfjärd säger är att det inte spelar så stor roll för oss höginkomsttagare hur stora skattesänkningar vi får. Precis så är det. Jag håller knappt ens reda på hur mycket mer pengar jag har fått med era skattesänkningar, för jag har så mycket pengar ändå. Varför ska man då prioritera och ger mer skattesänkningar till mig än till det här vårdbiträdet där varje hundralapp är värdefull? Det är därför som vi gröna, och för den delen Socialdemokraterna, trappar ned jobbskatteavdraget vid högre inkomster så att de som har stor nytta av de här pengarna får dem men inte vi som knappt ens märker pengarna.

Jessica Polfjärd ser fram emot besked framöver om vad vi vill göra mer än att säga nej till jobbskatteavdraget. Jag tycker att det är bra att man inte bara säger nej utan har egna förslag, och det har vi också. Vi kommer att presentera fler förslag, precis som ni gjorde inför det förra valet. Då hade ni en gemensam motion i vårbudgeten, och det kommer vi också att ha. Jag tror att vi kommer att satsa mer på åtgärder som ger jobb effektivt.

Jobbskatteavdraget är ett väldigt dyrt sätt att skapa jobb. Man pratar om 3,3 miljoner på kort sikt och 1 miljon per jobb om man räknar på längre sikt. Pengar till kommunerna ger till exempel jobb som kostar 700 000 kronor styck. Där måste vi kunna prioritera så att de åtgärder vi vidtar verkligen ger valuta för pengarna.

Anf. 88 JESSICA POLFJÄRD (m) replik:

Fru talman! Det här är en del i alliansens jobbskapande politik. Vi har hand om den del som gäller skatten. Det finns flera faktorer som bidrar

till att vi kommer få en bra arbetsmarknad och en bra jobbpolitik, men det behöver vi inte gå in på nu.

Jag tycker ändå att den rättvisetanke som ni har alltid är inriktad på att det är rättvist åt ena hållet. Varför skulle det vara rättvist att vissa personer inte skulle få ett jobbskatteavdrag? Det finns ingen rättvisetanke i det heller. Höginkomsttagare betalar också skatt.

Det är roligt att höra att Helena Leander har så mycket pengar så att hon inte kan hålla ordning på dem. Det är, som du själv säger, viktigare för dem som tjänar mindre, och det är därför tyngdpunkten i jobbskatteavdraget ligger på dem som har låga och medelhöga inkomster.

Anf. 89 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Alliansregeringen genomför nu det fjärde jobbskatteavdraget. Syftet är att stärka arbetslinjen och därmed trygga vår välfärd. I det konjunkurläge som vi nu befinner oss är det extra viktigt att skapa den här stimulansen. I det här sammanhanget är det viktigt att se välfärdskedjan och förstå hur den fungerar.

Ett bra företagsklimat ger jobb, jobb ger lön åt så många som möjligt, lönen alstrar skatter, skatter finansierar den gemensamma sektorn och mynnar därmed ut i välfärd. Jobbskatteavdraget lägger alltså, som en faktor, grunden för en framtida välfärd.

Jobbskatteavdraget lägger också grunden för en positiv utveckling av pensionerna. Genom höjda löneindex räknas pensionsbeloppen upp med automatik. Jobbskatteavdraget bidrar alltså till en positiv utveckling av välfärden.

Fru talman! En landstingsanställd sjuksköterska har enligt SCB en månadslön på 28 100 kronor i månaden. Sammantaget får hon 2 197 kronor i månaden mer än vad hon hade netto 2006 med en socialdemokratisk regering. Det här är 26 464 kronor mer i plånboken per år. Så här kan man gå yrkesgrupp för yrkesgrupp och se ett liknande utfall. Tala om ökad köpkraft i landet!

Enligt beräkningar som Swedbank har gjort är den största vinnaren på jobbskatteavdraget tvåbarnsfamiljen som bor i ett radhus.

Fru talman! Oppositionens kommentarer till det här är givetvis att det inte stämmer. Det är de rika som vinner på jobbskatteavdraget. Om man ser på fördelningen mellan olika grupper i samhället är det intressant att notera skillnaden mellan olika inkomstgrupper. Vårdbiträdet får en skattelättnad med 6,8 procent, metallarbetaren får en skattelättnad med 6,6 procent, sjuksköterskan får en skattelättnad med 6,4 procent, gymnasieläraren får en skattelättnad med 6,1 procent och läkaren får en skattelättnad med 3,1 procent. Löner därutöver får en fallande procentsats.

Jag är medveten om att siffrornas svänga siffrorna hur som helst, men det här är det gängse sättet att beräkna den skattemässiga förändringen, och det håller vi oss till.

Fru talman! Hade inte alliansregeringen aktualiserat jobbskatteavdraget skulle landets ekonomiska situation ha sett sämre ut i dag än vad den gör nu i finanskrisens Sverige. Mitt under finanskrisen ökar detaljhandels försäljning med 6,1 procent jämfört med situationen för ett år sedan. Sällanvaruhandeln ökade med 7 procent. Vinnarna återfinns inom beklädnadsbranschen – kläder, skor samt sport- och fritidsartiklar.

Att svensken i dag tror på landet visar dessutom tillväxten vad gäller utlåning till hushållen. Under oktober månad ökade utlåningen med 8,2 procent. Det här visar att vi nu kan skönja en uppgång i marknaden mycket beroende på den ekonomiska politik som alliansregeringen har fört och för. Att konsumentpriserna dessutom ligger stilla eller till och med är fallande gör situationen än bättre.

Fru talman! Det går inte att bortse från den kritik som tonas fram från pensionärshåll. Men här gäller det också att framhålla jobbskatteavdraget. Dels omfattar jobbskatteavdraget också pensionärer som har en arbetsinkomst, dels lägger det grunden för en långsiktigt hållbar och ökande pension. Jobbskatteavdraget gagnar alltså hela landet.

Jag vill återigen betona välfärds kärnans betydelse för såväl pensionärsgruppen som vården och övrig gemensam service.

Fru talman! Det är bra att oppositionen åtminstone säger sig ha höga ambitioner för Sverige för att klara jobben, välfärden och de offentliga finanserna. Deras lösning är annorlunda än alliansregeringens. De talar om högre skatter på område efter område. De talar om högre boendekostnader. Det talar om rättvisare skatter och att de med de höga inkomsterna ska betala mer skatt. Samtidigt kan man fråga sig om rättvisan i den socialdemokratiska världen är att miljonären inte ska betala förmögenhetsskatt medan änkan som bor i ett hus och lever på sin pension ska få väsentligt höjda boendekostnader.

Vilka är då de höginkomsttagare som Socialdemokraterna talar om och som ska betala mer skatt? I vulgärdebatten säger Socialdemokraterna att det är den rikaste halvan som får mer än 80 procent av skattesänkningarna i dag. Enligt oppositionen börjar den rika halvan med förskollärare. En månadslön på 19 700 kronor räcker för att kvala in i den rikaste halvan, enligt oppositionen. Jag är övertygad om att många är förvånade över det synsättet.

Fru talman! Socialdemokraterna talar dessutom om den mest privilegierade gruppen som ska klämmas åt hårdare. Den gruppen består av de med inkomster om 38 000 kronor i månaden eller mer. Jag undrar om en rektor, en kommissarie eller en ingenjör verkligen ser sig som en av de mest privilegierade personerna i landet.

De som utgör den rika halvan, eller de privilegierade i Sverige, i den socialdemokratiska tappningen är förmodligen mycket förvånade över den här utmärkelsen.

Fru talman! Angela Merkel sade för någon vecka sedan något mycket viktigt som även vi svenskar bör fundera på, nämligen att de länder som kan dra till sig internationella investerare och de mest kunniga, utbildade och intressanta människorna är de länder som kommer att lyckas och som kommer att kunna erbjuda en välfärd även i framtiden.

Det här synsättet är något av en ödesfråga även för Sverige, som jag ser det. Det synsättet borde de flesta börja fundera kring för att se hur vi ska dana framtiden och vilken politik som vi ska forma inför framtiden för att klara välfärden till alla. Det är som jag ser det ett nytt läge.

Fru talman! Avslutningsvis framhålls det i en av oppositionens skrivelser att det finanspolitiska rådet ser jobbskatteavdraget som ett risktagande. Samtidigt säger samma råd att jobbskatteavdraget är välmotiverat utifrån regeringens sysselsättningspolitiska målsättningar. Alliansregeringen har målsättningen att så många som möjligt ska ha ett arbete.

Utifrån det synsättet har också den ekonomiska politiken formats i landet.

Här kan opposition och majoritet ha olika uppfattning, men jag konstaterar att av de opartiska bedömningar som har gjorts under den djupaste finanskrisen i mannaminne har Sverige klarat sig mycket bra i förhållande till andra länder. Det är alltså en offensiv politik som lyfter fram en fortsatt välfärd som den viktigaste frågan i dagens situation. Uppenbarligen har vi lyckats relativt väl.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut beträffande det fjärde jobbskatteavdraget och ser dessutom fram emot ett femte jobbskatteavdrag under kommande mandatperiod.

I detta anförande instämde Karin Nilsson (c).

Anf. 90 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Först tänkte jag ställa samma fråga till Jörgen Johansson som jag ställde till Jessica Polfjärd.

Tycker Jörgen Johansson att han har fått valuta för pengarna, alltså ca 75 miljarder kronor i jobbskatteavdrag? Har det gett de sysselsättnings-siffror som ni hade väntat er? Det kanske är dumt att säga 75 miljarder nu när fjärde steget inte är genomfört. Jag kan vara lite generös och dra av 10 miljarder, så vi säger 65 miljarder.

Det var min första fråga. Sedan har jag läst i bland annat Svenska Dagbladet att Centerns skattegrupp vill sänka skatten med ytterligare 38 miljarder kronor. Sänkta arbetsgivaravgifter, halverad moms och sänkt statsskatt var några av inslagen.

Jag har två frågor med anledning av det. Det står att Centerpartiet tycker att höjda skatter leder till sämre välfärd. För det första: Vad bygger man det på? För det andra: Om vi ska sänka skatter med ytterligare 38 eller 40 miljarder kronor, hur ska det finansieras?

Det står inte en rad i den artikeln om hur Centerns skatteförslag ska finansieras, och jag vet att Centern brukar vara ett parti som mycket noggrant läser andra partiers motioner och brukar höra av sig ganska högljutt om man inte har finansierat varenda krona.

Anf. 91 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är intressant att Marie Engström är intresserad av Centerpartiets skattepolitik. Det tackar vi för.

Vad gäller valuta för de pengar som vi har satsat i jobbskatteavdraget kan vi konstatera att av de bedömningar som har gjorts av de tre första jobbskatteavdragen ser man att de i en normal konjunktur bör skapa i storleksordningen 150 000 nya jobb. Vi tror att det här är en riktig väg att gå.

Sedan är det grundläggande för att trygga välfärden – vilket den tidigare regeringen misslyckades med – att så många som möjligt har arbete så att vi får in så mycket pengar som möjligt till statskassan. Det är också det tankesättet som vi har haft när vi har diskuterat i skattegruppen inom Centerpartiet. Lite av det synsätt som Merkel uttalade i Tyskland har också präglat den framtidsvision som vi har.

Vad gäller finansieringen har vi sagt att det blir av när statsfinanserna så tillåter. Vi har en finansiering klar i storleksordningen 20–22 miljar-

der. Det fordras mer, men vi har också sagt att när statsfinanserna så tillåter vill vi ha ett ytterligare jobbskatteavdrag i storleksordningen 10 miljarder.

Vi vill dessutom ta bort värnskatten så att det lönar sig mer att utbilda sig. Vi konstaterar att en satsning på utbildning i Sverige lönar sig näst sämst i världen. I Portugal lönar det sig bäst, och det är bara i Danmark som det lönar sig sämre att satsa på en utbildning än i Sverige.

Så här kan vi inte ha det om vi ska klara de utmaningar som vi har i framtiden. Vi måste kunna dra till oss de mest intressanta människorna. Vi måste kunna stimulera människor att utbilda sig så att vi har en hög kunskapsnivå i det här landet. Det är det som vårt skatteförslag går ut på.

Anf. 92 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Att investera i utbildning är naturligtvis väldigt positivt. Frågan är om just skattenivåerna är det centrala i de sammanhangen. Jag fastnade för något som Jörgen Johansson sade om normal konjunktur. I ett normalt konjunkturläge skulle vi ha fått si och så många jobb med jobbskatteavdraget, sade han.

Men regering är regering, och en regering ska styra. Det var inget normalt konjunkturläge för ett och ett halvt år sedan. Nu kanske det håller på att repa sig, och Jörgen Johansson redogjorde lite grann för återhämtning i sitt anförande. Idén är ju att en regering ska laga efter läge och inte blunda för verkligheten och bete sig som om det var en normal konjunktur. Vi är helt överens om att det inte var det. Det var mot bakgrund av det som jag ställde min fråga.

Varför är jag intresserad av Centerns förslag? Ja, Centern ingår i en allians, och delar av Centerns politik kommer ni naturligtvis att gå till val på. Om olyckan skulle vara framme och ni bildar regering igen blir er politik en del av regeringens politik. Jörgen Johansson säger att ni inte har finansierat förslaget fullt ut, men det finns ca 20 miljarder till finansiering. Då blir jag väldigt nyfiken. Vad skulle detta vara för finansiering?

Anf. 93 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska slutföra förklaringen av utbildningssatsningen. Vi sänker statsskattenivån med 5 procent. Det gör vi inte genom att ta bort det som normalt kallas värnskatten, de 5 procent på toppen i statsskatteskalan, utan vi gör det genom att sänka i första steget från 20 till 15 procent. Det innebär att fler människor omfattas av sänkningen. Vi anser att det är en stimulans, och vi får en bättre profil på hela förslaget genom detta. Samtidigt avskaffar vi i realiteten värnskatten.

Satsningarna för något år sedan i jobbskatteavdragen gjordes för att stimulera så att människor inte blir fast i en långtidsarbetslöshet. Det är bland annat detta som ligger till grund för att jobbskatteavdraget infördes i den då rådande konjunkturcykeln.

Beträffande finansieringen får vi återkomma. Det finns ett otal finansieringsförslag, bland annat en höjning av CO₂-skatterna, en grön skatteväxling, en förändring av uppskoven, som vi tidigare har varit inne på här i dag, och sänkt reavinstbeskattnings som ger ett visst överskott och som vi disponerar. Som sagt har vi 20–22 miljarder i dag. Den plan vi

har är långsiktig och sträcker sig till 2014 eller kanske något år längre bort.

Däremot finns det vissa saker som vi sätter i första rummet. Det är sänkningen av tjänstemomsen från 25 till 12 procent, jobbskatteavdraget och givetvis värnskatten.

Anf. 94 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Även jag är intresserad av Centerpartiets skattepolitik. Jag har läst att ni ska sänka skatterna med ytterligare 38 miljarder kronor, och jag hör Jörgen Johansson säga att han ser fram emot det femte steget i jobbskatteavdraget under nästa mandatperiod. Det kanske kommer ännu flera.

Sverige är ett extremt exportberoende land. Ändå tror ni tydligen på den borgerliga sidan att det är sänkta skatter som skapar de nya jobben. För mig är det obegripligt. Kan det vara så att ni från Centerpartiets sida tror att man med sänkta skatter och försämringar i a-kassan kan försvaga facken så pass mycket att lönerna kan sänkas och att det är med låga löner vi ska konkurrera med omvärlden? Vad tror Jörgen Johansson fungerar bäst i konkurrensen med andra länder – låga löner eller en välutbildad arbetskraft?

Vi socialdemokrater vet svaret. Därför tycker vi att det är bättre med en aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik än sänkta skatter. Om ni sänker skatterna för att öka konsumtionen ska man rikta skattesänkningarna till dem som har den lägsta konsumtionen i så fall. Ännu bättre vore att se till att de som är arbetslösa och sjukskrivna får en hyfsad ersättning så att de kan hålla sin konsumtion uppe. De kommer säkert att konsumera betydligt mycket mer än både Jörgen Johansson och jag gör om vi får jobbskatteavdrag.

Jörgen Johansson talade lite grann om vilka skatter som ska sänkas, dessa 38 miljarder, men jag hörde inte hur det ska betalas. Jörgen Johansson säger att de har 22 miljarder – ja, på bekostnad av vilken välfärd då?

Anf. 95 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Visst är det härligt, Laila, att Socialdemokraterna är intresserade av Centerpartiets skattepolitik. Jag har en förhoppning om att vi ska kunna få en så bred överenskommelse som möjligt och ser även fram emot att man återupptar de breda diskussioner som man hade i början av 90-talet. Jag tror att det är en förutsättning för att få en hållbarhet i landet. Förhoppningen finns, men om vi kan nå ett bra resultat återstår att se.

Vi är ett exportberoende land. Det är det som är den framtida utmaningen. Det gäller att vi anpassar oss efter den situation som vi kommer att befinna oss i, för det här kommer att bli än mer framträdande i framtiden.

Det är inte via låga löner vi ska konkurrera, jag tror inte att det är en framkomlig väg, men väl med välutbildade människor. Ska vi vara attraktiva och få människor från andra länder med en bra utbildning att flytta hit är det knappast med låga löner som vi kommer att kunna attrahera dessa.

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ett ytterligare förstärkt
jobbskatteavdrag*

Laila Bjurling tog i sitt anförande upp arbetslinjen och undrade om arbetslinjen var något nytt. Det var bland annat för att alliansregeringen hade en trovärdig politik beträffande arbetslinjen som det blev ett regeringsskifte. Den tidigare regeringen hade inte någon trovärdighet på det området.

Vi befinner oss på en känslomarknad, och då skulle jag vilja ställa en fråga till Laila Bjurling. Befolkningens tilltro till landets ekonomi och utvecklingen de senaste sex månaderna är i dag dubbelt så stor som den var i augusti 2006, med en socialdemokratisk regering i högkonjunktur. I dag är det en alliansregering i den största finanskris vi har haft i minnet. Är det inte besvärande?

Anf. 96 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Det besvarar mig inte speciellt mycket att människor i dag har lite hopp om att det ska bli lite bättre än vad det har varit i den allra djupaste finanskris vi haft sedan 30-talet. Dessutom har vi en lågkonjunktur som till stor del – den kanske inte precis är hemmagjord – har blivit förstärkt av den borgerliga politiken. När hjulen börjar snurra lite långsamt igen och det finns vissa tecken på att det kanske blir lite bättre i ekonomin i och med att den djupa gropen så att säga har bottnat, är det inte speciellt konstigt om människor har lite större hopp om att det ska bli bättre nästa år än vad det har varit det här ”skitåret”, som er arbetsmarknadsminister uttryckte det.

När jag lyssnar på Jörgen Johansson och försöker förstå vad ni säger får jag intrycket att ni helt enkelt är övertygade om att man måste ha morötter för att jobba. Alla människor ska ha en morot, det måste vara sänkt skatt, annars jobbar vi inte särskilt mycket. De som är sjukskrivna eller arbetslösa ska däremot piskas, riktigt rejält piskas, så att de inte blir kvar i arbetslöshet eller sjukskrivning.

Jag tror inte att unga människor när de ska välja sitt framtida yrke och sin framtida utbildning när de är i gymnasieåldern och funderar på vad de ska fortsätta med på högskolan funderar på om de får ett jobbskatteavdrag eller inte och hur stort det där jobbskatteavdraget kommer att bli. Jag tror att det är helt andra drivkrafter som avgör när människor väljer utbildning och som gör att människor vill jobba. Det är en väldigt cynisk människosyn, tycker jag, som den borgerliga sidan visar när man inte tror på människans vilja att vara med och bidra. Det är i alla fall inte en syn som vi socialdemokrater delar. Vi är fullständigt övertygade om att människor vill arbeta, de arbetslösa vill ha ett jobb, och den sjuka vill bli frisk. Det är ingen som helst tvekan om den saken.

Anf. 97 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att det är olika parametrar som spelar roll för om man vill jobba eller ej. Men har man ett utfall av sitt arbete som innebär att man får ett ökande självbestämmande över sitt liv är det givetvis en stimulans. Har vi däremot ett system där skillnaden mellan att vara hemma och att gå till jobbet är för liten ekonomiskt kan jag naturligtvis börja överväga om det är värt det. Då kommer den typen av diskussioner upp, tveklöst, för det är människor vi pratar om.

Jag vill återgå till jämförelsen mellan situationen under förra valperioden och situationen i dag. Befolkningens syn på den privata konsumt-

ionen de senaste sex månaderna är i dag på samma nivå som den var i augusti 2006. Men jag betonar att det då var en s-regering och högkonjunktur. I dag är det en alliansregering i den största kris vi haft i manna-minne.

Det var ingen speciell företeelse bara i augusti 2006 som gjorde att man låg dåligt till, utan man låg dåligt till redan från mitten på 2004 och fram till valet. Under våren 2006 var det en viss uppgång, men sedan dalade det igen i augusti. I dag är vi alltså uppe på en nivå som är betydligt högre än den varit sedan mitten på 2004.

Nu pratar jag om människors känslor, inte om det sakliga. Det är precis det som spelar roll när man väljer politiska partier och så vidare. Därför är det så viktigt hur detta fungerar, både för Laila Bjurling och för mig. Jag frågar återigen: Är det inte besvärande att människor har känslan av att det i dag, i en stor finanskris, är bättre än det var när Socialdemokraterna satt i regering?

Anf. 98 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag blev inte riktigt klar på Jörgen Johanssons resonemang om den rika halvan och den privilegierade delen – halvan var det väl kanske inte. Var det en anklagelse mot alla i oppositionen? Var det någonting som Socialdemokraterna hade uttryckt? Jag har i alla fall svårt att förstå hur den rika halvan skulle kunna vara några andra än de som tjänar mer än medianlönen, och den ligger i alla fall en bra bit över de 18 000 eller vad det nu var som Jörgen Johansson nämnde.

Däremot tycker jag nog att den som tjänar 38 000 i månaden kan anses vara hyfsat privilegierad. Man skulle kunna ha en vulgärdebatt om att det bara är supermiljardärerna som ska betala mer i skatt, men vi vet alla här att det inte ger några stora pengar, för de är inte så många. Vill vi ha ett solidariskt skattesystem där de som tjänar mer också betalar mer i skatt – skatt efter bärkraft helt enkelt – måste människor som tjänar hyfsat mycket, kanske kring 38 000, 40 000, 43 000, någonstans där i krokarna, kunna vara med och betala mer pengar. Det tycker inte jag är så konstigt.

Finanspolitiska rådet pratades det också om. Det är lite intressant att de lyfter fram detta som ett risktagande – inte jobbskatteavdraget i sig, men att det är en ofinansierad reform, en permanent skattesänkning som är ofinansierad. Det är inget konstigt med att man har en ofinansierad skattesänkning i en lågkonjunktur som stimulansåtgärd, men detta är tänkt att gälla för evigt. Då är frågan hur man tänker plocka in dessa pengar efteråt, när konjunkturen vänder och man vill börja komma tillbaka till överskott igen. Jag utgår verkligen ifrån att regeringen inte har för avsikt att fortsätta att köra med underskott även i andra konjunkturlägen. Är det då så att man har andra skatter på lut som man tänker höja, eller är det nedskärningar vi behöver fundera på?

Något som jag också tycker är intressant med Finanspolitiska rådet när det gäller jobbskatteavdraget är att man redan i den tidigare rapporten funderade på om det inte var så att man redan hade börjat se de största effekterna av jobbskatteavdraget och att ytterligare jobbskatteavdrag inte skulle ge något större resultat. Vad säger Jörgen Johansson om det?

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ett ytterligare förstärkt
jobbskatteavdrag*

Anf. 99 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Finanspolitiska rådets kommentarer är alltid intressanta att följa. I det här fallet säger man att det finns en risk på grund av att det inte är finansierat, precis som jag försökte belysa, som Miljöpartiet har tagit upp i sin reservation och som även Helena Leander säger. Samtidigt säger man att regeringen för en aktiv politik och att jobbskatteavdraget är en bra väg att gå.

Då kan man fundera på hur man kan genomföra detta utan att finansiera det. Tanken i den planering som finns från regeringens sida är att genom att fler kommer i arbete när det vänder kommer detta att innebära att man har kommit i balans någon gång i slutet av 2011 eller 2012. Då är situationen återställd. Men vi kan inte bortse från att vi nu befinner oss i den djupaste finanskris vi haft i mannaminne. Här gör man satsningar för att klara sig ur krisen, och det visar sig i jämförelse med andra länder att vi har lyckats relativt väl.

När jag talade om den rika halvan respektive den privilegierade halvan var det inget angrepp på Miljöpartiet. Det är en analys jag har gjort av de medieskriverier och presentationer som har gjorts av det socialdemokratiska budgetalternativet. Det är bland annat där den här vokabulären används – kanske inte direkt i skrivningen där, men i vulgärmedierna pratar man om den rika halvan. Då är gränsen 19 700 i inkomst. Jag tror att de som ligger på den lönenivån är mycket förundrade över det synsättet.

Sedan har vi den privilegierade halvan. Jag kan hålla med om att 38 000 kronor inte är någon dålig lön. Men jag tror inte att man skulle karaktärisera sig som den privilegierade halvan. I folkmun normalt är nog människor med inkomster och lönenivåer som är betydligt högre än 38 000 kronor den privilegierade delen.

Anf. 100 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Det är rätt att vi har lyckats klara oss hyfsat väl genom krisen för att vi – och då menar jag vi gemensamt: regeringar av olika kulörer och stödpartier av olika kulörer – har byggt upp ett överskott som vi har kunnat använda nu under krisen. Det är väldigt bra. Men frågan är vad man ska göra sedan.

Jag vet inte om jag ska tolka Jörgen Johanssons tal om jobbskatteavdrag som att vi nu är tillbaka i den tid då man diskuterade dynamiska effekter och att skattesänkningar på något sätt skulle betala sig själva, så att man inte skulle behöva betala dem. Jag hoppas att så inte är fallet, för det är väldigt viktigt att vi har god ordning i våra finanser.

Nåväl! Frågan är vad som kommer här efter. Finanspolitiska rådet har som sagt redan tidigare diskuterat hur länge man kan få effekt av jobbskatteavdraget och när det egentligen inte ger så mycket mer. Nu säger Jörgen Johansson att han ser fram emot ett femte steg. Är det någonting som är gemensamt för hela alliansen? Vi får ofta frågor om vad vi går till val på för skattepolitik. Har ni pratat ihop er om det? Blir det ett femte steg och ett sjätte? När tar det slut? När lönar det sig att arbeta?

Anf. 101 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är så inom alliansen likaväl som inom det röda laget att det är flera partier. Vi har inget majoritetsparti som självt kan gå ut

och säga hur det ska vara, utan partierna har sina egna liv. I vårt fall har en skattegrupp suttit och gjort analyser inför framtiden, även analyser av hur man ser runt om i världen i övrigt ser på ekonomiska förändringar och så vidare och hur det påverkar landet Sverige.

Vi lever i en global värld. Vi lever i ett samhälle som inte ser ut som det gjorde så sent som för fem sex år sedan. Det gäller att tänka nytt i många fall. Därav har vi kommit fram till att ett femte jobbskatteavdrag kan vara berättigat under kommande period. Vi har inte i våra beräkningar använts oss av begreppet ”dynamiska effekter”, utan vi försöker här få en klar finansiering av de förslag vi lägger fram.

Det känns också tryggt att höra att Helena Leander tycker att det är god ordning i finanserna och att vi gemensamt har sett till att vi är i den situation vi är. Jag tycker att det låter bra inför framtiden att det synsättet finns hos Miljöpartiet, om det skulle behövas en förstärkning i det här laget också.

Anf. 102 AGNETA BERLINER (fp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till skatteutskottets förslag i betänkande SkU23 och avslag på reservationerna. Vi debatterar alltså nu del fyra i jobbskatteavdraget, som kommer till årsskiftet och innebär att det ska löna sig bättre att arbeta och att det ska löna sig bättre att arbeta mer.

Det som är grundläggande i alla de här jobbskatteavdragen är att man ska se och premiера arbetets värde, att flit ska löna sig, att det arbete som man utför ska löna sig och att det inte bara är vägen utan också arbetet som är mödan värt.

Med det fjärde jobbskatteavdraget kommer 99 procent av alla som arbetar heltid att ha fått skatteminskningar på mer än 1 000 kronor i månaden, mer än 1 000 kronor mer i plånboken varje månad. Det har funnits lite olika exempel här när det gäller yrkeskategorier. Det har pratats om vårdbiträden. Jörgen hade en hel uppräknig. Eftersom jag kommer från skolstaden Västerås tar jag, inte helt oväntat, upp två vuxna i en familj där båda är gymnasielärare.

För dem kommer det att bli över 3 500 kronor mer i månaden. Detta är personer som lagt en väldigt stor del av sitt liv på utbildning och som oftast lägger otroligt mycket tid och, ska jag säga, glädje i sitt yrke. De gör det inte bara inom den ordinarie arbetstiden utan många gånger också vid sidan om.

När räkningarna ska betalas gör det skillnad att ha 3 500 kronor mer i månaden. Det blir 42 000 kronor mer i plånboken per år för ett sådant hushåll. Jag tycker att vi ska se och prata om jobbskatteavdraget som en faktisk löneökning, för det är det.

Jobbskatteavdraget är en åtgärd för att främja sysselsättningen och för att fler ska arbeta mer. Men det finns, fru talman, en annan viktig aspekt som har varit uppe lite grann i debatten, och det är att de som arbetar får förfoga över en större del av sina inkomster. Människorna i Sverige får större möjlighet att fatta egna beslut i sin egen vardag. Även om inkomstkatten fortfarande är den största kostnaden i de flesta hushålls budgetar gör alltså jobbskatteavdragen det lättare. Sänkt inkomstskatt är en frihetspolitik.

Laila Bjurling var, om jag uppfattade det rätt, inne på om skatten spelar roll för sysselsättningsnivåerna. Hon menade att det finns mycket

annat som påverkar hur mycket man vill jobba och vilket yrke man väljer. Så är det givetvis, men för något år sedan – och det tror jag att jag har haft uppe tidigare – kom det en rapport från Åsa Hansson som är filosofie doktor vid Lunds universitet. Hon visade i rapporten att mycket av senare tids forskning visar just att skatter spelar en roll för sysselsättningsnivån och därmed givetvis arbetslösheten.

Då handlar det inte enbart om att sänkta arbetsgivaravgifter ökar antalet jobb – även om det handlar om det också – utan om att höga inkomstskatter är en viktig förklaring till att vi arbetar färre antal timmar i Europa än på andra håll i världen. Det handlar också om att en sänkning av skatten påverkar valet av utbildning, hur hårt man arbetar och hur många timmar man arbetar.

Vi ska självklart betala skatt för vår gemensamma välfärd, men vi ska inte ha så höga inkomstskatter att det nästan är omöjligt att få pengar över till sparande. Den som har tillgångar i dag har ofta fått dem på ett helt annat sätt än genom att arbeta. Det kan vara lotto, arv eller att man har köpt ett hus när man var ung som haft en värdestegring och som man sedan när man blivit äldre har sålt och fått pengar för. Jag tycker att man verkligen ska ha en reell möjlighet att arbeta sig till tillgångar och skapa sin egen välfärd, och det får man genom jobbskatteavdragen.

Var tredje svensk har noll tillgångar eller mindre. Det tycker inte jag är okej. Varför ska inte vanligt arbete löna sig? Det tycker jag är frågan vi ska ställa till oppositionen. Som liberal tycker jag självklart att var och en ska bestämma så mycket som möjligt över sitt liv, och därför är det viktigt att man får bestämma så mycket som möjligt också över sina inkomster.

Det finns en utmärkt sajt, fru talman, som har adressen www.jobbskatteavdrag.se. Där kan man räkna ut effekterna av jobbskatteavdragen, både de tidigare och det som kommer, i sin egen plånbok. Jag hoppas att många i Sverige kommer att göra det. Oavsett vad oppositionen säger är det så att låg- och medelinkomsttagare i relation till lönen får de största inkomstskattesänkningarna. Sedan kan vi såklart diskutera var gränsen mellan en medelinkomsttagare och en höginkomsttagare går.

Något som jag också tycker är värt att påpeka är att ungefär 265 000 personer som har inkomst från aktiv näringsverksamhet, det vill säga företagare, också berörs av detta fjärde jobbskatteavdrag. Det är mycket bra att även företagarna får mer i plånboken. Det är de värda.

I oppositionens budgetalternativ för ett år sedan skilde det mer än 20 miljarder i skattehöjningar mellan å ena sidan Socialdemokraterna och Miljöpartiet och å andra sidan Vänstern. I budgetförslagen nu skiljer det efter vad jag har kunnat se ännu mer än så. Hur ni kommer att få ihop ert gemensamma budgetalternativ är ert problem, men det jag tycker att man ska vara tydlig med är att väljarna kan vara helt säkra på att det i en röd-grön budget kommer att bli skattehöjningar för löntagare.

Jobbskatteavdragen har ökat löntagarnas makt över sin vardag och gjort dem bättre rustade för att möta ekonomiska påfrestningar. Sänkt skatt på arbete ger mer pengar kvar av lönen, och det är bra.

Anf. 103 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Agneta Berliner! Det finns inga som helst belägg för att sänkt skatt ger fler jobb. Jag nämnde i mitt anförande en forskningsrapport som tvärtom visar att det som ger fler jobb är starka parter på arbetsmarknaden och makroekonomisk samordning. Starka parter och arbetsmarknadspolitik ger fler jobb, inte sänkta skatter och försämrade villkor.

Arbetarrörelsens Tankesmedja har precis nu i dagarna kommit med en rapport från de arbetsmarknadspolitiska experterna Bo Jangenäs och Levi Svenningsson, som är väldigt kända och duktiga. De kommer också till den alldeles självklara slutsatsen att det måste finnas arbeten för att arbetslösheten ska minska. Det gör det inte nu, med den borgerliga politiken. Balansen mellan utbud och efterfrågan måste återskapas, säger de, genom en efterfrågestimulerande ekonomisk politik och en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Om inte forskningen duger som bas kan man titta på verkligheten. Jag nämnde också i mitt anförande att novembersiffrorna från Arbetsförmedlingen visar att det i år är 92 000 fler arbetslösa än förra året. Det är 92 000, Agneta Berliner, med era jobbskatteavdrag. Hur ska ni förklara det för de arbetslösa?

Anf. 104 AGNETA BERLINER (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att Laila Bjurling och socialdemokratin gör det oerhört enkelt för sig om de säger att det är den borgerliga politiken som gör att det inte finns några jobb. Jag tycker att det visar antingen att det bara är en del i retoriken eller att de har väldigt dålig kunskap om hur företagande och arbetsmarknad hänger ihop. Vi har fortfarande en lågkonjunktur här i Sverige, och det har vi haft ett tag. Jag tycker inte heller att Socialdemokraterna ska glömma bort att det när de satt i regeringsställning var en riktigt ordentlig högkonjunktur, och då ökade arbetslösheten. Man får nog alltså ha lite koll på vad man pratar om, tycker jag.

När det gäller forskning får vi väl göra så att vi skickar våra forskningsrapporter till varandra, och sedan får vi se om vi kan hitta någon glädje i det. Jag tar gärna emot den som du hade, och jag ska – om du vill – skicka Åsa Hanssons till dig.

Anf. 105 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Ja, vi ska nog hålla lite koll på siffrorna. Senast vi var i regeringsställning var vi det i tolv år, och det var inte högkonjunktur hela tiden. Det var både lågkonjunktur och högkonjunktur. Men när vi lämnade över regeringsmakten till den borgerliga sidan efter valet 2006 var det inte någon höjd arbetslöshet. Då gick det som tåget, och antalet arbetande människor ökade hela tiden. Men snart nog efter att ni kom till makten minskade det, trots era jobbskatteavdrag. Jag ska inte säga tack vare, för det var kanske inte jobbskatteavdragens skuld att arbetslösheten ökade, men de hjälper inte till att skapa de jobb ni pratar om.

Agneta, du pratade om din gymnasielärare som skulle få ungefär 1 700 kronor mer i månaden med er politik. Det kanske stämmer – om hon inte tillhör de 60 000 som enligt regeringens egna beräkningar får lov att gå från den offentliga sektorn nästa år. I och med att hon förlorar sitt jobb försvinner ju de 1 700 med ett penndrag, direkt. Hon får inget

jobbskatteavdrag om hon blir arbetslös eller sjuk. Dessutom får hon med er politik ingen rejäl, hyfsad a-kassa heller. I dag är det bara 10 procent av de arbetslösa som får 80 procent av sin lön i a-kassa. Så kan det se ut för en gymnasielärare i borgarnas Sverige.

Anf. 106 AGNETA BERLINER (fp) replik:

Fru talman! Vi har helt olika fokus. Jag menar att alliansregeringen, Folkpartiet och även jag har fokus på dem som arbetar och att det ska löna sig, medan Laila Bjurling och socialdemokratin har fokus på dem som inte har arbete. Det är fortfarande så att det finns betydligt fler gymnasielärare i Sverige som har arbete än som inte har det.

Jag skulle vilja fråga dig: Vad säger ni till gymnasieläraren, vårdbiträdet i Norberg eller var man nu befinner sig? Vad säger ni till de låg- och medelinkomsttagare som ni träffar när ni ska förklara för dem att ni kommer att höja skatten rätt rejält och att de alltså kommer att ha mycket mindre i plånboken med ert sätt att vilja budgetera för Sverige?

Anf. 107 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag vill å Kristdemokraternas vägnar yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om jobbskatteavdrag 4 och avslag på respektive oppositionspartis reservation.

Fru talman! Såväl svenska som internationella erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta eller att bedriva aktiv näringsverksamhet är avgörande för en varaktig, ökad sysselsättning och minskad frånvaro på arbetsmarknaden. En lägre skatt på arbetsinkomster ökar också individernas självbestämmande över den egna inkomsten och gör att fler kan försörja sig på sin lön. Med det fjärde steget beräknas den totala stimulansen via jobbskatteavdraget år 2010 uppgå till 74 miljarder kronor.

Fru talman! Staten äger inte medborgarnas löner. Skatt ska samtidigt betalas efter bärkraft. Vi ska gemensamt och solidariskt bära den börda som vår gemensamma välfärd kräver. Alla ska inte betala lika mycket. Högavlönade ska betala mer i skatt än lågavlönade.

Jag är som kristdemokrat och företrädare för ett av allianspartierna glad att vi har genomfört jobbskatteavdraget, att vi nu fortsätter med det i ett fjärde steg och att vi ser jobbskatteavdraget som ett förvärvsavdrag först och främst inriktat på låg- och medelinkomsttagare. Varje månad får nu dessa inkomstgrupper ett extra angeläget tillskott i plånboken av pengar som de har jobbat ihop och som rättmätigt tillhör dem själva.

På ett år motsvarar summan av de jobbskatteavdrag vi har genomfört en extra månadslön, en trettonde månadslön, för det vårdbiträde som vi har talat så mycket om, den bibliotekarie, den lärare eller den byggnadsarbetare som vi kan se framför oss, oavsett om han eller hon bor i Mora eller i Mellerud.

Alltför höga skattenivåer, fru talman, inkräktar på den enskilda människans och familjens rätt och ansvar att förverkliga grundläggande värden och livsmål.

Fru talman! Att höja skatten innebär inte nödvändigtvis att mer pengar flödar in i statskassan. Att höja skatter innebär också effektivitetsförluster i ekonomin. Detta är oerhört allvarligt, speciellt i det konjunk-

turläge som råder just nu. Det sista som företagarna behöver nu är ytterligare pålagor som gör det svårare att överleva.

Fru talman! Det sista som löntagarna behöver just nu är ytterligare pålagor som gör det ännu svårare att överleva. För den enskilda individen och för familjen innebär det naturligtvis en välfärdsförlust och en frihetsförlust, för dem som i dag lever på marginalen, att få sina skatter höjda.

Mitt råd, Kristdemokraternas råd och alliansens råd till oppositionen är att inte ta bort jobbskatteavdraget från vårdbiträdet, från byggnadsarbetaren eller från läraren. Låt det vara kvar. Dra inte ned efterfrågan i samhället.

Fru talman! De skattesänkningar som vi i alliansen har genomfört i form av jobbskatteavdrag innebär alltså en förstärkning av inkomsterna motsvarande en 13:e månadslön. I ett antal länder på kontinenten, inte minst katolska länder, har man den traditionen vid jul att löntagarna av sin arbetsgivare får en extra månadslön utbetald. Denna tradition har vi inte i Sverige, men man kan ju säga att ett borttaget jobbskatteavdrag 1, 2, 3 och 4 innebär att det vi nu har tillskapat med en 13:e månadslön i vårt land skulle försvinna.

Fru talman! Jobbskatteavdragen innebär, som sagt, att det blir mer lönsamt att arbeta men också att vara företagare. Det ökar sysselsättningen, det stimulerar tillväxten och det förbättrar de offentliga finanserna. Detta, fru talman, är något som har konstaterats både av Konjunkturinstitutet och av Finanspolitiska rådet. Jag vill gärna upprepa att det handlar om betydande belopp för den enskilde löntagaren som om det avskaffas skulle försämra hennes och hans köpkraft och ekonomiska situation.

Jag vet att det finns ett stort engagemang och patos kring skattefrågor i alla riksdagens partier och att ni från oppositionens sida tycker att vi har sänkt skatter för mycket. Men tänk också på att höjda skatter innebär en försämrad levnadssituation för enskilda som får behålla mycket mindre av sin lön.

Vi har, fru talman, konstruerat jobbskatteavdraget på det sättet att den största procentuella sänkningen av skatten går till den som tjänar minst. Det har förts en berättigad debatt här i dag om man ska räkna i procent eller kronor. Ni vet alla att det i löneförhandlingar är ett naturligt inslag från de fackliga företräddarna att se lönehöjningarna i procent, normalt inte i kronor. Vi kan konstatera att när det gäller jobbskatteavdraget kan en läkare med en genomsnittsinkomst få 3 procent i skattesänkning och vårdbiträdet 8 procent.

Fru talman! Dagens debatt handlar alltså om det fjärde jobbskatteavdraget. Vi är många – och jag tillhör dem – som har förfäktat att vi ska se det som ett förvärvsavdrag, som ett obyråkratiskt och generellt sätt att återställa det avdrag för inkomstens förvärvande som tidigare var relativt gynnsamt men som över tiden har urholkats. Ett jobbskatteavdrag är ett generellt, obyråkratiskt förvärvsavdrag.

Mitt under brinnande finanskris har alltså alliansregeringen dessutom sänkt skatterna två gånger för pensionärerna med sammantaget 5 ½ miljard kronor. Detta gör vi inte som temporära åtgärder, som Finanspolitiska rådet rådde regeringen, utan vi gör detta på ett permanent sätt.

Oppositionen pekar i sina tre reservationer på en vilja att utjämna skatteskillnaderna mellan löntagare och pensionärer. Men de gör det på ett sätt som inte stärker löntagarkollektivet utan bäddar för en höjning av

skattetrycket. Att jämna ut mellan löntagare och pensionärer med en höjning av skattetrycket som huvudinstrument gör det inte bättre för vare sig pensionärerna eller löntagarna.

Fru talman! Vänsterpartiet vill höja skatterna med 55 miljarder kronor på ett år, Socialdemokraterna med 20 miljarder och Miljöpartiet med 17 miljarder. Vi i alliansen och Kristdemokraterna anser att detta leder fel.

Fru talman! Nu är det juletider: Tänk på de länder som utbetalar en 13:e månadslön. Ta inte bort den extra månadslön som i praktiken har tillfallit de breda löntagargrupperna genom jobbskatteavdrag 1, 2, 3 och 4.

Anf. 108 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Likt Laila Bjurling och många andra är jag flitig läsare av LO-tidningen. Det är en nöjsam läsning mestadels. Som av en händelse råkar även jag ha läst den artikel i nr 36/2009 som Laila Bjurling refererade till. Jag vill gärna inför riksdagen komplettera med några rader ur den artikeln. Jag råkade ha den urklippt eftersom den var så intressant. Den handlade om två som bor i Danderyd och heter Roger och Evamari. Roger är tennistränare, tror jag. Så här står det:

”Även Rogers tränarjobb känns säkert. Och åtminstone med LO-mått har familjen bra inkomster. Efter två års anställning tjänar förarna på Stockholmståg 32.647 kronor i månaden. Med ob och andra tillägg brukar Evamari få 34.000 före skatt. Roger tjänar 24.000.” De kan båda tillgodogöra sig jobbskatteavdraget.

Detta är intressant. Laila Bjurling gjorde en jämförelse med Mellerud. Det är bekymmersamt där. Men sanningen är ju den att Socialdemokraterna, förmodligen med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet, vill bekämpa Roger och Evamari.

Vad får de då ut i jobbskatteavdrag nästa år? Nu vill ju Laila Bjurling inte ta bort alltihop utan bara den sista delen, men vad får de ut? Det är lätt att räkna ut det eftersom lönerna står så exakt angivna här. Evamari får 1 724 kronor i månaden nästa år, en förhöjning med 252 kronor, och Roger får i storleksordningen 1 500 kronor.

För den familjen gör det 3 200 kronor per månad. Det gör på ett år ungefär 38 000 kronor. Och på en mandatperiod – den som ni ska avskaffa detta på – handlar det för familjen Evamari och Roger om ett inkomstbortfall på i storleksordningen 153 000 kronor i kontanter.

Man ska ha klart för sig hur mycket pengar detta är. Det är därför, Laila Bjurling, som det är svårt att ta bort alltihop, även om jag har förstått att ni är ideologiskt emot jobbskatteavdraget. Det handlar om ett stort antal miljarder.

Därför är min fråga, som har förblivit obesvarad under hela mandatperioden, fortfarande väldigt relevant. Jag brukar ställa den till Lars Johansson, men han har inte yttrat sig här nu, så jag kan väl ställa den till Laila Bjurling, som kommer från en annan stad där Volvo har stor verksamhet. Dess värre är den verksamheten nu lite mindre på grund av att utlandet inte köper alla jordbruksmaskiner.

Laila Bjurling, den fråga som ni måste ställa er om ni vill ta bort alla dessa pengar är: Hur många Volvobilar mer kommer det att säljas om

man drar undan 100 miljarder i köpkraft? Hur många fler jobb kommer det att bli av detta?

Det handlar inte bara om Evamari och Roger i det rika Danderyd och om andra spårvägsförare som tjänar 32 467 kronor i månaden. Det handlar om vår samhällsekonomi också. Hur många fler Volvobilar kommer att säljas om ni höjer skatterna med ytterligare 100 miljarder? Det är en intressant fråga. Jag förväntar mig inget bra svar på den.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Ytterligare sänkt skatt för pensionärer

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU24
Ytterligare sänkt skatt för pensionärer
(prop. 2009/10:29)

Anf. 109 LAILA BJURLING (s):

Fru talman! Den här debatten om sänkt skatt för pensionärer hänger ihop med den debatt som vi just har haft om jobbskatteavdraget. Dessa förslag visar båda två hur den borgerliga regeringen vill öka klyftorna ännu mer i vårt samhälle, i det här fallet mellan pensionärer och löntagare.

Låt mig slå fast klart och tydligt att vi socialdemokrater menar att pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan. Det finns ingen som helst anledning att pensionärer ska betala mer skatt än löntagare. När det nuvarande pensionssystemet infördes var en av förutsättningarna en rättvis och lika skatt. Regeringen bryter än en gång mot denna princip.

När jag har sagt detta får jag lov att säga samma sak som i förra debatten. Hur mycket vi socialdemokrater än vill att skatten ska vara rättvis och likformig inser vi att vi inte kan reparera den borgerliga regeringens felaktigheter i ett enda penndrag. Det kommer även den här gången att ta tid att städa upp orättvisor som en borgerlig regering lämnar efter sig. Men jag kan garantera Sveriges alla pensionärer att det är vår ambition och vårt mål att steg för steg utjämna skatteklifftorna mellan pensionärer och löntagare. Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan.

Att den här frågan är viktig för oss socialdemokrater visar sig genom att inte mindre än tolv socialdemokrater på fredag kommer att diskutera pensionärsskatten med den moderate finansministern Anders Borg.

Vi har alltid yrkat avslag på alla förslag om jobbskatteavdrag som regeringen har lagt fram, och det gör vi också i dag, när det behandlas ytterligare ett förslag om skattesänkningar för den som har ett jobb att gå till.

Varje gång den borgerliga majoriteten har röstat igenom ett jobbskatteavdrag – det har skett i tre steg, och det fjärde tas nu – har klyftorna mellan pensionärer och löntagare ökat. Ibland används argumentet arbetslinjen. Då vill jag ställa en fråga till alla pensionärer: Var det någon som i valrörelsen hörde Moderaterna tala om att det skulle vara stora klyftor i inkomstskatten mellan löntagare och pensionärer?

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ett ytterligare förstärkt
jobbskatteavdrag*

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan. Pensionärsorganisationerna har verkligen jobbat hårt för att få den borgerliga regeringen att förstå orättvisorna i det här skattesystemet. Senast demonstrerade de på Mynttorget i dag. De har gått på gator och torg. De har skrivit debattartiklar i tidningarna, och de har uppvaktat skatteutskottet med sina välgrundade argument. Men ingenting har påverkat den borgerliga regeringen.

Den misskötta ekonomin och den borgerliga regeringens oförmåga att handskas med finanskris och lågkonjunktur har gjort att alla pensioner kommer att sänkas nästa år. 3 procents lägre pension innebär många hundralappar i månaden för en vanlig pensionär. Då vaknar regeringen till liv och upptäcker att det är valår nästa år. Då ska pensionerna sänkas.

Därför lägger de nu fram ett förslag med skattesänkningar även för pensionärer. Det är en skattesänkning som möjligen i stort motsvarar sänkningen av pensionerna. Det är i och för sig bra att pensionärerna inte får mindre i plånboken nästa år, men det innebär inte att klyftorna minskar. För samtidigt som regeringen föreslår att en pensionär ska få någon hundralapp i skattesänkning får en löntagare två hundralappar. Klyftorna ökar alltså ytterligare.

Vi socialdemokrater vill som sagt att klyftorna mellan pensionärer och löntagare ska bort och har ett förslag där vi säger nej till ytterligare skattesänkningar för löntagare och vill öka skattesänkningarna för pensionärer i förhållande till vad regeringen föreslår. Det skulle totalt innebära att vi halverar klyftan i ett första steg för att sedan kommande år gå vidare med den andra hälften.

Fru talman! Pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan. Det är ett glasklart besked från oss socialdemokrater. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 110 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Vänsterpartiets utgångspunkt är att det är orättfärdigt att skilja på olika inkomster i skattehänseende. Det är så vi har byggt vår skattepolitik.

Vi tycker att det är bra att regeringen har kommit med propositionen om förhöjt grundavdrag för pensionärer, men vi har i vår budgetmotion föreslagit ytterligare höjt grundavdrag för pensionärer. Med Vänsterpartiets skattepolitik får pensionärerna mer kvar i månaden än med regeringens politik. Hur det slår i olika pensionsinkomstlägen kan man se i vår motion.

Vi delar också uppfattningen att pension är uppskjuten lön och bör beskattas som sådan.

Vi tycker också att skattesystemet rent principiellt inte bör användas för att åtgärda brister i ett pensionssystem. De olika systemen måste stå på egna ben, så att säga. Det tror jag är en ganska viktig utgångspunkt.

Men pensionärerna är arga. Det har vi sett och hört ganska länge. Jag har själv pratat med pensionärer som har varit ute på gator och torg och samlat namn och varit förbaskade, rent ut sagt, på regeringen. De har väl skickat in sina protestlistor. De har uppvaktat oss och så vidare.

Det finns en sak som jag har funderat lite över. Ibland har jag hört alliansföreträdare säga att en pensionär inte har riktigt samma levnadsomkostnader som någon som jobbar. Den som jobbar har olika typer av

omkostnader. Ja, så kanske det kan vara. Men jag tycker inte att det skulle vara något skäl för att man ska beskattas på olika sätt.

Man kan ju också tänka så här:

Den lön du har fram till den dag du går i pension, om du nu går i pension vid 65 års ålder, överensstämmer ofta inte med den pension du får. Ofta får man en lägre pension. Man fortsätter inte med samma inkomst.

Jag tycker alltså inte att den där argumentationen håller fullt ut.

I ett tidigare anförande pratade jag om att regeringen faktiskt inte bara omfördelar mellan män och kvinnor och mellan människor som har små inkomster och människor som har stora inkomster utan också mellan generationer. Det tycker jag kan vara viktigt att påtala igen nu när vi pratar om skatt för pensionärer.

Åldersgruppen 66–79 år utgör nästan 16 procent av befolkningen i det här landet. Men de får bara 9 procent som andel av regeringens alla skatte- och utgiftsförändringar – vi har frågat riksdagens utredningstjänst om detta.

Åldersgruppen 80 år och äldre utgör 6,7 procent av befolkningen men får 2,6 procent av regeringens utgiftsförändringar och skatteförändringar.

Det talar sitt tydliga språk. Regeringen har gjort en omfördelning mellan generationer. Det visar sig tydligt, och man kan ha full förståelse för att stora grupper av pensionärer i dag är arga.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 111 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Vi har nyss pratat om jobbskatteavdrag och drivkrafterna för arbete. Det kanske man kan förstå om man ser till arbetsmarknaden och de människor som finns där. Men börjar man titta på pensionärerna blir det hela lite märkligt.

Någonstans är ju tanken med att människor går i pension att de har jobbat klart och att de ska få vila för att de är utslitna. Sedan kan det förstås finnas människor över 65 år som är fruktansvärt pigga och krya och gärna fortsätter att jobba långt upp i åldrarna. De är förstås bara att gratulera.

Trots det kan inte skattesystemet bygga på att pensionärer förväntas arbeta. I så fall vore det ärligare, om regeringen ville det, att man höjde pensionsåldern.

Med det i tankarna blir det inte konstigt att många pensionärer känner sig provocerade när de ser att förvärvsarbetande får skattesänkningar som de inte får ta del av som pensionärer. Det är liksom inte rimligt att förvänta sig att de här människorna ska börja arbeta på grund av jobbskatteavdraget.

Nu har regeringen också börjat känna att den här opinionen kanske är lite besvärande. Man föreslår då en skattesänkning för pensionärer. Så långt är allt gott och väl.

Samtidigt föreslår man ett förhöjt jobbskatteavdrag, som vi nyss har diskuterat, som är ännu större. Då är man nästan tillbaka där man började.

Vi från oppositionen vill minska klyftan mellan beskattningen av pensionärer och beskattningen av förvärvsarbetande. Från Miljöpartiet

föreslår vi en ytterligare skattesänkning för pensionärer med 1 miljard kronor.

Den är utformad precis som regeringens sänkning, som ett förhöjt grundavdrag. Men vi lägger i vår grundavdragsförändring en större tyngdpunkt på pensionärer med de riktigt låga inkomsterna. För upp till 13 000 kronor i månaden skulle man då få en skattesänkning med 70 kronor. Därefter trappas det ned.

Vi har också en del andra reformer för pensionärer, men de är inte på skattesidan. Det handlar till exempel om reglerna för bostadstillägg. Dessa ska jag inte gå in på nu. Jag ska bara yrka bifall till reservation 3, helt enkelt.

Anf. 112 ULF BERG (m):

Fru talman! Jag ska börja med att hälsa Marie Engström åter efter frånvaro och önska den sjuka vänstern ett snabbt tillfrisknande. Du får glädjas åt att du fortfarande har en stark höger.

Fru talman! Det är med en viss förvåning jag tar del av det rödgröna förslaget eller, rätteligen, de tre förslagen. De kan inte ens enas när de, förmodligen av populistiska skäl, lägger fram sina förslag.

Det är få som har undgått den debatt som pensionärsorganisationerna för. Låt oss börja med att konstatera att om fler arbetar och har en god löneutveckling leder det också till höjningar av pensionen, om vi bortser från garantipensionen som är indexuppräknad.

När sysselsättningen ökar har det en direkt påverkan på pensionärer-
nas ekonomi. Det beror på att den faktor som påverkar inkomstpension-
erna mest är Sveriges samlade inkomstutveckling.

Tack vare den goda sysselsättningsutvecklingen höjdes till exempel inkomstpensionerna med 4,5 procent år 2009, vilket kan jämföras med 0,8 procent år 2005, mitt under brinnande högkonjunktur.

På grund av den internationella finanskrisen kommer resultatet fram-
över att bli svagare, men läget hade varit ännu värre utan de genomförda
reformerna. Fler som arbetar ger oss dessutom mer resurser till välfärden.
Men till skillnad från när Socialdemokraterna sparade på pensionärerna
på 1990-talet kommer pensionerna nu att återställas när konjunkturen
vänder och antalet sysselsatta ökar igen.

Fru talman! Även om jobbskatterna har prioriterats har pensionärerna
inte varit lottlösa. Förra året sänktes skatten för 90 procent av landets
pensionärer.

I detta betänkande föreslås ytterligare sänkningar. Totalt innebär detta
en sänkt skatt för en garantipensionär på mellan 3 500 kronor och 4 400
kronor per år.

Det är också värt att notera att den som är över 65 år och väljer att
jobba får ett extra högt jobbskatteavdrag. Att den förra borgerliga rege-
ringen liksom alliansen sänker skatterna för pensionärer kan ställas mot
att Socialdemokraterna traditionellt alltid har varit emot sådana lättnader.

Alliansens jobbpolitik har gett resultat. Trots att vi befinner oss mitt i
en kris – vi får gå tillbaka till 1930-talet för att hitta motsvarande in-
bromsning – utförs fler arbetade timmar än vid motsvarande tid 2006, då
högkonjunkturen rådde.

Vi moderater vill gärna fortsätta sänka skatten för pensionärer och förbättra äldres levnadsvillkor. För att det ska vara möjligt är det viktigt att vi fortsätter på den inslagna arbetslinjen.

Det är bra att exempelvis Pensionärernas Riksorganisation, PRO, och Sveriges Pensionärsförbund, SPF, talar om vikten av sänkta skatter. Men det är också viktigt att framhålla jobbskatteavdraget, för ett borttagande av jobbskatteavdraget kommer att vara direkt skadligt när det gäller utvecklingen av nivån på inkomstpensionerna.

Fru talman! Är Sverige unikt när det gäller att ha ett jobbskatteavdrag? Nej, ingalunda. Det finns skäl att påminna om vad Carl B Hamilton sade i finansdebatten, gällande utgifter och beräknade inkomster för staten, den 18 november i år. Han räknade då upp följande länder: Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Japan, Kanada, Nederländerna, Nya Zeeland, Storbritannien, Spanien, Tyskland, Ungern, USA och Österrike.

Gemensamt för de uppräknade länderna är att de har ett jobbskatteavdrag.

Den som jobbar har oftast kostnader för att kunna arbeta, exempelvis resekostnader till en viss nivå som ej är avdragsgilla. Den som arbetar har även högre kostnader för mathållning och liknande.

Det är bra att vi har genomfört vissa förenklingar när det gäller rätten att dra av. Det underlättar för den enskilde skattebetalaren men även för Skatteverket.

Det är svårt med regelförenklingar, men här finns ett tydligt exempel på lyckade sådana. Därför kommer Socialdemokraternas beslut från deras kongress, att alla ska betala samma skatt, att vara skadligt för ekonomin.

OECD och forskning inom området visar tydligt att jobbskatteavdraget har goda effekter som leder till fler i arbete och fler arbetade timmar.

Nu vill vänsterpartierna sänka skatterna något mer än alliansen.

Det är naturligtvis glädjande att de plötsligt vill sänka skatterna mer än alliansen. Ett visst intryck har tydligen alliansens politik haft på de rödgröna.

Ett stort problem med deras förslag är att det är barn och barnbarn som ska betala denna extra sänkning. Det är nämligen jobbskatteavdrag fyra som ska betala sänkningen. Det är något som vi moderater och alliansen kraftigt motsätter oss.

Genomförs de rödgrönas förslag får vi tillbaka högkonjunkturer där sysselsättningen inte ökar eller bara gör det marginellt. Vi behöver bara gå tillbaka till 2005 för att hitta tydliga exempel på hur förödande den politiken var för pensionärerna. Det var endast marginella uppräknings som kan jämföras med 2009 då inkomstpensionen, som sagt, höjdes med hela 4,5 procent.

Fru talman! Varför vill de rödgröna höja skatten för undersköterskan som tack vare alliansen fått en hel månadslön till att leva på? Varför ska Stina som kämpar med att lämna barnen på dagis och arbetar inom äldreomsorgen inte få mer pengar att bestämma över själv? Hon sliter hårt med att ge en hjälpande hand till dem som behöver extra hjälp på ålderns höst. Stina ska hämta på dagis, handla och fixa till kvällsmaten innan något äldre syskon ska ha skjuts till någon idrottsaktivitet.

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Varför är inte Stina värd drygt en månadslön till? Hon, ett barn eller barnbarn ska betala vänsterkartellens förslag. Det finns skäl att påminna om Internationalens text som vänstern verkar ha glömt: Båd' stat och lagar oss förtrycka, vi under skatter digna ner.

Vi kommer att arbeta vidare med att sänka skatten för pensionärer men inte så att deras barn och barnbarn får betala kalaset. Det ska en smart politik leda oss fram till, och det kan endast ske genom att fler arbetar.

Det har sagts många gånger men tål att upprepas: Det är fler i arbete som ger en högre välfärd. Det har vi i alliansen bevisat.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i skatteutskottets förnämliga betänkande nr 24 gällande ytterligare sänkt skatt för pensionärer.

Anf. 113 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! I utskottets betänkande, det förnämliga betänkande som Ulf Berg kallade det för, skriver den borgerliga majoriteten – lite fritt tolkat av mig – att pensionärerna gott kan betala lite mer skatt än löntagarna eftersom de inte har några utgifter för a-kassa och fackavgift och inga resor till och från jobbet. Det tog också Ulf Berg upp i sitt anförande.

Jag undrar om det är seriöst menat. Pensionärernas inkomster sjunker. Det är visserligen lite olika, men det är ingen djärv gissning att säga att en pension är ungefär 60–65 procent av tidigare inkomst. Skulle inte den sänkningen räcka för att kompensera för a-kassa och resor till och från jobbet?

Dessutom måste ofta en gammal människa åka färdtjänst när hon ska någonstans, och hon har ofta höga utgifter för vård och vårdresor. Tandvården blir sannolikt mer omfattande när vi blir äldre.

Allt detta sammantaget kan mycket väl uppgå till belopp som är mycket högre än det för resor till och från jobbet. Vad menar egentligen den borgerliga majoriteten med detta? Räcker inte den sänkning som blir från inkomst till 60–65 procent när man går i pension?

Anf. 114 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Det är det vi inte tycker. Vi sänker skatterna för pensionärer. Det har ni inte gjort. Det är det andra steget som vi går in med och använder tekniken med ett förhöjt grundavdrag. Vi tycker att pensionärerna ska ha en lägre skatt.

Men låt mig ta ett exempel. Är det bra med Socialdemokraternas politik där sysselsättningen inte ökar och man kanske får 80 kronor i höjd pension om man har 10 000? Jämför det med 450 kronor 2009 på 10 000 tack vare att inkomsterna ligger till grund för pensionsnivån.

Det är viktigt att man talar om båda delarna. Hur kan en pensionär få en högre pension? Jo, genom att det är fler som arbetar och att löneutvecklingen är positiv.

Vi ska inte glömma bort att det finns en problematik. Många pensionärer har inte tjänat in så att de klarar sig på sin pension. Vi hoppas att det är ett övergående problem. Närmare 40 procent får ett tillägg via garanti-pensionssystemet. Visst är det ett bekymmer. Det är därför vi sänker skatterna.

Ni försöker nu av populistiska skäl tillgodose pensionärsorganisationer och pensionärer. Det är bara att titta historiskt hur det ser ut. Vi sänker skatterna. Ni höjer.

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Anf. 115 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Ni ökar klyftorna, och vi försöker minska dem. Så ser det ut, Ulf Berg.

Ni säger att ni sänker skatten för pensionärerna. Det gör ni visserligen, fast vi sänker ännu mer. Men ni sänker ännu mer för löntagarna. Klyftan mellan en löntagare och en pensionär ökar för varje gång ni kommer med ett nytt förslag till inkomstskattesänkningar.

Ni har nu fått kalla fötter inför valåret. Det nya pensionssystemet gör att bromsen slår till så att pensionerna sänks nästa år. Därför går ni in och kompenserar med ytterligare skattesänkningar för pensionärerna.

Men ni har i ärendet som vi har debatterat tidigare sänkt skatterna ännu mer för en löntagare. Med er politik ökar klyftorna hela tiden i Sverige mellan löntagare och pensionärer. Det vill vi socialdemokrater och det rödgröna samarbetet ta bort.

Vi säger att pension är uppskjuten lön och ska beskattas som sådan. Vi kan inte göra allt i ett enda svep, men vi vill göra det på sikt. Klyftan mellan löntagare och pensionärer ska bort.

Anf. 116 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Ökar man klyftorna om man får 80 kronor i höjd pension under Socialdemokraternas tid i högkonjunktur? Eller minskar de med att man får 450 kronor i höjd pension vid 10 000? Det är ett mycket enkelt svar plus att vi sänker skatterna.

Man måste se jobbskatteavdraget tillsammans med de här skatterna. Det är så otroligt viktigt att vi får fler människor som jobbar. Då ökar också pensionerna.

Det glömmar man gärna bort, tycker jag. Det är kanske inte så hälsosamt. Man vill dra det här med klyftor och liknande. Men det är lite intressant att se om klyftorna verkligen ökar. Tyvärr kan jag inte vara med. Vi har en votering här. Men jag vet att Svenskt Näringsliv har skrivit en bok om det här, där man hävdar att det inte är fallet.

Det bästa för att vi ska få en gynnsam utveckling för pensionärer är fler som jobbar. Om man tar det tidigare betänkandet och Norbergsparet jobbar kanske frun i Norbergs kommun. Hennes största risk att bli arbetslös är nog att Norbergs kommun är s-ledd. Däremot kanske mannen jobbar på Outokumpu i Avesta där jag råkar bo granne till Norberg. Vi hoppas att det vänder där också.

Men jag tycker att det är fantastiskt bra att de kan få 40 000 till att leva av. Det säkerställer också att Norbergs kommun kommer att kunna behålla sina anställda. I Avesta ökade budgeten från juni till november med 35 miljoner tack vare alliansregeringen.

Anf. 117 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag tackar för välkommandet. Jag är inte fullständigt justerad, bara lite.

Ulf Berg pratade om att vi var populistiska. Vi har lagt fram ett skatteförslag där vi har arbetat med grundavdraget. Vi ser ingen anledning till att olika typer av inkomster ska beskattas på olika sätt.

Man kan välja olika metoder. De andra i den rödgröna oppositionen menar att det kan fñas in. Javisst, så kan man göra. Man kanske inte behöver göra hela operationen på en gång. Men idén är den att det inte finns något skäl till att olika inkomster ska beskattas på olika sätt.

Jag ser inte detta som populism. Jag ser det som ett slags likformig beskattning.

Ulf Berg pratade liksom jag om olika generationer i anförandena.

Jag visade på hur regeringen har ökat skillnaderna mellan olika generationer med sin ekonomiska politik. Ulf Berg menade på att vi ville lyfta över en stor del av ansvaret på en yngre generation. Det var något slags felaktig skattepolitik som vi gjorde på det sättet.

Jag vill då fråga: Tänker ni fortsätta att öka skillnaderna mellan olika generationer och mellan människor som är i arbete och människor som går i pension? Det tycker jag i så fall är ganska anmärkningsvärt. Är det vad stora grupper av äldre har att vänta sig av en eventuellt kommande alliansregering att man ökar den skillnaden?

Jag har en fråga till, men den tar jag i nästa replikskifte.

Anf. 118 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Jag tror inte att vi har ambitionen att öka några klyftor. Däremot har vi en mycket tydlig ambition att vi ska betala lägre skatter i det här landet. Där har vi varit väldigt framgångsrika.

Det gäller att sänka rätt skatter först, det vill säga få fart på tillväxt och en större kaka att fördela. Det är den största kritik som man kan rikta mot vänsteralliansen. Där känns det ibland som att det bara finns en storlek på kakan, och så ska vi dela upp den.

Gör man rätt saker får alla människor det bättre. Det kallas för tillväxt. Sedan är det vi som ska fördela den med politiska beslut. Om vi sänker skatten för pensionärer och fortsätter med det – och det är i varje fall min och Moderaternas ambition att det ska finnas utrymme för det – är det bra för alla.

Här vet jag att det skiljer mellan Vänstern och alliansen. När man hör socialdemokratiska företrädare och andra beskriva detta säger de att vi våldför oss på skatterna och att det är ett slöseri att sänka.

Det tål än en gång att upprepas – det som sades om vårdbiträdet och metallarbetaren i Norberg. Det är deras pengar som vi bestämmer nivån på när vi bestämmer hur mycket de ska betala i skatt.

Ju mer pengar som människor får bestämma över själva, desto bättre är det. Här tror jag att vi har olika syn. Vänstern är för systemen, och vi lutar på att den enskilda människan kan fatta fler enskilda beslut. Då skräms människor av att man ska öka klyftorna.

Än en gång: Är det bättre att få 80 kronor eller 450 kronor i höjd pension?

Anf. 119 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Om det är så att ni till exempel skulle införa jobbskatteavdrag nr 5, Ulf Berg, vilket inte vore omöjligt, ökar ni skillnaderna mellan generationerna. Det gäller såvida ni inte sänker skatten lika

mycket eller mer för pensionärskollektivet. Ni säger att ni talar om enskilda individer och att jag talar om system. Men det är så ert system ser ut.

Prot. 2009/10:41
2 december

Det är en sak till som har förvånat mig. Helt plötsligt har vi börjat tala om vilka privata levnadsomkostnader de har som vi beskattar. Vi har aldrig fört den typen av debatter förut i skattehänseende. Nu jämför vi dem som har ett arbete och dem som har pension. Hur långt ska vi gå i den diskussionen?

Det finns andra grupper i samhället som har olika typer av levnadsomkostnader och så vidare. Vi har aldrig menat att vilken typ av levnadsomkostnader man har skulle vara en grund för beskattning. Det är inkomstens storlek som ligger till grund för beskattning.

Det är något slags nyorientering som jag ser att ni använder som ett argument taget ur luften för att på något sätt hitta en förklaring till varför ni ska beskatta pensionärer hårdare än löntagare.

Anf. 120 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Det tål att påminnas om att detta är den andra sänkningen av pensionärsers skatter. Det hördes ingenting i valrörelsen om att s, v och mp tänkte sänka skatten för pensionärer. Däremot var det väldigt tydligt med jobbskatteavdrag. Det var också tydligt i debatten, och det var väl förra statsministern som döpte det till en pensionärsskatt, att det var samma skattenivå som man har haft. Nu kanske man ska börja kalla den för en pensionärsskatt när vi har sänkt den två gånger. Nu börjar det verkligen gå åt rätt håll.

Vad gäller jobbskatteavdrag är det intressant att man året efter det att man fyllt 65 år får ett förhöjt jobbskatteavdrag. Det är också otroligt positivt. Vi lever tack och lov längre, och vi blir friskare. Jag tror att många vill jobba något år till. Då är det väldigt bra att använda det som en morot.

Det gör att man om man vill kanske kan ta ut pension lite senare. Tar man ut pension vid 61 år får man ut ungefär 70 procent, om man nu får 100 procent vid 65 år, och man får 120 procent vid 67 år. Det är väldigt positivt för levnadsomkostnaden.

Det är också väldigt positivt eftersom vi vet att vi om några få år kommer att ha brist på arbetskraft. Eftersom vi nu befinner oss mitt under brinnande lågkonjunktur är det svårt att se det. Men går allting som vi tror och hoppas och har vidtagit åtgärder för kommer detta att vända. Då behöver vi alla dessa krafter.

Jag är fullständigt lugn och trygg med den politik vi för i alliansen. Här kommer man att få ökade resurser i sina plånböcker. Men grunden är arbetslinjen. Arbetar vi inte kommer vi alla att få det sämre.

Anf. 121 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet och alliansregeringen har som målsättning att inte ständigt vara världsledande vad gäller beskattning av invånare eller företag. Just nu växlar topplaceringen mellan Sverige och Danmark. Även om vi nu har intagit toppen är det inte en topplacering på en tio-i-topp-lista som vi till varje pris strävar efter att ha kvar. Men vi kommer troligen även i fortsättningen att behöva befinna oss någonstans i toppskiktet.

Vi vill föra en skattepolitik som är effektiv och rättvis och som inbringar skatter så att hela Sverige även fortsättningsvis kan erbjudas en bra offentligfinansierad trygghet för landets invånare.

Sedan alliansregeringen fick regeringsmakten har vi infört fler jobbskatteavdrag för yrkesverksamma för att stimulera till fler arbetade timmar. Vi har infört ett förhöjt jobbskatteavdrag för personer över 65 år för att också stimulera till fler arbetade timmar.

Vi har sänkt arbetsgivaravgiften både generellt och specifikt riktat till småföretagen för att det ska vara lättare för dem att anställa. Vi har sänkt arbetsgivaravgiften för nystartsjobb, nyfriskjobb, instegsjobb och för ungdomar upp till 25 år för att de ska bli attraktivare att anställa.

Vi har slopat den särskilda löneskatten för äldre för att göra det mer attraktivt för företagen att behålla eller rent av nyanställa äldre arbetskraft. Vi har infört ROT- och RUT-avdragen för att skapa fler jobb och för att göra svarta jobb till vita. Vi har genom alla dessa åtgärder lyft människor från att vara bidragsberoende arbetslösa till att bli skattebetalare.

Alla dessa skattesänkningar har till syfte att skapa fler beskattningsbara arbetstimmar och därmed fler skattekrönor till välfärdssystemet. Vi såg tydligt resultatet av denna politik före lågkonjunkturen, och vi ser resultatet även i den situation vi har nu.

Vi har under mandatperioden fått in många på arbetsmarknaden. Lågkonjunkturen har dess värre varit ordentligt kännbar och ställt andra grupper av människor utan arbete. Det handlar i huvudsak om arbeten inom tillverkningsindustrin som till stor del kan förväntas komma tillbaka då konjunkturen vänder uppåt igen och då exportmarknaden tar fart.

Varför då denna långa inledning om jobbskatteavdrag och andra skattelättnader när vi ska debattera sänkt skatt för pensionärer, undrar ni nog? Jo, utrymmet för nya skattefinansierade åtgärder är beroende av tillväxt och inkommande skatter. Alla de uppräknade exemplen på skattesänkningar bygger på internationell erfarenhet om att de på sikt leder till större skatteintäkter än vad de kostar i skattebortfall.

Herr talman! Alliansregeringen tog med budgeten för 2009 beslut om sänkt skatt för pensionärer. Det är inte ett påhitt vi har kommit fram till just nu och i dag. Men nu, i budget för 2010, tar vi ytterligare ett steg i samma riktning när vi föreslår en ytterligare förstärkning av det höjda grundavdraget.

Denna skattesänkning är en åtgärd i linje med målsättningen att lätta på skattetrycket för landets invånare, men det är ett helt annorlunda beslut än dem jag räknade upp inledningsvis. Beslutet bidrar inte till jobblinjen eller en förstärkning av skatteintäkterna, vare sig nu eller på lång sikt.

Herr talman! Pensionärerna i Sverige är ingen homogen grupp. Det finns de som enbart har grundpension och de som har slitit för en låg lön och som av det skälet också tvingas vända på slantarna. Andra däremot har en riktigt bra pension. Det är pensionärer som har betalat sina boendelån och har en stark ekonomi som tillåter dem att leva det liv de önskar sig på ålderns höst, som inte längre har försörjningskrav men som kanske har råd att skämma bort sina barn och barnbarn därför att det är roligt. Det är klart att vi kan gratulera dem till det. För dessa är skattesänkningen inte lika akut.

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Alliansregeringen är mån om att värna den blocköverskridande pensionsöverenskommelsen och vill vara försiktig med förändringar i pensionssystemet. Men för att göra livet något enklare för framför allt dem med de lägsta pensionerna införde vi ett förhöjt grundavdrag från den 1 januari 2009. Det gav en pensionär med garantipension eller låg inkomstpension mellan 2 300 och 3 500 kronor årligen i skattelättnader.

Nu föreslår vi ett ytterligare förhöjt grundavdrag som omfattar alla pensionärer i åldersgruppen över 65 år. Efter förstärkningen uppgår det förhöjda grundavdraget till 39 600 kronor för pensionärer med de lägsta pensionerna. För pensionsinkomster över 388 000 per år uppgår det förhöjda grundavdraget till 18 400, alltså betydligt lägre, och överstiger något grundavdraget på 12 500 kronor för dem som inte har fyllt 65 år. Det innebär att en pensionär med full garantipension får en skattesänkning på mellan 1 000 och 1 200 kronor per år, lite skiftande beroende på vilken nivå kommunalskatten ligger på i hemkommunen.

Pensionärerna med de allra lägsta inkomsterna har sedan alliansregeringen tog över regeringsmakten fått sin skatt sänkt med någonstans mellan 3 500 och 4 500 kronor per år när man nu lägger samman de båda skattebesluten från budgeten 2009 och förslaget för 2010.

Jag inser mycket väl att detta ändå kan anses vara små pengar för den enskilde, och jag blir inte förvånad om skattesänkningar för pensionärer kommer upp igen. Jag tror inte att det här är ett avslutat kapitel i och med denna debatt.

Herr talman! Vi kunde under den tidigare högkonjunkturen och de skattereformer som genomfördes i början av mandatperioden se att det ökade arbetsutbudet lyfte inkomstutvecklingen och därmed gav skjuts uppåt för de inkomstrelaterade pensionerna. Nu ser vi de första tecknen på att en konjunkturuppgång är på väg, även om det går långsamt och trevande. Ju fortare vi kan komma tillbaka till en fungerande arbetsmarknad och en fungerande exportmarknad, desto fortare får vi också se resultat i pensionsutvecklingen. Men jag är som sagt inte främmande för att vi får återkomma med flera insatser framöver för de pensionärer som har de allra lägsta pensionerna.

Herr talman! Utöver dessa inkomstrelaterade skattereformer har alliansregeringen också genomfört en rad reformer som underlättar för pensionärsgruppen.

Förmögenhetsskatten avskaffades den 1 januari 2007. Den slog hårt mot pensionärer med låga inkomster som bodde i villa. Det kunde innebära att pensionärer fick lämna sina hem därför att de inte hade råd med skatten. Det var en högst godtycklig skatt som påverkades mer av fastighetens taxeringsvärde eller inflationen än av den boendes inkomst.

Fastighetsskatten, som ändrades i januari 2008, hade samma godtyckliga effekt som förmögenhetsskatten för många äldre.

En begränsad fastighetsavgift för pensionärer har införts med maximering till 4 procent av pensionärens inkomst.

Höjt förbehållsbelopp infördes 2009 vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen. Det innebär att pensionären ska försäkras att få behålla den skattelättnad som tillkommit genom det förhöjda grundavdraget så att det inte leder till motsvarande höjning som åter upp inkomstförstärkningen.

Bostadskostnadsgränsen för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd har höjts.

En tandvårdsreform har kommit till stånd med tandvårdscheck och högkostnadsskydd.

Dessutom har det genomförts andra reformer inom vård och omsorg som inte direkt påverkar äldres ekonomi, men som påverkar äldres vardag. Vi har fritt val inom äldreomsorgen. Vi har investeringsstöd för trygghetsboende, fritt val av hjälpmedel, förbättrat anhörigstöd, överenskommelse med den ideella sektorn, stimulanspengar till äldreomsorgen för utveckling av kvaliteten och förbättrad tillgänglighet. Vi har också infört vårdval i hela Sverige.

Nu, i budget för 2010, tillkommer ytterligare åtgärder med trygghetsbostäder, kommunalisering av hemsjukvård, värdighetsgaranti, prestationsbaserat statsbidrag till äldreomsorg, vård- och omsorgsprogram för multisjuka, förstärkt tillsyn, program för god äldreomsorg och psykiatri för äldre. Listan är som ni hör lång.

Herr talman! Jag anser att mycket har gjorts på detta område. Med ytterligare en mandatperiod vid makten kommer alliansregeringen att kunna göra ännu mer för att få ned skattetrycket för alla Sveriges invånare och ändå få pengar över till viktiga reformer inom välfärden.

Med detta vill jag yrka bifall till förslagen i skatteutskottets betänkande SkU24 och avslag på motionerna.

Herr talman! Jag ber om ursäkt, men jag vill dra över min talartid något eftersom jag noterat att ingen har begärt replik. Det finns saker som det bara är oundvikligt att kommentera.

Laila Bjurling och Marie Engström påstår att pensionen är uppskjuten lön. Jag vet att landets pensionärsorganisationer har samma argumentering. Men varför har det synsättet aldrig någonsin funnits med i resonemanget tidigare då Socialdemokraterna som regeringsparti var med och utformade pensionsuppgörelsen? Ingenstans i tidigare texter fanns benämningen.

Dagens pensionssystem är en form av fördelningssystem mellan generationer, där de som arbetar betalar till dagens pensionärer.

Pensionssystemet består av flera olika delar: inkomstpension, premiepension, tjänstepension, garantipension och eventuellt eget pensionssparande.

Pensionerna är också kopplade till sysselsättningsgraden, som ni har hört flera argumentera för här.

Sedan tillkommer flera faktorer som på ett eller annat sätt påverkar den enskildes pension. Det handlar om arbetsmarknadens utveckling, löneutvecklingen, när du väljer att ta ut din pension och medellivslängden i landet.

Systemet är inte rakt, det vill säga att det du avsätter kan du inte ta ut krona för krona. Arbetsgivaren betalar en del av arbetsgivaravgiften till systemet. Allt det går in i en gemensam pott i AP-fonderna som förvaltas för varje åldersgrupp. De pengar som har sparats av personer som avlider tillfaller dem som lever vidare i årskullen. Det gör att det är möjligt att få pension oavsett om du blir 75 år eller 105 år.

Pensionen består av en mängd sammanflätade system. Skulle det ha varit en uppskjuten lön skulle vi var och en ha ett eget bankkonto där vars och ens pengar sattes in. Då skulle pensionen vara enskild egendom

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

och våra efterlevande skulle få ta del av det som fanns kvar, om det fanns något kvar, eller kanske rentav behöva pytsa in lite om pensionären blev lite äldre än vad som förväntades.

Vi sparar alltså gemensamt till våra pensioner, och pensionen kan betraktas som en försäkring på ålderdomen. Det är svårt att betrakta den som en lön som då är knuten till en individ.

Anf. 122 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Vi diskuterar ytterligare sänkt skatt för pensionärer. Det regeringen har föreslagit och som vi ska ta ställning till är ett förhöjt grundavdrag som gäller för den som vid beskattningsåret har fyllt 65 år.

Efter förstärkningen uppgår det förhöjda grundavdraget till 39 600 kronor, reducerat med 95 kronor per tusental kronor i inkomst mellan 165 000 och 388 300 kronor i taxerad inkomst. Över denna nivå blir det förhöjda grundavdraget 18 400 kronor.

Detta innebär en förstärkning för i stort sett alla från den 1 januari utom för dem som tjänar mycket pengar. Det här kostar ungefär 3 ½ miljard, och detta innevarande år har det förstärkts med ungefär 5 miljarder kronor.

Herr talman! En del löften är för bra för att vara sanna. Dit hör löftet att beskatta lön och pension på samma sätt. Varför? Svaret är helt enkelt att det är omöjligt.

Karl Staaff införde folkpensionen 1913. Den var helt finansierad av skattebetalarna. Tage Erlander införde den allmänna tjänstepensionen 1959. Det finns en lång historia om detta. Göran Perssons regering tog bort båda systemen och gjorde ett nytt system av alltihop på grundval av den fempartiöverenskommelse som fanns.

Vad beslutades 1957 i folkomröstningen? Jo, att man skulle ha en allmän tjänstepension som var oberoende av folkpensionen. Vad ni vill göra nu är att riva upp hela fempartiöverenskommelsen och säga att 1957 års folkomröstningsbeslut inte gäller. Det ska inte vara någon tjänstepension längre. Nu ska allting betraktas som lön.

Jag vill gärna instämma med Ulf Berg som diskuterade det här som heter garantipension. År 2005 fick hälften av Sveriges pensionärer garantipension. Ulf sade att det nu är 40 procent. Jag tror att det kan vara något mindre, men i storleksordningen någonstans mellan 30 och 40 procent får garantipension i dag.

Ärade åhörare på läktaren, socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister! Om ni vill betrakta all pension som lön kommer pensionerna att sänkas radikalt, för då kommer man inte att ha den här garantipensionen. Förstår ni vad ni själva säger? Det är ju två olika saker. Detta löfte är ett sådant löfte som helt enkelt är omöjligt att uppfylla. Ni kommer att få äta upp detta om ni tror att man kan göra på det här sättet. Det går inte.

Jag skulle vilja ställa en kompletterande fråga, för jag inser också att pensionärerna tycker att det skulle vara väldigt bra om det beskattades på samma sätt. Men ni har i årets motioner också föreslagit att man ska få göra ett avdrag på 2 000 kronor för avgift till fackföreningar. Det kostar ungefär 4 miljarder kronor.

Min fråga till er är: Om ni nu vill beskatta pension som lön, hur har ni tänkt kompensera alla pensionärer för detta avdrag som ni vill införa för 4 miljarder kronor? Ska alla få göra avdrag också för fackföreningsav-

gift? Hur tänkte ni annars kompensera pensionärerna för detta, om ni vill behandla dem lika?

Det är en intressant fråga, och jag väntar samma klagörande svar som på min gamla Volvofråga. Välkommen att svara på den svåra frågan om hur ni ska kompensera pensionärerna för det avdrag för fackförningsavgift som ni vill införa! 2 000 kronor – det är uppriktigt sagt mer pengar än ni vill kompensera pensionärerna för i hela denna uppgörelse.

Marian Radetzki skrev 1998 en fråga på Dagens Nyheters debattsida som var väldigt fräck, men jag upprepar den gärna: Kan vi lita på att Socialdemokraterna ljuger? Ja – när det gäller den här frågan kan man det.

Vid Socialdemokraternas partikongress i Älvsjö nyligen träffades ett beslut om att man skulle beskatta alla former av inkomster, alltså pensioner, sjukförsäkringspengar och så vidare, på samma sätt. Några dagar senare var jag i Göteborg och debatterade tillsammans med Fredrik Olovsson, som också tillhör skatteutskottet, och Kjell-Olof Feldt på den här punkten. Då sade Feldt ungefär som jag säger nu: Det går inte. Den förre finansministern säger att det är omöjligt. Man kan ha höga målsättningar att sänka skatterna för pensionärer, men man kan inte beskatta pensioner på samma sätt som andra inkomster.

Det var detta som var det centrala i hela ATP-debatten 1957–58, att man får ha två olika saker. Man gick ifrån det Karl Staaffska systemet från 1913 och införde allmän tjänstepension. Det tror ni att ni ska kunna riva upp genom ett beslut här, men det kommer inte att gå. Ni kommer att svika alla de pensionärer som ni nu ger föreställningen att man kan göra så här.

Herr talman! Jag vill till slut diskutera något annat, nämligen hur pensionsutvecklingen har varit de senaste åren mot bakgrund av Göran Persson-reformen från 1999. Låt oss ändå konstatera att pensionerna, tack vare den följsamhetsindexering som Folkpartiet, Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna var eniga om, på ett knappt decennium – åtta år – har stigit med ungefär 21 procent.

Det är viktigt att komma ihåg den här siffran, för det är ungefär 4–5 procent mer än om man hade haft kvar det gamla systemet. Jag är glad över att vi har en så stor enighet om detta, men jag är bekymrad över att ni vill riva upp det här systemet och ta bort grunderna för pensionsuppgörelsen.

Herr talman! Allra sist vill jag fråga vem som ska betala de löften som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer ut och som vi vet att de inte kan uppfylla. Kommer något annat land att betala? Nej. Vem kommer då att betala?

Vad ni i själva verket säger är att den kommande generationen ska betala detta. Vi lånar av er. Det är vad ni säger till dagens ungdomar. Vi lånar även av ofödda.

Herr talman! Jag tror att pensionssystemet kommer att debatteras mycket framöver, och jag är rädd för att i den meningen att man vill ha goda pensioner kommer vi som fortfarande är under 65 år, och många kommer att vara det under lång tid, att få avsätta mer pengar för att klara pensionerna.

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Men jag tror inte att det någonsin kommer att finnas en regering som kommer att uppfylla det löfte ni har gett, nämligen att man ska kunna beskatta pensioner och arbetsinkomster lika. Varför? Jo, därför att det är ett omöjligt löfte att uppfylla.

Anf. 123 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Jag funderade länge på om jag skulle begära replik, för jag kände inte riktigt att det här var kritik som gällde mig. Men eftersom Gunnar Andrén ändå framförde den är det kanske bra att bemöta den.

Jag använde aldrig uttrycket ”uppskjuten lön” i mitt anförande, så vi kanske kan lämna den diskussionen. Miljöpartiet har heller inte föreslagit någon skattereduktion för fackavgiftskostnader, men om jag ska ta mina röda vänner i försvar så är det väl så att om någon pensionär skulle ha kostnader för att vara med i ett fackförbund antar jag att de också skulle få skattereduktion – vad vet jag. Det blir liksom lite löjligt när man för debatten på den nivån.

Så har vi frågan om det är omöjligt att beskatta lön och pension likvärdigt. Uppenbarligen gick det innan ni kom till makten. Då var det ingen skillnad på varifrån man hade sina inkomster, om det var från lön, pension, a-kassa eller från sjukförsäkringen. Det är möjligt att vi var som humlorna som flög fast vi inte kunde, men uppenbarligen gick det.

Gunnar Andrén påstår slutligen att vi lånar för att finansiera den här skattesänkningen för pensionärerna och att vi låter kommande generationer betala för det. Jag tycker att det är ett väldigt oärligt påstående.

Regeringen har en ofinansierad budget. Vi har också en ofinansierad budget. Vi har samma saldo helt enkelt för att det är lågkonjunktur. Man har en ofinansierad budget för att ge stimulans till ekonomin i en lågkonjunktur. Jag utgår från att vi alla har ambitionen att i en högkonjunktur återkomma till överskott. När det var bättre tider hade vi till och med ett starkare saldo än vad regeringen hade. Kom därför inte och säg att vi låter kommande generationer betala för skattesänkningen för pensionärer!

Anf. 124 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Leander så mycket för att hon begärde replik och berättade att Miljöpartiet inte är positivt till fackföreningsavgiftsavgiften. Jag förstår varför det var Helena Leander som gjorde det och inte någon från de andra två partierna som ju vill ha avgiften. Det är en svår fråga att svara på.

Det är klokt att ni i Miljöpartiet inte har föreslagit det, och jag hoppas att ni, om olyckan skulle vara framme och ni får bilda regering, kan hålla emot på den punkten så att det inte återinförs. Det blir i så fall, som Helena Leander är inne på, svårt att kompensera för pensionärerna.

Låt mig sedan säga att det inte heller tidigare var så att man beskattade pensioner och inkomster på exakt samma sätt. Det är en alldeles felaktig uppgift. Det finns många olika inslag i detta – grundavdrag, olika skattesatser för arbete och så vidare – och så har det varit under alla år.

Den väsentliga skillnad som jag ville peka på är löftet, och det står tydligen även Helena Leander bakom, att man åter ska beskatta lön på samma sätt som pension. År 1957 avgjordes den frågan, nämligen att det är fråga om olika saker. Man kan inte komma ifrån att lön och pension är olika saker. Om det skulle vara fråga om lön vet vi, som jag sade, att alla inte når upp till garantipensionen, och därför ges en stor utfyllnad. Den betalas inte av några andra än skattebetalarna. Det är ren skatt som bekostar detta. Helena Leander, jag, Raimo Pärssinen, Lars Johansson, Laila Bjurling och alla andra betalar till det. Det är endast de få pensionärerna i riksdagen och annorstädes som inte betalar, Barbro Westerholm och några till. De betalar inte till detta, men det gör vi andra.

Anf. 125 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Det känns som om Gunnar Andrén gör det hela krångligare än det är. Förvisso finns det vissa avdrag som förvärvsarbete har, såsom avdrag för resor till och från arbetet och avdrag för inkomstens förvärvande. Det är själva principen, och den finns inte för pensionärer. Det är dock en mindre del. Den stora skillnaden, som alliansen genom jobbskatteavdraget gjort, är de olika skatteskalorna, beroende på om inkomsten är från arbete eller från sociala ersättningar av olika slag – akassa, sjukförsäkring, pension eller vad det kan vara.

Det kan man tycka olika saker om, och jag får respektera att ni, Gunnar Andrén, inte tycker att det ska vara samma beskattning. Jag tycker dock att det är att ta i att säga att det vore omöjligt att ha det såsom tidigare, för det gick ju uppenbarligen.

Anf. 126 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Om det är på det sättet ska man även beskatta exempelvis hyrestillägg. Också det är en intäkt. Jag är absolut inte någon förespråkare för det, men om man ska vara konsekvent kanske man ska göra det.

Det är fråga om olika saker. Pensionärer har till exempel hyresbidrag. Ska de beskattas? Om ni ställer ut det löftet, Helena Leander, måste ni tänka igenom det ordentligt. Det är fråga om olika saker. Jag tror inte för ett ögonblick att ni tycker att det ska vara så, men om det ska vara exakt samma skatt för alla för de intäkter man har blir det konsekvensen. Det finns olika sorters intäkter.

Låt mig slutligen svara på ifall det var fråga om lånade pengar eller inte; jag hade inte tid att svara på det i min förra replik. Det är helt riktigt att den nuvarande regeringen har en underbalanserad budget av just den anledning som Helena Leander nämnde; där är vi goda keynesianer. Men om man lånar till pensionerna, höjer pensionerna genom att låna av framtida generationer, är det en annan sak. Om man däremot lånar till produktiva investeringar är det skillnad.

Anf. 127 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag ber att å Kristdemokraternas vägnar få yrka bifall till skatteutskottets förslag i betänkandet och avslag på oppositionspartiernas tre reservationer.

Uppenbarligen finns det olika åsikter i riksdagen om jobbskatteavdraget, eller förvärvsavdraget, dess utseende och dess funktion. Man kan konstatera att en löntagare har kostnader för inkomsts förvärvande som personen i fråga inte längre har när han eller hon har uppnått pensionsålder.

Jobbskatteavdraget, förvärvsavdraget, finns för att det, när man är löntagare, existerar faktiska kostnader som man inte har längre fram. Den typen av perspektiv tycker jag att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet borde väga in, alltså om kostnaderna, utgifterna, är desamma när man är löntagare som när man uppbär pension.

Herr talman! Inom ramen för alliansen har vi kristdemokrater arbetat för att förbättra ekonomin för pensionärerna. När vi i alliansen den 1 januari införde ett förhöjt grundavdrag för pensionärer som fyllt 65 år och har en inkomst på upp till 363 000 kronor innebar det en påtaglig förbättring. Dessutom höjde vi brytpunkten för statlig inkomstskatt. Det innebar sammantaget att samtliga över 65 år fick en faktisk skattelättnad. För första gången sedan garantipensionen infördes sänktes skatten för dem med lägst pension. Under 2010 kommer skatten för pensionärer att sänkas ytterligare med 3 ½ miljard kronor.

Tyngdpunkten ligger sammantaget på de pensionärer som har de lägsta inkomsterna. De får behålla mest. Det gynnar i hög grad kvinnor som ofta har många år med oavlönat arbete i hemmet bakom sig – för maken, barnen, hemmet och familjen. För en garantipensionär innebär alliansregeringens totala skattesänkningar under dessa två år en förbättring på mellan 3 500 och 4 400 kronor per år. Huvudsyftet med skattesänkningarna är att de sämst ställda pensionärernas marginaler ska förbättras. Samtidigt ger skattesänkningen lättnader för dem med inkomst- och tilläggs pension när bromsen slår till.

Valet att öka grundavdraget är en genomtänkt åtgärd. Det görs i stället för att bara höja pensionerna. Fördelen med ett ökat grundavdrag är att det är relativt enkelt att välja fördelningsprofil, till skillnad från direkta ändringar i pensionssystemet som lagtekniskt vore mycket mer komplicerade. Allians för Sverige har valt att i första hand ge mer till dem som har minst. Ju lägre inkomster man har desto mer får man i förhöjt grundavdrag.

Herr talman! Som nämnts tidigare har kvinnor i större utsträckning än män låg pension, bland annat till följd av att kvinnor oftare arbetat deltid, prioriterat hemmet och familjen, och därmed förvärvsarbetat färre antal år. Grundavdraget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män. Våra skattesänkningar utgör därför även en rättvis- och jämställdhetsreform samt en förbättring.

Herr talman! Vi för i dag en debatt om sänkt skatt för pensionärer. Samtidigt ska vi inte glömma, vilket Karin Nilsson från Centerpartiet tog upp, alla andra åtgärder som regeringen under denna mandatperiod genomfört till gagn för de äldre. Regeringen har för det första höjt äldreförsörjningsstödet och det särskilda bostadstillägget till pensionärerna, för det andra höjt förbehållsbeloppet vid fastställande av avgift enligt socialtjänstlagen, för det tredje infört extra stort jobbskatteavdrag för personer över 65 år, för det fjärde slopat särskild löneskatt, vilket ökar äldres möjlighet att få arbete, för det femte höjt bostadskostnadsgränsen för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd för den som är 65 år eller äldre, för

det sjätte infört fritt val inom äldreomsorgen, för det sjunde infört nationell värdegrund inom äldreomsorgen, för det åttonde infört förbättrat anhängstöd, för det nionde gjort en tandvårdsreform, för det tionde slopat statlig fastighetsskatt, för det elfte behållit begränsningsregeln i fastighetsavgiften för pensionärer och för det tolfte slopat förmögenhetsskatten.

Herr talman! Allians för Sverige ser inte pensionärerna som en homogen grupp. De som orkar och vill arbeta efter 65 år ska gärna uppmuntras att göra det. De bidrar med enormt mycket kunskap och livserfarenhet som företagen behöver.

Oppositionen vill ta bort detta dubbla jobbskatteavdrag för arbetare och övriga löntagare över 65 år. Det, herr talman, leder fel för såväl den enskilde pensionären som företagen, landet och statskassan som helhet.

Anf. 128 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Det lät på Lennart Sacrédeus här i inledningen som om jobbskatteavdraget var en kompensation för försämrade avdrag för resor. Och i en paneldebatt som jag deltog i för ett tag sedan menade Moderaternas representant att jobbskatteavdraget är till för att förenkla deklarationsgranskningen för Skatteverket. Det är väl ändå att fara med osanning.

Sanningen är väl ändå den att den moderatledda regeringens mål är att svenska löntagare ska betala skatt på en genomsnittlig europeisk nivå. Jag har hört vår statsminister, moderaten Fredrik Reinfeldt, uttrycka förhoppningen att hans ålder och det procentuella skatteuttaget i Sverige ska mötas, och jag tror inte att han menade efter att han har fyllt 50 år.

Anf. 129 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Tack, Laila Bjurling, för inlägget. Jag tror att vi behöver ägna en del tid fram till valet och säkert under valrörelsen åt denna fråga.

Vad jag förstår är det tolv av er drygt hundra personer starka riksdagsgrupp som kommer att vara aktiva i en interpellationsdebatt, inte med statsministern utan med finansministern, på fredag om jobbskatteavdraget kontra den princip som ni menar inte efterlevs om att pension är uppskjuten lön och att det är en orättvisa i beskattningen. Men, Laila Bjurling, är det inte så att som löntagare har man kostnader för inkomsts förvärvande som man inte har som pensionär? Är inte jobbskatteavdraget i praktiken ett schabloniserat, generellt, förenklat avdrag för just detta faktum att man har kostnader för att ta sig till och från jobbet, till skillnad från den som får en pension utbetald med en löneavi?

Jag känner att ert parti kommer att elda otroligt mycket under valrörelsen. Ni ställde ju upp alla de tidigare socialdemokratiska hjältar som nu har inträtt i pensionärernas ålderskategori med förre statsministern Ingvar Carlsson och förre LO-ordföranden Stig Malm i spetsen på er kongress. Nu inställer sig dessa som frivilliga valarbetare.

Jobbskatteavdraget och pensionärerna kommer att bli en av valrörelsens största fråga. Då är min fråga till er: Är det så att man som löntagare inte har några kostnader alls för att ta sig till arbetet? Är det samma kostnadssituation för en pensionär som får pensionen utbetald med en löneavi som för den som varje dag och morgon och ibland på natten och kvällen ska ta sig till och från ett arbete?

Anf. 130 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Det är väl inte jag som ska behöva svara på frågorna, eftersom det är Lennart Sacrédeus som representerar regeringsalternativet här, när jag opponerar mig mot ert förslag. Men jag kan ändå göra det, precis på samma sätt som jag gjorde i mitt inledningsanförande.

Pensionen är ungefär 60–65 procent av lönen. Jag tycker att de eventuella avdrag för resor och liknande som den som jobbar 35–40 procent behöver göra räcker mycket väl som kompensation. Det är ju en väldig skillnad på vilken inkomst man får som pensionär och som löntagare.

Dessutom, som jag också sade i mitt inledningsanförande, har pensionärer ofta mycket andra utgifter som inte en löntagare har. Till exempel kan man behöva ta färdtjänst om man ska åka någonstans, och det är betydligt dyrare än en vanlig bussresa på många orter. Man har oftast mycket dyrare mediciner, större vårdbehov och kostnader för vårdresor. Man kanske behöver byta glasögon oftare, behöver mer omfattande tandvård och vad vet jag. Det finns massor av utgifter som en pensionär har som inte en löntagare har. Och jag vill upprepa det som Marie Engström sade tidigare, att vi väl hittills inte har haft ett skattesystem i Sverige som utgår från vilka utgifter människor har för sin privata konsumtion, utan det är inkomsten vi vill beskatta. Vi vill ta in skatt för att vi ska kunna ha en allmän och generell välfärd i detta land. Då är det inkomstens storlek som ska avgöra vilken skatt man ska betala och inte alls vilken konsumtion man har.

Anf. 131 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Det kanske är så att talmannen också uppskattar att det är en slutreplik i hela denna långa skatterunda som vi har hållit på med sedan lunchtid.

Tack, Laila Bjurling, för dina frågor. Jag måste ändå säga att vi äger all rätt i världen som företrädare för alliansen och för majoriteten att ifrågasätta era argument. När ni påstår något om oss måste vi kunna kritisera detta och komma med motargument. Den friheten både äger vi och tar vi oss.

Ni påstår, och ni kommer att fortsätta göra det fram till valdagen i september, att det är en orättvisa att beskattningen inte är identisk. Då kommer vi också att hävda att kostnadssituationen inte är densamma för den som ska ta sig till och från ett arbete som för den som får pensionen utbetald direkt med en löneavi.

Laila Bjurling talar om färdtjänst, glasögon och tandvård. De sakerna är inte relaterade till om man är löntagare eller inte. Glasögon kan man bevisligen behöva innan man blir 65 år, tandvård likaså, och ingen under 65 år är heller befriad från ohälsa.

Laila Bjurling talar också om pensionernas nivå, om 66 procents kompensation. Det är en helt annan debatt vilken nivå pensionerna ska ligga på, vad pensionssystemet över huvud taget orkar med och hur mycket vi ska sätta av. Den debatten kan vi naturligtvis också föra, men den har ingenting med dagens betänkande och jobbskatteavdraget att göra.

Jag tycker att ni ska rannsaka er en aning när ni så kategoriskt och så stenhårt talar om en orättvisa. Det finns väldigt många människor ute i landet som förstår att den som ska ta sig till ett arbete varje dag också har kostnader för detta. Jobbskatteavdraget är ett enkelt förvärvsavdrag för dessa.

*Ytterligare sänkt skatt
för pensionärer*

Anf. 132 KURT KVARNSTRÖM (s):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i den här debatten, men jag tycker att det finns en del saker i debatten som behöver klargöras. Framför allt gäller det hur man för statistik och hur man för den här diskussionen.

Det pensionssystem som vi borde diskutera mer och ha större kunskap om handlar om att läsa av underlaget för de pensioner som ska betalas ut under en treårsperiod. Här tycker jag nog att Ulf Berg borde ha lite mer i bagaget än de siffror han plockar fram.

Vi har alldeles nyligen, för någon vecka sedan, tillsammans i pensionsgruppen någorlunda räddat pensionerna för kommande år, beroende delvis på den politik som har förts under de senaste åren. Vi har en ordentlig dipp i pensionerna, och den hade varit ännu större om vi inte hade kommit överens om att förändra i beräkningsunderlaget så att värdet av pensionerna i AP-fonderna mäts på tre år. Det är tydligen så att alliansens företrädare har tagit sig en roll att ha tolkningsföreträdare i de här delarna i pensionsuppställningen.

Jag skulle vilja ställa frågan till Ulf Berg: Vad är det som gör att man inte kan leva upp till pensionsuppställningen just när det gäller beskattningen, som vi faktiskt är överens om i det dokument som vi har tillsammans när det gäller pensionerna? Det står att om det är möjligt ska pensioner och löner beskattas lika. Vad är det som gör att det inte är möjligt i dagsläget?

Det har påståtts i debatten att vi aldrig förändrade beskattningen för pensionärerna under de senaste tolv åren som vi regerade. Det är också en grav felaktighet. Under 90-talet, när vi fick ta över efter den förra borgerliga regeringen och den situation som landet befann sig i då, tvingades alla grupper att spara. Men när vi återställde pensionerna sänkte vi skatten för pensionärerna för att de skulle komma i en med löntagare likartad situation genom det grundavdrag som då genomfördes.

Jag tycker att det finns en hel del att önska när det gäller den debatt som förs i fråga om pensionssystemet. Jag hoppas få frågan besvarad. Påståendet används flitigt, och det är fel. Lev upp till den pensionsuppställning vi har! Då tror jag att debatten skulle bli mer saklig. Det finns all anledning att återkomma till den debatten.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

10 § Ändringar i premiepensionssystemet

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU9

Ändringar i premiepensionssystemet (prop. 2009/10:1 delvis och prop. 2009/10:44).

Anf. 133 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det är nästan så att jag skulle vilja be ledamöterna i skatteutskottet stanna kvar en stund. De två debatterna – den som har varit och den som nu stundar – är onekligen förknippade med varandra.

Låt det vara sagt att pension är uppskjuten lön. Vad skulle det annars vara? Låt det vara sagt att det är en orättvisa att man i dag beskattar inkomst av lön och pension olika. Låt det vara uttalat också här i kammaren i denna debatt att de partier som tänker ta över regeringsmakten efter nästa val är överens om att beskatta pension och lön lika. Vi är ännu inte framme vid vilken modell som ska användas för det.

Från Vänsterpartiets sida har vi lagt fram ett förslag på skattesidan, mycket snabbare än vad våra samarbetspartier har gjort, som faktiskt innebär en lika beskattning. Vi ser fram emot att de noggrant läser det förslag vi har lämnat och att de så snabbt det någonsin är möjligt ska sätta sig ned med oss och skapa den rättvisa i skattesystemet som är nödvändig.

Låt det inom parentes också vara sagt att de fem partier som står bakom pensionsöverenskommelsen gemensamt inför valåret har åtagit sig ansvaret att försöka rätta till de brister som finns i systemet. Det är inget man bara kan skylla de borgerliga för när det gäller skattesänkningarna. På likartat sätt fungerar den nya beräkningsgrund på tre år i stället för ett år som hela Pensionsarbetsgruppen gemensamt har tagit fram, att så att säga mildra effekterna och bristerna i det egna systemet. Det här är i ett läge där vi från Vänsterns sida snarare skulle vilja se att man gör om systemet så att det fungerar. I stället för automatik behövs det politiskt medvetna beslut för att åstadkomma det pensionssystem som vi skulle vilja se. Där faller nog skulden inte bara på de borgerliga partierna utan på samtliga partier som står bakom pensionsöverenskommelsen.

Herr talman! Det är ingen hemlighet att vi i grunden är kritiska till hur pensionssystemet fungerar. Vi tycker inte att intjänandereglererna är rimliga när de missgynnar kvinnor därför att de är borta från arbetsmarknaden på grund av barnafödande. De missar karriärmöjligheter. Till den dag det finns en individualiserad föräldraförsäkring – ett annat krav vi är ensamma om att driva i denna kammare – måste det också finnas ett pensionssystem som tar hänsyn till de ojämlikheter som uppstår på arbetsmarknaden till följd av att kvinnor i större utsträckning än män är hemma med barn.

Vi är inte så nöjda med bromsen i pensionssystemet. Vi tycker, som jag sade alldeles nyss, att det borde vara aktiva politiska beslut som bestämmer hur man ska göra i de lägen då inkomsterna är lägre än utgifterna. Det betyder inte att det är en enkel sak att lösa. Vi har inga mirakelkurer heller från vårt partis sida som gör att allt blir lätt och enkelt. Nej, inte alls. Men vi vill att man ska ta politiskt ansvar för de beslut man demokratiskt fattar. Det är ett annat skäl till att vi också är kritiska till det demokratiska underskott som råder beträffande hela frågan om pensionssystemets hantering – att överlämna så stora delar av processen runt pensionssystemet till en grupp som träffas på hemliga tider utan allmän insyn. Det är inte rimligt ur ett demokratiskt perspektiv.

Vi har sagt det några gånger förut, och jag tänker säga det igen: En ny kommande regering måste kunna ta ansvar för, och därmed också påverka, samtliga politiska områden. Det gäller också för pensionssystemet.

Herr talman! Det som vi framför allt i dag har att diskutera är PPM, det vill säga premiepensionen. Det är den märkliga modell som handlar om att placera delar av pensionärernas pengar på börsen och riskera att de spekuleras bort, det vill säga garantera att de som äger olika börsbolag och andra intressenter på penningmarknaden tjänar pengar på att människor är där tvungna att placera sina pengar.

Vi kan notera fakta. Premiepensionen har gått back sedan den infördes – förra året med 34 ½ procent. Det var visserligen ett unikt år, kan man säga, eftersom det var en så pass allvarlig ekonomisk kris vid det tillfället. Men ändå; premiepensionen har gått back sedan den infördes. Det har ändå skett samtidigt som de som förvaltar premiepensionen har tagit ut sisådär 8 miljarder kronor i vinst. Det är så mycket de har tjänat på förvaltningen. Det här är förstås fullkomligt orimligt.

Det finns stora saker som behöver göras, och det finns små. En liten sak man enkelt borde kunna införa är förstås ett avgiftstak som gör att det inte går att tjäna fullt så mycket pengar på att förvalta premiepensioner. Det är en stor vinstaffär för företag och en förlustaffär för pensionärer. Det är enligt vår uppfattning helt orimligt att det förhåller sig på det sättet.

Sedan är det faktiskt också ett systemfel. Det finns ett slags grundläggande feltänk i att pensionärers pengar ska placeras på börsen och spekuleras bort. Själva grundtanken är att vi alla ska bli börsspekulanter – ett slags fostran i att förstå att du måste placera dina pengar rätt på banken för att du ska få ut det du hoppas på att du behöver. Det är förstås ett slags nyliberal tankegång där pengar kan växa bara för att de placeras på olika ställen. Det är måhända en logisk tanke. Jag vet inte. Jag har svårt att se in i tankegångarna hos nyliberaler. Men ärligt talat är det långt borta från den grundläggande marxistiska tankegång som ändå är grunden för arbetarrörelsens syn på välfärd, nämligen att arbete skapar välfärd, inte placeringar i sig.

Inte minst av den anledningen är det för vårt partis räkning en självklarhet att premiepensionen borde avskaffas. De pengar som man själv avsätter till sin pension borde i stället gå in i den vanliga pensionen. Vi lägger därför i dag fram förslag om hur en utfasning av premiepensionssystemet bör ske och hur inkomstpensionssystemet i stället bör stärkas.

Jag yrkar av den anledningen bifall till reservation 1 under punkt 1.

Herr talman! Jag tror att vi kommer att ha en hel del debatter om hur pensionssystemet är utformat och vad det ger för effekter för människor i deras egen vardag under denna kommande valrörelse. Jag hoppas att vi kommer att ha en debatt där de allra mest väsentliga frågorna är de som diskuteras, nämligen hur vi kan sätta människor i arbete, ge rätten till arbete åt alla, för att stärka de välfärdssystem som är beroende av arbete och för att den enskilde ska få en möjlighet att vara med, bidra och delta i bygget av det välfärdssamhälle vi vill se. Vi ska få ett samhälle där vi har lika beskattning av lön och pension. Det här är huvudfrågor. Jag skulle gärna vilja se att vi får en huvuddebatt om dem i valrörelsen. I dessa frågor står, som så ofta annars, höger mot vänster. Det gäller i synen på rätten till arbete – inte bara piska arbetslösa så att de själva ska känna sig skyldiga för sin situation. De ska ges möjligheter till både företagande och anställning i offentlig sektor. Det är nödvändigt för att skapa arbetstillfällen.

Höger står också mot vänster när det gäller att ha rimlig och likvärdig beskattning mellan inkomst och pension. Om det ska bli möjligt, om den huvudmotsättningen ska diskuteras i valrörelsen, är det dags att Socialdemokraterna sätter pensionärernas bästa före gamla avtal med högerpartierna.

Vår uppfattning är klar och tydlig: Premiepensionen hör inte hemma i ett modernt pensionssystem. Den har gått back sedan den infördes. Vill vi inte bara göda dem som förvaltar premiepensionen utan använda den uppskjutna lön som pensionen är för pensionärernas bästa borde premiepensionen avskaffas.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

Meddelande om inställd votering

Talmannen meddelade att voteringen torsdagen den 3 december kl. 12.00 skulle utgå.

Voteringen kl. 16.00 skulle äga rum enligt tidigare planering.

11 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 26 november

SfU7 Försäkringskassans underlag för beslut om sjukpenning

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Punkt 4 (Ekonomisk styrning)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

137 för res. 4

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd

För res. 4: 106 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 5 (Personalförsörjning)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v)

Votering:

156 för utskottet

123 för res. 5

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 21 c, 21 fp, 17 kd, 14 mp

För res. 5: 106 s, 17 v

Frånvarande: 24 s, 14 m, 8 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 6 (Försvarsindustri)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v)

Votering:

158 för utskottet

123 för res. 6

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd, 14 mp

För res. 6: 106 s, 17 v

Frånvarande: 24 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 8 (Stridsgrupper)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

137 för res. 8

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd

För res. 8: 106 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 10 (Luftförsvaret)

1. utskottet

2. res. 10 (v, mp)

Votering:

250 för utskottet

31 för res. 10

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd

För res. 10: 17 v, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU12 Nya mervärdesskatte regler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU15 Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

137 för res.

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 22 c, 21 fp, 17 kd

För res.: 106 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 7 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

SkU22 Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU23 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

14 för res. 3

242 avstod

74 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Sofia Larsen (c) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Förberedande votering 2:

106 för res. 1

17 för res. 2

157 avstod

69 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Amineh Kakabaveh (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Huvudvotering:

144 för utskottet

106 för res. 1

29 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd

För res. 1: 106 s

Avstod: 16 v, 13 mp

Frånvarande: 24 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 6 v, 6 mp

SkU24 Ytterligare sänkt skatt för pensionärer

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

20 för res. 2

14 för res. 3

246 avstod

69 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

104 för res. 1

19 för res. 2

158 avstod

68 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
144 för utskottet
105 för res. 1
31 avstod
69 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 23 c, 21 fp, 17 kd
För res. 1: 105 s
Avstod: 17 v, 14 mp
Frånvarande: 25 s, 14 m, 6 c, 7 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

*Ändringar i
premiepensions-
systemet*

13 § (forts. från 10 §) **Ändringar i premiepensionssystemet** (forts. SfU9)

Anf. 134 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! Premiepensionssystemet är egentligen bara en liten del av vår pension. Men i debatten låter det ofta som att det är det stora och det viktigaste för vår framtida pension. Premiepensionen är 2,5 procent av vår pensionsrätt medan 16 procent utgör pensionsrätt för inkomstpensionen. Låter det krångligt? Ja, jag tror faktiskt att många med mig tycker att det låter krångligt.

Men så krångligt är det egentligen inte. Pensionen från staten är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten. Det som vi ska debattera i dag är alltså egentligen en liten del av pensionssystemet. Miljöpartiet ville inte ha premiepensionssystemet, men nu finns det och då får man också ta ställning till de förslag som finns här i dag.

Man kan se det som en förbättring att man nu också kan välja den premiepensionsdel som förut har varit Sjunde AP-fonden. Men det viktigaste saknas i propositionen, nämligen hur våra pengar ska förvaltas och användas. Det finns inte med över huvud taget. Miljöpartiet har valt att motionera om förslaget utifrån att även den lilla del som premiepensionen utgör är mycket pengar. I slutet av 2008 uppgick Premiesparfondens förvaltade medel till drygt 62 miljarder kronor. En del av det fanns då i Sjunde AP-fonden.

Hur de här pengarna placeras, det vill säga vilka aktier eller värdepapper som köps in, påverkar vår värld. Tänk om detta var pengar som användes klimatsmart i de finansiella systemen! Men sådana krav finns inte nu. I stället är det största möjliga avkastning som gäller, även om vi i längden biter oss i svansen genom ökade kostnader för samhället totalt sett.

Det är bra att placeringar av icke-väljarnas alternativ görs tryggare och att man också ska kunna välja det statliga alternativet. Men de fem partier som står bakom pensionsreformen där val av premiepensionsfonder ingår kan samtidigt dra en lättnadens suck när det inte längre blir tydligt hur många som av olika skäl har struntat i att välja. När antalet är så stort som det är visar det en misstro mot, ett missnöje med eller möjligtvis en likgiltighet för konstruktionen.

Miljöpartiets inställning är att människor i allmänhet vill ha en trygg pension och att den gärna får vara förutsägbar. Att ägna tid åt att försöka

förbättra den framtida pensionen genom att placera och omplacera i fonder eller aktier är det inte många som vill eller kan. Vi har förståelse för att så många av olika skäl har valt att inte välja.

Dessutom har det varit svårt att aktivt kunna välja utifrån hur placeringar påverkar miljö och sociala förhållanden. Den som har sökt en miljöfond eller vill investera i verksamhet som har rättvisa villkor för arbetarna har inte haft det lätt.

Miljöpartiet menar att man bör kunna ställa hållbarhetskrav även på de fonder som väljer att finnas i premiepensionsfonder inom ramen för det svenska pensionssystemet. I England införde regeringen i juli 2000 ett krav på alla engelska pensionsfonder att deklarerera social, ethical and environmental policies, det vill säga sociala, etiska och miljömässiga policyer. Vi bör kunna göra detsamma.

Man kan tycka att premiepensionsfonder inte har någonting att göra med klimatfrågan. Men det har de faktiskt. Om en fond uppfyller compliance, det vill säga efterlevnad av lagar och konventioner, är det en viktig nivå. Men det finns fonder som vill gå längre. De medverkar därmed både direkt och indirekt till en förändring. Som konsumenter ska vi kunna veta vilka ställningstaganden en fond gör.

Klimatfrågan är vår tids stora fråga. De fossila bränslenas påverkan på klimatet ställer mänskligheten inför en av de största utmaningarna någonsin – att minska sin energianvändning och ställa om till förnybara och hållbara energikällor. Det investeringsbehov som nu ligger framför oss i förnybar teknik och infrastruktur är ofattbart stort, och tiden för handling är nu.

De saker man vill investera i har oftast höga kostnader och långa livslängder. Det gör det viktigt att alla nya investeringar går till rätt saker. Varje krona som investeras i fossila bränslen i dag kommer att bidra till klimatförändringar de närmaste 50–60 åren. Ur detta perspektiv är alla investeringar i fossil energi problematiska. De bidrar till klimatförändringar och till att skapa strukturer som upprätthåller samhällets beroende av fossila bränslen i framtiden. För att åskådliggöra detta har Miljöpartiet kartlagt Första–Fjärde AP-fondens investeringar i den internationella energisektorn och hur mycket av fondernas kapital som satsas på fossila energikällor och teknik jämfört med teknik i förnybar energi. Det visade sig att 98 procent av AP-fondernas energiinvesteringar gjordes i fossil energi. Ett betydande belopp används därmed till att stödja klimatstörande verksamhet samtidigt som investeringarna i förnybar energi är små.

I en motion i våras om AP-fonderna föreslog Miljöpartiet att AP-fondernas möjlighet att investera i bolag med fossil energi som huvudsaklig inriktning borde regleras. Ett steg på vägen är att fonderna tydligt deklarerar vilken typ av energi, fossil eller förnybar, man investerar i. Andelen kärnkraft är också en särskild upplysning som människor kan vilja ha.

Miljöpartiet anser att den nya pensionsmyndigheten bör få i uppdrag att utveckla ett instrument för hur en sådan kartläggning kan gå till och hur detta på ett mycket tydligt sätt kan redovisas för konsumenterna, det vill säga pensionsspararna. Det borde vi i riksdagen besluta att ge i uppdrag till regeringen.

I det förslag som vi nu debatterar får Sjunde AP-fonden i uppdrag att utöver förvalsalternativet också tillhandahålla olika placeringsalternativ med skilda riskprofiler. Dessa ska hållas åtskilda från de övriga på fondtorget för att tydliggöra att det är statliga placeringsalternativ. Vi anser att detta är ett väldigt bra tillfälle att skapa ett statligt placeringsalternativ som tar miljöhänsyn, social och etisk hänsyn och som är fullt inriktat på förnybar energi. Detta syfte och den profilen ska vara överordnat avkastningskravet i stället för som alltid annars, tvärtom.

På så vis skulle det antligen finnas ett alternativ för dem som önskar ta hållbar utveckling på allvar och samtidigt är villiga att ta de risker det kan innebära. Den samhälleliga och globala risken med för få investeringar i förnybar energi i förhållande till fossila energikällor med stora koldioxidutsläpp kan den enskilde bedöma vara betydligt större för framtiden än risken för en någon sämre pension när det gäller dessa 2 ½ procent.

De som hittills velat hitta fonder med en sådan inriktning har haft det väldigt svårt. Jag är en av dem, och det har varit helt hopplöst att hitta någonting som man vill ha. Även om Sjunde AP-fonden har haft en viss miljöinriktning har det inte varit ett överordnat mål. Man har varit hänvisad till att försöka välja mellan fonder med miljöprofil eller etisk profil, men det har ofta upptäckts att det finns andra miljöetiska nackdelar som överväger.

Kommittén om AP-fondernas etik- och miljöansvar överlämnade år 2008 ett förslag till regeringen som inte har lett till några konkreta åtgärder. De anser att målsättningen att ta hänsyn till miljö, etik och andra hållbarhetsaspekter bör tas in i lagen. Den uppfattningen delar jag och Miljöpartiet till skillnad från utskottsmajoriteten.

Kommittén nämner grundvärden i regeringsformen som en naturlig utgångspunkt och talar om att säkerställa en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Också internationella konventioner som Sverige undertecknat bygger på detta och bör kunna ses som ytterligare en utgångspunkt för fondernas värdegrundsarbete.

Miljöpartiet menar att vi självfallet också ska ställa krav på fonderna i premiepensionssystemet, och vi har lagt fram fyra förslag.

För det första är ett steg på vägen att fonderna tydligt deklarerar vilken typ av energi, fossil eller förnybar, som man investerar i.

För det andra bör Pensionsmyndigheten få i uppdrag att utveckla ett instrument för hur en sådan kartläggning kan gå till och hur detta på ett tydligt sätt kan redovisas för pensionsspararna.

För det tredje bör det skapas ett statligt placeringsalternativ som tar miljöhänsyn samt sociala och etiska hänsyn och som är fullt inriktat på förnybar energi.

För det fjärde ska regeringen återkomma till riksdagen med ett förslag på hur man skulle kunna ha ett statligt placeringsalternativ som verkligen tar detta på allvar fullt ut.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 135 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet. Det förslag till förändringar i premiepensionssystemet som vi debatterar i dag är i grunden en anpassning till hur vi i huvudsak tillämpar premie-

pensionssystemet. Det är inte så allvarliga och stora förändringar som vi genomför.

De föreslagna förändringar som jag kommer att beröra är införande av generationsfonder inom Sjunde AP-fonden, möjligheter att ta ut fondbytesavgifter, inget förslag om begränsning av fonder på fondtorget och att bestämmelser om ett efterlevandeskydd före pensionstiden tas bort. Det är vad detta konkret handlar om.

Vårt pensionssystem är komplicerat för många i dag. I dag består pensionsrätten till 16 procent av inkomstpension och till 2 ½ procent av premiepension av det pensionsunderlag som vi har som grund. I dag debatterar vi premiepensionerna som alltså är 2 ½ procent och som finns inom det vi kallar PPM.

Den största förändringen som vi gör nu är att vi inför generationsfonder inom Sjunde AP-fonden. Den som i dag väljer att inte aktivt placera pengarna i någon av de 800 fonderna på fondtorget får sina pengar placerade i Premiesparfonden. Den administreras av Sjunde AP-fonden. Fonden förvaltar 62 miljarder kronor. Här kommer verkligheten in. I dag är det knappt 2 procent av de nya spararna som väljer aktivt. 98 procent av de nya sparare som kommer in i systemet får sina pengar placerade i Premiesparfonden. I dag har alla i Premiesparfonden samma riskprofil. Oavsett om man är 25 år eller om man är 60 år har man precis samma riskprofil på de placeringarna.

Nu föreslås det att Premiesparfonden läggs ned och ersätts med de här generationsfonderna som ska vara minst tre och högst tio för att det inte ska finnas alltför många val. Generationsfonderna ska bestå av dels en aktiefond, dels en obligationsfond. De här ska viktas ihop för att man, beroende på ålder, ska få en sammansättning som speglar åldern. Den här modellen är tänkt att minska risken ju högre upp i ålder man kommer. Den ska helt enkelt göra det tryggare för spararna.

Det ges också möjlighet för den enskilde att själv välja risk i någon av de här tre till tio fonderna, vilket det nu blir i slutändan. Det är viktigt. Det finns alltså en möjlighet att aktivt välja de här premiesparfonderna redan från början. Jag tycker att det här är en anpassning till den utveckling vi ser när det gäller just premiesparfonderna.

Den här förändringen innebär också att det blir klara stordriftsfördelar som innebär att de administrativa kostnaderna kan pressas ned. I dag är Sjunde AP-fondens administrativa kostnader 0,15 procent. Bedömningen är att det ska gå att sänka kostnaderna ytterligare genom att göra på det här sättet. Möjligen kan man sänka dem ända ned mot en tiondel. Därför bedömer jag att det inte behöver sättas något tak i det här läget när det gäller administrationskostnadernas utveckling. Här gäller det verkligen att följa utvecklingen och att fortsätta att ha en press på detta. Låga administrativa avgifter är mycket viktiga för det långsiktiga pensionssparandet. Det tycker jag att det här handlar om.

Medlen från Premiesparfonden, som läggs ned, bör senast den 31 maj 2010 föras över till de nya generationsfonderna. Det kommer att ske en förändring för rätt många människor under våren.

Sedan gäller det fondbytesavgifterna. I dag finns det nästan 800 fonder på fondtorget. Antalet byten av fonder har ökat väldigt kraftigt under de senare åren. Det beror mycket på att det har blivit en marknad för olika förvaltnings- och rådgivningsföretag. Under 2008 genomfördes 3,2

miljoner fondbyten inom PPM. Många som anlitar de här rådgivningsföretagen betalar ca 500 kronor per år för detta.

Tittar man på det konstaterar man att ett PPM-konto i genomsnitt är 42 000 kronor. Alltså betalar man utöver alla andra avgifter 1,2 procent extra för den här rådgivningen. I dag finns det ingenting som visar att den här rådgivningen ger ett bättre resultat än till exempel Sjunde AP-fonden. Det har heller aldrig varit meningen, vill jag påstå, att pensionsbesparingarna ska användas för kortsiktiga spekulationer. Sparandet till pension ska vara långsiktigt.

Det är dessutom så i dag att de fondbyten som sker fördelas lika mellan alla oss som finns i systemet. Då tycker jag att det är rimligt att föra diskussionen att kanske två till fyra fondbyten ska vara avgiftsfria, men sedan kanske det ska vara avgift om man byter väldigt ofta så att kostnaderna fördelas när de faktiskt också uppstår.

Dagens förslag med det nya systemet innebär just det. Det blir möjligt för Premiepensionsmyndigheten att ta ut avgifter på väldigt frekventa fondbyten.

Fru talman! Vi har fört en diskussion i pensionsgruppen, och rätt brett med många fler också, om möjligheten att begränsa antalet fonder på fondtorget som i dag är ungefär 800, som jag sade. Man kan konstatera att fram till i dag har vi inte kunnat hitta några regler som har varit möjliga att genomföra för att begränsa antalet. Därför föreslår vi att det inte införs några regler för den fondbegränsning som vi har haft i uppdrag att göra.

Vi förutsätter också naturligtvis att Premiepensionsmyndigheten fortsätter att utveckla det här rabattsystemet som man har, för det är väldigt framgångsrikt, vill jag påstå.

Slutligen föreslås att efterlevandeskyddet före pensionstid inte införs. Det här är en fråga som har funnits med ända sedan pensionssystemet kom till. I flera omgångar har man inte kunnat hitta någon lösning på det här bekymret, och frågan har skjutits på framtiden i flera omgångar tidigare i genomförandegruppen och i olika sammanhang.

Det finns ingen i dag som kan komma fram med ett förslag som är realistiskt att genomföra. Därför är nu förslaget som ligger på bordet att de bestämmelser som finns om efterlevandeskydd före pensionstid tas bort.
(Applåder)

Anf. 136 MATS G NILSSON (m):

Fru talman! Premiepensionen infördes hösten år 2000 i det statliga svenska pensionssystemet som en del av det blivande reformerade pensionssystemet. Den innebär ett obligatoriskt fonderat pensionssparande och valfrihet för den enskilde att själv välja hur pensionssparandet ska placeras. I och med premiepensionens fondering i personliga konton fick vi så att säga någorlunda raka rör mellan det vi betalar in i pensionsavgift och det som betalas ut som pension.

Sedan starten har det inte varit möjligt att gå från fondtorgets nära 800 fonder till den så kallade ickeväljarfonden som administreras av Sjunde AP-fonden. Detta har inneburit att en del sparare har avhållit sig från att välja själva eftersom möjligheten att återvända då skulle vara stängd.

Det har också inneburit att den som har varit aktiv men som skulle vilja bli mer passiv inte har kunnat välja Sjunde AP-fondens basalternativ. Denna lösning har förstås varit olycklig. Nu ändras detta, och det blir möjligt att välja och möjligt att gå tillbaka.

Ett annat betydelsefullt förslag som Kurt Kvarnström har talat om är införandet av de så kallade generationsfonderna. Dessa innebär att andelen aktier är högre ju längre från pensionen man befinner sig. Det är alltså en högre risknivå när man är yngre, och sedan är det en successivt avtagande risk när pensionsåldern närmar sig.

Detta innebär att man blir mindre känslig för en konjunkturedgång som inträffar samtidigt eller i närheten av den tid som man själv avser att gå i pension.

I dag har, som Kurt nämnde, en 30-åring och en 65-åring samma risknivå. Efter regelförändringen kan en 30-åring och 65-åring fortfarande ha samma riskprofil, men då krävs det att de väljer det själva.

Förslaget i propositionen innebär även att den som inte väljer egna fonder ändå ges möjlighet att förändra sin egen riskprofil. Om man anser att den generationsfond som man tillhör innebär en för hög eller en för låg risk införs nu möjligheten att själv förändra denna risknivå. Detta höjer valfriheten för den enskilde spararen som kan välja risknivå utan att för den sakens skull behöva administrera en egen fondportfölj.

Fru talman! De fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen är överens om förslagen i betänkandet. Vi tar därmed ansvar för ett starkt pensionssystem och genomför förändringar som stärker pensions spararna utan att riskera vårt sunda system.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet och avslag på motionerna.

Anf. 137 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Våra pensioner är sannerligen ett hett ämne i dessa dagar. Jag skulle nästan vilja påstå att det ligger i var mans mun. Men det som det handlar om då är främst att pensionärerna vill ha mer pengar eller ha ett lika stort jobbskatteavdrag som de som yrkesarbetar har.

Jag vill göra klart direkt innan jag går in på betänkandet att från Centerns sida prioriterar vi allra högst de pensionärer som har de lägsta pensionerna, alltså garantipensionerna. Det är de som måste få en högre pension.

Det är precis det som betänkandet i dag handlar om, nämligen att man ska få en högre pension och att man ska få möjligheter själv att planera för att man ska få en högre pension. Vi vet i dag att man inte är speciellt aktiv i sitt sätt att se över sitt sparande i premiepensionen. Kurt Kvarnström från Socialdemokraterna redogjorde för att det har gått upp så att det är fler som nu placerar själva, men vi behöver ha ännu fler som gör det. Därför är det viktigt att vi ändrar på detta så att risktagandet väger emot både ålder och marknadens utveckling. Det är det som nu blir möjligt.

Förslaget i betänkandet är genialt på det sättet att det finns en paketslösning, en portföljsammansättning, som dels kan användas av dem som inte gör egna val, dels kan användas av dem som inom den här portföljen lägger ihop sina egna delar och på det sättet får ett större risktagande.

Självklart finns förutom det här statliga alternativet även de helt privata möjligheterna kvar.

I och med det här nya systemet blir det både mer effektivt och mer kostnadseffektivt, och det är oerhört bra.

Pensionssystemet, som det är i dag, innebär att valet ska vara personligt. Vi ska få möjlighet att välja på många olika alternativ. Där har vi nu Kalle Larsson och Vänsterpartiet som vill inskränka den möjligheten. Dessutom vill ju Vänsterpartiet att pensionssystemet i sin helhet ska rivas upp. Socialdemokraterna och vänsterfalangen vill få detta att gå ihop, men jag tror inte att det går när man har så kapittalt olika åsikter om det pensionssystem som vi fem partier värnar om.

Men som vanligt tycker Vänsterpartiet att de är bäst på att bestämma över människors liv och leverne. Därför tycker de också att de kan bestämma hur pensionerna ska se ut när man blir äldre och hur de ska förvaltas.

För mig och Centerpartiet är det helt och hållet ofattbart. Individens egna valmöjligheter och självbestämmande är oerhört viktiga, framför allt när det gäller att kunna påverka hur ekonomin ska se ut när man blir äldre.

Vi har i dag, som Kurt Kvarnström från Socialdemokraterna nämnde, närmare 800 olika fonder. Jag och Centerpartiet tycker att det är bra att det finns så mycket att välja på.

Från årsskiftet när vi får en ny pensionsmyndighet får vi helt andra möjligheter. Den myndigheten ska behandla allt och handha allt som har med pensioner att göra. Myndigheten ska få bestämma över fondbytena och kostnaden för dessa. Man har sagt att det är fyra olika kriterier som ska gälla. Det första är att det naturligtvis ska vara så låg kostnad som möjligt. Det andra är att det ska uppmuntra till att byta fond regelbundet. Det tredje är att man ska ha en skälig fördelning mellan de olika alternativen. Det fjärde är att de administrativa kostnaderna inte ska vara så höga. Med det regelverket ska myndigheten själv få bestämma hur detta ska se ut.

Sist men inte minst tog Miljöpartiets Gunvor G Ericson upp miljö- och etikhänsynen. Det är en viktig fråga. Så väl som frågan från Miljöpartiet behandlas i betänkandet måste det med all tydlighet framgå att man tycker att det ska beaktas. Man skriver i betänkandet att Etikrådet, som har hand om de här frågorna, kan inkludera Sjunde AP-fonden. Med det har regeringen förtydligat att de tycker att det är viktigt med miljö och etik. Jag kan lova Gunvor G Ericson och Miljöpartiet att jag i allra högsta grad ska följa denna utveckling. Miljöfrågorna är viktiga för Centerpartiet, och de ligger mig också varmt om hjärtat.

Fru talman! Med detta vill jag tillstyrka förslaget i betänkandet och avstyrka samtliga reservationer.

Anf. 138 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Solveig Zander. Vi från Vänsterpartiet blev anklagade för att vi tycker att vi vet bättre. Ja, vi kanske är sådana ibland att vi tycker att vi vet ganska bra. Därför driver vi våra åsikter och vår politik på det sätt som vi gör. Men man kan alltid ställa en motfråga: Hur mycket vet Solveig Zander och partierna bakom pensionsöverenskommelsen? Jag ska ta ett par exempel.

Premiepensionerna har gått back sedan de infördes, 34 ½ procent förra året, samtidigt som de som förvaltar premiepensionerna har tjänat 8 miljarder kronor på att förvalta dem. Det är vad Solveig Zanders alternativ står för. Solveig Zander tycker att det är bättre än vårt alternativ. Det tarvar nog en förklaring. Varför skulle det vara bättre? Varför ska vi spekulera bort pengar på börsen och förvaltarna tjäna pengar?

Det är riktigt att vi vill göra stora förändringar i premiepensionssystemet. Det är det vi diskuterar här i dag, pensionssystemet i stort. Förändring kan gå till på två olika sätt. Det ena är att det blir som vi vill, och det röstas igenom i kammaren. I det här fallet kommer det nog att dröja några år innan det sker. Det finns ett annat sätt, och det är det som pågår just nu steg för steg, inte så stora steg ännu, men det görs ändå saker som Vänsterpartiet länge har föreslagit. Vi var först att tala om generationsfonder. Vi var först att tala om att man skulle ta avgifter vid fondbyte. Vilka andra förslag som Vänsterpartiet driver tycker Solveig Zander att Genomförandegruppen ska genomföra?

Anf. 139 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Det pensionssystem vi har är väl genomarbetat under många år. Vi har en överenskommelse mellan fem partier som har kommit fram till att det system vi har är oslagbart i dag. En av anledningarna till att det är oslagbart är att vi vill möjliggöra för människor att själva välja hur, var och när i fråga om pension. Utgående från hela livets arbetsinsats lägger man pengar i ett pensionssystem. Det är fritt från hur vi här i kammaren tycker att pensionärer ska ha det. Systemet lever sitt eget liv, för att inte kunna påverkas av vem som har regeringsmakten.

Det som Vänsterpartiet vill är att människor inte ska kunna bestämma själva, utan det ska vara färre fonder, helst inga fonder alls. Det ska inte vara ett sådant här system över huvud taget, utan Vänsterpartiet tycker att det är riksdagsledamöterna som ska bestämma över hur människor ska få sin pension. Det om någonting är för mig totalt främmande, för jag tycker inte att jag som centerpartist och riksdagsledamot ska bestämma över hur 9 miljoner människor i detta land ska få sin pension.

Jag undrar hur Vänsterpartiet har tänkt sig att man ska förvalta de pengar som folk ska få i pension.

Anf. 140 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Solveig Zander ägnade sina två minuter åt att i allmänhet prata om pensionssystemet, och sedan ställer hon en fråga. Faktum är att jag ställde ett par frågor till Solveig Zander som hon inte besvarade. En av dem var: Vilka andra förändringar tänker ni komma med så småningom som vi har varit först att föreslå?

Kanske är det som Solveig Zander och Gunvor G Ericson ska prata om här om en liten stund, nämligen att man ska ha regler för hur man ska placera och var. Det finns miljöhänsyn att ta. Vi placerar i dag i vissa sammanhang i vapenindustri. Det har vi och Miljöpartiet länge kritiserat. Är det nästa förslag som kommer på bordet? Är det nästa förändring som görs där i vart fall initiativet är taget från de partier som inte ingår?

Jag ska möjligen vara trevlig och snäll och säga att det är bra att ni lyssnar. Ännu bättre vore det förstås om vi demokratiskt beslutade om de saker som pensionssystemet handlar om.

Frågan gällde hur man ska placera. Det är väl ingen hemlighet för någon att det finns säkra och osäkra placeringar, spekulation och säkra placeringar. Det här är inga konstigheter, det vet alla som har någon kunskap om hur placeringar går till. Vi föredrar säkra placeringar framför det som är ren spekulation.

Den andra fråga som jag ställde handlade om att premiepensionerna har gått med 34 ½ procent back förra året. Sedan de startade har de också gått back. Det har kostat pensionärerna 8 miljarder kronor i förvaltningskostnader. Tycker Solveig Zander verkligen att det är ett fungerande system som vi talar om?

Anf. 141 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ett fungerande system, och jag beklagar att vi har en lågkonjunktur och hade förra året i allra högsta grad. Alliansregeringen har dock på alla sätt medverkat till att den har drabbat Sverige betydligt mindre än vad den drabbat övriga länder i Europa till exempel.

Därför beklagar jag att det har blivit lägre värden i pensionssystemet. Det var på grund av lågkonjunkturen. Det är det som är meningen, höll jag på att säga, att pensionssystemet ska följa den samhällsekonomiska utvecklingen precis som alla andra. Men det viktiga är att man ser till att så fort som högkonjunkturen igen blir verklighet får pensionärerna få del av det. Det är viktigt.

Kalle Larsson säger att man spekulerar på ett negativt sätt. Några negativa spekulationer finns inte. Givetvis placeras pengarna i fonder på det sätt som man finner är bäst. Om Kalle Larsson tycker att det är ett negativt sätt får det stå för honom. De personer som placerar våra pengar som vi sedan ska få i pension gör det utifrån det sätt som är det absolut bästa.

Kalle Larsson frågade vilka andra förslag som skulle komma från pensionsgruppen. Om Kalle Larsson bara visste hur lång agenda vi har i pensionsgruppen som vi ska jobba med! Det skulle ta mig ganska lång tid att räkna upp alla punkter, men vi förvaltar frågan på bästa sätt. Det kan jag lova.

Anf. 142 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Solveig Zander sade i sitt anförande att fler unga väljer. Men att döma av vad jag har läst och fått fram är det färre unga av dem som ska göra sitt aktiva val som väljer någon annan fond. De allra flesta hamnar i Sjunde AP-fonden i premiepensionssystemet. 98 procent av alla pensionssparare hamnar i Sjunde AP-fonden.

Jag begärde ordet med tanke på att Solveig Zander pratade om miljö-, klimat- och etikfrågorna, som jag tog upp. Talet om miljö klingar falskt när Centerpartiet går i ledband hos Moderaterna. Jag vill ställa det som står i betänkandet mot det som Solveig Zander sade. Det står på s. 13 i utskottets betänkande: "Utskottet konstaterar att Sjunde AP-fondens placeringshänsyn till miljö och etik redan är föremål för granskning och olika överväganden." Det betyder inte att de har det. "Något uttalande från riksdagens sida är därför inte påkallat", skriver ni i riksdagsmajoriteten. "Utskottet finner inte heller skäl att föreslå någon förändring av placeringsreglerna för övriga fonder inom premiepensionssystemet. Med

det anförda avstyrker utskottet motion Sf7.” Är det verkligen att vilja ta miljöhänsyn?

Prot. 2009/10:41
2 december

Anf. 143 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Gunvor G Ericson påstod att jag hade sagt att det var fler unga som valde. Jag tror inte att jag nämnde unga. Jag sade att jag höll med Kurt Kvarnström, som sade att det är betydligt fler som väljer nu. Men de unga gör det inte. Det är ett problem. Det är därför som det vi diskuterar i dag är så oerhört viktigt, för det möjliggör för de unga som inte väljer att få högre pension. Därför är det betänkande vi nu diskuterar väldigt viktigt. De som väljer är de som har kommit en bit på väg. De unga väljer inte. Sade jag det sade jag fel, eller också uppfattade Gunvor G Ericson inte mig på rätt sätt.

Gunvor G Ericson ställde en fråga om miljöhänsyn. Nu har jag inte betänkandet här, men det står där att regeringen har tittat på dessa frågor, precis som Gunvor sade. Jag, Centerpartiet och alliansen tycker att det är viktigt att man möjliggör för fonderna att på egen hand via Etikrådet – det nämndes, men nu kommer jag inte ihåg den exakta ordalydelsen – titta på hur detta ska utföras. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi möjliggör att de med det nya systemet kan titta över miljöhänsynen innan vi kommer med pekpinna, möjliggör för dem att själva hitta vägar för detta med miljöhänsyn och etik, för det är väldigt viktigt.

Anf. 144 GUNVOR G ERICSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att fonderna har spelregler. Att ni drev igenom att det skulle vara 2,5 procent i stället för 2 procent, som också diskuterades i pensionssystemet, var för att ni ville att det skulle finnas mer pengar i det finansiella systemet.

Fonderna investerar på egen hand, och vi har sett hur det går. Fonderna investerar i fossil energi till allra största del, som jag nämnde i mitt inledningsanförande. Det tror jag hänger ihop med att unga som bryr sig om miljö- och etikfrågor inte känner att de har något reellt val att göra. Skulle man bifalla Miljöpartiets förslag om att införa en fond som sätter miljö- och etikkrav före högsta möjliga avkastningskapital, även om det investeras i vapenindustri och porr, tror jag att fler unga skulle kunna göra ett aktivt val, något som man inte har reell möjlighet till i dag.

Jag vill egentligen ställa frågan till Solveig Zander mer konkret en gång till. Är Solveig Zander och Centerpartiet beredda att driva på kommitténs förslag inom regeringen att målsättningarna om att ta hänsyn till miljö, etik och andra hållbarhetsaspekter ska föras in i lagen? Kan Solveig Zander svara ja eller nej på den frågan?

Anf. 145 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Om det vore så enkelt att alltid svara ja eller nej på frågor skulle jag naturligtvis göra det, men så enkelt är det inte. Det är väl ingen händelse att alliansregeringen driver miljöfrågorna så otroligt mycket och med den emfas man gör just nu.

Det finns ett parti som har bidragit i allra högsta grad till att alliansregeringen sätter miljöfrågorna högt upp på agendan. Jag behöver väl inte säga vilket parti det är, för jag förmodar att Gunvor G Ericson förstår att

*Ändringar i
premiepensions-
systemet*

det är ett grönt parti även i alliansen. Det viktiga med alliansen är att vi kompletterar varandra, och det gör vi i allra högsta grad.

Nu ska jag läsa innantill, för det var en vänlig själ som gav mig betänkandet. Där står det att ”Första–Fjärde AP-fondernas och Sjunde AP-fondens arbete med fondernas riktlinjer för miljö genomförts på ett bra sätt”. Regeringen drar den slutsatsen, står det här. Då kan jag säga till Gunvor G Ericson, fru talman, att om detta nu inte fullföljs, om de inte utvecklar detta och ser till att ta mer miljöhänsyn i sina placeringar, då – och det sade jag precis – kommer jag att medverka till att man får en starkare skrivning på det området. Men jag tycker fortfarande, fru talman, att det är viktigt att möjliggöra för fonderna att på egen hand jobba fram detta förslag, och det står också här att detta ska ”utvecklas inom ramen för fondernas arbete i det s.k. Etikrådet”.

Anf. 146 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Bland de allra första och viktigaste välfärdsreformerna när det växer fram moderna demokratiska samhällen är som vi vet införandet av ett fungerande pensionssystem.

Detta växte fram i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet. Det var blygsamma summor i början. Men allt fler människor slapp i alla fall att lita på välgörenhet när de blev gamla. I Sverige genomfördes den första folkpensionen av Karl Staaff 1913.

Vi har genom åren insett att det är viktigt att ha ett pensionssystem som människor kan lita på och som ekonomiskt håller i bra och dåliga tider. Människor ska naturligtvis inte behöva gå och oroa sig för att de ska bli fattiga när de blir gamla. Det var därför en stor majoritet i riksdagen på 1990-talet fattade ett antal beslut om riktlinjerna för ett nytt pensionssystem. Då höll det gamla på att falla sönder och riskerade att inte klara utbetalningarna på sikt. Framtida generationer kunde inte lita på att få ett tryggt pensionssystem.

Det finns några viktiga inslag i det nya pensionssystemet, som vi nu har haft ett antal år. Det skulle vara långsiktigt hållbart och pålitligt. Det skulle ligga utanför statsbudgeten utan risk för ogenomtänkta beslut. Det skulle finnas inbyggda balanssystem, så att förhållandet mellan tillgångar och skulder blev hållbart.

Det här pensionssystemet har på många håll i världen uppmärksammats som ett väldigt välgenomtänkt och säkert system. Från vår sida i Folkpartiet känner vi väldigt stor tilltro till systemet. Det har också fungerat bra. Som helhet har de inbetalade avgifterna och buffertfondernas tillgångar täckt en successiv uppräknings. Det har lett till att pensionerna i Sverige sedan detta system infördes har skrivits upp mer än vad som skulle ha varit fallet i det tidigare pensionssystemet, detta trots en nedgång på grund av det exceptionella börsåret 2008/09, när den inbyggda balansen slår till.

Hittills, brukar man säga, hade det nya pensionssystemet räknats upp med 21,2 procent, i motsats till det gamla som hade räknats upp med 16 procent.

Här finns också möjligheten att välja fonder. Som vi har hört är det bara en liten del av pensionspengarna som får användas till det, men egentligen är det rimligt. Det är å ena sidan rimligt att vi har ett obligatoriskt system, eftersom vi inte kan hamna i den situationen att en del män-

niskor inte alls tänker på sin ålderdom och inte har någon försörjning när de blir gamla. Men vi vill å andra sidan ta hänsyn till att människor vill ha inflytande över hur de placerar en del av sina pensionspengar. Det är den kombinationen, blandningen av obligatorium och valfrihet, som är det fina med premiepensionen som finns som ett komplement i det obligatoriska pensionssystemet.

I dag har systemet fördelen att man kan strunta i att höra av sig och låta staten placera pengarna. Nackdelen är att man inte kan gå tillbaka till detta om man en gång har valt bort det. Även om många tycker att det är roligt att välja tycker jag att man ska respektera att det finns många människor som inte vill tvingas grubbla över hur de ska placera sina pensionspengar. Den möjligheten finns verkligen kvar med det nya förslag som regeringen har i denna proposition. Om jag inte väljer så väljer pensionsmyndigheten åt mig. Så enkelt är det.

Det har talats om vad det finns för säkra placeringar. Verkligheten är att det om till exempel en kommun ska placera pengar inte finns några säkra placeringar. Det är omöjligt att i förväg helt räkna ut var det är bäst att ha pengarna – på bank, i en fond eller någon form av lån. Den verkligheten lever vi i. Men enskilda människor som inte vill ska inte behöva grubbla så mycket på det.

Regeringen föreslår alltså att den som inte vill arbeta aktivt med fondplaceringar ska få pengarna placerade i en generationsfond med så liten risk som tänkas kan. Samma person ska fortfarande kunna välja det enklare alternativet, men genom att göra ett litet val mellan att ta lite större eller lite mindre risk ska han kunna placera det i en fond som är lite utanför hans egen generation. I båda fallen slipper dock den som väljer detta alternativ att över huvud taget fundera på att bygga upp fondpappersportföljer och så vidare, som man gör på fondtorget.

Det handlar alltså huvudsakligen om två förändringar för pensions-sparare: för det första att man även om man inte vill aktivt välja på fondtorget kan välja lite grann och för det andra att man faktiskt kan gå tillbaka och välja det mer passiva alternativet. Det kan nämligen komma perioder i ens liv då man tycker att man inte har tid eller för den delen lust att hålla på att titta på fondkurser och annat. Det är egentligen inte, fru talman, några dramatiska förändringar som föreslås. Som sagt finns möjligheten att påverka placeringen i den lilla premiepensionsdelen kvar, och vill man över huvud taget inte bekymra sig om att skriva ett papper till Pensionsmyndigheten eller gå in på datorn kommer Pensionsmyndigheten att välja åt en.

De reservationer vi har fått handlar dels om att ta miljöhänsyn och etiska hänsyn, och vi har redan hört i debatten att det står en del i betänkandet om detta. Vänsterpartiet vill avskaffa hela premiepensionssystemet men har inte gett något klart besked om var pengarna ska placeras. Även om det inte står i reservationen står ju Vänsterpartiet i verkligheten inte bakom pensionsreformen, utan de vill helt enkelt ha ett system som kan ändras med tillfälliga politiska beslut, där det inte finns någon garanti för att tillgångarna motsvarar utbetalningen och där det inte heller finns någon garanti för att framtidens pensionärer får en trygg pension som räcker.

Avslutningsvis, fru talman, kan vi ha många politiska motsättningar inom många områden, men det är bra att vi har en bred majoritet i de fyra

allianspartierna och Socialdemokraterna om pensionssystemet. Det är också bra att det ligger utanför statsbudgeten. Det gör att det finns väldigt goda förutsättningar för att pensionerna kommer att klara även kommande generationer av pensionärer. Vi ska vårda pensionssystemet med små förändringar och inte ta risker med stora, plötsliga och ogenomtänkta förändringar.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 147 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! I går eftermiddag vaccinerade jag mig här i riksdagen. Jag trodde att det skulle vara en injektion för denna debatt, men jag ser att det är svårt att ladda upp igen så här sent på kvällen. Jag tror faktiskt att det beror på att vi pratar om 1,55 procent av pensionssystemet. Det är klart att det kan vara exalterande att prata om 62 miljarder kronor när det handlar om 4 000 miljarder – jag vet inte riktigt.

Hur som helst: Om vi har ett obligatoriskt system dit alla är skyldiga att betala in pensionsmedel är det rimligt att man har möjlighet att styra över en viss del utan att riskera sin stora grundpension. Jag tror ändå att det är rätt så klokt. När det gäller vem som ska förvalta pengarna tror jag inte att regeringen är den bästa att göra det, utan de måste placeras på ett sätt som ger avkastning. Vi har slutat med guldmyntfot, vilket jag tror att Kalle Larsson också känner till. Vi lägger inte pengarna i en hög eller värdesäkrar dem på det viset, för så enkelt är det inte.

Som kristdemokrat tycker jag att det är viktigt att vi har en premiepensionsdel i pensionssystemet som gör det möjligt för enskilda sparare att placera en mindre del av sitt sparande i en självstyrd del av pensionen. Detta riskerar inte heller spararens grundpension om det egna sparandet skulle gå dåligt. Dessutom är jag övertygad om att framtida generationer kommer att utnyttja detta mer när de väl har etablerat sig i sin inkomst på arbetsmarknaden eller som företagare.

Som vi har hört i tidigare inlägg handlar betänkandet om en förändring av premiepensionssystemet, där vi nu inför så kallade generationsfonder i förvalsalternativet. Detta återspeglar bättre risktagande relaterat till ålder hos pensionsspararen, dock med möjligheten att göra ett eget val om man så önskar. Sannolikt kommer detta att innebära en mer positiv utveckling av premiepensionerna för den enskilde spararen, särskilt för dem som inte förväljer. Det kommer också att innebära en större kostnadseffektivitet, och jag tror att det är viktigt att vi håller nere kostnaderna för spararna. Att inte erodera deras kapital genom uttag av för stora avgifter eller genom att ha en för dyr administration är nämligen också en skyldighet. Det tror jag att vi är överens om.

En annan förändring är att vi för fondbyten vill införa en viss avgift för den enskilde i stället för som tidigare att kostnaderna för fondbyte debiteras alla sparare. I utskottets betänkande lyfts också fram att placeringen av fondmedlen ska göras utifrån vissa grundläggande etiska principer och därmed tillgodose önskemål om placeringar i miljörelaterade fonder, som Gunvor G Ericson tog upp. Det är fullt rimligt.

Fru talman! Det svenska pensionssystemet är en viktig ekonomisk trygghet för i stort sett alla svenska medborgare. Därför är det viktigt att vi som värnar systemet kontinuerligt utvecklar och förbättrar detsamma

över tid, även om Kalle Larsson kan se in i framtiden hur det skulle vara. Det är också en trygghet för medborgarna att det är en bred politisk majoritet som står bakom pensionssystemet. Det är också fristående från den årliga budgetprocessen och förhindrar politisk klåfingrighet när konjunkturer svänger.

Jag tänkte inte tala längre än så här, utan med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

14 § Ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket samt vissa luftfartsfrågor

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU7
Ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket samt vissa luftfartsfrågor (prop. 2009/10:16).

Anf. 148 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! I propositionen från regeringen som ligger till grund för det betänkande vi nu ska debattera, *Ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket samt vissa luftfartsfrågor*, föreslås att flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket överförs till ett eller flera av staten direkt eller indirekt helägda aktiebolag.

Förslaget innebär att bolaget eller bolagen ska ansvara för drift, utveckling och finansiering av sina flygplatser, vilka på sikt utgörs av det av regeringen tidigare fastställda nationella basutbudet av flygplatser. Bolaget eller bolagen ska, inom ramen för affärsmässighet, aktivt medverka till en utveckling av transportsektorn och bidra till att de transportpolitiska målen uppnås. De flygplatser som inte ingår i det nationella basutbudet bör på sikt kunna övertas av regionala och lokala intressen, till exempel kommuner, landsting eller näringslivet. Flygtrafiktjänsten vid Luftfartsverket kommer även fortsättningsvis att bedrivas i myndighetsform.

Bolagiseringen beräknas kunna genomföras tidigast den 1 april 2010.

Med detta, fru talman, har jag gett en kort introduktion till det som dagens ärende handlar om. Jag överlämnar nu till resterande delen av trafikutskottet att ge sig i kast med detta betänkande.

Anf. 149 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! Nu är det snart jul, och kanske kommer tomten på besök. Sedan blir det vår och sommar. Det är underbara tider, och jag kommer att njuta av dem alla. Men det jag längtar mest efter, fru talman, är nästa höst, september. Det gör jag inte främst för de vackra höstfärgernas skull och för att äpplet faller moget, utan därför att vi efter nästa september har en ny regering.

Vi kommer att ha en rödgrön regering, som tror på de statliga bolagen och inte omvandlar våra statliga egendomar till bolag av ideologiska

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ändringar i
premiepensions-
systemet*

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

skäl, för att på sikt sälja ut dem till marknaden. Vi har hört det förut: Vägverket Produktion och Banverket Produktion. Och nu är det dags för flyget.

Fru talman! Sverige är fantastiskt, men vi lever i ett avlångt och glesbefolkat land, och det har sina begränsningar. Vi behöver kompensera våra konkurrensnackdelar med bra vägar, snabba järnvägar, täta hamnar men även flygplatser för att kunna mötas. För många är flyget en nödvändig livlina och en del av svenskarnas internationella och nationella kollektivtrafiksystem. Därför bör målet vara att kunna komma till huvudstaden, Stockholm, på ett möte under dagen för att sedan åka hem på kvällen. Då räcker det inte med effektiva, moderna landtransporter. Vi behöver flyg som krymper avstånd och som möjliggör att vi kan ta oss snabbt fram till olika avlägsna orter i vårt land. Som jag ser det måste det vara en angelägenhet för alla i Sverige, för staten, fru talman.

Fru talman! Varje arbetad timme behövs. Dagens arbetslöshet är ett slöseri med människors kraft och ambitioner. Klarar vi inte jobben klarar vi inte ekonomin. Klarar vi inte ekonomin klarar vi inte heller välfärden.

Den höga arbetslösheten, särskilt bland ungdomar, de underfinansierade sektorerna inom offentlig verksamhet, de ökade klyftorna mellan dem som har avslutat sitt arbetsliv med pension och dem som fortfarande har ett arbete, går att åtgärda med rätt politik. Med politik går det att välja vilken väg man vill gå. Jag vill välja en väg som ger oss möjligheter, för det behövs satsningar på infrastruktur som ger jobb och fungerande kommunikationer i hela landet.

Vi måste bli fler som reser kollektivt, och transportslagen måste samverka ännu bättre för att vi ska klara miljöutmaningarna. Det behövs även bättre styrning för att motverka flygets miljöeffekter.

Vi anser att statliga flygplatser ska uppmanas till insatser som minskar koldioxidutsläppen samt att staten ska följa upp och uppmärksamma gjorda förbättringar. Här kan Sverige ligga i framkant, och flyget kan fortsatt vara en dragningskraft för nya, gröna jobb. Arlanda ses av många internationella bedömare som ett föredöme. Som första flygplats har Stockholm Arlanda Airport blivit ackrediterad i den högsta nivån i ett europeiskt program som graderar flygplatsers klimatpåverkan.

Flyget, fru talman, har skapat möjligheter, och grunden för det har varit ett pärlband av flygplatser. Men nu ändras kartan, skulle man kunna säga, genom regeringens förslag att överföra flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket till ett eller flera aktiebolag som ska ansvara för drift, utveckling och finansiering av flygplatser.

Regeringen säger – med bistånd från de borgerliga kollegerna här i kammaren – att bolaget eller bolagen kommer inom ramen för affärs-mässighet att aktivt medverka till en utveckling av transportsektorn och bidra till att de transportpolitiska målen uppnås. De flygplatser som inte ingår i det nationella basutbudet föreslås på sikt övertas av regionala och lokala intressen, till exempel kommuner, landsting eller näringslivet.

Statens skyldigheter att upprätthålla en livskraftig infrastruktur blir allt svårare när man släpper kontrollen. Det betyder att där det inte lönar sig att starta och landa ska det lokala samhället stå för notan. Flyget kommer alltså att konkurrera med vård, skola och omsorg – för inte kommer näringslivet att betala för det som inte lönar sig.

De flygplatser som i dag drivs av Luftfartsverket men inte kommer att ingå i basutbudet överlämnas i stället till hugade regionalintressenter. Om det saknas köpare ges Luftfartsverket exklusiv rätt att besluta om flygplatsen ska få finnas kvar eller inte.

Jag ser att det finns andra möjligheter. Vi socialdemokrater anser att verksamheten även framgent ska styras utifrån de transportpolitiska målen. Vi anser att det är fortsatt viktigt att se till hela flygplatssystemet, inte bara till den enskilda flygplatsen, och att det statliga driftsbidraget säkerställer ett flygplatssystem i hela landet.

Fru talman! Nästa år firar flyget 100 år. Det är alltså 100 år sedan Carl Cederström tog det första pilotcertifikatet och flög med det första svenska flygplanet. Sedan dess har svenska regioner kunnat utvecklas i takt med att de har varit möjliga att nå snabbt. Industrier har byggts upp för att bygga och utveckla flygplan.

Flyget har varit en innovationskraft i detta avlånga och glest befolkade Sverige. Därför är det jätteviktigt med en nationell helhetssyn på flygverksamheten. Flygets utveckling är oerhört viktig för vårt land, för svenska folket.

Avslutningsvis, fru talman, ställer jag mig bakom alla socialdemokratiska reservationer men väljer för tids vinnande att yrka bifall till reservation 1.

I detta anförande instämde Claes-Göran Brandin (s).

Anf. 150 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! Vi debatterar nu trafikutskottets betänkande nr 7, som dels behandlar regeringens proposition om ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket, dels 13 motioner från den allmänna motionstiden. Jag kommer att uppehålla mig ganska mycket vid just regeringens proposition och förslaget till bolagisering, medan min efterföljare på talarlistan kommer att prata lite mer om de motioner från den allmänna motionstiden som behandlas i betänkandet och reservationerna.

Fru talman! Vänsteroppositionen har här framfört sina åsikter. Mycket känner vi igen från tidigare debatter, inte minst från den vi hade för bara någon vecka sedan om bolagisering av Banverket Produktion. Men låt mig först berätta lite om Luftfartsverket.

Luftfartsverket har under åren genomgått flera förändringar. Det blev en självständig myndighet 1995 för att två år senare bli ett affärsverk. Den 1 januari 2005 övergick myndighetsuppgifterna till den nybildade Luftfartsstyrelsen, numera en del av Transportstyrelsen. Detta var viktigt för att skilja mellan myndighetsroll och produktionsroll och för att anpassa den svenska strukturen till organisationen i övriga EU-länder. Det tyckte den dåvarande socialdemokratiska regeringen, som genomförde det här beslutet. Luftfarten är, till skillnad från övriga trafikslag, mer styrd av internationella regler, lagar och överenskommelser.

I dag består Luftfartsverket av två huvuddelar: flygtrafiktjänsten och flygplatsverksamheten. Flygtrafiktjänsten omfattar trafikledningen för flygningar utanför flygplatsområdena och självklart också för flygningar på och i närheten av flygplatserna. Den verksamheten styrs till stora delar av regler på EU-nivå. Flygplatsverksamheten ansvarar för driften, ut-

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

vecklingen och finansieringen av Luftfartsverkets flygplatser, i dag totalt 16 stycken.

Intäkterna består av två huvuddelar: avgifterna för flygtrafiken, som utgör ca 60 procent, och den resterande delen är kommersiella intäkter, som utgör en allt större del av verksamheten. Totalt omsatte Luftfartsverket nästan 7 miljarder kronor 2008, där flygplatsverksamheten var den största delen på drygt 4,6 miljarder.

Nu är det dags att ta nästa steg i utvecklingen av Luftfartsverket. För oss i alliansen är det viktigt med effektiva myndigheter och att staten koncentrerar sig på kärnuppgifterna. I betänkandet betonar vi i utskottsmajoriteten behovet av gränsdragningen mellan förvaltning, politik och marknad. Driften av flygplatser anser vi inte tillhöra statens kärnuppgifter. Det finns nu förutsättningar och fördelar med bolagisering av flygplatsverksamheten.

Vi i utskottsmajoriteten ställer oss alltså bakom regeringens förslag om att föra över flygplatsverksamheten till ett eller flera av staten helägda aktiebolag, medan flygtrafiktjänsten även fortsättningsvis föreslås vara kvar i myndighetsform. Det är lämpligt med en delning i två fristående former då förutsättningarna för dessa båda verksamheter är olika. På detta sätt kan de utvecklas var och en på bästa sätt.

I Västeuropa drivs allt fler flygplatser i aktiebolagsform, och man har också avskilt flygtrafiktjänsten från flygplatsverksamheten. Regeringens förslag grundar sig på den utredning som presenteras i betänkandet *Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatssystemet*, men redan 1999 konstaterades det i en utredning utförd på uppdrag av den dåvarande socialdemokratiska regeringen att en bolagisering av Luftfartsverkets produktionsverksamhet skulle ge flera fördelar, till exempel ökad internationell konkurrensförmåga och ökad kundnytta.

Flyget är viktigt för att tillgodose behovet av långväga resande både inrikes och utrikes. Flyget är väldigt viktigt för den regionala tillväxtpolitiken i Sverige, och statens ansvar är att säkerställa den interregionala tillgängligheten i hela landet. Riksdagen har redan tidigare ställt sig bakom regeringens förslag om ett nationellt basutbud av tio flygplatser som ska utgöra stommen i det svenska flygplatssystemet. I dag ansvarar Luftfartsverket som sagt för totalt 16 flygplatser. De flygplatser som inte ingår i det redan beslutade nationella basutbudet bör på sikt kunna tas över av regionala och lokala intressen om man regionalt och lokalt bedömer att flygplatsen fyller ett viktigt behov. Flera flygplatser ägs och drivs redan i dag av andra än Luftfartsverket.

Vi i alliansen i utskottet konstaterar i betänkandet att det finns flera övervägande skäl som talar för en bolagisering. I huvudsak uppfylls de kriterier som riksdag och regering tidigare har ställt sig bakom när det gäller bolagisering av affärsverksamheter inom myndigheter. Förutsättningarna för konkurrensneutralitet kommer att öka genom att risken för underprissättning och korssubventionering elimineras. Det är grundläggande saker för att riktig konkurrens ska råda på en marknad.

Vår uppfattning är också att marknadsmässiga avkastnings- och soliditetskrav inte behöver stå i konflikt med konkurrenskraftiga och låga flygplatsavgifter.

Flygplatsverksamhetens kommersiella intäkter påverkar resultatet alltmer och utgör nu 40 procent av de totala intäkterna. En förstärkning

av denna utveckling och en förutsättning för att den ska fortsätta är att verksamheten bedrivs i bolagsform.

Fru talman! Att flygplatsverksamheten bedrivs i bolagsform behöver inte stå i konflikt med uppgiften att bidra till att de transportpolitiska målen uppfylls, som oppositionen hävdar i sin reservation. Genom lagstiftning kan politiken reglera en rad olika frågor rörande flygplatserna och verksamheterna. Vi i alliansen anser att en bolagisering i stället ger möjlighet att skapa en effektiv och lönsam verksamhet som aktivt kommer att medverka till utveckling av hela transportsektorn. Konkurrensutsett verksamhet bör bedrivs i bolagsform för att undvika snedvriden konkurrens och för att ge ökade incitament för kostnadseffektivitet.

De ekonomiska konsekvenserna vid en bolagisering brukar också diskuteras. Här kan konstateras att det i detta fall inte behövs något kapitaltillskott för att genomföra bolagiseringen.

Fru talman! Med föreslagna förändringar får nu både flygplatsverksamheten och flygtrafiktjänsten bättre möjlighet att utveckla sina respektive verksamheter på bästa sätt. Staten koncentrerar sina kärnuppgifter. Vi kan också med detta få fram ett arbete som leder till effektivare myndigheter. Vänsteroppositionen har reserverat sig. I stället reserverar man sig även här mot bolagisering, mot utveckling och mot konkurrens på transportområdet.

Jag har här anfört de argument och skäl som finns för en bolagisering. Jag kan också konstatera att reservationen ger tydligt besked om att Socialdemokraterna nu alltmer svänger vänsterut. Ni är emot bolagisering. Ni är emot konkurrens, och ni är emot förändringar. Men tidigare, när ni själva hade makten, lät ni och agerade ni annorlunda.

Ni socialdemokrater genomförde när ni hade makten flera viktiga och betydelsefulla bolagiseringar, till exempel av Statens järnvägar. Det var också ni socialdemokrater som i budgetpropositionen för 2004, då för övrigt Lena Hallengren, ordföranden i trafikutskottet, satt med i den regering som lade fram förslaget, tyckte att det var viktigt att skilja på myndighetsrollen och produktionsrollen för Luftfartsverket, vilket jag tog upp tidigare i mitt anförande.

Fru talman! I betänkandet behandlas också 13 motioner från den allmänna motionstiden som rör en rad olika frågor, bland annat miljö, jämställdhet och flygplatssystemet. Jag tänkte bara lite kort kommentera dem, för Christer Winbäck kommer som sagt att gå in lite djupare på dessa delar.

Miljö och jämställdhet är viktiga frågeställningar också för luftfarten, liksom för övriga trafikslag. Det behövs ett ständigt pågående miljö- och jämställdhetsarbete även inom flyget. Dessa frågor finns väl integrerade i den nya målstruktur för transportpolitiken som riksdagen beslutade om före sommaren.

Oppositionen har lämnat in sju reservationer som rör de 13 motionerna, och det spretar en hel del mellan partierna i åsikterna om flygets framtid i Sverige. Miljöpartiets åsikt är att inrikesflyg söder om Sundsvall är att betrakta som onödigt. Som jag uppfattar det är väl egentligen Miljöpartiets vision att vi inte behöver något flyg alls inom Sveriges gränser.

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Vidare framför Miljöpartiet att driftsbidrag inte bör utgå till flygplatser som ligger närmare än tre timmars restid från centrala Stockholm – tvärtemot vad Socialdemokraterna anför. Socialdemokraterna menar i stället att fler flygplatser än de som har beslutats ingå i det nationella basutbudet borde säkras finansiellt stöd och statligt ansvarstagande. Jag får faktiskt inte detta att gå ihop.

Fru talman! Det vore verkligen intressant, inte bara för mig och andra här i kammaren utan framför allt för alla väljare därute, att få veta vad som är den samlade vänsteroppositionens politik när det gäller flyget och dess framtid i Sverige. Vi i alliansen arbetar för ett långsiktigt hållbart transportsystem som omfattar alla fyra trafikslagen. Vi anser att flyget fyller en viktig funktion för att hela Sverige ska leva och fungera, och vi ser utvecklingsmöjligheter för att på bästa sätt skapa en väl fungerande transportsektor också inom luftfartsområdet.

Fru talman! Med dessa ord vill jag avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 151 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Fru talman! LFV har tydliga politiska uppgifter och mål och bör därför inte bolagiseras. Vi menar att LFV har tydliga politiska uppgifter och mål och att kriterier för när det är lämpligt att bolagisera verksamheten därmed inte är uppfyllda.

Det nya bolaget kommer i praktiken att få ensamrätt att driva flygplatser i Sverige. Och eftersom driftsbidraget fortsatt ska betalas ut kommer en monopolstruktur kombinerad med ett statligt driftsbidrag att uppstå.

Ytterligare ett konkurrenshinder är flygplatsverksamheten. Den präglas av skalfördelar och systemeffekter, vilket gör att det är nödvändigt med korssubventionering, vilket, fru talman, visar på en totalt motsatt uppfattning i förhållande till alliansen.

Man ser det som en risk som ska elimineras.

Fru talman! Jag skulle vilja ställa frågan till Malin: Hur kommer detta att skapa fungerande konkurrensvillkor?

Anf. 152 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Ja, det står helt klart att vi har totalt motsatta uppfattningar när det gäller den här frågan.

Jag skulle gärna vilja blicka tillbaka till 2004 och till den budgetproposition som Socialdemokraterna då lade fram: ”Regeringen anser att den grundläggande rollkonflikten ligger i att Luftfartsverket bedriver både myndighets- och produktionsverksamhet. Myndighetsverksamheterna styrs av samhälls- och transportpolitiska mål medan produktionsverksamheterna till stor del styrs av företagsekonomiska mål.”

Du får gärna kontrollera. Det står på s. 97 i budgetpropositionen 2003/04:1.

Där anförde regeringen vidare att Luftfartsverket som tjänsteproducent är part på en marknad med andra aktörer, till exempel flygbolag, kommunala och privata flygplatser.

Jag tycker att det låter som att ni socialdemokrater har *en* syn på saken när ni sitter i majoritetsställning eller när ni sitter i regeringen och genomför förändringar och en annan när ni sitter i opposition.

Jag tycker att det är ett märkligt agerande från er sida. Frågan är om detta är bevis på ett allt större inflytande från Vänsterpartiet på den socialdemokratiska politiken.

Ska man ha en väl fungerande konkurrenssituation måste man också se till att spelreglerna blir lika för samtliga parter.

Flyget och luftfarten är inte isolerade till just de svenska förhållandena, utan man agerar på en internationell marknad. Ni har ju själva konstaterat i era beslut tidigare att en bolagisering skulle stärka den internationella konkurrensen och öppna för verksamhetsutveckling som skulle kunna gynna luftfarten inom Sverige.

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Anf. 153 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Fru talman! Regeringen har alltså bekänt färg. Om man så tydligt, som regeringen har gjort, reducerar LFV till vilket företag som helst undrar jag: Vad finns det för anledning att ha kvar det nya bolaget i statlig ägo?

Det handlar uppenbarligen bara om att generera vinst, 8 procents avkastning på eget kapital, som det uttrycks i regleringsbrevet. Har man gjort den tolkningen av LFV:s uppdrag kan jag inte se att det finns någon anledning att fortsätta att äga. Eller har jag fel?

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Malin Löfsjögård: Är detta ett första steg? Och när kommer propositionen om privatisering?

Anf. 154 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Nu dök Socialdemokraternas standardfråga upp: När kommer privatiseringen?

Det som finns angivet i den här propositionen är att vi nu bolagiserar. Det står ingenting om privatisering. Det är ingenting som diskuteras över huvud taget.

Vi vill se till att föra över själva produktionsverksamheten inom Luftfartsverket till ett eller flera statligt ägda aktiebolag för att få större fokus på och utveckling av verksamheten. Då får vi nämligen större möjlighet att bland annat utveckla när det gäller de kommersiella intäkterna, som har visat sig vara alltmer viktigt vid driften av flygplatser.

Vi vill eliminera korssubventioneringen och få till en bättre och konkurrensneutral marknad. Det är otroligt viktigt att vi får bort den snedvridna konkurrenssituationen.

Vi anser inte att drift av flygplatser tillhör statens kärnuppgifter. Statens uppgift är att se till att vi har ett flygplatssystem, att vi har säkrat att vi har ett nationellt utbud, att vi får flyg till hela landet. Men själva driften är någonting som någon annan faktiskt kan sköta bättre än staten.

Detta är också den utveckling som sker i Europa och som sker i Norden. Förra veckan, tror jag, gick Finland in med beslut om att bolagisera motsvarigheten till Luftfartsverket i Finland. Det är alltså den utveckling som sker i Europa och i Norden. Vi anpassar oss till detta. Och det kommer att öppna sig en större marknad på internationell nivå som kommer att gynna flyget i Sverige och Europa.

Anf. 155 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig lite grann vid miljöfrågorna. Jag tycker att de är väldigt viktiga att diskutera när vi pratar om flyget.

Det är intressant att se hur reservanterna – s, v och mp – skiljer sig åt i sina reservationer när de pratar om flygfrågor. Vissa reservanter tycker att flyget endast ska tas när det är oundgängligen nödvändigt. Vem protesterar mot det? Men det är upp till resenären att avgöra detta.

Miljön är viktig. Därför ska vi agera för att minimera alla utsläpp, så långt det är rimligt, oaktat vilken sektor det är. Transportsektorn är en sektor, och flyget är en del av den. Det finns också andra sektorer som behöver se över utsläpp. Här ska vi prata om flygets ansvar och det som görs.

I reservation 2 från Socialdemokraterna pratar man om vikten av ett aktivt miljöarbete. Men jag tycker att man har ganska lågt ställda förväntningar. Man anser att man ska uppmana statliga flygplatser att vidta åtgärder och att staten ska följa upp och uppmärksamma gjorda förbättringar. Men, vad då: beordra? Vi äger dem ju. Och varför endast statliga? Vi har regionala, kommunala och privata flygplatser. Vi kan på olika sätt se till att de följer regelverk och framför allt får incitament att göra miljöförbättringar.

Själv är jag ordförande för ett kommunalt flygplatsbolag. Vi har miljöpunkten på varenda styrelseagenda. Det har vi haft sedan ett år tillbaka. Vi pratar mycket om miljöfrågorna.

Det handlar inte bara om att se till att flygrörelserna och flygplanen blir bättre. Det handlar också om att se hela kretsloppet runt flygplatser och annat.

Det kom en branschtidning i dag i era fack. Det finns andra som har kommit de senaste dagarna. I vartenda nummer finns i dag miljöfrågan som en av de absolut viktigaste på agendan. Jag tycker att det är viktigt.

Arlanda har nyligen fått ett miljöomnämmande som den flygplats som för närvarande jobbar bäst i världen med klimatfrågor. Det finns många andra också.

Jag tycker att det är viktigt att konstatera att miljöfrågorna på olika sätt ska bejakas. Men det handlar om att vi ska ge incitament till branschen på olika sätt. Branschen själv ser det som en överlevnadsfråga. Man får kritik. Det är berättigat många gånger. Men man jobbar seriöst och strukturerat med frågorna.

Flygbranschen har tagit fram tio punkter för hur man ska förbättra sitt miljöarbete. Det handlar om gröna inflygningar, raka flygvägar, som vi jobbar med i hela Europa och i världen i övrigt, och effektivare motorer. Vi har Volvo Aero som jobbar med att ta fram andra och lättare motorer än vi har i dag och bättre komponenter.

Det innebär att vi med forskning och utveckling, där vi är världsledande i Sverige i många delar, också jobbar för att få bättre och lättare motorer och lättare komponenter i flygplan. Därmed drar de mindre bränsle.

Alternativa bränslen är också en intressant diskussion. Där har man rätt långt kvar, men man håller ändå på att jobba med alger och annat som gör att man kommer att klara detta på sikt.

Lars Mejern från Socialdemokraterna pratade tidigare här. Jag skulle vilja stämma in i delar av det han sade. Men tyvärr kan man inte trycka på knappen för att delvis instämma. Du sade att flyget är viktigt och att man behöver använda detta. Jag håller med om det. Därför är det extra viktigt att konstatera att några av era samarbetspartner tycker annorlunda.

Nu är varken v eller mp här i dag så jag har svårt att angripa dem men måste ändå ta upp några saker som jag tycker är viktiga i debatten. Miljöpartiet säger genom Karin Svensson Smith att all persontrafik söder om Sundsvall kan utföras med tåg senast 2020. Vad säger Brandin om att göteborgarna ska åka tåg upp till Arlanda för att ta flyget ut i världen?

Vad säger Lena Hallengren och Krister Örnfjäder om att lägga ned Kalmar Airport som förra året 177 734 passagerare flög ifrån? Det är en ökning med 2 procent från året innan. Det är mycket charter. Allt pekar åt rätt håll där, även om man just nu i finanskrisen har haft lite sämre siffror.

Värmland har, Lars Mejern, som du själv påpekade nyss behov av en god flygtrafik, eftersom det på många ställen inte finns alternativ som går tillräckligt snabbt för att man ska komma dit man vill. Flyget finns och måste utvecklas. Därför ser vi med oro på de samarbetspartner som ni har i en rödgrön koalition. Ni får kämpa för att få flyget på ett bra sätt för Sverige.

Väljarna vill ha besked om ni kommer att gå med Miljöpartiet och Vänstern och lägga ned flygplatser eller om ni kommer att tycka som vi, att vi ska utveckla flygplatssystemet till något som är bra och fungerar som en del av infrastrukturen i Sverige. Som sagt, väljarna vill ha besked.

Jag ser fram emot, Krister Örnfjäder, ditt kommande inlägg. Ska du resonera runt nedläggning av Kalmar flygplats eller ska du se till att den blir en fortsatt vital del av flygplatssystemet i Sverige?

Vi ska använda flyget när det är rimligt. Vi ska bekämpa flygets utsläpp med ekonomiska incitament, vid behov med lagstiftning, men vi kan inte döda flyget. Vi använder det, inte dagligdags. Det är inte det man använder till arbetspendling. Vi använder det när vi behöver det. Det handlar om semesterresa, affärsflyg eller annat med betydande tidsvinster eller platser som är omöjliga eller svåra att nå på annat sätt.

Låt oss ge flyget en möjlighet att utvecklas till att bli bättre och miljövänligare. Jag avslutar med vad vår miljöminister Andreas Carlgren sade i en interpellationsdebatt våren 2007 här i kammaren: Vi ska inte jaga flyget, men vi ska jaga flygets utsläpp.

Det är en ganska bra sammanfattning av miljöfrågorna. Där tror jag faktiskt att vi är eniga.

Anf. 156 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Fru talman! Vad det gäller miljöfrågan håller jag med om en hel del av vad Christer Winbäck säger. Men vi socialdemokrater ser kraften i att använda det vi äger tillsammans för att göra det bättre för alla. Till skillnad från den moderatledda regeringen vill vi inte avhända oss möjligheten att styra genom att avhända oss vissa verksamheter.

Vi socialdemokrater tycker att det är oansvarigt att man inte tar ansvar för Sveriges luftburna kollektivtrafik. Det nya bolaget kommer i praktiken att få ensamrätt att driva flygplatser i Sverige. Genom att man fortsättningsvis betalar ett driftsbidrag innebär detta en monopolstruktur kombinerat med statligt driftsbidrag.

Alliansen tycker att vi tjuvar om privatiseringen. Det är för att vi aldrig får något svar.

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Fru talman! Det skulle vara intressant att höra varför man genomför denna bolagisering.

Anf. 157 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Vi är inte på något sätt ensamma i Sverige, Lars Mejern, om att bolagisera den här typen av verksamhet. Det är vanligt i Europa och andra ställen i världen. Ni lyckades hitta några exempel på länder där man inte har gjort detta i er reservation.

Men ska man renodla en verksamhet är bolagisering ett sätt som är ganska bra att göra det på. Det innebär inte att vi måste avhända oss regelverk och annat som finns om hur det ska fungera.

Vi tycker att det här uppfyller de mål som vi sätter på flygverksamhet. Bolaget, som Luftfartsverket nu kommer att bli, kommer att sköta detta. Vi som ägare ger också instruktioner som gör att vi kan följa upp det som vi anser att de ska göra. Vi ser inget motsatsförhållande i den delen.

Anf. 158 LARS MEJERN LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja kommentera enigheten och samsynen i oppositionen som Christer tog upp. Vi har en gemensam reservation som säger nej till bolagiseringen. Det är det vi diskuterar.

För de långväga transporterna har flyget en jätteuppgift. Därför är det helt orimligt att driften av vissa flygplatser ska vara ett regionalt ansvar och inte statligt.

Fru talman! Vad säger vi till de kommuner och kommunalråd som redan i dag har tvingats att göra nedskärningar inom skolan, äldreården, socialtjänsten och barnomsorgen på grund av att det är svårt att få ekonomin att gå runt? Nu får de ytterligare bördor på sina axlar genom att de får ta över kostnaden för flygplatser och infrastruktur.

Anf. 159 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Det var många frågor som Lars Mejern ställde. Det finns ett antal flygplatser i Sverige som fungerar på ett bra sätt och ger ekonomiskt tillskott till staten. De ingår till vissa delar i det nya statliga flygplatssystemet med de tio nationella flygplatserna.

En och annan av de flygplatser som finns i Sverige i dag kommer kanske inte att finnas i framtiden av olika skäl. De ligger för tätt inpå varandra eller det finns andra förbindelser.

Jag är inte på något sätt motståndare till tåg. Min egen flygplats i Skövde är en av dem som har konkurrerats ut delvis av tåget. Jag tycker att det är bra att tåget finns.

Där man anser, i en kommun eller region, att flygplatsen är viktig är det angeläget att man får svara för att den fyller ett syfte och kanske betala för att den ska finnas. Det finns alltid undantag. Vi har uppköpta flygtjänster till glesbygder. Det får man ta i särskild ordning, tycker jag.

Man får se till de flygplatser som finns. Det är inte säkert att alla flygplatser kommer att finnas i framtiden.

Vi vet att Luftfartsverket nu säljer ut sex flygplatser. Där diskuterar kommunen eller regionen om de ska ta över. Det ska ske, tycker jag, på mer marknadsmässiga villkor, där man ser att flygplatsen genererar ett

tillskott till kommun och region eller att den annars fyller en så pass betydelsefull roll för den regiondel den betjänar så att den ska finnas där.

Flygplatser gynnar i många delar tillväxten. Gynnas tillväxten blir ekonomin bättre. Då får man mer pengar till vård, skola och omsorg.

Anf. 160 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag har anmält mig till den här debatten för att diskutera bolagiseringen av Luftfartsverket ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Det är väl tur det, för de borgerliga ledamöterna har inte sagt ett ord om regionalpolitik så här långt.

Jag vill meddela att jag instämmer i Lars Mejern Larssons yrkande.

Fru talman! Jag är förvånad men inte överraskad att ännu en gång få se att alliansregeringen inte tar regionalpolitiska hänsyn när de genomför sin politik. Här får vi ännu en gång se en bolagisering som görs på ideologiska grunder av den borgerliga regeringen.

Det är en bolagisering och ett beslut där moderater, folkpartister, kristdemokrater och inte minst centerpartister ännu en gång saknar förmåga att inse hur ett enskilt beslut – det är dubbelsidigt manus, jag ber om ursäkt – påverkar de regioner som utsätts för den försämring som förslaget innebär.

Fru talman! Jag hade möjlighet att träffa organisationen Småkoms arbetsutskott nu på förmiddagen. Det är en organisation som består av små kommuner i samverkan. De kommer till riksdagen med jämna mellanrum för att diskutera med oss riksdagsledamöter från alla partier om frågor de tycker är angelägna. På sin höstkonferens gjorde de ett uttalande med följande överskrift: ”Säg nej till statens reträtt från landsbygden”.

Jag tycker att den rubriken mycket väl beskriver den situation som råder och att den kan användas även när det gäller andra beslut och inom områden som inte är landsbygd.

Fru talman! Dagens ärende är ett sådant. Det handlar om att staten ska dra sig tillbaka. De borgerliga partierna vill flytta över ansvaret till regioner, kommuner, landsting och privata utövare, ja, det ska bli snart sagt vad som helst utom statligt ansvar och engagemang.

Jag vill därför fråga de borgerliga ledamöterna i trafikutskottet: Träffar ni dessa företrädare för Småkom? Hör ni vad de säger?

Om svaret är ja på de här två frågorna, varför fortsätter ni då på den här vägen där ni utsätter kommuner och regioner för ökade påfrestningar oavsett vilka förutsättningar som råder?

Fru talman! Jag har inför det här mötet även tittat på många av de remissvar som kommit in till regeringen med anledning av infrastrukturplaneringen. Där kan man se att luftfarten betraktas som en viktig del i regioners och kommuners förutsättningar för goda kommunikationer och utveckling. Har ni pratat med era partikamrater på de här platserna? Har ni hört vad de säger och vilka synpunkter de har skickat in i sina remissvar?

Om svaret är ja på de här frågorna, varför minskar ni då på statens engagemang och tvingar på de här olika kommunerna och regionerna ett ökat ansvar i stället för att även i fortsättningen anse att staten har ett ansvar för de här områdena och inom det här transportslaget?

Prot. 2009/10:41

2 december

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Vi hade i Sverige en gång ett sätt att beskriva den statliga regionalpolitiken. Vi sade att hela Sverige ska leva. Under den borgerliga alliansregeringen är det inte så längre. Nu ska varje kommun och region klara sig själv, oavsett behov och förutsättningar. Förslaget till beslut från de borgerliga ledamöterna i trafikutskottet är ytterligare ett bevis på det.

Fru talman! Jag ska ta tillfället i akt och svara på några synpunkter och frågor som har ställts från talarstolen av de borgerliga ledamöterna.

Man pratar om kärnverksamhet. Var slutar det ansvarsområdet? Är det den gamla staten vi ska ha tillbaka, det man började med en gång i tiden? Är det där någonstans gränsen går för vad som är kärnverksamhet? Anser man inte längre att det är bra om hela Sverige kan utvecklas?

Man pratar om s och tidigare socialdemokratisk politik, men man sätter den information man har helt ur sitt sammanhang.

Man pratar om korssubventionering. Det var väl inte så konstigt. Vi har alltså haft ett system som har varit uppbyggt på att vi skulle ha ett antal statliga flygplatser för att möjliggöra för personer, oavsett var de bor i Sverige, att kunna ta sig till och från Stockholm över dagen och tillbringa åtta timmar här. För att klara det är man tvungen att se till att de flygplatser som inte bär sina egna kostnader får del av det här korssubventioneringssystemet.

I den här handlingen som nu regeringen och de borgerliga ledamöterna står bakom pratar man själv om det, fast man nämner bara Luftfartsverkets direkta andel till de kommunala flygplatserna.

Christer Winbäck ställde en fråga om jag inte anser att Kalmar flygplats ska vara kvar. Jo, det ska den, för den fyller precis den funktion som vi har uttalat från talarstolen och som vi har tagit beslut om. Det går nämligen inte att ta sig från Kalmar upp hit till Stockholm med det system vi har i dag, och om jag tittar på det utkast, eller vad jag ska kalla det för, som ni har skickat ut i Sverige i dag till hur de framtida investeringarna ska ske mellan 2010 och 2021 så inte lär det bli bättre.

Christer Winbäck pratar också om marknadsmässiga villkor. Vadå för marknadsmässiga villkor? Vad är det för flygplats som ska konkurrera med de flygplatser man nu diskuterar? Hur ser flygplatssystemet ut i Sverige i dag? Ligger flygplatserna bredvid varandra så att det kommer att vara en konkurrenssituation?

Nej – Sverige har inte så många flygplatser så att man konkurrerar med varandra. Det ni pratar om att ni vill uppnå finns det alltså inga förutsättningar för, eftersom vi är för glest befolkade och har ett för lågt passagerarunderlag. Det har i sin tur inneburit att antalet flygplatser är väldigt litet.

Som avslutning kan jag nämna att jag tycker att i princip har varje flygplats som vi har i dag och som ingår i inrikes- eller utrikessystemet en funktion att fylla. Den funktionen har de att fylla ända tills det finns ett bättre alternativ som man i så fall som resenär kan använda sig av. Men då gäller det att ni satsar på att bygga upp dessa alternativ.

Anf. 161 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Kiruna, Luleå, Ronneby, Visby, Åre, Östersund – fem av de tio flygplatser som finns i det nationella flygplatssystemet är sådana som man skulle kunna säga ligger i glesbygd eller långt från Stockholm

och de centrala naven. Vi blir här anklagade för att inte ta regionalpolitisk hänsyn, men jag tycker att detta snarare visar på motsatsen.

Krister Örnfjäder pratar om dubbelsidig utskrift; jag skulle snarare vilja säga att jag tolkar det han sade lite dubbelsidigt. Det är ändå så att den utredning som Socialdemokraterna själva gjorde för ett antal år sedan i den här frågan väldigt tydligt visade det som vi från den borgerliga sidan nu har framfört.

Jag skulle fortfarande vilja ställa en fråga med tanke på de flygplatser som Krister Örnfjäder säger inte är så många i Sverige. Om man undantar de privata flygplatserna och de mindre allmänflygplatserna, som är hur många som helst, har vi 42 flygplatser i Sverige som trafikeras på olika sätt. 15 av dessa har drivits av Luftfartsverket. Tre var militära flottflygplatser där flygtrafiken administreras av Luftfartsverket.

Vi har många flygplatser. Jag säger inte att någon av dem är onödig. Det jag säger är att det driftsbidrag som Krister Örnfjäder pratade om ju finns kvar fram till 2011. Från 2012 är det tänkt att de ska gå över till regionen och motsvarande andra huvudmän som i sin tur får avgöra huruvida flygplatserna ska ha eller inte ha bidrag utifrån vilken nytta man tycker att de gör för den egna regionen. Jag tror att det är viktigt att konstatera att staten inte ska bestämma allt i alla detaljer.

Anf. 162 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag börjar från slutet.

Det där var väl ett jättebra exempel från Christer Winbäck på hur man från den borgerliga regeringens sida avlövar kommunerna och regionerna de ekonomiska förutsättningarna. För att de ska kunna ha kvar de här flygplatserna måste de ta av sina regionala pengar. Tidigare har man alltså fått ett bidrag till den här verksamheten. Nu ska det gå in i den här potten. Det innebär att man alltså kommer att ta från de regionala pengarna för att flygplatserna efter 2012 ska ingå i samma pott som man i dag ska använda för att betala det regionala vägnätet. Det var väl ett jättebra exempel på hur man inte ska bete sig.

Ja, vi har 42 flygplatser, men det kanske hade varit på sin plats att Christer Winbäck hade talat om vilken sorts verksamhet som respektive flygplats står för. Det är ju som att jämföra äpplen och päron. Att de har flygplatser där plan startar och går upp och ned är en sak, men vad är det för syfte med själva flygplatsen? Vad är det för kundunderlag som de betjänar? Det är någonting helt annat. Hur många av de här flygplatserna har exempelvis utrikestrafik? Det kanske skulle vara intressant att veta för en person som lyssnar på det här och inte har en aning om hur strukturen ser ut.

Om du nu har åsikter om vad det var vi kom fram till i vår utredning och varför vi inte har verkställt den, varför inte redovisa resultatet i stället för att prata i gåtor? Du skulle kunna säga att det gjordes en utredning som var klar 2004, precis som om du skulle kunna luta dig mot det resultatet. Men det kan du inte, för vi förverkligade inte det.

Anf. 163 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på Krister Örnfjäder. Vi har några saker gemensamt. Det är att vi vill utveckla flygtrafiken i Sverige på olika sätt. Det som jag tycker skulle vara rätt intressant att höra är hur

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Krister Örnfjäder och Socialdemokraterna ska försöka hitta någon form av samarbetsformer i detta med v och mp som snarare vill avveckla det hela.

Krister Örnfjäder säger att vi avlövar kommunerna pengar. Så är det ju inte. Tanken är att pengarna ska gå till de delar som vi i dag ger driftsbidrag till i kommuner och regioner. Där ska man själv besluta hur man vill använda pengarna. Det är inte vi som ska besluta huruvida flygplatsen ska finnas kvar och det ska finnas mindre pengar till vägen som går till och från staden i regionen utan det är de själva som ska besluta om detta. Då är det bättre om de får disponera pengarna och fatta beslut så att pengarna går dit där man tycker att de gör bäst nytta.

Vill man sedan lägga ned en flygplats eller utveckla den är det upp till regionen eller motsvarande att göra detta. Jag tycker att det visar på en större lyhördhet att de själva får ta det initiativet.

Syftet med de olika flygplatserna frågade Krister Örnfjäder efter. Självklart är syftet med många flygplatser att resenärer ska kunna ta sig till ett nav, många gånger till Stockholm–Arlanda eller till Göteborg–Landvetter för att kunna flyga vidare om man ska utrikes. Alternativet är att flyga inom Sverige. Därför är det extra viktigt att konstatera att det samarbete som ni har med Vänstern och Miljöpartiet, där man säger ”inga flygplatser söder om Sundsvall”, innebär att på den karta jag håller i handen är det ganska många flygplatser som försvinner, Krister Örnfjäder. Det vore intressant att höra hur ni tänker förklara för de väljare som bor i de här landsdelarna att de här flygplatserna inte ska vara kvar eftersom ni ska samarbeta med v och mp.

Anf. 164 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag kommer inte att leverera det budskapet. Det är det enkla svaret på den frågan. Jag kommer att leverera budskapet att vi ska ha kvar de flygplatser som vi behöver ha för ett väl fungerande transportsystem i Sverige. Det är det budskap som jag kommer att lämna.

Det var det vi gjorde under förra perioden också när vi samarbetade med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Då hade de också sina egna planer och vi hade våra. Du måste vara mycket väl medveten om att jag framförde exakt samma åsikt då till ledamöterna för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi är inte intresserade av att lägga ned den verksamhet som behövs för att ha goda kommunikationer.

Tillbaka till ekonomin! Jag tycker att man kan acceptera väldigt stora förändringar i olika system. Men om det är så att man förändrar system och exempelvis vill att kommuner och regioner själva ska kunna ta initiativ och prioritera vilket av olika transportsystem som gör störst nytta ska man också se till att de har pengar till det. Inom ramen för det system som ni håller på att bygga upp nu blir det inte mer pengar utan det blir mindre pengar, därför att ansvarsområdena ökar. De ökar inte i takt med de här resurserna utan de ökar mycket mer än i takt med resurserna. De här två sakerna går inte hand i hand.

Om ni hade tagit på er att se till att det fanns pengar så att det gick att göra de här avvägningarna hade vi inte klagat. Om jag nu tar Kalmar län som ett exempel kan jag peka på att vi kommer att få använda de regionala pengarna för att betala till flygplatserna. Vi har två. Inte nog med det,

vi får ta av de regionala pengarna för att lägga på de två järnvägar som vi har i Kalmar län därför att det krävs medfinansiering.

Prot. 2009/10:41
2 december

Anf. 165 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Krister Örnfjäder har pratat om regionalt politiskt ansvar, att flytta över ansvaret från staten till regioner och lokalt. Då skulle jag gärna vilja ta upp driftsbidraget och den osanning som Socialdemokraterna faktiskt för fram, inte bara i den här debatten utan även i motioner och på andra ställen när det gäller det här området.

Först och främst när det gäller luftfart och driftsbidraget vill jag säga att det inte sker några nedskärningar på det området. Däremot gör man en förändring av systemet. Från och med 2012 kommer driftsbidraget att läggas till utöver de övriga pengarna i de regionala planerna. Sedan är det upp till regionen själv att lokalt prioritera mellan väg, spår, luftfart och andra åtgärder. Där har ni i regionerna ett eget ansvar att fundera på vad det är ni vill prioritera. Ni kan inte skylla på någon annan. Och det tillförs extra pengar, det som tidigare var det driftsbidrag som gick på annat sätt.

Det här skulle jag gärna vilja ha en kommentar till från Krister Örnfjäder eftersom han här i kammaren faktiskt påstår något helt annat.

Vi kan också konstatera att det är väldigt lätt för en region eller en kommun att ha önskemål och krav när man själv inte behöver ta ansvar. Jag har varit ute på väldigt många möten och deltagit i diskussioner med dem som driver flygplatser i dag, det vill säga inte Luftfartsverket utan kommuner och andra, och jag brukar då ställa frågan: Hur ser er resepolicy ut i kommunen och i företagen i regionen? Många gånger är den helt motsägelsefull mot de krav man ställer. Man har en resepolicy i kommuner och i företag som säger: Åk inte med flyg! Åk med tåg! Ändå kräver man en flygplats. Jag tror att det finns en hel del för Krister Örnfjäder att fundera på och också svara på när det gäller de här frågorna.

Anf. 166 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag börjar från slutet.

Jag tror att de flesta kommunalpolitiker och landstingspolitiker eller regionpolitiker är tillräckligt rationella för att själva kunna göra bedömningarna av vilka transportsätt som gynnar både deras egen och andras verksamheter och behov. Jag tror att det är så. Men vi kanske känner olika personer. De kanske fungerar på olika sätt. Jag kan bara svara för dem jag umgås med och har erfarenhet av.

Sedan har vi frågan om finansieringen. Hörde jag rätt att Malin Löfsjögård sade: Vi ska inte minska på pengarna till driftsbidragen?

I stället tillför man sex nya flygplatser som inom ramen för den här summan pengar också ska ha bidrag. Vad blir resultatet?

Som jag ser det blir det mindre pengar över eftersom det är fler som vill vara med och dela på dem. Det är den information som jag har fått från ert eget regeringskansli på en direkt fråga. Jag förutsätter att den uppgiften stämmer. Om jag har fel backar jag gärna. Jag kan erkänna att jag har fel om jag har fel information.

Jag tror att det i stället är så att Malin Löfsjögård inte har koll på läget.

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Anf. 167 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag tror att jag har väldigt bra koll på läget, speciellt när det gäller luftfarten. Det står också i infrastrukturpropositionen att vi tillför de här resurserna från det statliga driftsbidraget till de regionala infrastrukturplanerna.

Man jobbar med att använda de regionala pengarna på det sätt som regionen själv tycker är bäst. Det kommer att innebära att man ser hur man kan prioritera. Man kan inte bara ställa krav och ha önskemål utan att själv vara med och ta ansvar.

Det är det vår politik går ut på. Staten sätter ramarna. Sedan kör vi ned mer makt på regionerna. Vi fyller på länsplanerna. Länsplanerna är betydligt större nu än vad de var under er tid. Vi lägger också ned driftsbidraget.

Visst stämmer uppgifterna från Regeringskansliet om att det kommer att tillföras fler flygplatser. Vi har också diskussionen om hur flygplatserna ska arrangeras, hur verksamheten ska styras och framför allt om alla kommer att vara kvar.

När man i en region och i en kommun får ta ansvar för egen verksamhet, till exempel en flygplats, har det visat sig att den kan utvecklas på ett bättre sätt och bli mer kostnadseffektiv. Man får också mer pengar över till annat. Att staten bara pumpar ut pengar till det ena eller andra är ingen lösning på samhällets problem. Det ger inte tillväxt, och det ger framför allt inte pengar till framtidens välfärd. Det handlar om att man får ta ett ökat ansvar från regionalt håll, men man får också medel och anslag i de regionplaner som finns för att kunna ta det ansvaret. Driftsbidraget kommer att flyttas ned, och man har höjt anslagen till länsplanerna.

Anf. 168 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag ska ta Kalmar län som exempel ytterligare en gång.

För ett år sedan klappade sig alla borgerliga ledamöter för bröstet och sade: Tänk, så mycket pengar vi får. Anslaget ska öka med 2,3 procent. Vi kommer att få 783 miljoner. Vi har aldrig haft så mycket.

Det stämmer med 783 miljoner. Vi hade aldrig haft så mycket i kronor räknat.

Vad har hänt? Nu har man svarat på remissen och man har överlagt med Vägverket och Banverket. Av de 783 miljonerna får man ta 190 miljoner och lägga på järnvägsavsnitten för att det ska medfinansieras, som det så vackert heter. Redan där har man kommit lägre än man var under den föregående perioden.

Inte nog med det. De pengar man pratar om när det gäller investering och underhåll har Finansdepartementet räknat upp med 2 procent om året. De senaste fem åren, som är underlag för Vägverket och Banverket i deras planering, har kostnaden varit mellan 5 och 7 procent om året.

Det innebär att om den borgerliga regeringen ligger fast vid sina 418 miljarder har man redan där ett underskott på drygt 60 miljarder. På grund av att man inte har värdesäkrat pengarna kommer man att få ut så mycket mindre.

Dessutom ska kommunerna vara med och medfinansiera. Det är inte alla kommuner som har råd med det. De får ta av de regionala medlen för att över huvud taget få något gjort.

Jag skulle inte slå mig för bröstet om jag var Malin Löfsjögård. Det här är ingen bra utveckling. Det innebär att det kommer att gå åt fel håll för Sverige.

Anf. 169 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det är lätt att uppskatta Krister Örnfjäders engagemang i politiken, i synnerhet i den regionala politiken vilket jag som centerpartist kan känna starkt för.

Det måste ändå finnas vissa krav på sans och balans i det som sägs från riksdagens talarstol.

Lars Mejern Larsson kanske kan leva med att han blir övertrumfad som socialdemokratisk talesman i de här frågorna, men det måste ändå vara krav på substans och fakta.

När det gäller regionalpolitik har ju inte den tidigare regeringen någon särskilt lång och hedrande meritlista, Krister Örnfjäder. Om den hade det skulle det vara förståeligt att du eldar på som du gör.

När det gäller substansen i dagens debatt om Luftfartsverket och regionala flygplatser är det en händelse som ser ut som en tanke att på den socialdemokratiska regeringens tid, 2005 eller 2006, gick det socialdemokratiska kommunalrådet Johan Persson i Krister Örnfjäders valkrets Kalmar ut och sade: Vi är inte nöjda med hur Luftfartsverket driver sina flygplatser. Vi vill ta över vår egen flygplats i Kalmar län för att få inflytande och kunna påverka hur den styrs.

Det fick man. Kalmar flygplats togs över på eget initiativ av kommunen och lokala intressenter – med ett socialdemokratiskt kommunalråd i spetsen.

Det visar att det finns möjligheter för ett dynamiskt och framåt kommunalråd och andra regionala företrädare att driva flygplatser med större framgång än ett statligt luftfartsverk med säte i Stockholm.

Det kommer inte att bli en katastrof för de flygplatser som har bärighet och intressenter som kan driva dem vidare.

Om allting vore statiskt skulle det naturligtvis vara så att de flygplatser som en gång är statliga alltid ska vara det. Jag är övertygad om att regionala flygplatser kan drivas framgångsrikt. Det är fantastiskt att Socialdemokraternas egen flygplats i Kalmar den 1 januari 2007 togs över med ett socialdemokratiskt kommunalråd i spetsen.

Anf. 170 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag skulle ha varit uppe i den här talarstolen i dag om regeringen hade behandlat den här frågan så som frågan behandlades när Kalmar kommun ville ta över. Jag tror inte att jag då hade känt något inre behov av att ta en sådan här diskussion.

Om kommunerna och regionerna själva vill ta över köper jag det. Då är det ett eget fritt val. Däremot tycker jag inte om – det är egentligen huvudanledningen – att staten vill lämna ifrån sig ansvaret för en verksamhet för att man sedan, som det har sagts från talarstolen, ska ägna sig åt kärnverksamheterna. Precis som om bra kommunikationer för alla inte är en kärnverksamhet. Det är det för mig.

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Jag tycker att det är rimligt att man var man än bor i Sverige ska ha rimliga behov av bra kommunikationer tillgodosedda. För att man ska få det måste staten spela en roll.

Jag tror inte att det är bra om man går in på den här vägen och avhänder sig detta och säger att regionerna själva får ta hand om det. Vilka regioner har råd med det? Vilkas behov är det då som hamnar i första rummet?

Svaret på det känner jag mig inte bekväm med. Jag vill att alla ska ha samma möjligheter.

Anf. 171 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Det var lite annan ton i skällan i Krister Örnfjäders inlägg nu. En del kan man till och med instämma i; alla delar av Sverige måste ha tillgång till bra kommunikationer, och det är ett statligt ansvar att hela Sverige ges rimliga förutsättningar att leva och utvecklas.

Det är bland annat därför den här regeringen sopade ihop resterna av den tidigare politiken och det svarta hålet på 20 miljarder hos Vägverket i eftersatt underhåll och ungefär lika mycket hos Banverket. Det är därför den här regeringen dubblerade satsningarna på järnvägen från 5 miljarder år 2006 till 11 miljarder i investeringar år 2009. Det är därför den här regeringen ökade anslaget till de enskilda vägarna, som är blodomloppet ute på landsbygden, till över 1 miljard kronor numera. Vi får till och med beröm. När Sven Ivarsson från Riksförbundet Enskilda Vägar hälsar på oss i trafikutskottet säger han: Ni har gjort ett förbaskat bra jobb. Nu kan vi som driver de enskilda vägarna vara rätt nöjda.

Krister Örnfjäder kommenterar inte – i alla fall inte med någon substans – det faktum att det till och med på den socialdemokratiska regeringens tid fanns en del socialdemokraterna ute i landet med Johan Persson i Kalmar som främste företrädare som såg möjligheterna med ett regionalt kommando och ett regionalt inflytande över flygplatser i stället för att Luftfartsverket i Stockholm ska ha kommandot.

För oss som tror på decentralisering och på underifrånperspektivet är det en ganska tilltalande tanke. Det är lite kul också att det är ett socialdemokratiskt kommunalråd och kommunstyrelseordförande som tar detta initiativ.

Självfallet kommer det att finnas kvar ett antal flygplatser. Självfallet kommer en del att försvinna därför att snabbtåg, och kanske till och med höghastighetståg så småningom, är ett bättre alternativ inte minst ur miljösynpunkt. Vi kan inte bita oss fast i en struktur som alltid har funnits och tro att staten ska ta ansvar för den i evig tid. Så kommer det inte att fungera oavsett regering efter år 2010.

Anf. 172 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Fru talman! Jag ägnade den första halvan av mitt inlägg åt att svara just på varför jag tyckte att det var bra att man från Kalmars sida har tagit över detta. Men jag sade också att jag gillar att man gör det på frivillighetens grund.

Jag håller med Sven om resonemanget att jag har en lite annorlunda ton. Det beror på att du själv har en annorlunda ton. När jag hörde de kommentarer som fälldes här uppifrån tyckte jag att det var fullständigt åt skogen, och jag ville svara med samma mynt.

Nu säger du själv att ni jobbar för regionalpolitiska åtgärder och att det ska finnas en regionalpolitik. Men det finns ju ingenting regionalpolitiskt i det här!

Jag accepterar att flygplatser läggs ned. Men ska inte alternativet till kommunikationer finnas innan man lägger ned dem? Jag tror inte heller att flygplatser ska finnas till för sin egen skull. De fyller ett behov. Om man ska ersätta flygplatser med snabbtåg tycker jag att man ska bygga ut snabbtågen först. När det sedan visar sig att folk inte har behov av att flyga längre kan man lägga ned flygplatsen – inte tvärtom.

Jag känner mig ganska bekväm i det här sättet att argumentera. Jag ser ingen motsättning i det resonemang som Sven Bergström tog upp nu om att det satsas så mycket pengar på enskilda vägar och så vidare. Det är väl jättebra. Men hemma hos mig ser vi ingenting av det, för vi har bara fått minskade pengar. I den värld som jag lever i pratar man inte om några nybyggda järnvägar. Vad händer där? Där tar man bort de pengar som skulle användas för investeringar i järnvägar. Jag ser inte det resultatet.

Jag skulle inte ha klagat på regeringen när det gäller de järnvägssträckor där hemma som jag åker på om man hade tillfört några pengar. Men det har man inte gjort. Man har tagit bort dem i stället. Om du återför dem till dess att regeringen nu ska fastställa planen i januari kommer jag att tycka att det är bra.

Anf. 173 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Om inte Krister Örnfjäder ser några resultat i Kalmar län av till exempel ökningen med fler hundra miljoner av stödet till de enskilda vägarna måste han vara både blind och döv. Även Länsstyrelsen i Kalmar fördelar ut pengar till enskilda vägar vilket ger resultat i bättre drift och underhåll och bättre möjligheter att driva vägarna.

När det gäller järnvägar undrar jag om det inte finns en järnväg i dina trakter förbi Emmaboda som har pekats ut av Åsa Torstensson som en viktig, mindre bana som man ska satsa på framöver.

Malin Löfsjögård redovisar tydligt att regeringen tar ansvar och skickar med pengar. Men man bygger på principen att det ska bestämmas underifrån, regionalt, hur pengarna sak fördelas.

När det gäller flygplatser har jag erfarenhet från mitt eget hemlän, Gävleborgs län. Där hade vi flygplats i Gävle, i Söderhamn och i Hudiksvall. Efter hand som snabbtåget nu har utvecklats till att gå ända upp till Sundsvall är också Sundsvalls flygplats i farozonen. I Gävleborg har vi inte en enda flygplats kvar. Ingen gråter och sörjer över detta, utan man säger att det ur miljösynpunkt är ett bättre alternativ att vi kan åka snabbtåg, buss eller vad man nu väljer att åka.

Vi får se om flygplatsen i Sundsvall klarar sig. Men om det finns ett starkt engagemang lokalt och regionalt tror jag att också den har möjlighet precis som en del andra flygplatser som befinner sig i zonen 30, 40 eller 50 mil från Stockholm. De är utsatta för konkurrens av snabbussar, snabbtåg och annat.

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

Prot. 2009/10:41
2 december

*Ändrad
verksamhetsform för
flygplatsverksamheten
vid Luftfartsverket
samt vissa
luftfartsfrågor*

När det här kokar ned till kärnan är det ändå en ganska rimlig avvägning. Den är väl i linje med det som Björn Rosengren på sin tid drev och som Ulrica Messing på sin tid drev. Man bolagiserade till exempel SJ i maj 2000. Den ideologiska djupa klyftan mellan alliansen och den rödgröna sidan finns egentligen inte. Det är bara det att man vid olika tidpunkter har gjort olika bedömningar.

När det gäller Luftfartsverket illustrerade Malin skillnaden mellan 2005 och 2009 i hur ni ser på det från socialdemokratiskt håll. Jag tycker inte att ni lyckades förklara den svängning i synsätt som ni nu har redovisat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

*Att främja ungdomars
rörlighet i
utbildningssyfte*

15 § Att främja ungdomars rörlighet i utbildningssyfte

Föredrogs
utbildningsutskottets utlåtande 2009/10:UbU4
Att främja ungdomars rörlighet i utbildningssyfte (KOM(2009)329).

Anf. 174 PATRIK FORSLUND (m):

Fru talman! Jag vill först passa på att säga att det är positivt att Europeiska kommissionen har presenterat en grönbok om ungas rörlighet i utbildningssystemet i Europa och att vi i utbildningsutskottet har kunnat få ta del av denna.

EU:s forskningsministrar har enats under det senaste året om att minst 20 procent av dem som avslutar en universitetsutbildning år 2020 ska ha spenderat en del av sina studier utomlands. År 2006 tillbringade endast 0,3 procent av EU:s studenter en studieperiod utomlands. Det är alltså ett gediget arbete som krävs för att nå målet om 20 procent.

Vi i alliansen delar kommissionens slutsats, nämligen den att rörlighet i utbildningssyfte är en viktig faktor för att ungdomar ska kunna bli mer anställningsbara och samtidigt utvecklas som människor. Vi behöver fler svenska ungdomar som beger sig till andra länder för att skaffa sig nya färdigheter och erfarenheter som de sedan tar med sig hem till oss i Sverige. Vi behöver också fler ungdomar från andra europeiska länder som kommer hit till Sverige och berikar vårt utbildningssystem och vårt samhälle.

Med fler ungdomar som söker sig till nya länder för att studera eller arbeta ökar både språkkunskaper och interkulturell kompetens. Förutom den uppenbara nytta som detta innebär för de enskilda ungdomarna är denna internationalisering något som även samhället i stort tjänar på.

Det är därför viktigt att vi från politikens håll slår vakt om möjligheterna att studera och arbeta utomlands och gör vårt bästa för att underlätta förutsättningarna för detta.

Det måste exempelvis bli enklare att delta i olika typer av utbytesprogram, och möjligheterna att under sin studietid förlägga delar av sin utbildning eller sin praktik utomlands måste öka. Även informationen på lärosätena om möjligheten att läsa en period av sin studietid i ett annat land behöver öka.

Samtidigt måste även svenska lärosäten bli bättre på att stimulera utbyte genom en mer flexibel inställning till erkännande av kurser utförda vid universitet i andra länder. Detta är något som även svenska gymnasieskolor måste bli bättre på. Många av de elever som under gymnasietiden väljer att studera en tid, kanske till och med ett år, utomlands tvingas när de kommer hem att börja om där de avslutade den svenska gymnasieutbildningen. I praktiken innebär det här att de tvingas till en fyraårig gymnasieutbildning i stället för en treårig bara för att de har valt att i stället läsa en del av sin utbildning i ett annat land.

Här finns det, fru talman, en stor utmaning i att genom en mer flexibel inställning till vilka utländska kurser man kan räkna in i sitt svenska gymnasie- eller universitetsprogram stimulera fler ungdomar att söka sig utomlands för delar av sina studier.

Alliansens utgångspunkt är att politiken i mångt och mycket handlar om att underlätta vardagen för människor. Förenklningar av det slag som jag nu nämnt är viktiga exempel på detta.

Antalet svenska studenter som studerar utomlands har varit relativt konstant under de senaste tio åren. Av de ca 24 000 studenter som årligen söker sig utomlands för att studera är det två tredjedelar som väljer att studera inom Europa och en tredjedel som väljer att studera utanför Europa. Med sin grönbok om ungas rörlighet i utbildningssystemet har Europeiska kommissionen initierat en viktig process för att kartlägga olika hinder och stimulera ökad rörlighet och ökat utbyte.

Vi i alliansen vill vara en del i denna process och hjälpa till att öka ungdomars rörlighet och internationella utbyte. Genom att ta till vara och utnyttja de fördelar som en sådan utveckling medför kan vi både öka Sveriges konkurrenskraft och svenska ungdomars anställningsbarhet i internationella företag och organisationer.

Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar

2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v)

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 2 december

2009/10:150 Ökning av försörjningsstöden

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:151 Bindande överenskommelser i Köpenhamn om klimatet

av *Anders Ygeman* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:152 Riskbedömningar när det gäller barn som upplever och bevittnar våld

av *Carina Ohlsson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:153 Förutsägbarheten för ekonomin i kommuner och lands- ting

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:154 Förhandlingar om ett återförenat Cypern

av *Nikos Papadopoulos* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 december.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 2 december

2009/10:259 Uppföljningskonferens av kvinnokonventionen Cedaw

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2009/10:260 Tillgång på datorer i grundskolan

av *Désirée Liljevall* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:261 Goldstonerapporten om Gaza

av *Urban Ahlin* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:262 Demokrati vid världsutställningen i Shanghai

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:263 EU och världsutställningen i Shanghai

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:264 Parkeringstillstånd för personer med rörelsehinder
av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:265 Presidentvalet i Honduras
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:266 Marockos förföljelse av västahariska MR-aktivister
av *Hillevi Larsson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:267 Burma och den borgerliga regeringen
av *Matilda Ernkrans* (s)
till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:268 Barnrättsakademien vid Örebro universitet
av *Matilda Ernkrans* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:269 Kadmium i livsmedel
av *Wiwi-Anne Johansson* (v)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:270 EU:s minskning av växthusgasutsläpp med 30 procent
av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:271 Banverket Produktions huvudkontor
av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:272 Möte med Europafackets ledning under Sveriges EU-ordförandeskap
av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2009/10:273 Skillnader i vaccinationsgrad mellan befolkningsgrupper
av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:274 Bergslagspendeln
av *Carin Runeson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 december.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 2 december

2009/10:217 Service i glesbygd
av *Britta Rådström* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:225 ECT-behandling

av *Elina Linna* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:226 Organisationen för djurskyddskontrollerna

av *Jan Emanuel Johansson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:227 Åtgärder för att förhindra huskapning

av *Krister Örnfjäder* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:228 Förhållandena i sjukförsäkringssystemet

av *Håkan Juholt* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:229 Verkställande av ungdomsstraff

av *Kerstin Haglö* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:230 Kontanthantering i butikerna

av *Eva Sonidsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:233 Åldersgräns för piercing och tatueringar

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:234 Kommuners ansvar då friskola läggs ned

av *Olle Thorell* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:235 Reformering av reglerna om ersättning från a-kassan

av *Ameer Sachet* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:238 Ersättningstransport vid tågstopp

av *Göran Lindblad* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:240 Gallringsregler för ungdomspåföljder

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:242 Utvisning av flyktingklassade statslösa palestinier

av *Bodil Ceballos* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:243 Tillsynen av efterlevnaden av djurskyddslagen

av *Lennart Axelsson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:252 Brister i djurskyddsorganisationen

av *Torbjörn Lövendahl* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 8 december.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 4 § anf.
28 (delvis),
av talmannen därefter till och med 8 § anf. 76 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 121 (delvis),
av talmannen därefter till och med 12 § och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/ Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Förnyad bordläggning.....	1
4 § Försvar och samhällets krisberedskap	1
Försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU1	1
Anf. 1 ANDERS KARLSSON (s)	1
Anf. 2 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	6
Anf. 3 PETER RÅDBERG (mp).....	6
Anf. 4 ROLF GUNNARSSON (m)	8
Anf. 5 PETER RÅDBERG (mp) replik	13
Anf. 6 ROLF GUNNARSSON (m) replik	13
Anf. 7 PETER RÅDBERG (mp) replik	14
Anf. 8 ROLF GUNNARSSON (m) replik	14
Anf. 9 ANDERS KARLSSON (s) replik	15
Anf. 10 ROLF GUNNARSSON (m) replik	15
Anf. 11 ANDERS KARLSSON (s) replik	16
Anf. 12 ROLF GUNNARSSON (m) replik	16
Anf. 13 STAFFAN DANIELSSON (c)	17
Anf. 14 ANDERS KARLSSON (s) replik	20
Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	21
Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s) replik	21
Anf. 17 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	22
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp).....	22
Anf. 19 ANDERS KARLSSON (s) replik	23
Anf. 20 ALLAN WIDMAN (fp) replik.....	23
Anf. 21 ELSE-MARIE LINDGREN (kd).....	23
Anf. 22 ANDERS KARLSSON (s) replik	25
Anf. 23 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik.....	26
Anf. 24 ANDERS KARLSSON (s) replik	27
Anf. 25 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik.....	27
Anf. 26 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	27
Anf. 27 ANDERS KARLSSON (s) replik	31
Anf. 28 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m) replik	32
Anf. 29 ANDERS KARLSSON (s) replik	33
Anf. 30 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m) replik	33
Anf. 31 NILS OSKAR NILSSON (m).....	34
Anf. 32 ISABELLA JERNBECK (m)	36
Anf. 33 ANDERS KARLSSON (s) replik	38
Anf. 34 ISABELLA JERNBECK (m) replik	38
Anf. 35 ANDERS KARLSSON (s) replik	39
Anf. 36 ISABELLA JERNBECK (m) replik	39
Anf. 37 ROLF K NILSSON (m).....	39
Anf. 38 ANDERS KARLSSON (s) replik	40
Anf. 39 ROLF K NILSSON (m) replik.....	41
Anf. 40 ANDERS KARLSSON (s) replik	41
Anf. 41 ROLF K NILSSON (m) replik.....	42

Anf. 42 ROLF GUNNARSSON (m).....	42
Anf. 43 ANDERS KARLSSON (s) replik	43
Anf. 44 ROLF GUNNARSSON (m) replik	43
Anf. 45 ANDERS KARLSSON (s) replik	43
Anf. 46 ROLF GUNNARSSON (m) replik	43
Anf. 47 STAFFAN DANIELSSON (c).....	44
(Beslut fattades under 12 §.).....	44
5 § Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning.....	44
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU12	44
(Beslut fattades under 12 §.).....	44
6 § Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor.....	44
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU15	44
Anf. 48 FREDRIK OLOVSSON (s)	44
Anf. 49 MARIE ENGSTRÖM (v)	45
Anf. 50 HELENA LEANDER (mp).....	46
Anf. 51 GUSTAV NILSSON (m).....	47
Anf. 52 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	48
Anf. 53 GUSTAV NILSSON (m) replik	49
Anf. 54 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	49
Anf. 55 GUSTAV NILSSON (m) replik	49
Anf. 56 HELENA LEANDER (mp) replik	50
Anf. 57 GUSTAV NILSSON (m) replik	50
Anf. 58 HELENA LEANDER (mp) replik	51
Anf. 59 GUSTAV NILSSON (m) replik	51
Anf. 60 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	51
Anf. 61 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	52
Anf. 62 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	53
Anf. 63 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	53
Anf. 64 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	53
Anf. 65 LARS TYSKLIND (fp).....	54
Anf. 66 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	55
Anf. 67 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	56
Anf. 68 FREDRIK OLOVSSON (s) replik	56
Anf. 69 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	56
Anf. 70 LENNART SACRÉDEUS (kd)	57
(Beslut fattades under 12 §.).....	58
7 § Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn.....	58
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU22	58
Anf. 71 ANNICKA ENGBLOM (m).....	58
Anf. 72 LENNART SACRÉDEUS (kd)	59
(Beslut fattades under 12 §.).....	59
8 § Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag.....	59
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU23	59
Anf. 73 LAILA BJURLING (s)	59
Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v)	61

Anf. 75 HELENA LEANDER (mp)	62
Anf. 76 JESSICA POLFJÄRD (m)	64
Anf. 77 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	66
Anf. 78 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	66
Anf. 79 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	67
Anf. 80 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	67
Anf. 81 LAILA BJURLING (s) replik	67
Anf. 82 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	68
Anf. 83 LAILA BJURLING (s) replik	68
Anf. 84 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	68
Anf. 85 HELENA LEANDER (mp) replik	69
Anf. 86 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	69
Anf. 87 HELENA LEANDER (mp) replik	70
Anf. 88 JESSICA POLFJÄRD (m) replik	70
Anf. 89 JÖRGEN JOHANSSON (c)	71
Anf. 90 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	73
Anf. 91 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	73
Anf. 92 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	74
Anf. 93 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	74
Anf. 94 LAILA BJURLING (s) replik	75
Anf. 95 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	75
Anf. 96 LAILA BJURLING (s) replik	76
Anf. 97 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	76
Anf. 98 HELENA LEANDER (mp) replik	77
Anf. 99 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	78
Anf. 100 HELENA LEANDER (mp) replik	78
Anf. 101 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	78
Anf. 102 AGNETA BERLINER (fp)	79
Anf. 103 LAILA BJURLING (s) replik	80
Anf. 104 AGNETA BERLINER (fp) replik	81
Anf. 105 LAILA BJURLING (s) replik	81
Anf. 106 AGNETA BERLINER (fp) replik	82
Anf. 107 LENNART SACRÉDEUS (kd)	82
Anf. 108 GUNNAR ANDRÉN (fp)	84
(Beslut fattades under 12 §.)	85
9 § Ytterligare sänkt skatt för pensionärer	85
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU24	85
Anf. 109 LAILA BJURLING (s)	85
Anf. 110 MARIE ENGSTRÖM (v)	86
Anf. 111 HELENA LEANDER (mp)	87
Anf. 112 ULF BERG (m)	88
Anf. 113 LAILA BJURLING (s) replik	90
Anf. 114 ULF BERG (m) replik	90
Anf. 115 LAILA BJURLING (s) replik	91
Anf. 116 ULF BERG (m) replik	91
Anf. 117 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	91
Anf. 118 ULF BERG (m) replik	92
Anf. 119 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	92
Anf. 120 ULF BERG (m) replik	93

Anf. 121 KARIN NILSSON (c).....	93
Anf. 122 GUNNAR ANDRÉN (fp)	97
Anf. 123 HELENA LEANDER (mp) replik	99
Anf. 124 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	99
Anf. 125 HELENA LEANDER (mp) replik	100
Anf. 126 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	100
Anf. 127 LENNART SACRÉDEUS (kd)	100
Anf. 128 LAILA BJURLING (s) replik	102
Anf. 129 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	102
Anf. 130 LAILA BJURLING (s) replik	103
Anf. 131 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	103
Anf. 132 KURT KVARNSTRÖM (s).....	104
(Beslut fattades under 12 §.).....	104
10 § Ändringar i premiepensionssystemet	105
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU9	105
Anf. 133 KALLE LARSSON (v).....	105
(forts. 13 §).....	107
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
Meddelande om inställd votering	107
11 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 26 november	107
SfU7 Försäkringskassans underlag för beslut om sjukpenning	107
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	108
FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	108
SkU12 Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning	109
SkU15 Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor	109
SkU22 Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn.....	109
SkU23 Ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag	110
SkU24 Ytterligare sänkt skatt för pensionärer	110
13 § (forts. från 10 §) Ändringar i premiepensionssystemet (forts. SfU9).....	111
Anf. 134 GUNVOR G ERICSON (mp)	111
Anf. 135 KURT KVARNSTRÖM (s).....	113
Anf. 136 MATS G NILSSON (m)	115
Anf. 137 SOLVEIG ZANDER (c)	116
Anf. 138 KALLE LARSSON (v) replik.....	117
Anf. 139 SOLVEIG ZANDER (c) replik	118
Anf. 140 KALLE LARSSON (v) replik.....	118
Anf. 141 SOLVEIG ZANDER (c) replik	119
Anf. 142 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	119
Anf. 143 SOLVEIG ZANDER (c) replik	120
Anf. 144 GUNVOR G ERICSON (mp) replik.....	120

Anf. 145 SOLVEIG ZANDER (c) replik.....	120
Anf. 146 ULF NILSSON (fp)	121
Anf. 147 LARS GUSTAFSSON (kd).....	123
(Beslut skulle fattas den 3 december.).....	124
14 § Ändrad verksamhetsform för flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket samt vissa luftfartsfrågor	124
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU7	124
Anf. 148 SVEN BERGSTRÖM (c)	124
Anf. 149 LARS MEJERN LARSSON (s).....	124
Anf. 150 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	126
Anf. 151 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	129
Anf. 152 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	129
Anf. 153 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	130
Anf. 154 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	130
Anf. 155 CHRISTER WINBÄCK (fp)	130
Anf. 156 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	132
Anf. 157 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	133
Anf. 158 LARS MEJERN LARSSON (s) replik	133
Anf. 159 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	133
Anf. 160 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	134
Anf. 161 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	135
Anf. 162 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	136
Anf. 163 CHRISTER WINBÄCK (fp) replik	136
Anf. 164 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	137
Anf. 165 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	138
Anf. 166 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	138
Anf. 167 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	139
Anf. 168 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	139
Anf. 169 SVEN BERGSTRÖM (c)	140
Anf. 170 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	140
Anf. 171 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	141
Anf. 172 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik.....	141
Anf. 173 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	142
(Beslut skulle fattas den 3 december.).....	143
15 § Att främja ungdomars rörlighet i utbildningssyfte	143
Utbildningsutskottets utlåtande 2009/10:UbU4	143
Anf. 174 PATRIK FORSLUND (m)	143
(Beslut skulle fattas den 3 december.).....	144
16 § Bordläggning.....	144
17 § Anmälan om interpellationer	145
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	145
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	146
20 § Kammaren åtskildes kl. 18.30.	148

Tryck: Elanders, Vällingby 2009